

Επικαιροποίηση του Σχεδίου «Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης πόλης Γρεβενών» (ΣΒΑΑ)

Φεβρουάριος 2024

Περιεχόμενα

Στρατηγική ΟΧΕ ΒΑΑ πόλης Γρεβενών	3
1 Επιτελική Σύνοψη	3
2 Συνοπτική Παρουσίαση Ενωσιακού και Εθνικού Πλαισίου	5
3 Ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης - Εξελίξεις - Τάσεις – Επιπτώσεις	17
3.1 Βασικά χαρακτηριστικά - Πλαίσιο ανάπτυξης	17
3.1.1 Ταυτότητα, διοίκηση και διακυβέρνηση	17
3.1.2 Εδαφική συγκρότηση	20
3.1.3 Κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά	22
3.2 Ένταξη στο περιφερειακό, εθνικό και διεθνές περιβάλλον	33
3.2.1 Σημασία / συνέργειες σε περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο	33
3.2.2 Ρόλος στο περιφερειακό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον	36
3.3 Χρήσεις γης	38
3.4 Υποδομές	40
3.4.1 Μεταφορική υποδομή	40
3.4.2 Λοιπή τεχνική υποδομή	41
3.5 Φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον	43
3.6 Πολιτιστικό περιβάλλον και Τοπίο	44
Οι κυριότερες διαρθρωτικές παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια προγραμμάτων την τελευταία 10ετία και τη συμβολή τους στην ανάπτυξη της Περιοχής Παρέμβασης	45
3.7 Αποτίμηση της υλοποίησης του ΕΣΣΒΑΑ κατά την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 Πρόοδος υλοποίησης, προβλήματα, ωφέλειες, διδάγματα	47
3.8 Συνθετική αξιολόγηση προοπτικών και συμπεράσματα ως προς τα προβλήματα - προοπτικές και ανάγκες αναθεώρησης/τροποποίησης της Περιοχής Παρέμβασης	62
3.9 Επιτυχημένα παραδείγματα βιώσιμης αστικής ανάπτυξης με όμοιο στρατηγικό προσανατολισμό	78
4 Αναλυτική παρουσίαση της Στρατηγικής - Στόχοι και αρχιτεκτονική της Στρατηγικής	94
4.1 Πλαίσιο Σχεδιασμού της Στρατηγικής	94
4.2 (α) Σκοπός, (β) βασικές αρχές και (γ) στόχοι (μακροπρόθεσμοι, ειδικοί και επιχειρησιακοί) της Στρατηγικής	96
4.3 Επιπτώσεις και αλλαγές που προσδοκείται να επιφέρει η εφαρμογή της Στρατηγικής (Theory of Change-ToC)	102
Επιχειρησιακό Σχέδιο της Στρατηγικής ΟΧΕ ΒΑΑ πόλης Γρεβενών	105
1 Επιτελική Σύνοψη	105
2 Συνοπτική παρουσίαση της Στρατηγικής	106
3 Συνοπτική παρουσίαση των Διαδικασιών Διαβούλευσης	109

3.1	Καταγραφή των εμπλεκόμενων φορέων της περιοχής παρέμβασης και συμμετοχή αυτών στη διαδικασία διαβούλευσης σε σχετικό πίνακα (φορέας, κατηγορία φορέα, συμμετοχή σε διαβούλευση)	111
3.2	Συμβολή της Ομάδας Παρακολούθησης σε επίπεδο Χωρικού Φορέα στην κατάρτιση της Στρατηγικής και του Επιχειρησιακού Σχεδίου	112
3.3	Περιγραφή της διαδικασίας διαβούλευσης αποτυπωμένη σε πίνακα (είδος ενέργειας, ημερομηνία, ομάδες στόχου, συμμετέχοντες φορείς, αριθμός συμμετεχόντων)	112
3.4	Αποτελέσματα διαβούλευσης (αναφορά στα αποτελέσματα της τοπικής διαβούλευσης και στον τρόπο με τον οποίο αυτά λήφθηκαν υπόψη κατά το σχεδιασμό του ΕΣΣΒΑΑ).....	113
3.5	Αλλαγές που επήλθαν στο περιεχόμενο της Στρατηγικής, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της διαβούλευσης.....	122
4	Λογική της Παρέμβασης.....	122
5	Παρουσίαση των Δράσεων ανά Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο.....	131
5.1	Περιγραφή των Δράσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου – Κατάλογος Πράξεων.....	131
5.2	Δείκτες Εκροών και Αποτελέσματος.....	134
5.3	Προσδιορισμός των αναμενόμενων αποτελεσμάτων	135
5.4	Συνέργεια και Συμπληρωματικότητα με άλλα Προγράμματα και χρηματοδοτικά εργαλεία	137
6	Χρηματοδοτικό Σχέδιο.....	141
7	Σύστημα Διακυβέρνησης.....	148
7.1	Σαφής περιγραφή του Συστήματος διακυβέρνησης, της υλοποίησης της ΟΧΕ-ΒΑΑ (Ομάδα παρακολούθησης σε επίπεδο χωρικού φορέα, εμπλεκόμενοι φορείς, ρόλοι και αρμοδιότητες κ.α.)	148
8	Προϋποθέσεις Αποτελεσματικής Εφαρμογής Σχεδίου ΒΑΑ	152
8.1	Σύστημα Εφαρμογής της ΟΧΕ-ΒΑΑ.....	152
8.2	Απαιτούμενες Προϋποθέσεις για την Αποτελεσματική Υλοποίηση των Δράσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου.	155
8.3	Σχέδιο δράσης για την ωρίμανση και υλοποίηση των επιμέρους πράξεων.	161
8.4	Μέτρα και Ενέργειες για τη Βελτίωση και την Ενίσχυση της Διαχειριστικής Ικανότητας των Εμπλεκόμενων Φορέων.	162
8.5	Διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης της εφαρμογής του Επιχειρησιακού Σχεδίου	164
9	Αναμενόμενα αποτελέσματα / αλλαγή από την εφαρμογή του Επιχειρησιακού Σχεδίου (ToC)	165
	Παράρτημα	167

Στρατηγική ΟΧΕ ΒΑΑ πόλης Γρεβενών

1 Επιτελική Σύνοψη

Ως γενικές προκλήσεις μιας Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) εντοπίζονται:

- η αποκατάσταση του οικονομικού ιστού και η λειτουργία του ως κινητήριας δύναμης στην ευρύτερη περιοχή επιρροής του,
- η αντιστροφή της κοινωνικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης των αστικών περιοχών, ιδίως των περιοχών συγκέντρωσης μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων, των υποβαθμισμένων εμπορικών κέντρων και των εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών/ βιοτεχνικών/ επαγγελματικών ζωνών,
- η άμεση αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης, με την αναζωογόνηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης και την ανασυγκρότηση των κοινωνικών υποδομών,
- η προώθηση της σύνδεσης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στο αστικό περιβάλλον, με αιχμή τη στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης.

Η Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) αφορά στην:

- προστασία και ανάδειξη του αστικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος
- προώθηση των βιώσιμων μεταφορών στον αστικό χώρο
- προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας
- ενίσχυση της απασχόλησης και αναζωογόνηση της τοπικής οικονομίας
- προώθηση καινοτομίας για το αστικό περιβάλλον, τον τουρισμό και τον πολιτισμό

Μία Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) θα πρέπει να:

- έχει ολοκληρωμένο χαρακτήρα με τη μορφή πλέγματος αλληλένδετων δράσεων τοπικής κλίμακας που θα εξειδικεύει τις επενδυτικές προτεραιότητες ανάλογα με τις ανάγκες και τις προοπτικές της περιοχής παρέμβασης,
- εξασφαλίζει ευρεία διαβούλευση και την ενεργό συμμετοχή κατοίκων, φορέων και κοινωνίας των πολιτών στη φάση του σχεδιασμού, όπως και στη φάση της υλοποίησης,
- διασφαλίζει την ικανότητα της Χωρικής Αρχής να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις σχεδιασμού εφαρμογής και παρακολούθησης του Σχεδίου,
- είναι αποτέλεσμα ανάλυσης αναγκών, προκλήσεων και δυνατών σημείων της περιοχής, και

- συμβάλλει στην επίτευξη συγκεκριμένων ειδικών στόχων του ΕΠ «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027 και κατ' επέκταση στην εκπλήρωση συγκεκριμένων δεικτών που έχουν προσδιορισθεί σε επίπεδο επενδυτικής προτεραιότητας των Προγραμμάτων, από τις οποίες χρηματοδοτούνται οι στρατηγικές ΒΑΑ.

Ο Δήμος Γρεβενών, αποτελεί αστικό κέντρο εφαρμογής Σχεδίου Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) για Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ), τόσο στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2021-2027, όσο και κατά την προηγούμενη Προγραμματική Περίοδο.

Η περιοχή εφαρμογής της Στρατηγικής ΒΑΑ θέτει στο επίκεντρο τη σχέση του διευρυμένου αστικού κέντρου του Δήμου, με επίκεντρο της προσοχής του την συνέχιση της προσπάθειας ενσωμάτωσης στην αστική ζωή του Γρεβενίτη ποταμού.

Οι Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ως Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία ΕΚΤ+, ΕΤΠΑ και Ταμείο Συνοχής, μέσω συνδυασμένων επενδύσεων, με αναφορά σε δύο τουλάχιστον Άξονες Προτεραιότητας και με συνδυασμό μίας ή περισσότερων συμπληρωματικών επενδυτικών προτεραιοτήτων από διαφορετικούς θεματικούς στόχους, ενός ή περισσότερων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Για την υλοποίηση λοιπόν της Στρατηγικής ΒΑΑ Γρεβενών επιλέγεται να αξιοποιηθούν πόροι του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027 σε συνέργεια με έργα και διαθέσιμους πόρους από άλλες πηγές, που θα προσδιορισθούν σε επόμενη χρονική περίοδο.

Το παρόν αφορά στην Επικαιροποίηση του Σχεδίου «Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης πόλης Γρεβενών» (ΣΒΑΑ) για την περίοδο 2021-2027. Σύμφωνα και με τις κατευθύνσεις της ΕΥΔ ΠΔΜ αναπτύσσεται σε 5 ενότητες.

Η **2^η Ενότητα** αφορά στη Συνοπτική Παρουσίαση του Ενωσιακού και Εθνικού Πλαισίου. Αναφορές γίνονται για τη νέα Πολιτική Συνοχής, το ΕΣΠΑ 2021-2027 με παρουσίαση των 5 Στόχων Πολιτικής, καθώς και άλλων κρίσιμων για το Παραδοτέο εργαλείων και προγραμμάτων.

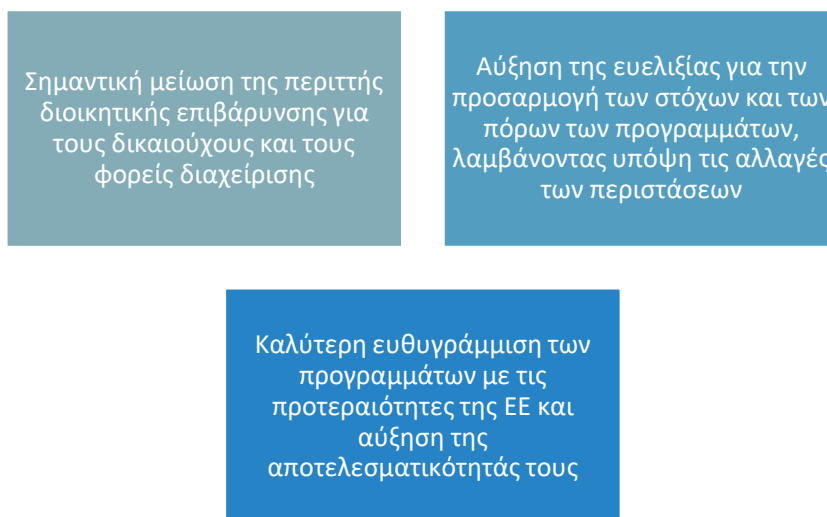
Στην **3^η Ενότητα** περιλαμβάνονται τα δεδομένα για την υφιστάμενη κατάσταση, οι εξελίξεις, οι τάσεις και οι επιπτώσεις. Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζεται η περιοχή παρέμβασης με επικαιροποίηση των στοιχείων που την αφορούν (στοιχεία για τη διοίκηση, την κοινωνία των πολιτών, την εδαφική συγκρότηση, τα κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά). Αναλύονται στοιχεία που αφορούν στο χωρικό χαρακτήρα και τις συνέργειες και τους ρόλους που έχει η περιοχή. Παρουσιάζονται οι χρήσεις γης, οι υποδομές και το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον και τοπίο. Γίνεται παρουσίαση των διαρθρωτικών παρεμβάσεων της τελευταίας 10ετίας στα πλαίσια της υλοποίησης προγραμμάτων. Ακολούθως αποτιμάται η εφαρμογή του προηγούμενου ΕΣΣΒΑΑ και αξιολογούνται οι προοπτικές και τα συμπεράσματα που προέκυψαν. Παράλληλα, γίνεται αναφορά σε καλές πρακτικές βιώσιμης ανάπτυξης που εφάρμοσαν δήμοι της Ελλάδας και της ΕΕ, με σχετικά παρόμοια χαρακτηριστικά με το Δήμο Γρεβενών.

Στην **4^η Ενότητα** του παραδοτέου αναλύεται διεξοδικά η Στρατηγική, οι στόχοι και η αρχιτεκτονική της. Συγκεκριμένα περιγράφεται αρχικά το πλαίσιο του σχεδιασμού της στρατηγικής. Αναλύονται στη συνέχεια ο σκοπός, οι βασικές αρχές και οι στόχοι, ενώ γίνεται και ανάλυση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων – επιπτώσεων από την εφαρμογή της.

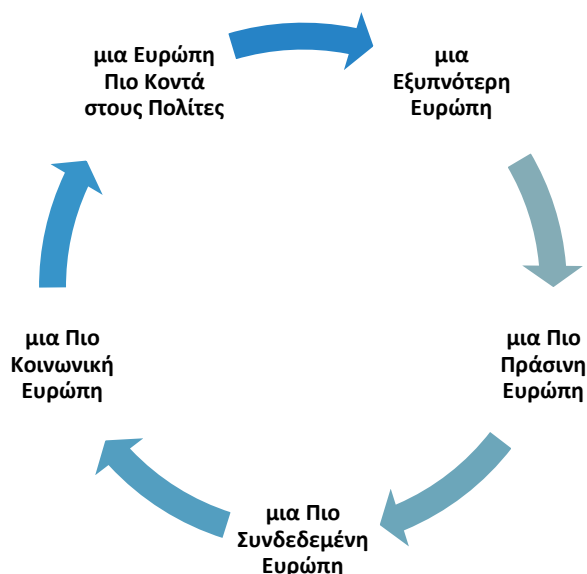
2 Συνοπτική Παρουσίαση Ενωσιακού και Εθνικού Πλαισίου

Η νέα Πολιτική Συνοχής

Με τη νέα Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) επιδιώκεται η προσαρμογή των παρεμβάσεων στις περιφερειακές και τοπικές ανάγκες. Οι στρατηγικοί στόχοι της ΕΕ για την ΠΠ 2021-2027 περιλαμβάνονται σε 3 άξονες:

Η εξειδίκευση αυτών οδήγησε σε 5 θεματικούς στόχους:

ΕΣΠΑ 2021 – 2027

Οι συνολικοί πόροι του ΕΣΠΑ για την Ελλάδα ανέρχονται σε 26,1 δις εκ των οποίων τα 20,9 εκ προέρχονται από Ενωσιακή Συμμετοχή της Ε.Ε.

Βασικά κείμενα αναφοράς για τις στρατηγικές επιλογές του ΕΣΠΑ 2021 – 2027:

Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία

Ως βασικός στόχος για την ελληνική οικονομία, σύμφωνα με το σχετικό Σχέδιο Ανάπτυξης, είναι η αύξηση των εξαγωγών από 37% του ΑΕΠ στο 66%. Στο πλαίσιο αυτό, οι οικονομικές και πολιτικές προτεραιότητες της χώρας είναι:

- ✓ αύξηση των επενδύσεων και των εξαγωγών ως ποσοστό του ΑΕΠ
- ✓ αύξηση του μεγέθους των ελληνικών επιχειρήσεων
- ✓ κίνητρα για ενίσχυση της καινοτομίας
- ✓ προώθηση της τεχνολογίας αιχμής, της καινοτομίας και της ψηφιοποίησης
- ✓ ενίσχυση της μισθωτής εργασίας και μείωση της παραοικονομίας
- ✓ επένδυση στην εκπαίδευση και τη γνώση
- ✓ ενίσχυση της βασικής έρευνας μέσω της άρσης αγκυλώσεων στα πανεπιστήμια
- ✓ ριζική αναβάθμιση του συστήματος κατάρτισης για ανέργους και εργαζόμενους
- ✓ συνέχιση και εμβάθυνση της ψηφιακής μεταρρύθμισης στη δημόσια διοίκηση
- ✓ εκσυγχρονισμός της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες
- ✓ αναδιάρθρωση του συστήματος υγείας με προτεραιότητα στην ψηφιοποίηση
- ✓ υποστήριξη των αδύναμων νοικοκυριών
- ✓ επίτευξη φιλόδοξων περιβαλλοντικών στόχων
- ✓ ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων
- ✓ στροφή σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας με άμβλυνση του κόστους μετάβασης και στήριξη των τοπικών κοινωνιών κατά την απολιγνιτοποίηση

Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) για την περίοδο 2021-2025

Οι αναπτυξιακοί στόχοι του ΕΠΑ 2021-2025 αναπτύσσονται σε πέντε πυλώνες: i) Έξυπνη Ανάπτυξη, ii) Πράσινη Ανάπτυξη, iii) Κοινωνική Ανάπτυξη, iv) Ανάπτυξη Υποδομών και v) Εξωστρέφεια.

"Next Generation EU"

Πρόκειται για ένα σημαντικότερο πακέτο ανάκαμψης για την περίοδο 2021-2027, το οποίο συνδυάζει το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) με το νέο μέσο ανάκαμψης "Next Generation EU". Η κεντρική ιδέα του Ευρωπαϊκού πακέτου ανάκαμψης βασίζεται σε τέσσερις στόχους πολιτικής:

- Προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της Ένωσης
- Ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας
- Μετριασμός των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της κρίσης
- Υποστήριξη του πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού.

Όπως προαναφέρθηκε οι 5 Στόχοι Πολιτικής που θέτει το ΕΣΠΑ 2021 – 2027 είναι:

- ✓ ΣΠ1: «Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού». Κεντρικός στόχος της ελληνικής οικονομίας είναι η αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας και η στενότερη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία, λαμβάνοντας υπόψη τους περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς στόχους της χώρας.
- ✓ ΣΠ2: «Μια πιο πράσινη χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων»
- ✓ ΣΠ3: «Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠΕ». Με τη συνδρομή του οικονομικού/ψηφιακού μετασχηματισμού ενισχύεται η συνδεσιμότητα με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων και η ανάπτυξη έξυπνων και βιώσιμων υποδομών και συστημάτων μεταφορών που είναι προσβάσιμα, υψηλής ποιότητας και ανθεκτικά στην κλιματική αλλαγή.
- ✓ ΣΠ4: «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων». Κεντρική επιδίωξη του στόχου είναι μία πιο «κοινωνική Ελλάδα», επενδύοντας στο ανθρώπινο δυναμικό και διασφαλίζοντας την ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες και αγαθά.
- ✓ ΣΠ5: «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών»

Οι ολοκληρωμένες χωρικές στρατηγικές, με την αξιοποίηση των χωρικών εργαλείων των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων – ΟΧΕ και ΤΑΠΤοΚ, θα εφαρμοστούν σε περιοχές που πληρούν τα κριτήρια που τέθηκαν από τις εθνικές αρχές και μνημονεύονται στα Περιφερειακά Προγράμματα.

Ειδικότερα προβλέπονται:

- ❖ Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε αστικές περιοχές (BAA). Ως αστικές περιοχές νοούνται:
  - ✓ Αστικές περιοχές με πρόβλεψη για ολοκληρωμένες παρεμβάσεις από Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια.
  - ✓ Οικιστικές ενότητες (λειτουργικές περιοχές) ή πόλεις που αναπτύσσονται σε μία ή περισσότερες Δημοτικές Ενότητες με πληθυσμό > 50.000 κατ.
  - ✓ Πόλεις-έδρες Περιφερειακών Ενοτήτων που δεν καλύπτονται από τα παραπάνω, με σημαίνοντα λειτουργικό ρόλο αστικού κέντρου. Το 8% των συνολικών πόρων του ΕΤΠΑ θα διατεθεί για δράσεις Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης
- ❖ Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στις αγροτικές περιοχές με έμφαση σε ορεινές, νησιωτικές και παράκτιες περιοχές.

Στις αστικές και αγροτικές, παράκτιες και νησιωτικές περιοχές θα προωθηθούν ΟΧΕ με θεματική ή/και χωρική συνέχεια. Θα δοθεί δυνατότητα αξιοποίησης των πλουτοπαραγωγικών πόρων και των ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών και πολιτιστικών πόρων μέσω της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και της Βιώσιμης Γαλάζιας Οικονομίας, με κεντρικό διακύβευμα την αειφορία.

Ειδικός Στόχος για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης

Σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης για τη Δίκαια Αναπτυξιακή Μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών προσδιορίζονται 5 πυλώνες: Καθαρή Ενέργεια, Έξυπνη Αγροτική Παραγωγή, Βιώσιμος Τουρισμός, Βιοτεχνία – Βιομηχανία – Εμπόριο και Τεχνολογία – Εκπαίδευση.

Οι πολιτικές που προτείνονται στον ειδικό στόχο για το ΤΔΜ αφορούν στην ενέργεια και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, στην αναδιάρθρωση της ενεργειακής ταυτότητας με επενδύσεις σε μονάδες ΑΠΕ και αποθήκευσης ενέργειας, στον τομέα της έρευνας & καινοτομίας κυρίως μέσω τεχνολογικής ανάπτυξης νέων δραστηριοτήτων διεθνούς εμβέλειας, στο τομέα των ΜμΕ και της βιομηχανίας ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και την ίδρυση νέων επιχειρήσεων, στον τομέα προστασίας οικοσυστημάτων και φυσικού περιβάλλοντος, στην αποκατάσταση ορυχείων και αλλαγή των χρήσεων γης, στην ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος, στην ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, καθώς και στην ανάπτυξη υποστηρικτικών ψηφιακών υποδομών και υπηρεσιών ευφυούς πόλης.

Κανονιστικό Πλαίσιο για την Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη

Η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη μέσω των χωρικών Εργαλείων ΟΧΕ, ΟΧΕ-BAA και ΤΑΠΤΟΚ στηρίζεται στις κάτωθι κανονιστικές και εθνικές προβλέψεις για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027:

- Άρθρα 28 - 34 του Καν 1060/22 Κανονισμού Κοινών Διατάξεων
- Άρθρα 3 , 9, 10 και 11 Κανονισμού 1058/22 για το ΕΤΠΑ/ΤΣ
- Προοίμιο (23) Κανονισμού 1059/22 για το ΕΚΤ+
- Άρθρο 4.2 Κανονισμού 1059/22 για το ΕΚΤ+
- ΕΣΠΑ 2021-2027
- Άρθρα 25-28 του Ν. 4914/22 για τη Διαχείριση του ΕΣΠΑ

Το Στρατηγικό Πλαίσιο της ΕΕ:

- Εγχειρίδιο για τις Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (<https://www.espa.gr/el/Pages/NewsFS.aspx?item=1354>)
- Εγχειρίδιο για τις Στρατηγικές Χωρικής και Τοπικής Ανάπτυξης (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC130788>)
- Νέα Χάρτα της Λειψίας (<https://futurium.ec.europa.eu/en/urbanagenda/library/new-leipzig-charter-and-implementing-document>)
- Εδαφική Ατζέντα 2030 (<https://territorialagenda.eu/el/>)
- Οι Αρχές για την Αστική Ανάπτυξη του ΟΟΣΑ (<https://www.oecd.org/cfe/urbanprinciples.htm>)
- Αστική Ατζέντα για την ΕΕ (<https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda/what-urban-agenda-eu.html>)
- Διακήρυξη του Cork 2.0- Καλύτερη ζωή στις Αγροτικές περιοχές 2016 (https://enrd.ec.europa.eu/sites/default/files/cork-declaration_en.pdf)
- Τεχνική Οδηγία (Fiche) 8 (<https://2021-2027.espa.gr/elibrary/Fiche%20%20integrated%20territorial%20development.pdf>)

Χωρικά Εργαλεία

Σύμφωνα με το Άρθρο 28 του κανονισμού 1060/22 Κανονισμός Κοινών Διατάξεων και το Ν. 4914/22, η ολοκληρωμένη χωρική επένδυση θα πραγματοποιηθεί μέσω ολοκληρωμένων τοπικών χωρικών στρατηγικών αξιοποιώντας τα παρακάτω εργαλεία:

- Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ, ΟΧΕ-ΒΑΑ)
- Τοπική Ανάπτυξη μέσω Πρωτοβουλιών των Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ)
- Άλλο Εθνικό Εργαλείο

Βασικές προϋποθέσεις για την αξιοποίηση των Χωρικών Εργαλείων είναι:

- Η διαμόρφωση ολοκληρωμένης χωρικής στρατηγικής στο κατάλληλο υπο-περιφερειακό επίπεδο με ευθύνη των αρμόδιων χωρικών αρχών
- Η εταιρική σχέση κατά το σχεδιασμό, υλοποίηση και παρακολούθηση της στρατηγικής
- Η πολυεπίπεδη διακυβέρνηση όπως αυτή εκφράζεται μέσα από τη συνεργασία και διαβούλευση κατά τον σχεδιασμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση της στρατηγικής και ειδικότερα της συνεργασίας των Περιφερειακών αρχών με τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης Α' βαθμού.

Οι κατηγορίες χωρικών τύπων (και σχετικών στόχων) όπου μπορούν να εφαρμοστούν Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις, είναι οι ακόλουθες:

- Μειονεκτούσες ή/και αποβιομηχανοποιημένες ζώνες και υποβαθμισμένες γειτονιές που στοχεύουν στην- προώθηση του πολιτισμού, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της κοινωνικής οικονομίας στο πλαίσιο ολοκληρωμένων αναπτυξιακών σχεδίων, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων
- Ορεινές, αγροτικές και παράκτιες περιοχές που στοχεύουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην προσβασιμότητα και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς
- νησιωτικές περιοχές και συμπλέγματα νησιών που στοχεύουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην προσβασιμότητα, στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και στην αξιοποίηση των προοπτικών τους

Γενικότερα με τις χωρικές στρατηγικές επιδιώκεται κατά προτεραιότητα η άρση της γεωγραφικής απομόνωσης, η αειφόρος ανάπτυξη σε τοπικό επίπεδο και η διασφάλιση ποιοτικών συνθηκών διαβίωσης. Ολοκληρωμένες στρατηγικές υλοποιούνται σε περιοχές που εμφανίζουν χωρική και λειτουργική συνέχεια, με δυνατότητα αξιοποίησης πλουτοπαραγωγικών πόρων και ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών.

Η επιλογή, έγκριση και χρηματοδότηση των στρατηγικών θα γίνει στο πλαίσιο διαβούλευσης περιφερειακών και εθνικών αρχών, με κριτήρια που θα αφορούν, μεταξύ άλλων, στην καταλληλότητα της στρατηγικής για κάθε "συνεκτική περιοχή" και τη συμβολή της στην βέλτιστη επίτευξη των αποτελεσμάτων του Προγράμματος.

Οι Διαχειριστικές Αρχές των Περιφερειακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ αποτελούν τις αρμόδιες αρχές για τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο της εφαρμογής των στρατηγικών.

Οι χωρικές αρχές ή φορείς κατά την κατάρτιση των ΟΧΕ μπορούν να χρησιμοποιήσουν και υφιστάμενα στρατηγικά σχέδια, όπως τις στρατηγικές ΟΧΕ-BAA των Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ) της προγραμματικής περιόδου 2014-2020. **Ειδικώς οι στρατηγικές της προγραμματικής περιόδου 2014-2020**

που επικαιροποιούνται για την προγραμματική περίοδο 2021-2027 εγκρίνονται το αργότερο δεκαοκτώ (18) μήνες μετά από την έγκριση των Περιφερειακών Προγραμμάτων.

Οι δαπάνες για την κατάρτιση και τον σχεδιασμό των χωρικών στρατηγικών δύναται να είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση από τα αντίστοιχα Προγράμματα.

Η διαβούλευση που διενεργείται σε τοπικό επίπεδο, στο πλαίσιο της κατάρτισης των ΟΧΕ και των ΟΧΕ-BAA, υποστηρίζεται από μια συνεκτική ομάδα διοίκησης σε επίπεδο Περιφέρειας, η οποία διασφαλίζει την άρτια προετοιμασία των εν λόγω στρατηγικών και ενδυναμώνει την πεποίθηση της «ιδιοκτησίας» των στρατηγικών από τους δικαιούχους (ΟΤΑ).

Οι Διαχειριστικές Αρχές διασφαλίζουν, κατά την έγκριση των στρατηγικών, την ύπαρξη ειδικής ομάδας στις χωρικές αρχές για την παρακολούθηση της υλοποίησης των στρατηγικών. Οι ειδικές ομάδες υποστηρίζουν την έγκαιρη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων που ανακύπτουν κατά την υλοποίηση μιας στρατηγικής και την επιτάχυνση της υλοποίησής της.

Διαφορές Μεταξύ των Προγραμματικών Περιόδων 2014-2020 και 2021-2027

Η θεσμοθέτηση του ειδικού στόχου πολιτικής για την χωρική ανάπτυξη παρέχει μεγαλύτερη ευελιξία στη διαχείριση των Προγραμμάτων καθώς και στους αρμόδιους χωρικούς φορείς όπως αυτοί ορίζονται στο Ν. 4914/22 στις επιλογές κατά τον σχεδιασμό.

Αύξηση των πόρων για την Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη από το 5% στο 8% των συνολικών πόρων του ΕΤΠΑ. Η δέσμευση αυτή παρακολουθείται και τηρείται καθ' όλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου.

Για τις ΟΧΕ και ΟΧΕ-BAA, οι χωρικοί φορείς συμμετέχουν στην επιλογή των πράξεων στην περίπτωση που η στρατηγική δεν έχει εγκριθεί σε επίπεδο έργου. Οι χωρικοί φορείς συμμετέχουν στην επιλογή των πράξεων δεν ορίζονται ως Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης (ΕΦΔ). Οι χωρικοί φορείς ορίζονται ΕΦΔ στη περίπτωση που τους ανατίθενται καθήκοντα διαχείρισης της υλοποίησης από την ΔΑ.

Στην περίπτωση των ΤΑΠΤΟΚ, εάν η στρατηγική στηρίζεται από πολλά Ταμεία τότε οι αρμόδιες ΕΥΔ συγκροτούν υποχρεωτικά ενιαία επιτροπή για την προκήρυξη εκδήλωσης ενδιαφέροντος και την επιλογή των στρατηγικών.

Οι δαπάνες για την κατάρτιση και τον σχεδιασμό των χωρικών στρατηγικών είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση από τα αντίστοιχα Προγράμματα.

Υποχρεωτική συμμετοχή των εταίρων σύμφωνα με το άρθρο 8 του Καν 1060/2021 στην κατάρτιση και την εφαρμογή της στρατηγικής.

Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027 παρέχει κατευθύνσεις για την Επικαιροποίηση των Στρατηγικών ΟΧΕ – BAA με σκοπό να παράσχει Κατευθύνσεις Επικαιροποίησης των Στρατηγικών ΟΧΕ-BAA, με στόχο τη διευκόλυνση των Αστικών Αρχών.

Σύμφωνα με τις κατευθύνσεις αυτές οι ΟΧΕ θα πρέπει να προσδιοριστούν μέσα από διαδικασίες ευρείας διαβούλευσης, λόγω των ιδιαιτεροτήτων των περιοχών στις οποίες αναφέρονται. Η άμεση συμμετοχή των κατοίκων θα διασφαλίσει την υλοποίηση του σχεδιασμού και κατ' επέκταση την ωφέλεια των ίδιων των κατοίκων.

Στον καθορισμό των στόχων της Στρατηγικής ΟΧΕ-ΒΑΑ θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι Προτεραιότητες του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027, οι οποίες έχουν ως εξής:

- Π1: Ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού τής Περιφέρειας
- Π2: Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης
- Π3: Βελτίωση της διασυνδεσιμότητας της Περιφέρειας
- Π4Α: Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΤΠΑ)
- Π4Β: Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)
- Π5: Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)

Ο σχεδιασμός των στρατηγικών των ΟΧΕ, ΟΧΕ-ΒΑΑ και ΤΑΠΤοΚ θα πρέπει να στηριχθεί στις αναπτυξιακές προτεραιότητες της Χάρτας της Λειψίας:

- ✓ Η δίκαιη πόλη στη βάση της οποίας θα πρέπει να διασφαλίζεται η ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες και αγαθά σε όλους, να διασφαλίζεται η ποιότητα ζωής σε όλες τις γειτονιές και για όλες τις πληθυσμιακές ομάδες, να διασφαλίζεται η ένταξη και άρση των διαχωρισμών και διακρίσεων
- ✓ Η πράσινη πόλη με τη διασφάλιση της πρόσβασης σε όλους σε χώρους πρασίνου και αναψυχής, προώθησης ποιοτικών και ανθεκτικών κλιματικά ουδέτερων υποδομών και κτιρίων, ενεργειακή απόδοση και μετάβαση
- ✓ Η παραγωγική πόλη με στήριξη της καινοτομίας και παραγωγικής διαφοροποίησης
- ✓ Η ψηφιακή μετάβαση ως οριζόντια διάσταση αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την ανάπτυξη και ευημερία των πόλεων

Οι Στρατηγικές για την Αστική Ανάπτυξη θα πρέπει επίσης να στοχεύουν στην ενίσχυση των δεσμών των αγροτικών και αστικών περιοχών, στη διαχείριση των συγκεντρώσεων και της ερημοποίησης, στη βιώσιμη αστικοποίηση και εξισορρόπηση των ωφελημάτων/οφελών με τα κόστη συγκεντρώσεων/θυλάκων και της πυκνότητας (agglomerations and density). Θα πρέπει να περιλαμβάνονται πολιτικές για το κοινό καλό, με ολοκληρωμένη τοπική (place-based) προσέγγιση, πολυεπίπεδη διακυβέρνηση, συμμετοχή και συνδημιουργία.

Η προσέγγιση μεταξύ οριζόντιων πολιτικών και των επιπέδων διακυβέρνησης θα πρέπει να είναι κοινή.

Κρίσιμη παράμετρος της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης είναι η αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων και της κλιματικής αλλαγής, η μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050, η αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών και της καινοτομίας και η στήριξη των αστικών λειτουργικών περιοχών.

Οι Στρατηγικές ΟΧΕ-ΒΑΑ θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψιν τους τις αρχές του Νέου Ευρωπαϊκού Bauhaus (New European Bauhaus – NEB). Το Νέο Ευρωπαϊκό Bauhaus είναι μια πρωτοβουλία που στοχεύει στη δημιουργία όμορφων και βιώσιμων τόπων, προϊόντων και τρόπων διαβίωσης χωρίς αποκλεισμούς, προσδίδοντας μια πολιτιστική και δημιουργική διάσταση στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία.

Παρά το γεγονός ότι οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις διέπονται από την προσέγγιση “top-down”, το αναλυτικό περιεχόμενό τους θα πρέπει να προσδιορίζεται μέσα από διαδικασίες ευρείας διαβούλευσης, δεδομένου ότι πεδίο εφαρμογής τους είναι περιοχές με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα (δυνατότητες και αδυναμίες), στις οποίες καλούνται να δώσουν λύσεις με την άμεση συμμετοχή των κατοίκων, οι οποίοι τελικά θα κληθούν να συμβάλλουν στην υλοποίηση του σχεδιασμού και να ωφεληθούν από αυτόν.

Ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δοθεί στα θέματα και τις δεσμεύσεις που περιλαμβάνονται στην περιγραφή του Ειδικού Στόχου 5.1 «Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές» της Προτεραιότητας 5 «Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)» του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027. Τα κάτωθι στοιχεία, που πρέπει να λαμβάνονται πλήρως υπόψιν στο σχεδιασμό:

**Προτεραιότητα: 5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ).
Ειδικός στόχος: RSO5.1. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές (ΕΤΠΑ).**

Κατά την περίοδο 2014-2020 υποβλήθηκαν και εγκρίθηκαν 5 Στρατηγικές ΒΑΑ στις πόλεις των Γρεβενών, Καστοριάς, Κοζάνης, Πτολεμαΐδας, Φλώρινας. Οι Στρατηγικές αυτές θα αποτελέσουν βάση για περαιτέρω ενίσχυση της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, δεδομένου ότι δεν αναμένεται να ολοκληρωθούν στο σύνολο τους ως το 2023. Στο πλαίσιο αυτό θα επιδιωχθεί η ενίσχυση – αναβάθμιση αυτών των Στρατηγικών προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των πόρων που επενδύθηκαν την περίοδο 2014-2020, να ολοκληρωθούν λειτουργικά τα υλοποιημένα και εν εξελίξει έργα, να κεφαλαιοποιηθούν τα αποτελέσματα και να διαχυθούν χωρικά στον ευρύτερο αστικό χώρο. Οι νέες (επικαιροποιημένες – αναβαθμισμένες) Στρατηγικές θα υλοποιηθούν, συνεπώς, σε συνέχεια των υφιστάμενων με δυνατότητα, κατά την κρίση των Αστικών Αρχών, να επεκταθούν χωρικά προκειμένου να καλύψουν το σύνολο ή μέρος του αστικού χώρου.

Ως ενδεικτικοί τύποι δράσεων των ΕΣΣΒΑΑ ορίζονται:

5.01.01 Ενίσχυση ανάπτυξης ψηφιακών εφαρμογών και υπηρεσιών που συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ή στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης
5.01.02 Δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας των δημοσίων υποδομών
5.01.03 Δράσεις διαλογής και ανακύκλωσης των απορριμμάτων, δημιουργίας και διαχείρισης πράσινων σημείων
5.01.04 Δράσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των οχημάτων των μέσων μαζικής μεταφοράς
5.01.05 Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της προσβασιμότητας
5.01.06 Δράσεις προστασίας, ανάπτυξης και προβολής της δημόσιας τουριστικής παρουσίας
5.01.07 Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής τους δικτύωσης
5.01.08 Δράσεις αναπλάσεων και δημιουργίας λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ

Διαθέσιμες ενδεικτικές δράσεις από τους υπόλοιπους στόχους του ΠΕΠ είναι και οι εξής:

1.03.01b Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων σε περιοχές παρέμβασης ΒΑΑ
4B.01.01b Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΟΕ) σε περιοχές παρέμβασης ΒΑΑ
4B.01.02b Δράσεις κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων σε περιοχές παρέμβασης ΒΑΑ
4B.01.03b Δράσεις ενίσχυσης της αυτοαπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ) σε περιοχές παρέμβασης ΒΑΑ
4B.04.01b Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών σε περιοχές παρέμβασης ΒΑΑ

Τα είδη δράσεων θα καθοριστούν από τα Επιχειρησιακά Σχέδια Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΒΑΑ), στο πλαίσιο σχετικής πρόσκλησης που θα εκδοθεί από την ΕΥΔ ΠΔΜ. Για τη διασφάλιση του ολοκληρωμένου και του στρατηγικού χαρακτήρα της Αστικής Ανάπτυξης οι πόροι των δύο χρηματοδοτικών μέσων (ΕΤΠΑ, ΤΔΜ) είναι απαραίτητο να αναφέρονται και να εξειδικεύονται σε ένα ενιαίο Στρατηγικό Σχέδιο σε κάθε αστικό κέντρο. Προκειμένου να ενσωματωθούν στο νέο πλαίσιο οι υφιστάμενες στρατηγικές δύναται να επικαιροποιηθούν ή αναθεωρηθούν ως προς τη θεματική ή χωρική τους διάσταση. Οι στρατηγικές θα εγκριθούν το ταχύτερο δυνατόν, ενώ ειδικότερα αυτές της ΠΠ 2014 – 2020 που επικαιροποιούνται για την ΠΠ 2021-2027 θα εγκριθούν το αργότερο 18 μήνες μετά την έγκριση του Προγράμματος.

Οι δράσεις και οι κατηγορίες- πεδία παρεμβάσεων είναι ενδεικτικές και θα οριστικοποιηθούν κατά το στάδιο του σχεδιασμού και της έγκρισης του Επιχειρησιακού Σχεδίου ακολουθώντας μια προσέγγιση «από κάτω προς

τα πάνω», με την ενεργό συμμετοχή των τοπικών κοινωνικοοικονομικών εταίρων και εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών. Οι δράσεις για τις μεταφορές θα υλοποιηθούν σε εναρμόνιση με το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για τις μεταφορές. Οι δράσεις ηλεκτροκίνησης θα υλοποιηθούν κυρίως στο πλαίσιο του Προγράμματος "Μεταφορές" και ΠΔΑΜ. Το Περιφερειακό Πρόγραμμα θα συμπεριλάβει συμπληρωματικά τέτοιες δράσεις, στην περίπτωση που τέτοια έργα αποτελέσουν μέρος των νέων ή επικαιροποιημένων Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης. Για τις δράσεις αναβάθμισης ενδοπεριφερειακού δικτύου και ηλεκτροκίνησης των αστικών συγκοινωνιών προβλέπεται η αξιοποίηση των Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) των αστικών κέντρων της ΠΔΜ.

Ο σχεδιασμός, η διαχείριση και η υλοποίηση των Επιχειρησιακών Σχεδίων ΒΑΑ προβλέπεται να υλοποιηθεί μέσω Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης (ΕΦΔ) που θα ενισχυθούν από την Τεχνική Βοήθεια του Προγράμματος. Επιπλέον προβλέπεται ενίσχυση των δικαιούχων από το Τομεακό Πρόγραμμα "Τεχνική Βοήθεια" ή άλλους Φορείς (π.χ. ΕΤΕΠ) για την προετοιμασία και υλοποίηση δράσεων στις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις, ενώ και οι επί μέρους δράσεις μπορούν να συνοδευτούν με υποστήριξη των δικαιούχων (π.χ. διακριτό υποέργο στήριξης).

Σύμφωνα με τον εθνικό σχεδιασμό για την υλοποίηση των χωρικών Στρατηγικών, προβλέπεται η κατάρτιση εθνικού οδικού χάρτη για την υποστήριξη των δικαιούχων, ενώ για την παρακολούθηση των Στρατηγικών προβλέπεται η συγκρότηση Ομάδας Παρακολούθησης της υλοποίησης των χωρικών Στρατηγικών, τόσο σε περιφερειακό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο Στρατηγικής.

Το σύνολο των παρεμβάσεων θα πρέπει να ευθυγραμμίζεται με τις εθνικές τομεακές και περιφερειακές πολιτικές και θα ακολουθούν τις σχετικές οριζόντιες δεσμεύσεις του Προγράμματος που ισχύουν στους λοιπούς ΣΠ (π.χ. ολιστική προσέγγιση διαχείρισης υδάτων, χαρτογράφηση και προτεραιοποίηση υποδομών υγείας και εκπαίδευσης κ.λπ.).

Στο πλαίσιο παρεμβάσεων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, προτεραιότητα θα δοθεί στη μεγαλύτερη δυνατή αξιοποίηση ΑΠΕ.

Οι ενεργειακές αναβαθμίσεις που θα ενταχθούν στο Πρόγραμμα θα είναι τουλάχιστον μεσαίας κλίμακας (αναβάθμιση τριών ή περισσότερων κλάσεων κατά ΚΕΝΑΚ ή μείωση τουλάχιστον 30% της κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας) ή μείωση τουλάχιστον 30% των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου.

Στον τομέα της διαχείρισης των απορριμμάτων το περιφερειακό πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει υποδομές μικρής κλίμακας (πράσινες γωνιές μέχρι και πράσινα σημεία) που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των Δήμων. Το ΠΕΚΑ θα χρηματοδοτήσει υποδομές όπως οι μονάδες ανάκτησης και ανακύκλωσης (ΜΑΑ), όλες τις μονάδες επεξεργασίας βιοαποβλήτων (ΜΕΒΑ) συμπεριλαμβανομένου του εξοπλισμού τους (κάδοι και οχήματα συλλογής) και κάθε άλλη σχετική διαδημοτική εγκατάσταση (διαδημοτικούς σταθμούς μεταφόρτωσης και διαδημοτικά πράσινα σημεία), καθώς επίσης και Πράσινα Σημεία μόνο στην περίπτωση

που αποτελούν ολοκληρωμένη δράση με άλλη δράση στερεών αποβλήτων που χρηματοδοτεί το Πρόγραμμα και εφόσον ως Δικαιούχος έχει οριστεί ΦοΔΣΑ.

Οι συγχρηματοδοτούμενες επενδύσεις θα πρέπει α) να είναι σύμφωνες με το περιφερειακό σχέδιο διαχείρισης απορριμμάτων (ΠΕΣΔΑ), β) να εξυπηρετούν τους σκοπούς της ολιστικής και ολοκληρωμένης διαχείρισης απορριμμάτων και γ) να συμβάλλουν στην εκπλήρωση των στόχων ανακύκλωσης.

Τα προτεινόμενα έργα θα είναι επιλέξιμα για συγχρηματοδότηση εφόσον ο αρμόδιος ΦοΔΣΑ έχει δώσει τη σύμφωνη γνώμη του και έχει επικυρώσει την αναγκαιότητα αυτών των έργων βάσει ανάλυσης κόστους-οφέλους του ΠΕΣΔΑ (από συλλογή έως επεξεργασία και διάθεση), ανάλυσης επιλογών, εκτίμησης λειτουργικότητας και βιωσιμότητας.

Για όλες τις ροές αποβλήτων που εισέρχονται στις ΜΑΑ θα είναι αναγκαία η υποβολή στη Διαχειριστική Αρχή προγραμματικής συμφωνίας μεταξύ του ΦοΔΣΑ και του Δήμου για σκοπούς χρηματοδότησης

Για το σχεδιασμό των ΕΣΣΒΑΑ λαμβάνοντας υπόψιν το αναπτυξιακό και θεσμικό πλαίσιο που παρουσιάστηκε, την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης, τα αποτελέσματα της ανάλυσης SWOT και τις εισηγήσεις και απόψεις τοπικών φορέων και πληθυσμού, θα καθοριστούν οι στόχοι της Στρατηγικής ΟΧΕ-ΒΑΑ, καθώς και το Επιχειρησιακό Σχέδιο που θα υιοθετηθεί για την επίτευξη των στόχων αυτών. Επιπλέον, θα πρέπει να αναλυθεί η συσχέτιση της Στρατηγικής ΟΧΕ-ΒΑΑ με την ευρύτερη στρατηγική που υιοθετείται για την περιοχή από φορείς εθνικού και περιφερειακού επιπέδου.

Η συνολική δημόσια δαπάνη του ΠΔΜ 2021-2027 που διατίθεται για τη χρηματοδότηση του συνόλου των ΟΧΕ-ΒΑΑ που θα υλοποιηθούν την περίοδο 2021-2027, ανέρχεται στο ποσό των 49.378.903 €.

Τέλος, ο σχεδιασμός της Στρατηγικής και του Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης της ΟΧΕ-ΒΑΑ θα λαμβάνει υπόψη σχετικές κατευθύνσεις από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, και θα είναι εναρμονισμένος με τις κατευθύνσεις των σχετικών ενωσιακών και εθνικών εγγράφων, του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης 2021-2027, του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027 και των άλλων σχετικών πολιτικών και κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων.

Πηγές κεφαλαίου

- Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης – Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε ΕΣΠΑ 2021 – 2027 και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Δεκέμβριος 2022. https://www.eetaa.gr/anakoinoseis/20221912_espa21_27_kai_ta.pdf
- Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Εθνική Αρχή Συντονισμού, Γενική Διεύθυνση Στρατηγικής, Σχεδιασμού και εφαρμογής ΕΣΠΑ, Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής Σχεδιασμού & Αξιολόγησης. «Κατευθύνσεις για την επιλογή και σχεδιασμό των στρατηγικών στο πλαίσιο των ΟΧΕ, ΟΧΕ-ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ» - Ο. Εγκύκλιος χωρικών εργαλείων
- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας - Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία». Περιεχόμενα / Κατευθύνσεις των Στρατηγικών ΟΧΕ-ΒΑΑ

3 Ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης - Εξελίξεις - Τάσεις – Επιπτώσεις

Έως την ολοκλήρωση της συγγραφής του παρόντος σχεδίου η ΕΛΣΤΑΤ δεν είχε διαθέσει τα αναλυτικά στατιστικά δεδομένα της απογραφής 2021. Όσα στοιχεία είναι διαθέσιμα από την πρόσφατη απογραφή τα καταθέτουμε, είτε επεξεργασμένα, είτε ως έχουν με σαφή αναφορά στο έτος απογραφής 2021. Τα υπόλοιπα δημογραφικά χαρακτηριστικά αποτυπώνονται με βάση τα επίσημα διαθέσιμα στοιχεία.

3.1 Βασικά χαρακτηριστικά - Πλαίσιο ανάπτυξης

3.1.1 Ταυτότητα, διοίκηση και διακυβέρνηση

- **Όρια περιοχής παρέμβασης**

Η πόλη των Γρεβενών αναπτύσσεται στις βόρειες όχθες του ποταμού Γρεβενίτη και μέρος της εκατέρωθεν της επαρχιακής οδού Γρεβενών – Βοβούσα. Όπως καταγράφεται και στο ΣΒΑΚ το μεγαλύτερο μέρος του οικισμού βρίσκεται εντός ακτίνας 800 μέτρων. Οι σημαντικότερες εμπορικές και κεντρικές χρήσεις (ΣΒΑΚ) αναπτύσσονται κατά μήκος των κεντρικών οδών της πόλης.

Η περιοχή παρέμβασης, όπως έχει ήδη περιγραφεί και στο αρχικό σχέδιο της προηγούμενης ΠΠ, περιλαμβάνει ένα πολύ μεγάλο και σημαντικό μέρος της πόλης των Γρεβενών με κύρια διεύρυνση στα νότια όρια της επί του Γρεβενίτη ποταμού και την περιοχή του δάσους Καστράκι. Περικλείεται από τις κύριες οδούς: Αγίου Αχιλλείου, 13^{ης} Οκτωβρίου, Κ. Παλαιολόγου, Μ. Αλεξάνδρου, Κ. Ταλιαδούρη (έως την έξοδο της πόλης προς Κοζάνη), Περιφερειακή Γρεβενών, περιοχή Δάσους Καστράκι. (βλ. σχετικούς χάρτες στο παράρτημα).

Χάρτης 3-1: Εποπτικός χάρτης περιοχής παρέμβασης

Η πόλη των Γρεβενών καταλαμβάνει έκταση 2,92 Km², ενώ η περιοχή παρέμβασης καταλαμβάνει έκταση 0,59Km². Περιλαμβάνονται στην περιοχή αυτή:

- Κτίρια διοίκησης του Δήμου (Δημαρχείο Γρεβενών, ΔΕΥΑΓ)
- Άλλα κτίρια δημόσιας διοίκησης (ΟΤΕ, ΙΚΑ, ΔΕΗ)
- Εκπαιδευτήρια Α' και Β' βάθμιας Εκπαίδευσης (Δημοτικά Σχολεία, Νηπιαγωγεία, παιδικούς σταθμούς, Γυμνάσια - Λύκεια) και ιδιωτικά φροντιστήρια (Ξένων γλωσσών και Α' Βάθμιας και Β' Βάθμιας Εκπαίδευσης)
- Σταθμοί μεταφορών (σταθμοί TAXI)
- Καταστήματα αναψυχής (εστίασης, καφέ, μπαρ, κ.ά.)
- Το μεγαλύτερο μέρος καταστημάτων εμπορικής δραστηριότητας και υπηρεσιών της πόλης (οδοί Ζιάκα, Ταλιαδούρη, περιοχή κεντρικής πλατείας – Δημαρχείου κλπ.)
- Εμπορικό Επιμελητήριο & γραφεία διαφόρων Συλλόγων
- Κατοικίες
- Βουλκανιζατέρ, συνεργεία αυτοκινήτων κλπ. συναφείς δράσεις στην παραποτάμια περιοχή

- **Διοικητική ένταξη**

Τα Γρεβενά διοικητικά υπάγονται στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση της Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας, στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, στην Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών και στον Δήμο Γρεβενών.

- **Φορείς-Κοινωνία Πολιτών**

Ακολουθεί λίστα των φορέων και της κατηγορίας που ανήκουν, οι οποίοι κλήθηκαν να συμμετέχουν στη διαβούλευση κατά τη διάρκεια επικαιροποίησης του παρόντος:

1. Ομάδα Νέων - Κοινωνία των Πολιτών
2. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας - Εκπαιδευτικός Φορέας
3. Δημοτικό Συμβούλιο - Αυτοδιοίκηση
4. Ιερά Αρχιεπισκοπή Γρεβενών - Εκκλησία
5. Περιφερειάρχης Δυτικής Μακεδονίας - Αυτοδιοίκηση
6. Αντιπεριφερειάρχης ΠΕ Γρεβενών - Αυτοδιοίκηση
7. Θεματικοί Αντιπεριφερειάρχες – Περ. Σύμβουλοι Γρεβενών - Αυτοδιοίκηση
8. Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας - Δημόσια Υπηρεσία
9. Π.Ο. ΑμεΑ Δυτικής Μακεδονίας - Κοινωνικός Εταίρος
10. Δημοτικές Επιχειρήσεις - Αυτοδιοίκηση
11. Μέλη Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης - Αυτοδιοίκηση
12. ΕΒΕ ΠΕ Γρεβενών - Οικονομικός Εταίρος
13. Εμπορικός Σύλλογος Γρεβενών - Οικονομικός Εταίρος
14. ΤΕΕ Τμήμα Δυτικής Μακεδονίας - Οικονομικός Εταίρος
15. Οικονομικό Επιμελητήριο Τμήμα Δυτικής Μακεδονίας - Οικονομικός Εταίρος
16. ΓΕΩΤΕΕ Τμήμα Δυτικής Μακεδονίας - Οικονομικός Εταίρος
17. Βουλευτής Νομού - Κυβέρνηση
18. ΠΕΔ Δυτικής Μακεδονίας - Οικονομικός Εταίρος
19. ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ
20. Υποψήφια βουλευτής
21. Εθνικό Χιονοδρομικό Κέντρο Βασιλίτσας

Σημεία αναφοράς (Brand Name, Land Marks)

Η ευρύτερη περιοχή των Γρεβενών χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλία και διασπορά μανιταριών. Έχουν καταγραφεί περισσότερα από 2.500 είδη μανιταριών ενώ η πόλη των Γρεβενών έχει επισήμως ανακηρυχθεί «Πόλη των Μανιταριών» από το 2007 με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου. Έκτοτε σημαντικές δράσεις έχουν υλοποιηθεί τόσο στην πόλη των Γρεβενών όσο και στην ευρύτερη περιοχή με σημαντικές επιχειρηματικές, κοινωνικές, οικονομικές, πολιτισμικές και επιστημονικές προεκτάσεις.

3.1.2 Εδαφική συγκρότηση

- **Γεωγραφικά χαρακτηριστικά**

Ο Δήμος Γρεβενών, ο μεγαλύτερος σε έκταση της Ελλάδας.

Τα Γρεβενά είναι χτισμένα σε υψόμετρο 534 μέτρων στο κέντρο σχεδόν του νομού Γρεβενών σε μία κατάφυτη περιοχή και στις όχθες του Γρεβενίτη. Το ανάγλυφο της περιοχής είναι πεδινό και ημιορεινό με γεωργοκτηνοτροφικό προσανατολισμό. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από το μικρό κλήρο, τη μη αξιοποίηση των φυσικών πόρων, το μικρό ποσοστό των αρδευόμενων εκτάσεων και την έλλειψη υποδομών. Τα στοιχεία αυτά συνδράμουν την προβληματικότητα της περιοχής και υποδαυλίζουν την ανάπτυξη, τη δημογραφία, την οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα, περιορίζοντάς τα σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα στην πόλη των Γρεβενών.

Πάραυτα, η πόλη των Γρεβενών υπήρξε πάντα ένα στρατηγικής και εμπορικής σημασίας σταυροδρόμι, καθώς ήταν τοποθετημένη στον κύριο οδικό άξονα της Πίνδου και στη βασική οδική σύνδεση της Μακεδονίας με την Ήπειρο. Οι οδικές συνδέσεις ανά τους αιώνες ακολουθούσαν το έντονο ανάγλυφο της περιοχής καθώς και το πολυκλαδικό υδρογραφικό δίκτυο.

Ο Γρεβενίτης ποταμός είναι ένας παραπόταμος του Αλιάκμονα. Ο βασικός ρους του ποταμού ξεκινάει από τα δυτικά της πόλης και διασχίζει το νότιο τμήμα της με κατεύθυνση προς ανατολικά όπου και συναντάται με τον Δοξανίτη, το μεγάλο παραπόταμο του Γρεβενίτη. Μετά την ένωσή τους ο Γρεβενίτης συνεχίζει προς ανατολικά για 9 ακόμη χιλιόμετρα, οπότε και εκβάλλει στον Αλιάκμονα. Νότια της κοίτης του Γρεβενίτη εκτείνεται η περιοχή Καστράκι.

- **Έκθεση σε φυσικές καταστροφές**

Το κλίμα της περιοχής, αλλά και της πόλης των Γρεβενών είναι ηπειρωτικό με συχνούς παγετούς και χιονοπτώσεις. Παρατηρούνται σημαντικές θερμοκρασιακές διακυμάνσεις μεταξύ χειμώνα και καλοκαιριού. Η μέση ετήσια θερμοκρασία είναι 12,93°C με μέση μέγιστη τον μήνα Ιούλιο και μέση ελάχιστη τον Ιανουάριο. Η μέση μηνιαία ξηρασία κυμαίνεται σε υψηλά επίπεδα το καλοκαίρι και η υγρασία παρουσιάζει μέγιστο την περίοδο από το Νοέμβριο μέχρι τον Φεβρουάριο. Πρόκειται δηλαδή για μία περιοχή στην οποία εναλλάσσεται μία θερμή – ξηρή περίοδος με μία ψυχρή – υγρή. Τα σημαντικά ύψη βροχής που

παρατηρούνται δεν είναι ισομερώς κατανεμημένα χρονικά. Από μελέτες της περιοχής (Πηγή: <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/14926#page/138/mode/2up>) προκύπτει ότι οι πιο βροχεροί μήνες είναι ο Νοέμβριος (99,01mm) και ο Δεκέμβριος (98,41mm), ενώ ο Ιούλιος και ο Αύγουστος παρουσιάζουν ελάχιστες τιμές βροχόπτωσης 29,92mm και 27,51mm αντίστοιχα). Οι βροχοπτώσεις στην ΠΕ Γρεβενών γενικά είναι εντονότερες προς τις περιοχές στην βόρεια Πίνδο (1800mm), λιγότερες στην λοιπή ορεινή ζώνη και στις χαμηλότερες περιοχές της ΠΕ (όπου περιλαμβάνεται η περιοχή παρέμβασης) και κυμαίνονται από 600-800mm. Οι κλιματικές συνθήκες της περιοχής ευνοούν τα χειμαρρικά φαινόμενα, ενώ οι ισχυρές βροχοπτώσεις αυξάνουν τόσο τις υδατοπαροχές όσο και τα μεταφερόμενα φερτά υλικά και προϊόντα διάβρωσης. Στον αστικό ιστό το γεωλογικό υπόβαθρο χαρακτηρίζεται από ιζηματογενή πετρώματα και λίγες αποθέσεις.

Από άποψη σεισμικότητας, με εξαίρεση το σεισμό του 1995 (ρήγμα Σαρακήνας - κλάδος ρήγματος Σερβίων) σημειώνεται μακρά περίοδος ηρεμίας τουλάχιστο 100 ετών, ενώ δεν προβλέπονται σεισμοί μεγαλύτεροι των 6,6 R. Το ρήγμα των Σερβίων αποτελεί αντίθετο κανονικό ρήγμα του ρήγματος Χρωμίου/Βάρης και αντισταθμίζει τη μετακίνηση του καταβυθιζόμενου τμήματος.

Ο σεισμός του 1995 οφείλεται στη δράση κανονικού ρήγματος διεύθυνσης 240°Β και με κλίση 31°ΒΔ. (Χάρτες 4 και 5 παραρτήματος).

Η ιδιαιτερότητα του σεισμικού γεγονότος οφείλεται στην εκδήλωση του φαινομένου σε περιοχή χαμηλής σεισμικότητας και συγκεκριμένα με βάση τον ισχύοντα αντισεισμικό κανονισμό (ΕΑΚ 1984) βρισκόταν στη χαμηλότερη ζώνη. Στον επόμενο αντισεισμικό (ΕΑΚ 2000) η περιοχή εντάχθηκε στη Ζώνη II.

Ο σεισμός προκάλεσε ζημιές και στον οικισμό των Γρεβενών. Προκλήθηκαν πρωτογενείς εδαφικές διαρρήξεις αλλά και δευτερογενή φαινόμενα.

Το συνολικό κόστος των καταστροφών εκτιμήθηκε στα 40 εκατ. δολάρια.

• Κλιματική αλλαγή

Οι επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή λόγω του μικρού αστικού μεγέθους και των χαρακτηριστικών της περιοχής όπου είναι δομημένη η πόλη των Γρεβενών, δεν χαρακτηρίζονται από άξια αναφοράς φαινόμενα ως προς τα μεγέθη θερμοκρασίας, βροχόπτωσης, πλημμυρών και ως προς τα φαινόμενα αστικής θερμικής νησίδας.

Πάραυτα και με τα νέα δεδομένα που προέκυψαν το τελευταίο χρονικό διάστημα φαίνεται ότι εντείνονται πλέον τα καιρικά φαινόμενα και η συχνή παρουσία τους δεν αφήνει περιθώρια εφησυχασμού. Τα μέχρι σήμερα παρατηρούμενα φαινόμενα δεν αποτελούν εχέγγυο για τη μελλοντική κατάσταση στο Δήμο και κατά συνέπεια θα πρέπει να αξιολογηθούν ανάλογα. Σε κάθε περίπτωση παραθέτουμε τα μέχρι στιγμής επίσημα διαθέσιμα στοιχεία. (Χάρτης 6).

Σύμφωνα με στοιχεία του <https://www.meteo.gr/weatherEvents.cfm> και όπως φαίνεται από το Χάρτη 6 στο διάστημα από το 2000 έως το 2023 δεν παρατηρήθηκαν πολλά σημαντικά καιρικά γεγονότα με κοινωνικο – κοινωνικοοικονομικό αντίκτυπο. Συγκεκριμένα υπήρξαν 3 γεγονότα χιονόπτωσης – παγετού με ανθρώπινες απώλειες, και ένα γεγονός πολύ υψηλών θερμοκρασιών – καύσωνα στο ίδιο χρονικό διάστημα.

Στους σχετικούς πίνακες περιλαμβάνονται μετεωρολογικά δεδομένα των τελευταίων ετών από τον μετεωρολογικό σταθμό Γρεβενών.

3.1.3 Κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά

3.1.3.1 Πληθυσμός-Ανθρώπινο δυναμικό

- **Δημογραφικές εξελίξεις και τάσεις**

Σύμφωνα με την απογραφή του 2021 ο μόνιμος πληθυσμός της πόλης είναι 12.515 κάτοικοι. Θα θεωρήσουμε ότι στην περιοχή παρέμβασης αντιστοιχεί περίπου το ίδιο ποσοστό κατοίκων όπως είχε υπολογιστεί και στο αρχικό σχέδιο δηλαδή ~54% των κατοίκων το οποίο εκτιμάται σε 6.500 – 7.000 μόνιμοι κάτοικοι (τα δεδομένα είχαν υπολογιστεί με βάση εκτίμηση των στελεχών του Δήμου και μετά από επισκόπηση συγκεντρωτικών στοιχείων του Τέλους Ακίνητης Περιουσίας Δήμου Γρεβενών, των στοιχείων καταναλωτών ύδρευσης της ΔΕΥΑΓ, της μελέτης της ΠΕΣΚΕ ΠΔΜ, τον έλεγχο της πυκνότητας και των χαρακτηριστικών δόμησης με χρήση διαδικτυακών εργαλείων κ.α.). Με δεδομένη τη συγκέντρωση όλων των διοικητικών υπηρεσιών και της εμπορικής δραστηριότητας στην περιοχή παρέμβασης, μπορούμε να συμπεράνουμε ευλόγως για την περιοχή ότι αποτελεί σε καθημερινή βάση πεδίο σημαντικής κινητικότητας της πόλης.

Από τα μέχρι τώρα δημογραφικά στοιχεία παρατηρείται μείωση των μόνιμων κατοίκων της πόλης των Γρεβενών σε σχέση με το 2011, όπως φαίνεται και στον σχετικό πίνακα. Η πόλη των Γρεβενών αποτελεί το δημογραφικό πόλο έλξης του νομού καθώς συγκεντρώνει το 47% του μόνιμου πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας. Η πόλη εκτείνεται σε μία έκταση 2,92 τετρ. χλμ και η πληθυσμιακή πυκνότητα υπολογίζεται σε 4286 κάτοικοι ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. (Πίνακες 6 και 7 παραρτήματος)

Μέχρι στιγμής δεν υπάρχουν διαθέσιμα νέα στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ για την περαιτέρω δημογραφική ανάλυση της Δημοτικής Κοινότητας Γρεβενών.

Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ παρατηρείται σημαντική επιδείνωση των δημογραφικών δεικτών σε πανελλαδικό επίπεδο. Κατ' αναλογία μπορούμε να υποθέσουμε με σχετική ασφάλεια ότι αντίστοιχα είναι τα στοιχεία και για το Δήμο Γρεβενών. (Πίνακας 8)

Σύμφωνα με τα νέα στοιχεία παρατηρούμε τα εξής:

Το ποσοστό γήρανσης, το οποίο εκφράζει τον αριθμό των κατοίκων ηλικίας άνω των 65 ετών ανά 100 άτομα ηλικίας 0 – 14 ετών είναι 94,68% και θεωρείται αναμενόμενο καθώς παρατηρείται μετακίνηση ατόμων

νεότερης ηλικίας από τα χωριά του νομού στην πόλη των Γρεβενών. Αυτό γίνεται φανερό και από τη σύγκριση του δείκτη με τον αντίστοιχο σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας ο οποίος ανέρχεται στο 188,93%. Πάραυτα ο δείκτης αυτός συγκρινόμενος με τον αντίστοιχο της απογραφής του 2001 παρουσιάζεται σαφώς υψηλότερος κατά 18 ποσοστιαίες μονάδες περίπου, γεγονός που οφείλεται τόσο στη βελτίωση του προσδόκιμου επιβίωσης όσο και στη μηδενική σχεδόν αύξηση του αριθμού των ατόμων ηλικίας 0 – 14 ετών, όπως φαίνεται και στο σχετικό πίνακα.

Ο Δείκτης Εξάρτησης, ο οποίος μας δίνει την εξάρτηση του μη ενεργού οικονομικά πληθυσμού από τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό και εκφράζεται με τον αριθμό των ατόμων ηλικίας 0 - 14 ετών και 65+ ανά 100 άτομα ηλικίας 15 – 64 ετών, ανέρχεται σε 49,51%. Και στο δείκτη αυτό παρατηρείται μία μικρή αύξηση σε σύγκριση με την απογραφή του 2001 όπου το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 48,67%. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι στην παρούσα οικονομική κατάσταση της χώρας ο δείκτης αυτός δεν είναι ιδιαίτερα ενδεικτικός, καθώς η υψηλή ανεργία και η οικονομική εξάρτηση πολλών νοικοκυριών από τη σύνταξη των οικείων επηρεάζει ουσιαστικά την ερμηνεία του δείκτη και των αποτελεσμάτων του.

Ο Δείκτης Αντικατάστασης, ο οποίος εκφράζει την εναλλαγή μεταξύ των ηλικιών που συμμετέχουν στην παραγωγική διαδικασία και υπολογίζεται ως ο αριθμός των ατόμων ηλικίας 15 - 24 ετών ανά 100 άτομα ηλικίας 55 - 64 ετών ανέρχεται σε 131,82%, σημαντικά μικρότερος του 141,79% του αντίστοιχου δείκτη της απογραφής του 2001.

Εκτός από τη βαρύνουσα πληθυσμιακή σημασία της πόλης των Γρεβενών χαρακτηριστική τόσο σε επίπεδο Δήμου, όσο και σε επίπεδο Π.Ε., είναι η έλλειψη άλλων οικισμών με πληθυσμιακό μέγεθος ικανό να επιτρέπει τη δημιουργία και τη συντήρηση των απαραίτητων γενικών συνθηκών κοινωνικής υποδομής, με έμφαση στους τομείς της εκπαίδευσης, υγείας και πρόνοιας. Η πόλη των Γρεβενών αποτελεί το παραγωγικό, οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο όχι μόνου του Δήμου αλλά όλης της Π.Ε. και επομένως παίζει ρόλο κέντρου περιφερειακού, αλλά και τοπικού επιπέδου. Στην πόλη παρατηρείται υπερσυγκέντρωση πληθυσμού και δραστηριοτήτων σε αντίθεση με το υπόλοιπο της Π.Ε. που χαρακτηρίζεται από διασπορά πληθυσμού και δραστηριοτήτων.

Θέλοντας να προχωρήσουμε σε μία γενικότερη εκτίμηση της δημογραφικής κατάστασης σε επίπεδο περιφέρειας, η οποία όμως αντικατοπτρίζει και τα τοπικά χαρακτηριστικά των δήμων, παραθέτουμε κάποια ενδιαφέροντα στοιχεία γεννήσεων και θανάτων έως το 2021, τα οποία είναι ενδεικτικά της σοβαρότητας του δημογραφικού προβλήματος της περιοχής. (Πίνακες 9 και 10 – Γράφημα 1)

- **Μετανάστευση/Εποχιακός πληθυσμός: εξελίξεις και τάσεις**

Σύμφωνα με στοιχεία του Επιχειρησιακού Σχεδίου του Δήμου το ποσοστό των αλλοδαπών μόνιμων κατοίκων ανέρχεται σε 5,8%. Τα στοιχεία της απογραφής του 2011 αναφέρουν ότι το σύνολο των υπηκόων ξένων χωρών στο Δήμο Γρεβενών ανέρχεται σε 1499 άτομα (βλ. Πίνακα 11)

- **Ενεργός πληθυσμός-απασχόληση, χαρακτηριστικά ενεργού πληθυσμού (μορφωτικό επίπεδο, εξειδικεύσεις κλπ.) και αγορά εργασίας: εξελίξεις και τάσεις, συνολικά, ανά τομέα και κλάδο**

Το επίπεδο εκπαίδευσης στη Δημοτική Ενότητα Γρεβενών παρουσιάζει χαρακτηριστικά τόσο σε θετική κατεύθυνση όσο και σε αρνητική, συγκρινόμενα με το σύνολο της ΠΔΜ. Συγκεκριμένα παρατηρούνται αυξημένα ποσοστά σε σύγκριση με την ΠΔΜ στους πτυχιούχους ανώτερων ή ανώτατων σχολών (Πολυτεχνικών, ΑΤΕΙ ή ισότιμων σχολών), στους πτυχιούχους μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και στους κατόχους απολυτηρίου Λυκείου. Ταυτόχρονα παρατηρούμε αρνητικά στοιχεία στα ποσοστά που αφορούν στον αναλφαβητισμό και στην εγκατάλειψη του δημοτικού. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι το 3% του πληθυσμού δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση (2,11% για την ΠΔΜ), ενώ σε επίπεδο Δήμου Γρεβενών το ποσοστό αυτό ανεβαίνει ακόμη περισσότερο στο 3,56%. Το ποσοστό των κατοίκων οι οποίοι εγκατέλειψαν το δημοτικό αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση ανέρχεται στο 7,66% σε επίπεδο Δημοτικής Ενότητας, ενώ σε επίπεδο Δήμου φτάνει το 10,77%, ιδιαίτερα μεγάλο ποσοστό συγκρινόμενο με το αντίστοιχο της ΠΔΜ 6,39%.

Ιδιαίτερα θετικά ωστόσο για την Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών είναι τα στοιχεία του Υπουργείου Παιδείας για τη σχολική διαρροή τα οποία τοποθετούν το νομό Γρεβενών σε μία από τις καλύτερες θέσεις σε πανελλαδικό επίπεδο για το σχολικό έτος 2014/2015. Συγκεκριμένα μόνο 5 άτομα σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας δεν συνέχισαν τη φοίτηση στην Α' Λυκείου σε σύνολο 255 μαθητών δηλαδή ποσοστό μόλις 1,96% ενώ στο σύνολο της χώρας το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 3,84%. (Πίνακες 12 και 13 παραρτήματος)

3.1.3.2 Οικονομική δυναμική

- **ΑΕΠ και επενδύσεις: εξελίξεις και τάσεις, συνολικά και ανά τομέα, εάν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα που σχετίζονται με την οικονομία της Περιοχής Παρέμβασης.**

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ η Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών συμμετέχει στο ΑΕΠ της Περιφέρειας με πολύ μικρό ποσοστό. (Πίνακας 14)

Σχετικά με την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σημαντικό μερίδιο έχει η Π.Ε Γρεβενών στη διαχείριση ακίνητης περιουσίας, στη δημόσια διοίκηση και το εμπόριο. (Πίνακας 15)

- **Κύριες διακλαδικές και γεωγραφικές διασυνδέσεις (οικονομικές ροές) σε ενδοπεριφερειακό και διαπεριφερειακό επίπεδο και εξαγωγικές επιδόσεις.**

Όσον αφορά στις διακλαδικές και γεωγραφικές διασυνδέσεις (οικονομικές ροές) δεν υπάρχουν επίσημα διαθέσιμα στοιχεία. Σχετικά με τις εξαγωγικές επιδόσεις της Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών οι συνοπτικές πληροφορίες που αντλούνται από το Επιμελητήριο Γρεβενών και το πρόσφατο Επιχειρησιακό Σχέδιο του Δήμου περιλαμβάνουν τις εξής σχετικές αναφορές:

- Ο πρωτογενής τομέας χαρακτηρίζεται από σημαντικές εκτάσεις σιτηρών, κτηνοτροφικών φυτών, δενδρώδεις καλλιέργειες (κερασιές, αμυγδαλιές, καρυδιές, μηλιές), κτηνοτροφία χαμηλής

παραγωγικότητας και αύξηση της βιολογικής γεωργίας, κτηνοτροφίας και των προϊόντων τους. Παρατηρείται αύξηση της διείσδυσης σε νέες αγορές πιθανώς μόνο εντός Ελλάδας.

- Στον δευτερογενή τομέα οι σημαντικότερες μονάδες αφορούν σε ορυχεία – μεταλλεία και βιομηχανίες – βιοτεχνίες. Τα σημαντικότερα τυροκομικά προϊόντα των Γρεβενών περιλαμβάνουν τη φέτα και σε μικρότερες ποσότητες ανεβατό, κασέρι, κεφαλοτύρι, μανούρι και μπάτζιος (ΠΟΠ). Τα τυροκομικά προϊόντα εφοδιάζουν πρωτίστως τις τοπικές αγορές της Δυτικής Μακεδονίας και της Ελλάδας, ενώ διακινούνται σε σημαντικές ποσότητες και στο εξωτερικό. Τα παραδοσιακά ζυμαρικά των Γρεβενών από τοπικές πρώτες ύλες παρασκευάζονται από τοπικούς συνεταιρισμούς και δεν υπάρχουν στοιχεία για εξαγωγική δραστηριότητα. Πιθανόν διακινούνται μόνο τοπικά και σε όμορους νομούς. Για τα μανιτάρια και τα προϊόντα τους επίσης δεν διαθέτουμε στοιχεία εξαγωγών και διακίνησης. Στις μεταποιητικές μονάδες περιλαμβάνονται άλευρα, επεξεργασία οσπρίων, ξηρών καρπών, πατάτας και οίνος. Ο πιο σημαντικός κλάδος του νομού είναι η επεξεργασία και εμπορία ξύλου καθώς και τελικά προϊόντα ξύλου. Από το δευτερογενή τομέα διακίνηση στο εξωτερικό γίνεται από τυροκομικές μονάδες. Προϊόντα ζαχαροπλαστικής επίσης διακινούνται σε εθνικό επίπεδο. Κατά κύριο λόγο οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην περιοχή απευθύνονται στην τοπική αγορά.
- Στον τριτογενή τομέα το εμπόριο (χονδρική, λιανική πώληση) περιλαμβάνει μικρές τοπικές επιχειρήσεις. Για το τουριστικό προϊόν υπάρχει σχετική ανάλυση σε επόμενο κεφάλαιο.
- **Επισήμανση των τομέων/κλάδων που παίζουν κεντρικό ρόλο στην οικονομική φυσιогνωμία της περιοχής παρέμβασης.**

Η περιοχή παρέμβασης ακολουθεί το κλασικό μοντέλο των αστικών περιοχών της ελληνικής επαρχίας με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση εμπορικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων υπηρεσιών στο κέντρο της πόλης. Άλλωστε η περιοχή παρέμβασης όπως έχει οριστεί, καλύπτει πολύ μεγάλο μέρος της πόλης των Γρεβενών.

Σύμφωνα με επιτόπια παρατήρηση και από την έρευνα πεδίου που έγινε με βάση το μητρώο του ΕΒΕ Γρεβενών (βλέπε 3.1.3.4 Παραγωγικές δραστηριότητες και συγκεκριμένα το «Διαρθρωτικά χαρακτηριστικά των παραγωγικών δραστηριοτήτων στην Περιοχή Παρέμβασης») οι κλάδοι που εντοπίζονται κατά κύριο λόγο στην περιοχή παρέμβασης αφορούν σε λιανεμπόριο (καταστήματα ρούχων, υποδημάτων, τροφίμων, σούπερ μάρκετ κ.λπ.), σε υπηρεσίες (ιατρικές και νομικές υπηρεσίες, μηχανικοί, ταξί, αισθητικοί, κομμωτήρια, καταστήματα εστίασης και καφέ κ.λπ.). Δευτερευόντως και με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν η μεταποίηση και τουριστικές επιχειρήσεις. Σε επόμενο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση των προαναφερθέντων (3.1.3.4 Παραγωγικές δραστηριότητες, Διαρθρωτικά χαρακτηριστικά των παραγωγικών δραστηριοτήτων στην Περιοχή Παρέμβασης).

3.1.3.3 Ευημερία-Ποιότητα Ζωής

• ΑΕΠ κατά κεφαλήν

Η Π.Ε. Γρεβενών έχει το χαμηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ της περιφέρειας για το 2020 μόλις 9.015 ευρώ. (Πίνακας 16)

• Αστικοποίηση και κατοίκηση

Τα στοιχεία από την Απογραφή κτιρίων του 2011 από την ΕΛΣΤΑΤ (Πίνακας 17 παραρτήματος), είναι ενδεικτικά της παλαιότητας των κτιρίων στην πόλη των Γρεβενών. Συγκεκριμένα το 55,02% των κτιρίων είναι κατασκευασμένα προ του 1980, δηλαδή πρόκειται για κτίρια με σημαντικό ενεργειακό αποτύπωμα καθώς κατασκευάστηκαν πριν την εφαρμογή του Κανονισμού Θερμομόνωσης Κτιρίων (Κ.Θ.Κ). Παρατηρούμε δε μία ανισομερή κατανομή χαμηλών και ψηλών κτιρίων, καθώς τα χαμηλά κτίρια (ισόγεια ή ενός ορόφου πάνω από το ισόγειο) υπερτερούν των ψηλότερων κτιρίων. (Πίνακας 17)

Στη Δημοτική Ενότητα Γρεβενών, σύμφωνα με την Απογραφή της ΕΛΣΤΑΤ 2011, το 35% των κανονικών κατοικιών είναι κενές, ποσοστό αρκετά υψηλό. Η πλειονότητα των κατοικούμενων κατοικιών έχει κεντρική αυτόνομη θέρμανση, ενώ 40 κατοικίες δεν έχουν καθόλου θέρμανση. (Πίνακας 18 παραρτήματος)

Όσον αφορά στην περιοχή παρέμβασης μεγάλο μέρος της οποίας καλύπτεται από το ΣΒΑΚ, έχουν καταγραφεί από το πρόσφατο Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας τα ακόλουθα:

- Δύο είναι οι βασικές οδικές αρτηρίες του οικισμού: η οδός Ταλιαδούρη (από ανατολικά προς δυτικά) και η 13^η Οκτωβρίου (από νότια έως το κέντρο). Αυτές οι οδικές αρτηρίες ενώνονται με το υπόλοιπο επαρχιακό δίκτυο.
- Στο βόρειο τμήμα της πόλης καταγράφονται σημαντικές κλίσεις οι οποίες δυσκολεύουν τη μετακίνηση όταν οι καιρικές συνθήκες είναι δυσμενείς (παγετός).
- Απουσιάζουν οι διαβάσεις την ασφαλή κίνηση των πεζών στο μεγαλύτερο κομμάτι της περιοχής μελέτης του ΣΒΑΚ και κατά συνέπεια σε μεγάλο μέρος της περιοχής παρέμβασης.
- Το σημαντικότερο κυκλοφοριακό πρόβλημα εντοπίζεται στον κόμβο 13ης Οκτωβρίου – Ταλιαδούρη, ο οποίος εξυπηρετεί τόσο τοπικές όσο και υπερτοπικές μετακινήσεις και κατά μήκος της οδού Ταλιαδούρη, η οποία λειτουργεί και ως κύρια αρτηρία.
- Σημαντικός αριθμός βαρέων οχημάτων διασχίζει καθημερινά τους κεντρικούς κόμβους της πόλης.
- Το κέντρο των Γρεβενών αντιμετωπίζει πρόβλημα στάθμευσης. Ο αριθμός θέσεων στάθμευσης προς χρήση ΑμεΑ είναι μικρός και υπάρχουν μόλις τρεις (3) θέσεις για φορτοεκφόρτωση.
- Απουσία χώρων στάθμευσης δίκυκλων και μεμονωμένες υποδομές για στάθμευση ποδηλάτων.

- Σε αρκετά σημεία των πεζόδρομων υπάρχουν εμπόδια τα οποία δυσχεραίνουν τη διέλευση των πεζών και μειώνουν το ελεύθερο πλάτος όδευσης, ιδίως στους πιο εμπορικούς εξ αυτών. Απουσιάζουν οι οδηγοί όδευσης τυφλών και είναι πολύ περιορισμένες οι υποδομές ΑμεΑ.
- Δεν υπάρχουν ποδηλατόδρομοι.

Η πεζή μετακίνηση είναι η πιο δημοφιλής ακολουθούμενη από την μετακίνηση με αυτοκίνητο. Σημαντικό πρόβλημα στην πεζή μετακίνηση αποτελεί η άναρχη στάθμευση των αυτοκινήτων σε πεζοδρόμια, η απουσία διαβάσεων, το μη ικανοποιητικό πλάτος των πεζοδρομίων ή η απουσία τους και η κακή οδική συμπεριφορά. Κατά την οδική μετακίνηση προβλήματα υπάρχουν κυρίως στην έλλειψη χώρων στάθμευσης.

Όσο αφορά στη χρήση του ποδηλάτου ως μέσο μετακίνησης, προκύπτει ότι παρά το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων διαθέτει ποδήλατο, η χρήση του είναι περιορισμένη κυρίως λόγω απουσίας ποδηλατόδρομων.

- **Επίπεδο ποιότητας ζωής και περιβάλλοντος και δείκτες κοινωνικής συνοχής (προοπτικές απασχόλησης, κοινωνική ενσωμάτωση ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων, δυνατότητες πρόσβασης σε υπηρεσίες όπως υγεία και εκπαίδευση, δείκτες φτώχειας, βιοτικό επίπεδο εκφρασμένο μέσω δεικτών ευημερίας)**

Μέχρι σήμερα δεν έχει εκπονηθεί νέο σχέδιο Περιφερειακής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη από την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, πέραν αυτού που ολοκληρώθηκε για την προηγούμενη προγραμματική περίοδο. Επίσης η ΕΛΣΤΑΤ δεν έχει εκδώσει αναλυτικά αποτελέσματα από την τελευταία απογραφή. Κατά συνέπεια για την αποτύπωση των κοινωνικών συνθηκών στον οικισμό Γρεβενών (επίπεδο ποιότητας ζωής και δείκτες κοινωνικής συνοχής) θα περιοριστούμε στα ήδη υπάρχοντα στοιχεία του αρχικού ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών. Επιπλέον θα παραθέσουμε και κάποια πρόσφατα στοιχεία όπως διατίθενται από τη Eurostat, τα οποία παρέχουν κάποιες ενδείξεις για βραχυπρόθεσμες προβλέψεις. (Πίνακας 19)

Όπως παρατηρούμε η πανδημία δυσχέρανε τις κοινωνικές συνθήκες σε όλη την επικράτεια και στη Δυτική Μακεδονία. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι η ΠΔΜ ξεκινάει με το 2^ο χειρότερο ποσοστό πανελλαδικά (2018, 36,5%) ωστόσο παρά την πανδημία πετυχαίνει μία αποκλιμάκωση μικρή ωστόσο (2022, 29,8%). Σε κάθε περίπτωση τα ποσοστά αυτά είναι αρκετά υψηλά συγκρινόμενα και με την υπόλοιπη Ελλάδα. Σύμφωνα και με υπόλοιπα διαθέσιμα στοιχεία όπως αυτά αναφέρονται στο κεφάλαιο για την οικονομική δυναμική, η Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών απέχει από τις υπόλοιπες και είναι στη χειρότερη θέση όσο αφορά τους οικονομικούς και κοινωνικούς δείκτες. Σύμφωνα δε με το Επιχειρησιακό Σχέδιο του Δήμου Γρεβενών και με βάση τα στοιχεία που καταγράφονται στο παρόν, ο πληθυσμός είναι γηρασμένος και σημαντικό μέρος του διαβιεί στα όρια του κοινωνικού αποκλεισμού.

Σε αντίστοιχο συμπέρασμα κατέληξε και το αρχικό ΕΣΣΒΑΑ του Δήμου, όπου αναφέρεται ότι τα Γρεβενά βρίσκονται σε δυσμενή θέση σχετικά με τις εισοδηματικές ανισότητες. Χαρακτηριστικά αναφέρεται:

«Η αποτίμηση των συνθηκών Σχετικής Φτώχειας δίνει αυξημένα ποσοστά (9,40%) στο Δήμο Γρεβενών σε σχέση με την Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών (8,50%) ως προς τον πληθυσμό, αλλά μειωμένα συγκρινόμενα με την ΠΔΜ (15,70%). Εκ των ωφελούμενων 99 άτομα είναι ΑΜΕΑ και 97 μέλη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, ενώ οι άστεγοι είναι 5. Και οι τρεις κατηγορίες ωφελούμενων (ΑΜΕΑ, μέλη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων και άστεγοι) φαίνεται να παρουσιάζουν υψηλή συγκέντρωση στο δήμο Γρεβενών συγκριτικά με την Περιφερειακή Ενότητα». (Πίνακας 20 και Διάγραμμα συσχέτισης επιδόσεων φτώχειας και ακραίας φτώχειας παραρτήματος).

Από την αποτίμηση συνθηκών ακραίας φτώχειας προκύπτει ότι το σύνολο των ωφελούμενων μέσω του ΤΕΒΑ είναι 1.875 άτομα στο δήμο Γρεβενών, ενώ στην Περιφερειακή Ενότητα είναι 2.240 μέλη νοικοκυριών. (Πίνακας 21 και Χάρτης 7 παραρτήματος)

Στη Δημοτική Ενότητα Γρεβενών το Μέσο Φορολογητέο Εισόδημα παρουσιάζει μικρή αρνητική μεταβολή στα έτη 2009 - 2012 κατά 0,6% ενώ βρίσκεται αρκετά κάτω από τον εθνικό μέσο όρο (85,40% για το 2012). Συγκρινόμενο δε με το Όριο Φτώχειας (11.986 ευρώ), είναι ελαφρώς ψηλότερο (1,20). Συγκρινόμενη η Δημοτική Ενότητα Γρεβενών με την ΠΔΜ παρουσιάζει αρνητικές επιδόσεις τόσο στο Μέσο Φορολογητέο Εισόδημα του 2012, όσο και συγκρινόμενο με το Όριο της Φτώχειας, και αρνητικές επιδόσεις ως προς τη μεταβολή 2009 – 2012 (-0,6% για τα Γρεβενά και -0,40% για την περιφέρεια). (Πίνακας 22 παραρτήματος)

• Τεκμηρίωση εναρμόνισής με ΣΒΑΚ με στόχο βιώσιμες, καθαρές μεταφορές

Οι Αναπτυξιακές ανάγκες της Περιοχής Παρέμβασης όπως περιγράφονται αναλυτικά και στην ενότητα της Λογικής Παρέμβασης ορίζουν σαφώς ότι: «Η ΑΑ1: Επίτευξη Συνοχής στην Πόλη ως αποτέλεσμα της Αναζωογόνησης προβληματικών σημείων του αστικού τοπίου της περιοχής παρέμβασης, που στην στόχευσή της περιλαμβάνει την προσπάθεια για άρση στους περιορισμούς στην κίνηση των πεζών – ποδηλατών, όπως και την κατά περίπτωση έλλειψη προσπελασιμότητας στην περιοχή παρέμβασης, την ανάγκη διαμόρφωσης, ανάπλασης και ανάδειξης του περιβάλλοντος της περιοχής παρέμβασης, τις ενεργειακές αναβαθμίσεις με τη χρήση ΑΠΕ – νέων τεχνολογιών και την ανάπλαση κοινόχρηστων χώρων – κρίσιμων για την υποστήριξη της τοπικής κοινωνίας στην προσπάθεια αναστροφής των δυσμενών συνθηκών διαβίωσης και οικονομικής ανάπτυξης.»

Η προαναφερόμενη Αναπτυξιακή Ανάγκη η οποία αναλύεται και εξειδικεύεται σε στόχους και δράσεις **βρίσκεται σε πλήρη εναρμόνιση** με το Οριστικό Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας και πιο συγκεκριμένα με τον Άξονα Προτεραιότητας 1: Δίκτυα ρών πεζών, ποδηλάτου και υποδομών ΑμεΑ στο οποίο αναφέρεται σαφώς ότι «δίδεται προτεραιότητα στον πεζό και στον ποδηλάτη, ενώ πολύ σημαντική διάσταση αποτελεί η έννοια της προσβασιμότητας για όλους που αφορά την απρόσκοπτη κίνηση των ατόμων με αναπηρία και με μειωμένη όραση.» Επίσης, βρίσκεται σε πλήρη εναρμόνιση με τον Άξονα Προτεραιότητας 4: Νέες

Τεχνολογίες και συγκεκριμένα στη «χρήση νέων τεχνολογιών σε όλες τις εκφάνσεις του συστήματος κινητικότητας με σκοπό την εξοικονόμηση πόρων και την αύξηση της αποδοτικότητας των μετακινήσεων»

3.1.3.4 Παραγωγικές δραστηριότητες

- **Διαρθρωτικά χαρακτηριστικά των παραγωγικών δραστηριοτήτων στην Περιοχή Παρέμβασης**

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΕΒΕ Γρεβενών όπως αυτά ενσωματώθηκαν στο ΕΣΣΒΑΑ του Δήμου Γρεβενών 2018 στην πόλη των Γρεβενών δραστηριοποιούνται 1.134 επιχειρήσεις από τις οποίες το 53,08% είναι υπηρεσίες, το 32,98% εμπορικές, το 12,96% μεταποίησης και το 0,97% τουριστικές.

Η οικονομική ασφυξία της περιοχής αποτυπώνεται στα στοιχεία του Επιμελητηρίου για τις εγγραφές και διαγραφές των επιχειρήσεων από το 2012 έως το 2018. Σύμφωνα με αυτά το υψηλότερο αρνητικό ισοζύγιο παρατηρείται το 2015 οπότε και οι επιχειρήσεις που διαγράφηκαν από το Επιμελητήριο ήταν 110 περισσότερες από αυτές που έκαναν έναρξη. Επίσης τα έτη 2013 και 2014 παρατηρούνται αρνητικά ισοζύγια (-38 και -26 αντίστοιχα). Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί το θετικό ισοζύγιο, αν και μικρό, των ετών 2016 και 2017 (στοιχεία μέχρι 11/5/2017) το οποίο είναι +13 επιχειρήσεις για το 2016 και +3 για το 2017. Σε σύνολο από το 2013 έως και 11/5/2017 στην πόλη των Γρεβενών οι επιχειρήσεις που έκαναν έναρξη εργασιών ήταν 197, οι επιχειρήσεις που διαγράφηκαν από το μητρώο του Επιμελητηρίου ήταν 355, δηλαδή 158 περισσότερες. (Πίνακες 23 και 24 παραρτήματος)

Η μεσολάβηση της πανδημίας επέφερε σχεδόν με σιγουριά επιδείνωση της οικονομικής δραστηριότητας στην περιοχή παρέμβασης χωρίς ωστόσο να υπάρχουν διαθέσιμα συγκεκριμένα στοιχεία μέχρι σήμερα.

Σύμφωνα με τα νεότερα στοιχεία από το μητρώο του ΕΒΕ Γρεβενών **και με αναλυτικούς υπολογισμούς μας συγκεκριμένα για την περιοχή παρέμβασης** (έρευνα πεδίου από την ομάδα έργου), σήμερα (στοιχεία Ιουλίου 2023) δραστηριοποιούνται 311 εμπορικές επιχειρήσεις, 481 επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, 90 επιχειρήσεις μεταποίησης και 9 τουριστικές επιχειρήσεις. Τα στοιχεία αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν απολύτως ακριβή καθώς ο αριθμός των επιχειρήσεων μεταβλήθηκε λόγω πανδημίας και δεν θεωρείται δεδομένη η διαγραφή τους από τη λίστα μελών του Επιμελητηρίου, Ωστόσο οι αριθμοί παρέχουν μία αξιόπιστη ένδειξη των αναλογιών του είδους των επιχειρήσεων της περιοχής παρέμβασης.

Οι προοπτικές του επιχειρηματικού περιβάλλοντος στην περιοχή παρέμβασης (πέραν της γενικότερης οικονομικής κατάστασης που αφορά στη χώρα και στην περιοχή ειδικότερα) συνδέονται τοπικά άμεσα με τις ευρύτερες αναπτυξιακές συνθήκες για την επιδιωκόμενη αναζωογόνηση μέσω του ΕΣΣΒΑΑ. Με δεδομένο ότι αναφερόμαστε σε κύριο βαθμό στον τριτογενή τομέα που εμφανίζει έντονα σημάδια βαθιάς ύφεσης (υπηρεσίες και εμπόριο) και κατά περίπτωση σε ΜμΕ χαμηλής όχλησης, πέραν των στενών οικονομικών περιθωρίων για επενδύσεις από τους ιδιώτες και τον υπό εξαιρετικές συνθήκες δανεισμό, θα αξιοποιηθούν πόροι και δράσεις, του ΕΠ Δυτική Μακεδονία 2021-2027 που ενθαρρύνουν την εξωστρέφεια των

επιχειρήσεων, ενισχύουν την καινοτομία και την πράσινη επιχειρηματικότητα, τονώνουν τη ρευστότητα στην αγορά και κάνουν πιο φιλικό το επιχειρηματικό περιβάλλον.

- **Επισήμανση των δραστηριοτήτων, δυναμικού, υπερτοπικού και καινοτομικού χαρακτήρα**

Τα Γρεβενά συνιστούν σήμερα μια από τις πλέον επώνυμες πόλεις ορεινών όγκων και ειδικότερα της Πίνδου, με διαχρονικές δραστηριότητες σε τομείς όπως η διαχείριση του δάσους και των προϊόντων του, της βιομηχανίας ξυλείας, την κτηνοτροφία, την ορεινή παραγωγή τροφίμων, την παραγωγή μανιταριών, τη φαρμακευτική βοτανολογία, τον εναλλακτικό και χιονοδρομικό τουρισμό.

Ο τομέας προτεραιότητας που αναφέρεται στο Σχέδιο Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της ΠΔΜ και για την προγραμματική περίοδο 2021-2027 που αφορά σημειικά στην πόλη των Γρεβενών είναι κυρίως η Αγροδιατροφή (Μεταποίηση – τυποποίηση χαρακτηριστικών αγροτικών προϊόντων / Τρόφιμα, ποτά) και εν συνεχεία ο Τουρισμός, κυρίως σε σύνδεση με τις περιαστικές και ορεινές περιοχές της ΠΕ.

Επισημαίνουμε πως στον τομέα αυτό της Αγροδιατροφής δραστηριοποιούνται λίγες δυναμικές, υπερτοπικές και με καινοτομικό χαρακτήρα επιχειρήσεις και για το λόγο αυτό έχει προβλεφθεί πρόσφατα σε μελέτη του 2023 από ΕΚΕΤΑ με ανάθεση από το ΠΤΑ της Περ. Δυτικής Μακεδονίας Θύλακας Καινοτομίας (*Τεχνική εξειδικευμένη υποστήριξη σε θέματα Σκοπιμότητας, Θεσμοθέτησης & Οργάνωσης νέων Θυλάκων Υποδοχής Καινοτόμων Δραστηριοτήτων στις Περιφερειακές Ενότητες Γρεβενών, Καστοριάς και Φλώρινας της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας*). Πιο αναλυτικά:

Προβλέπεται ίδρυση Θύλακα καινοτομίας στις δραστηριότητες ορεινών όγκων, καλύπτοντας όλο το φάσμα παραγωγικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, όπως διαχείριση δασών, κτηνοτροφίας, ορεινών καλλιεργειών, ορεινού και εναλλακτικού τουρισμού, οργάνωσης και λειτουργίας ορεινών πόλεων και κοινοτήτων. Προτεινόμενη έδρα είναι τα Γρεβενά, δεδομένης της θέσης της πόλης σε σχέση με τους σημαντικότερους ορεινούς όγκους της χώρας και τις υποδομές μεταφορών.

Τα Γρεβενά διαθέτουν το ικανό μέγεθος ως πόλη ορεινού όγκου, η οποία παρέχει τις κατάλληλες υποδομές υποστήριξης ενός θύλακα καινοτομίας και της ελκυστικής διαβίωσης του προσωπικού του και των επισκεπτών επιστημόνων, όπως είναι οι υποδομές υγείας, παιδείας, πρόνοιας και καλού επιπέδου οικιστικού περιβάλλοντος. Παράλληλα, διαθέτει εκτεταμένη σύνδεση με τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών λόγω της Εγνατίας οδού, του Ε65 και των καθέτων αξόνων της Εγνατίας, με αδιάλειπτη λειτουργία καθ' όλο το έτος.

Στα Γρεβενά λειτουργούν δύο τμήματα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, με αντικείμενα Διοίκηση Επιχειρήσεων και Στατιστική - Ασφαλιστική Επιστήμη. Εκτιμάται ότι το Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων μπορεί να αποκτήσει σε προπτυχιακό και ερευνητικό - μεταπτυχιακό επίπεδο προσανατολισμό στην οικονομία των ορεινών όγκων βρίσκοντας τη θέση του στον πανεπιστημιακό ανταγωνισμό και την προσέλκυση επιστημόνων. Παράλληλα τα υπόλοιπα τμήματα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας έχουν

ευκαιρία να συμβάλλουν στη στήριξη του θύλακα καινοτομίας, και ειδικά η Γεωπονική σχολή, η Πληροφορική, όπως και το τμήμα Επικοινωνίας και Ψηφιακών μέσων. Όπως και στην διερεύνηση των υπολοίπων θυλάκων, το τμήμα Περιφερειακής και Διασυνοριακής Ανάπτυξης αποκτά σημαντικό αντικείμενο ανάπτυξης και υποστήριξης της δικτύωσης στον ευρύτερο διασυνοριακό χώρο, δεδομένης και της διασυνοριακής γεωμορφολογίας.

Ο θύλακας μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην υποστήριξη του Οικοσυστήματος Καινοτομίας της Δυτικής Μακεδονίας, ενώ μπορεί επίσης να στηριχθεί σε υφιστάμενες δράσεις και υποδομές για το αντικείμενο. Οι σχολές του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας μπορούν να συμβάλλουν στην άμεση υποστήριξη της καινοτομίας και εκπαίδευσης και τη δυνατότητα δημιουργίας διασυνοριακών δικτύων πανεπιστημίων και κυρίως τη δυνατότητα προσέλευσης επιστημόνων για εργασία από την Δασολογική Σχολή ΑΠΘ και άλλες σχολές συναφούς αντικείμενου, ενώ διευρύνεται και η συμμετοχή τοπικού δυναμικού σε υπερτοπικά και καινοτόμα διευρωπαϊκά δίκτυα.

• Ανάλυση τουριστικής προσφοράς-ζήτησης

Σχετικά με την ανάλυση τουριστικής προσφοράς και ζήτησης θα πρέπει να επισημάνουμε τα παρακάτω:

- Τα στοιχεία που διαθέτουμε αφορούν στο σύνολο της Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών και συνεπώς περιλαμβάνονται οι κατεχοχόν τουριστικές περιοχές των Γρεβενών όπως το χιονοδρομικό κέντρο της Βασιλίτσας, καταλύματα σε Σμίξη, Σπήλαιο και άλλους ορεινούς προορισμούς και δευτερευόντως την πόλη των Γρεβενών, η οποία δεν διαθέτει ιδιαίτερη τουριστική υποδομή.

- Θα πρέπει να τονιστεί ο ρόλος των Ελλήνων μεταναστών ειδικότερα της Γερμανίας, οι οποίοι συνεισφέρουν σημαντικά στη βελτίωση των τουριστικών δεικτών της περιοχής. Δευτερευόντως αξιοσημείωτη συμμετοχή έχουν και άλλοι Βαλκανικοί λαοί (Αλβανοί, Ρουμάνοι κλπ.).
- Τέλος, θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη η τριετία της πανδημίας η οποία ουσιαστικά μηδένισε την οποιαδήποτε τουριστική κίνηση είχε παλαιότερα η περιφέρεια και όπως φαίνεται η ανάκαμψη στα προ πανδημίας νούμερα ενδεχομένως να αργήσει αρκετά.

Σύμφωνα με την νεότερη διαθέσιμη έρευνα του ΙΝΣΕΤΕ από την οποία αντλήσαμε και το σύνολο των στοιχείων που παραθέτουμε, (Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2021 – Δεκέμβριος 2022) (βλ. πίνακες 25 έως 32), η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διαθέτει το 1% των μονάδων, το 1% των δωματίων και το 1% των κλινών της χώρας. Όπως επισημαίνεται στην έρευνα η περιφέρεια διαθέτει 124 μονάδες με 2.801 δωμάτια και 6.346 κλίνες.

Από την έρευνα του ΙΝΣΕΤΕ (2022) για τον τουρισμό στη Δυτική Μακεδονία προκύπτει, αναμενόμενα, ότι η τουριστική κίνηση είναι ιδιαιτέρως χαμηλή, συγκρινόμενη με την υπόλοιπη Ελλάδα. Αξίζει να αναφέρουμε τα στοιχεία για την επισκεψιμότητα των μουσείων της περιφέρειας, η οποία για τα Γρεβενά είναι πολύ χαμηλότερη συγκριτικά με τους υπόλοιπους νομούς της περιφέρειας.

Σύμφωνα με το ΙΝΣΕΤΕ η Δυτική Μακεδονία αντιπροσωπεύει το 1% των επισκέψεων στην Ελλάδα για το 2021. Στην περίοδο 2016 – 2019 η επισκεψιμότητα στην περιφέρεια παρουσίασε μείωση κατά 8% (330 χιλ. το 2016, 304 χιλ. το 2019).

Όσο αφορά στις αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα τα στοιχεία για την περίοδο 2015 – 2021 όπως φαίνονται στον σχετικό πίνακα η ΠΕ Γρεβενών παρουσίασε μία πολύ μεγάλη αύξηση στα χρόνια προ της πανδημίας (434% και 92% για τους αλλοδαπούς και τους ημεδαπούς αντίστοιχα).

Σχετικά με τις διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα, η έρευνα έδειξε μία αντίστοιχα πολύ μεγάλη αύξηση στα προ πανδημίας χρόνια (417% και 72% για αλλοδαπούς και ημεδαπούς αντίστοιχα).

• Σημασία/διασύνδεση με πόρους

Σε ότι αφορά στη σημασία της περιοχής ως προς τη διασύνδεση της με διαθέσιμους πόρους από τη Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας εντοπίζουμε πως Πρωτεύοντες περιφερειακοί πόλοι ορίζονται η Φλώρινα **και τα Γρεβενά**, ως έδρες Περιφερειακών Ενοτήτων, καθώς και η Πτολεμαΐδα, ο ρόλος της οποίας συνδέεται με τις βιομηχανικές και εξορυκτικές δραστηριότητες της ΔΕΗ.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ορίζονται δύο πολυπολικά συμπλέγματα ανάπτυξης, λαμβάνοντας υπόψη και την κατεύθυνση του ΓΠΧΣΑΑ για ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας μεταξύ γειτονικών αστικών κέντρων και, μέσω αυτών, για δημιουργία διπόλων ή πολυ-πόλων. Το δεύτερο πολυπολικό σύμπλεγμα διαμορφώνεται από τα αστικά κέντρα Καστοριά, Άργος Ορεστικό, Σιάτιστα και Γρεβενά, τα τρία εκ των οποίων

σχετίζονται άμεσα με τον κλάδο της γουνοποιίας, ενώ όλα σχετίζονται επιπλέον με τον κλάδο του τουρισμού, αρθρώνονται γύρω από την Εγνατία Οδό ή/και τον Κάθετο Άξονα Σιάτιστα - Κρυσταλλοπηγή και μπορούν να συνδεθούν λειτουργικά μεταξύ τους.

- **Χωρική οργάνωση / διασύνδεση με αστικό δίκτυο / Δυναμικές ζώνες / Ζώνες κινήτρων / Στρατηγικές επενδύσεις**

Σε ότι αφορά στη χωρική οργάνωση, διασυνδέσεις και ζώνες για επενδύσεις εντοπίζουμε από τη Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας πως οι κατευθύνσεις για τη χωρική οργάνωση της βιομηχανίας σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών προσδιορίζουν πως: Οι κλαδικές προτεραιότητες είναι συνδεδεμένες με τη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων (ποιοτικά πιστοποιημένα προϊόντα του αγροδιατροφικού τομέα, κλάδος ξύλου) και με την καθετοποίηση προϊόντων εκμετάλλευσης ορυκτών πόρων (κυρίως ατταπουλγίτης και σαπωνίτης).

Προκύπτει ανάγκη για οργανωμένους υποδοχείς σε Γρεβενά και Δεσκάτη.

Η Καστοριά μαζί με το Άργος Ορεστικό, τη Σιάτιστα και τα **Γρεβενά** αποτελούν ένα δίκτυο οικισμών (**πολύπολο**), το οποίο σχετίζεται και με τον κλάδο του τουρισμού.

Επίσης, όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο, η πόλη των Γρεβενών εκτείνεται βορείως του Γρεβενίτη ενώ ακολουθεί οικιστικά τις οδικές αρτηρίες προς Ροδιά, Τσοτύλι και Βοβούσα. Στη δορυφορική απεικόνιση παρατηρούμε νότια - νοτιοανατολικά δασική έκταση, ενώ στα βόρεια υπάρχουν καλλιεργήσιμες εκτάσεις.

Καθώς το μέγεθος της πόλης είναι μικρό, οι εμπορικές δραστηριότητες & οι υπηρεσίες εντοπίζονται κυρίως σε όλη την έκταση της περιοχής παρέμβασης.

Δεν υπάρχουν: χαρακτηρισμένη Βιομηχανική περιοχή, κάποια δυναμική ζώνη, ειδική ζώνη κινήτρων, όπως και στρατηγικές επενδύσεις (ν. 4864 / 2021) στα Γρεβενά.

Ωστόσο, σύμφωνα με την «Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης – Νομική/χρηματοδοτική ανάλυση και τεκμηρίωση του έργου ανάπτυξης Επιχειρηματικών Πάρκων» εντοπίζεται στην Π.Ε Γρεβενών Άτυπη Βιομηχανική Συγκέντρωση 114 στρ.

3.2 Ένταξη στο περιφερειακό, εθνικό και διεθνές περιβάλλον

3.2.1 Σημασία / συνέργειες σε περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο

- **Γεωπολιτική θέση/ταυτότητα/αυτονομία/συγκριτικά μεγέθη**

Στο ΓΠΣΧΑΑ, το οποίο έχει συνταχθεί προγενέστερα των αποφάσεων για τους Μηχανισμούς Μετάβασης, περιέχει αρκετές αναφορές για την Περιφέρεια διαπιστώνοντας την ανάγκη ειδικών παρεμβάσεων στο δίπολο Κοζάνη - Πτολεμαΐδα, την Καστοριά, την Φλώρινα και τα Γρεβενά. Σχετικά με την καινοτομία

αναφέρεται ότι προωθείται η καινοτομία των δευτερευόντων εθνικών πόλων της ηπειρωτικής Ελλάδας, συμπεριλαμβανομένης και της Κοζάνης, με στόχο την ανάπτυξη και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του παραγωγικού τους δυναμικού. Επίσης, ενισχύεται η ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας μεταξύ γειτονικών αστικών κέντρων και η, μέσω αυτών, δημιουργία δίπολων ή πολύ-πόλων, όπως αυτών της Κοζάνης – Πτολεμαΐδας - Φλώρινας, Καστοριάς, Γρεβενών. Επιπρόσθετα, δίνεται έμφαση στη διασυνοριακότητα και στην ολοκλήρωση κυρίων αξόνων ανάπτυξης, με αναφορά στο Βόρειο Άξονα ο οποίος αναπτύσσεται κατά μήκος της Εγνατίας οδού, συμπεριλαμβάνοντας και σημαντικούς σε εθνική κλίμακα πόλους ανάπτυξης (όπως η Κοζάνη κ.λπ.) καθώς και τις διεθνείς πύλες της χώρας προς τα Βαλκάνια (Κακαβιά, Κρυσταλλοπηγή / Ιεροπηγή, Νίκη, Εύζωνοι, Προμαχώνας, Ορμένιο), προς την Αδριατική Ιταλία (Ηγουμενίτσα) και την Ευρωπαϊκή Τουρκία (Κήποι) και, κατ' επέκταση, προς τη Μικρά Ασία και στον Άξονα κεντρικής ενδοχώρας: ο οποίος αναπτύσσεται κατά μήκος της Ε65 και του οδικού άξονα Λάρισα - Κοζάνη – Φλώρινα – Νίκη και περιλαμβάνει και σημαντικούς σε εθνικό επίπεδο, πόλους ανάπτυξης, όπως το δίπολο Κοζάνη / Πτολεμαΐδα. (βλ. σχετικούς χάρτες)

Στον Χάρτη 10 αποτυπώνονται τα δίκτυα και οι Πύλες και Άξονες Ανάπτυξης για την Πολυκεντρική και Ισορροπη χωρική Ανάπτυξη των Δήμων της Δυτικής Μακεδονίας που περιλαμβάνονται στους κύριους χερσαίους άξονες ανάπτυξης.

Τα Γρεβενά αποτελούν Πρωτεύοντα Περιφερειακό Πόλο Ανάπτυξης ως έδρα της Περιφερειακής Ενότητας. Επιπλέον αποτελούν μέρος του πολυπολικού συμπλέγματος Καστοριά, Άργος Ορεστικό, Σιάτιστα και Γρεβενά λόγω τουριστικών συσχετισμών και λειτουργικής διασύνδεσης (Εγνατία Οδός, Κάθετοι Άξονες).

Επιπρόσθετα, η πόλη περιλαμβάνεται στον Βόρειο Άξονα Ανάπτυξης που αναπτύσσεται κατά μήκος της Εγνατίας Οδού. (βλ. χάρτες 17 και 18 παραρτήματος)

- **Θέση/Θελκτικότητα**

Η θέση της Π.Ε. Γρεβενών και της πόλης των Γρεβενών μπορεί να χαρακτηριστεί ιδιαίτερα σημαντική για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, αλλά και για τις όμορες περιφέρειες. Η διέλευση της Εγνατίας οδού η οποία εξυπηρετεί και διασχίζει όλη την Βόρεια Ελλάδα ενώνοντας και τις όμορες χώρες από Ανατολή προς Δύση και η αναμενόμενη ολοκλήρωση του οδικού άξονα που θα συνδέει την Εγνατία οδό, πολύ κοντά με την πόλη των Γρεβενών, με την Θεσσαλία, την Στερεά Ελλάδα και εντέλει την Αθήνα είναι βέβαιο ότι θα τονώσει τόσο το διαμετακομιστικό εμπόριο όσο και την τουριστική κίνηση.

- **Προσβασιμότητα/κεντρικότητα/διεθνή δίκτυα υποδομών**

Όπως αναφέρεται και σε προηγούμενες ενότητες, η πόλη των Γρεβενών είναι οδικά προσιτή και με την έναρξη λειτουργίας του νέου αυτοκινητόδρομου που θα συνδέει το νότιο τμήμα της ΠΔΜ δηλαδή την ευρύτερη περιοχή των Γρεβενών με την Θεσσαλία και Στερεά Ελλάδα συμπεριλαμβανομένης της Αττικής. (Χάρτης 19)

- **Συνάρθρωση / διαπεριφερειακές - διεθνείς συνεργασίες / Δίκτυα / Εδαφικές συνεργασίες στην ΕΕ (π.χ. Interreg, EUSAIR)**

Ως κύρια διαθέσιμα προγράμματα στα επόμενα χρόνια με εφικτές τις διαπεριφερειακές – διεθνείς συνεργασίες δικτύων – εδαφικές συνεργασίες στην ΕΕ αναφέρονται:

Πρόγραμμα ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ IPA III 2021-2027

Το πρόγραμμα Interreg IPA CBC «Ελλάδα - Βόρεια Μακεδονία 2021-2027» βασίζεται στην εμπειρία του Προγράμματος IPA II CBC Ελλάδα –Δημοκρατία Βόρειας Μακεδονίας 2014-2020 και προωθεί την περαιτέρω ολοκλήρωση της διασυνοριακής περιοχής, ως δομημένο εργαλείο για την ενίσχυση της συνεργασίας μέσω θεματικής εστίασης, επιτρέποντας την κεφαλαιοποίηση των εμπειριών και των αποτελεσμάτων που έχουν επιτευχθεί έως σήμερα.

Ο γενικός στόχος του Προγράμματος είναι η ενίσχυση της εδαφικής συνοχής μέσω της βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου και των ευκαιριών απασχόλησης με σεβασμό στο περιβάλλον και μέσω της χρήσης των φυσικών πόρων για την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος.

Προκειμένου να αυξηθεί ο αντίκτυπος του Προγράμματος, δίνεται έμφαση στην κεφαλαιοποίηση των εκροών και των αποτελεσμάτων του έργου, τόσο από την τρέχουσα προγραμματική περίοδο όσο και από την προηγούμενη. Ενθαρρύνεται η διασυνοριακή συνεργασία προκειμένου να αυξηθεί η ανθεκτικότητα των συμμετεχουσών περιοχών απέναντι στις κοινές προκλήσεις που είναι μεταξύ άλλων η οικονομική μετάβαση, η κλιματική αλλαγή και η ψηφιοποίηση. Ταυτόχρονα, η συνεργασία θα επιτρέψει στις περιφέρειες να εξαλείψουν τις οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες που εντοπίστηκαν κατά την εδαφική ανάλυση.

Για την επίτευξη των στόχων, το πρόγραμμα επέλεξε να παρέμβει σε τέσσερις Προτεραιότητες:

1. Μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα
2. Στρατηγική εστίαση στην περιοχή των Πρεσπών
3. Υποστήριξη και αναβάθμιση Υγειονομικών και Κοινωνικών Υπηρεσιών
4. Βελτίωση της διακυβέρνησης για τη συνεργασία

Πρόγραμμα Interreg IPA III CBC «Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027»

Το Πρόγραμμα Interreg IPA III CBC «Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027» στοχεύει στην υποστήριξη των διασυνοριακών περιοχών της Ελλάδας και της Αλβανίας με σκοπό μια ομαλή και ολοκληρωμένη μετάβαση προς πιο βιώσιμες οικονομίες που μπορούν να ξεπεράσουν τις ανισότητες και να δημιουργήσουν μια καλύτερη διασυνοριακή διακυβέρνηση. Στη νέα αυτή δεκαετία, η ΕΕ θέτει νέους στόχους και μέσα προκειμένου να θέσει τα θεμέλια για μια πιο πράσινη, πιο ψηφιακή και πιο ανθεκτική Ευρώπη. Η ανάκαμψη και η μετάβαση είναι οι νέες έννοιες που επικρατούν στον προγραμματισμό και στην προετοιμασία της

περιόδου 2021-2027, καθώς η ΕΕ επιθυμεί να ενισχύσει τις δομές της και την οικονομική, κοινωνική και εδαφική ανθεκτικότητά της μετά τη ζημιά στην ανάπτυξη, τις κοινωνίες και τις επιχειρήσεις που προκλήθηκαν από την πανδημία του COVID. Ενθαρρύνεται η διασυνοριακή συνεργασία προκειμένου να αυξηθεί η ανθεκτικότητα των συμμετεχουσών περιοχών απέναντι στις κοινές προκλήσεις που είναι μεταξύ άλλων η οικονομική μετάβαση, η κλιματική αλλαγή και η ψηφιοποίηση. Ταυτόχρονα, η συνεργασία θα επιτρέψει στις περιφέρειες να εξαλείψουν τις οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες που εντοπίστηκαν κατά την εδαφική ανάλυση. Για την επίτευξη των στόχων, το πρόγραμμα επέλεξε να παρέμβει σε τρεις Προτεραιότητες:

1. Υποστήριξη της μετάβασης σε πιο πράσινες και πιο ανθεκτικές διασυνοριακές περιφέρειες
2. Βελτίωση της προσβασιμότητας στη διασυνοριακή περιοχή
3. Προώθηση της βιώσιμης διασυνοριακής οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

Επίσης ως διαθέσιμα προγράμματα διαπεριφερειακών συνεργασιών στα επόμενα χρόνια σε επίπεδο ΕΕ που συναρθώνονται με το Δήμο και την πόλη των Γρεβενών είναι τα Interreg Europe & ESPON στα οποία δεν έχει δραστηριοποιηθεί μέχρι σήμερα φορέας από την ευρύτερη περιοχή των Γρεβενών.

3.2.2 Ρόλος στο περιφερειακό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον

• Παραγωγική εξειδίκευση

Η οικονομική δραστηριότητα του δευτερογενούς τομέα αναλύεται στους κλάδους ορυχείων – μεταλλείων και βιομηχανίας – βιοτεχνίας. Οι υπάρχουσες βιοτεχνικές-βιομηχανικές μονάδες στο Δήμο ανήκουν κύρια στον κλάδο της αγροτικής βιομηχανίας (τυροκομεία), στον κλάδο προϊόντων και επεξεργασίας ξύλου, και στον κλάδο της βιοτεχνίας ενδυμάτων. Βασικό χαρακτηριστικό τους είναι ότι πρόκειται για μικρού μεγέθους μονάδες (το 93% απασχολούν από 1 έως 5 άτομα).

Ο κλάδος της επεξεργασίας ξύλου είναι ο σημαντικότερος στο Δήμο και Νομό Γρεβενών και σε αυτόν δραστηριοποιούνται περίπου 129 επιχειρήσεις. Η μεταποίηση και εμπορία δασοκομικών προϊόντων στο Νομό εστιάζει μόνο στην επεξεργασία και εμπορία ξυλείας. Η μεταποίηση της ξυλείας δίνει προϊόντα πριστής ξυλείας, εμποτισμένης αλλά και τελικά προϊόντα όπως έπιπλα κήπου, παρκέ κ.ά.

Ο τομέας της μεταποίησης αγροτικών / γεωργικών προϊόντων εξειδικεύεται στις κατηγορίες: επεξεργασία σιτηρών και παραγωγή αλεύρων, ξηραντήρια δημητριακών, λατομεία - αμμουριχεία, μονάδες επεξεργασίας / συσκευασίας ξηρών καρπών, οσπρίων, πατάτας, τομάτας και άλλων αγροτικών προϊόντων, και τέλος την παραγωγή και εμπορία οίνου.

Στο Δήμο Γρεβενών λειτουργούσε η μοναδική στην Ελλάδα Εταιρεία Αναπτύξεως και Αξιοποίησης Δασικού Πλούτου περιοχής Δυτικής Μακεδονίας «ΠΙΝΔΟΣ Α.Ε.» με βασικό μέτοχο κατά 52% την Α.Τ.Ε. και μέσο

απασχολούμενο προσωπικό 100 ατόμων, η οποία αγοράστηκε από την «Alfa Wood» και σήμερα λειτουργεί με το μισό περίπου προσωπικό.

Συμπερασματικά ο Δευτερογενής τομέας στο Νομό υστερεί δραματικά συγκρινόμενος τόσο με το μέσο όρο στην Περιφέρεια, όσο και στη χώρα. Το γεγονός έχει δημιουργήσει έλλειμμα ισοβαρούς τομεακής ανάπτυξης καθώς και έντονα φαινόμενα μετανάστευσης (έλλειψη θέσεων εργασίας). Η ενδυνάμωση του ρόλου και της υποδομής υφιστάμενων επιχειρήσεων, αλλά και η ίδρυση νέων αποτελεί βασική και κρίσιμη ανάγκη για την ανάπτυξη και συγκράτηση του πληθυσμού στο Νομό και το Δήμο Γρεβενών ειδικότερα. Οι υπάρχουσες μονάδες απευθύνονται στην τοπική αγορά και δεν επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες του τριτογενούς τομέα (τουρισμός). Οι περισσότερες εξ αυτών εφαρμόζουν μεθόδους παραγωγής με χαμηλή αποδοτικότητα, χρησιμοποιώντας εξοπλισμό χαμηλού τεχνολογικού επιπέδου που χρήζει εκσυγχρονισμού.

Τέλος, εστιάζοντας στα διαθέσιμα στοιχεία ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ένα ποσοστό 18% απασχολείται στη γεωργία, δασοκομία και αλιεία ενώ σημαντικό ποσοστό (13%) απασχολείται στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο και την επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών. Στον κλάδο της δημόσιας διοίκησης και άμυνας και υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης απασχολείται το 14%, Σημαντικό είναι και το ποσοστό των απασχολούμενων στην εκπαίδευση 9%, ενώ ένα 7% απασχολείται στον κλάδο των καταλυμάτων και της εστίασης με το ίδιο ποσοστό να απασχολείται σε δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα.

- **Οικονομικές συνεργασίες περιφερειακής / διαπεριφερειακής / διεθνούς εμβέλειας, ανταλλαγές, εξαγωγές**

Ο κλάδος της τυροκομίας έχει σημαντικό μερίδιο στη μεταποιητική δραστηριότητα. Σημαντική θέση σ' αυτό τον κλάδο κατέχει η εταιρεία ΚΟΥΡΕΛΛΑΣ ΑΕ που διακινεί στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, με το εμπορικό σήμα "ΒΙΟΡΑΝ", και με τις γερμανικές προδιαγραφές της "Naturland", ζωικά βιολογικά προϊόντα. Επιπλέον στο Δήμο Γρεβενών δραστηριοποιούνται εννέα (9) μεταποιητικές μονάδες γάλακτος (τυροκομεία) και πέντε (5) αλευρόμυλοι.

Ο κλάδος των τροφίμων και ζαχαροπλαστικής εμφανίζει σημάδια ανάκαμψης κυρίως λόγω της κατανόησης της σημασίας προώθησης των παραδοσιακών προϊόντων και της ζαχαροπλαστικής. Σημειώνεται ότι λειτουργεί εργοστάσιο ζαχαροπλαστικής στην ευρύτερη περιοχή, το οποίο προμηθεύει μέσω franchising σε όλη την Ελλάδα, με καταστήματα και στην περιοχή παρέμβασης.

- **Ροές και διασυνδέσεις/πύλες-άξονες ανάπτυξης**

Στους Χάρτες που επισυνάπτονται (περιλαμβάνουν κυρίως αποσπάσματα του Εθνικού Χωροταξικού Πλαισίου) αποτυπώνονται τα δίκτυα και οι Πύλες – Πόλοι και Άξονες Ανάπτυξης για τη Πολυκεντρική και

Ισόρροπη χωρική ανάπτυξη της Ελλάδος, με όλους τους μεγάλους Δήμους της Δυτικής Μακεδονίας (Κοζάνης, Πτολεμαΐδας, Γρεβενά, Φλώρινα) να βρίσκονται στους κύριους χερσαίους άξονες ανάπτυξης.

- **Διαδημοτική και διαπεριφερειακή συνεργασία / Εδαφικές Συνεργασίες / Δικτυώσεις στην ΕΕ**

Μία πρόσφατη διάκριση που πέτυχαν τα Γρεβενά σε Ευρωπαϊκό επίπεδο αφορά στον ίδιο το Δήμο Γρεβενών ο οποίος κατάφερε να βρεθεί στους φιναλίστ για το βραβείο του Ευρωπαϊκού Προορισμού Αριστείας 2023 (EDEN), πείθοντας με την επίσημη αίτησή του την επιτροπή ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων σε θέματα βιωσιμότητας (sustainability). Η πρωτοβουλία EDEN, που διοργανώνει κάθε χρόνο η Κομισιόν, επιβραβεύει τα καλύτερα επιτεύγματα στον τομέα του βιώσιμου τουρισμού και των πρακτικών πράσινης μετάβασης σε μικρότερους προορισμούς σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Έτσι, στην τελική τριάδα, μεταξύ είκοσι υποψήφιων προορισμών από όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, βρέθηκαν τα Γρεβενά (Ελλάδα), το Kranj (Σλοβενία) και η Λάρνακα (Κύπρος), συμμετέχοντας στην εκδήλωση που έλαβε χώρα την Τετάρτη 9 Νοεμβρίου 2022 στις Βρυξέλλες.

Βραβείο Συμμετοχής κατάκτησε ο Δήμος Γρεβενών για τη διοργάνωση της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας Κινητικότητας το 2018.

Ο Δήμος Γρεβενών είναι υποψήφιος για το «European Green Leaf 2024». Η υποψηφιότητά του, έγινε δεκτή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κι έτσι τα Γρεβενά είναι ο μοναδικός ελληνικός δήμος που συμμετέχει σε αυτό τον Ευρωπαϊκό θεσμό που επιβραβεύει τις «πράσινες» πρωτοβουλίες μικρών πόλεων. Το Βραβείο European Green Leaf Award θεσμοθετήθηκε το 2015 και καθιερώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με στόχο την αναγνώριση, προώθηση και επιβράβευση των προσπαθειών των μικρών πόλεων, προκειμένου να καταστούν βιώσιμες μέσω της αναβάθμισης της ποιότητας ζωής και της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας. Ο Δήμος Γρεβενών θα διαγωνιστεί με άλλες οχτώ υποψήφιες πόλεις από Γαλλία, Ισπανία, Ιταλία, Δανία, Λιθουανία, Ρουμανία, Σλοβενία και Κροατία. Στα Γρεβενά τα τελευταία 7 χρόνια μέσα από ένα πρόγραμμα ενεργειακών αναβαθμίσεων ο Δήμος έχει προχωρήσει στην ενεργειακή αναβάθμιση και αυτονομία όλων των σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και στην ενεργειακή αυτονομία πολλών δημοτικών κτιρίων με την χρήση της «αβαθούς Γεωθερμίας».

Ο Δήμος ή άλλοι φορείς της πόλης δεν συμμετείχαν κατά την τελευταία προγραμματική περίοδο σε κάποιο έργο του προγράμματος Europe for citizens.

3.3 Χρήσεις γης

- **Οικιστική χρήση**

Σχεδόν το σύνολο της περιοχής παρέμβασης βρίσκεται εντός της αστικής περιοχής και μόνο ένα πολύ μικρό μέρος της (οδός Αγ. Αχιλλείου και η νότια προέκτασή της) είναι περιαστική περιοχή (δόμηση εκτός σχεδίου) και δασική περιοχή (περιοχή Καστράκι). Συνεπώς η περιοχή παρέμβασης έχει κατά κύριο λόγο αστικό

χαρακτήρα, δηλαδή πυκνή δόμηση με κάποιους ανοιχτούς χώρους – πλατείες και μικρές διάσπαρτες αδόμητες εκτάσεις – οικόπεδα. Αυτή η περιοχή πυκνότερης δόμησης καλύπτει μία ζώνη με προσανατολισμό νοτιοδυτικό – βορειοανατολικό, περιλαμβάνει το κέντρο της πόλης και εκτείνεται προς βορειοανατολικά. Νότια της ζώνης αυτή ο χαρακτήρας της περιοχής αλλάζει. Επίκεντρο είναι ο Γρεβενίτης ποταμός, ενώ παρατηρούνται και αρκετές αδόμητες εκτάσεις. (βλ. χάρτη 3-1 στο κεφ. 3.1)

Συγκεκριμένα παρατηρούμε τρεις μεγάλες διακριτές περιοχές οι οποίες είναι αδόμητες:

- Η περιοχή που ορίζεται από τις οδούς Νίκης – Μεγ. Αλεξάνδρου – Ταλιαδούρη, στο βορειοανατολικό άκρο της περιοχής παρέμβασης και η οποία περιβάλλεται από σχολεία, και κτίρια διοικητικού χαρακτήρα (Περιφερειακή Ενότητα, ΚΕΓΕ). Στην περιοχή αυτή υπάρχουν δύο μεγάλες εκτάσεις δημόσιου χαρακτήρα, η μία εκ των οποίων, η πιο μεγάλη, είναι δημοτικό πάρκο.
- Η περιοχή που βρίσκεται μεταξύ της οδού Ειρήνης και του Γρεβενίτη στο νότιο τμήμα της περιοχής παρέμβασης. Πρόκειται για μία μεγάλη έκταση μέρος της οποίας ανήκει στο δημόσιο και σήμερα χρησιμοποιείται ως πάρκινγκ.
- Η περιοχή που βρίσκεται πέριξ της συμβολής των οδών Αγ. Αχιλλείου και 13^{ης} Οκτωβρίου έως το Καστράκι. Πρόκειται για μία περιοχή η οποία έχει αστικά, αλλά και περιαστικά και δασικά χαρακτηριστικά. Στην περιοχή υπάρχουν σχολεία, η Πυροσβεστική Υπηρεσία, Γηροκομείο και εκκλησία, ενώ στα όρια της περιοχής παρέμβασης βρίσκονται οι αθλητικές εγκαταστάσεις της πόλης. Εδώ παρατηρούμε αδόμητες εκτάσεις εκατέρωθεν της οδού Αγ. Αχιλλείου, μέχρι την είσοδο στο Άλσος Καστράκι. Το άκρο της περιοχής παρέμβασης τοποθετείται στο ανοιχτό θέατρο του Άλσους.

Στο κέντρο της πόλης και σε μικρή απόσταση από την κεντρική πλατεία (πλατεία Ελευθερίας), στη συμβολή των οδών Θωμά Λαδά και 13^{ης} Οκτωβρίου υπάρχει ελεύθερο πάρκινγκ του δήμου αρκετών θέσεων, το οποίο εξυπηρετεί τους κατοίκους, αλλά και όσους κινούνται ή εργάζονται στο κέντρο.

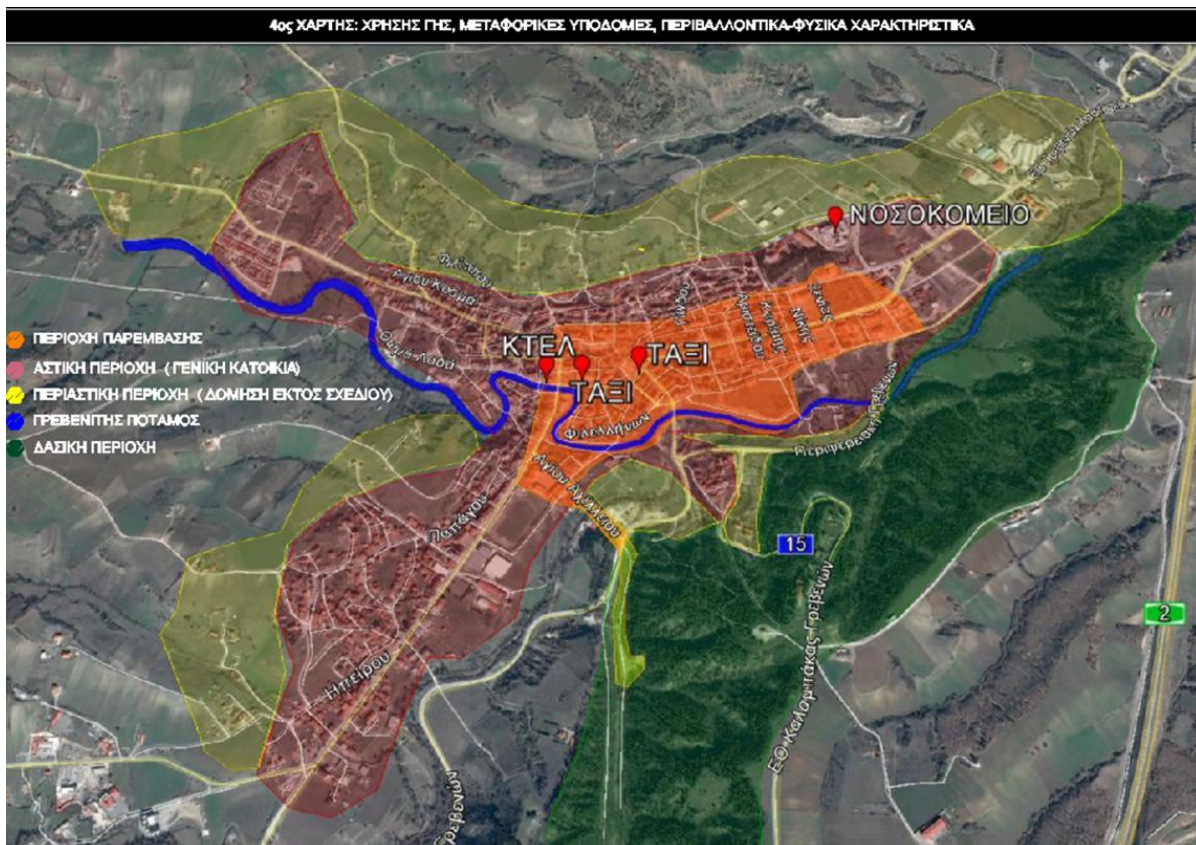
Οι πεζοδρομημένες οδοί της περιοχής παρέμβασης είναι ελάχιστες και περιορίζονται πέριξ της πλατείας Ελευθερίας. Εκτός της κεντρικής πλατείας Ελευθερίας, στην περιοχή παρέμβασης υπάρχουν οι πλατείες Αιμιλιανού και 25ης Μαρτίου. Μία μικρότερη πλατεία υπάρχει επίσης στην οδό Ιπποκράτους, μεταξύ των οδών Ταλιαδούρη και Φιλελλήνων. Εντός της περιοχής παρέμβασης υπάρχει μία παιδική χαρά στη συμβολή των οδών Φιλελλήνων και Ειρήνης, μία ακόμη παιδική χαρά υπάρχει στο δημοτικό πάρκο, ενώ στο Καστράκι η παιδική χαρά είναι εγκαταλελειμμένη. Στην περιοχή παρέμβασης δεν υπάρχουν καθορισμένοι ποδηλατόδρομοι. Επίσης στην περιοχή παρέμβασης δεν υπάρχουν χώροι πρασίνου με εξαίρεση το δημοτικό πάρκο και το τμήμα του Άλσους Καστρακίου το οποίο περιλαμβάνεται σ' αυτή.

Τμήματα του οδικού δικτύου που παρουσιάζουν ιδιαίτερα αυξημένη κυκλοφορία είναι η οδός Ταλιαδούρη, η οποία είναι η κύρια οδός εισόδου στην πόλη και τη διατρέχει στο μεγαλύτερο μέρος της από ανατολικά

προς δυτικά, οι οδοί Μακεδονομάχων και Ζιάκα οι οποίες εξυπηρετούν το κέντρο της πόλης, καθώς και οι κάθετες σε αυτές οδοί. Σε ελάχιστα σημεία υπάρχουν φωτεινοί σηματοδότες. Δεν υπάρχει δυνατότητα μετακίνησης με Μέσα Μαζικής Μεταφοράς στην περιοχή παρέμβασης λόγω του μικρού της μεγέθους.

Χάρτης 3-2: Χρήσεις γης, μεταφορικές υποδομές, περιβαλλοντικά και φυσικά χαρακτηριστικά

• Περιοχές παραγωγικών χρήσεων

Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενα κεφάλαια δεν περιλαμβάνονται περιοχές αποκλειστικά παραγωγικών χρήσεων στην περιοχή παρέμβασης. Τα σχετικά δεδομένα αναλύονται σε προηγούμενα κεφάλαια.

3.4 Υποδομές

3.4.1 Μεταφορική υποδομή

• Οδικό δίκτυο και οδικές μεταφορές-Κόμβοι

Η πόλη των Γρεβενών ενισχύθηκε στις οδικές μεταφορές με την ολοκλήρωση της Εγνατίας Οδού (Άξονας Προτεραιότητας 7 των Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών – ΔΕΔ-Μ της ΕΕ), σημαντικό εθνικό και περιφερειακό πόλο ανάπτυξης.

Επιπλέον, ο υπό κατασκευή άξονας Γρεβενά – Λαμία (αυτοκινητόδρομος Ε65 Κεντρικής Ελλάδας) θα δώσει ώθηση στις μεταφορές συνδέοντας τη Δυτική Μακεδονία και την ευρύτερη Βορειοδυτική Ελλάδα με τη Θεσσαλία, τη Στερεά Ελλάδα και τελικά την Αθήνα.

Ο οικισμός των Γρεβενών εξυπηρετείται από τα δρομολόγια του ΚΤΕΛ Νομού Γρεβενών. Το κέντρο της πόλης συνδέεται με τα προάστια καθώς και με σημαντικές υπηρεσίες (Νοσοκομείο, Πανεπιστήμιο κλπ.) επαρκώς. Η συχνότητα των δρομολογίων κρίνεται χαμηλή.

- **Σιδηροδρομικό δίκτυο-Σταθμοί**

Τα Γρεβενά δεν διαθέτουν σιδηροδρομικό δίκτυο και η προβλεπόμενη σύνδεση Καλαμπάκας – Κοζάνης, η οποία θα μπορούσε να εντάξει τα Γρεβενά στον εθνικό σιδηροδρομικό χάρτη, απέχει πολύ από την υλοποίησή της.

- **Αεροδρόμια και αεροπορικές μεταφορές**

Τα Γρεβενά δεν διαθέτουν αεροδρόμιο. Στους γειτονικούς νομούς υπάρχουν 3 αεροδρόμια (Κοζάνη, Καστοριά και Ιωάννινα). Η κατασκευή αεροδρομίου στην πόλη δεν αποτελεί προτεραιότητα.

- **Συνδυασμένες μεταφορές-εμπορευματικά κέντρα: καταγραφή, ρόλος**

Η απουσία λοιπών μεταφορικών υποδομών, εκτός των οδικών, υποχρεωτικά θέτει τα Γρεβενά εκτός των Εμπορευματικών Κέντρων. Για να γίνει εμπορευματικό κέντρο ο οικισμός ή η ευρύτερη περιοχή του Δήμου απαιτείται η ένταξη της περιοχής στο σιδηροδρομικό δίκτυο, το οποίο και δεν προβλέπεται σύντομα.

- **Λιμναίες / ποτάμιες υποδομές μεταφορών**

Δεν υπάρχουν λιμναίες / ποτάμιες υποδομές μεταφορών.

3.4.2 Λοιπή τεχνική υποδομή

- **Ενέργεια: Διαχείριση ενεργειακού μείγματος-ΑΠΕ, Δράσεις Εξοικονόμησης ενέργειας**

Η κατανάλωση ενέργειας από το Δήμο στους ελεύθερους κοινόχρηστους χώρους αφορά αποκλειστικά σε οδικό φωτισμό.

- **Χρήση υδάτινων πόρων / Συντονισμός με διαχειριστικά περιφερειακά σχέδια**

Σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Σχέδιο του Δήμου Γρεβενών ο Δήμος υδροδοτείται κυρίως από φυσικές πηγές της Πίνδου. Συγκεκριμένα η πόλη των Γρεβενών υδροδοτείται από επιφανειακά ύδατα της περιοχής Βασιλίτσας ενώ σε εποχές μεγαλύτερων αναγκών συνδράμουν και γεωτρήσεις (κύριος αγωγός μεταφοράς νερού, κλάδος Γ ή Αετιάς, 17,36km).

Το δίκτυο ύδρευσης στο μεγαλύτερο τμήμα του είναι κατασκευασμένο από χαλυβδοσωλήνες και πολυαιθυλένιο (PVC). Τα δίκτυα που κατασκευάστηκαν τα τελευταία χρόνια (περίπου 100 χλμ.) είναι κατασκευασμένα από πολυαιθυλένιο. Στην Δημοτική Ενότητα Γρεβενών υπάρχουν 9.550 υδρόμετρα και το μήκος του δικτύου ανέρχεται στα 250χλμ. (Πηγή: ΔΕΥΑΓ). Μέση ετήσια παροχή 120m³ ανά υδρόμετρο και το συνολικό μήκος του δικτύου είναι 530χλμ. Οι υδρευτικές ανάγκες της περιοχής παρέμβασης καλύπτονται από

πηγές και γεωτρήσεις. Για τον έλεγχο της ποιότητας του νερού η ΔΕΥΑΓ συνάπτει σύμβαση με ιδιωτική εταιρία που διενεργεί μικροβιολογικούς και φυσικοχημικούς ελέγχους ανά έτος.

Σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Σχέδιο του Δήμου έχει υλοποιηθεί έργο αντικατάστασης του δικτύου ύδρευσης της πόλης με δημιουργία νέων δεξαμενών και διαχωρισμό της πόλης σε 4 υδροδοτικές ζώνες με παράλληλη αναβάθμιση των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων. Συνολικά αντικαταστάθηκαν 73 km αγωγών ύδρευσης η πλειονότητα των οποίων από σωλήνες πολυαιθυλενίου τρίτης γενιάς και ελάχιστα από σωλήνες χυτοσιδήρου. Τοποθετήθηκαν φρεάτια ελέγχου του δικτύου και επέκταση των δεξαμενών ύδρευσης με αποτέλεσμα τη χρονική επέκταση της επάρκειας και την βελτιστοποίηση της εξοικονόμησης και διαχείρισης του νερού.

- **Αποχέτευση-Απόβλητα: Προτεραιότητες, συντονισμός με διαχειριστικά περιφερειακά σχέδια**

Η περιοχή παρέμβασης εξυπηρετείται από εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού. Συγκεκριμένα, η Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων εξυπηρετεί το σύνολο της πόλης επομένως και την περιοχή παρέμβασης και είναι ιδιαίτερα υψηλής δυναμικότητας.

Σύμφωνα με την Δ.Ε.Υ.Α.Γ το συνολικό δίκτυο αποχέτευσης του Δήμου είναι περίπου 245 χλμ., ενώ παράλληλα λειτουργούν ή προβλέπεται να λειτουργήσουν δώδεκα εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού. Η τελική εκροή απαλλαγμένη πλέον από οργανικό και μικροβιακό φορτίο, εμπλουτισμένη σε διαλυμένο οξυγόνο, απορρίπτεται μέσω αγωγού σε παρακείμενα ρέματα και ποτάμια.

Ειδικότερα για την πόλη των Γρεβενών η Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων είναι σχεδιασμένη για να καλύπτει ισοδύναμο πληθυσμό 30.000 κατοίκων με ημερήσια κατανάλωση 200L ανά κάτοικο. Το αποχετευτικό δίκτυο της Δημοτικής Ενότητας είναι χωριστικό, δηλαδή δέχεται μόνο τα αστικά λύματα και όχι τα όμβρια. Στόχος της συνολικής διεργασίας είναι ο διαχωρισμός των υγρών από τα στερεά απόβλητα καθώς και η απολύμανση και η σταθεροποίησή τους.

Τα τμήματα οδικού δικτύου όπου εντοπίζονται ανάγκες συμπλήρωσης ή αναβάθμισης των υποδομών ύδρευσης και αποχέτευσης είναι κυρίως αυτά που βρίσκονται δίπλα ή κοντά σε αδόμητες παραποτάμιες περιοχές.

Η περιοχή παρέμβασης εξυπηρετείται από συμβατικά απορριμματοφόρα, 1 όχημα ανακύκλωσης, οχήματα για το πλύσιμο των κάδων και οχήματα «σάρωθρα». Η περιοχή διαθέτει συμβατικούς κάδους διαφόρων μεγεθών, κάδους ανακύκλωσης, κώδωνες ανακύκλωσης γυαλιού και στατήρες συλλογής χαρτιού. Ο Δήμος Γρεβενών όπως και οι υπόλοιποι δήμοι της Δυτικής Μακεδονίας είναι μέτοχος της ΔΙΑΔΥΜΑ η οποία σχεδιάζει, υλοποιεί και λειτουργεί το ΟΣΔΑ της ΠΔΜ, σύμφωνα με το οποίο γίνεται μηχανική αποκομιδή, μεταφόρτωση, ανάκτηση και ανακύκλωση, μηχανική επεξεργασία και αξιοποίηση, υγειονομική ταφή και

διαχείριση ειδικών απορριμμάτων. Αναλυτικά στοιχεία για το Δήμο Γρεβενών από τη ΔΙΑΔΥΜΑ περιλαμβάνονται στο παράρτημα. (βλ. Πίνακες 33 έως 37)

3.5 Φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον

- **Προστατευόμενες περιοχές ν. 3937/2011/Καταγραφή Προστασίας/Ειδική αναφορά σε RAMSAR - NATURA 2000**

Δεν αφορά στην περιοχή παρέμβασης.

- **Άλλα αξιόλογα προστατευόμενα ή προς προστασία συστήματα**

Η βλάστηση στην ευρύτερη περιοχή έχει υποβαθμιστεί σημαντικά και παρουσιάζει μικρή ποικιλότητα με χλωρίδα αντίστοιχη του υπομεσογειακού βιοκλίματος, όπως οι φυλλοβόλες δρύες. Κατά μήκος του ποταμού φύονται υδροχαρή φυτά (πλάτανος, ιτιά, σκλήθρο και λεύκη, φράξι, βάτοι, αγριοκαλαμιές και αγριοτριανταφυλλιές). Η ανάπτυξη της βλάστησης στις όχθες του Γρεβενίτη είναι σχεδόν αδύνατη σε πολλά κεντρικά σημεία της πόλης λόγω της κάλυψης της κοίτης και των πρανών με σπλισμένο σκυρόδεμα, με αποτέλεσμα την υποβάθμιση των συνθηκών οπτικής, θερμικής άνεσης και οικολογικής εξισορρόπησης, ενώ η απουσία βλάστησης ουσιαστικά ενισχύει την ένταση διαβρωτικών και των χειμαρρικών φαινομένων.

Πολλά είδη орνιθοπανίδας συγκεντρώνονται στις όχθες του Γρεβενίτη όπως νερόκοτες, σταχτοσουσουράδες και νεροκότσουφες. Επίσης, στην περιοχή εμφανίζονται γερακίνες, χειμωνόκιρκοι, φιδαιοί, σφηκιάρηδες, ξεφτέρια, βραχοκιρκίνεζα, μπούφοι, χουχουριστές και κουκουβάγιες. Στα ερπετά της περιοχής περιλαμβάνονται γραικοβάτραχοι, βαλκανοβάτραχοι, φρύνοι, πρασινόφρυνοι, κονάκια, πρασινόσαυρες, σαύρες της Ρούμελης, τοιχογουστέρες, νερόφιδα, σαΐτες, λαφιάτες, δεντρογαλιές και κοινές οχιές. Συχνά στο ποτάμι κάνει την εμφάνισή της η βίδα. Παρά τη ρύπανση του ποταμού η ιχθυοπανίδα καταφέρνει να αντιστέκεται. Στον Γρεβενίτη ζούνε ευρωπαϊκά τσιρωνάκια, μακεδονικοί ποταμοκέφαλοι, μαυροτσιρώνια, ποταμοσαλιάρες, χέλια, τσιρώνια, θεσσαλόσιρκα, πέστροφες, κ.ά.

- **Περιοχές υπαίθριας / λιμναίας / ποτάμιας / δασικής αναψυχής, φυσικο-πολιτιστικές περιπατητικές διαδρομές**

Δεν αφορά στην περιοχή παρέμβασης.

- **ΖΟΕ προστασίας ν. 1337/1983 και ν. 1650/1986**

Δεν αφορά στην περιοχή παρέμβασης.

- **Πηγές ρύπανσης-κίνδυνοι υποβάθμισης**

Σχετικά σημαντικό περιβαλλοντικό πρόβλημα ειδικά τους χειμερινούς μήνες των τελευταίων ετών, είναι η αέρια ρύπανση από τη λειτουργία τζακιών. Η αιθαλομίχλη που δημιουργείται όταν οι συνθήκες υγρασίας και κατεύθυνσης ανέμων ευνοούν το φαινόμενο, δρα απαγορευτικά στην έκθεση των ομάδων υψηλού κινδύνου

(παιδιά, βρέφη, ηλικιωμένοι, άνθρωποι με αναπνευστικά προβλήματα κ.λπ.). Λοιποί ρύποι (της ηχορύπανσης συμπεριλαμβανομένης) στην περιοχή παρέμβασης δεν εντοπίζονται ως σημαντικά προβλήματα, πλην μικρής κλίμακας και διασποράς σκουπιδιών, η οποία παρατηρείται περιστασιακά κυρίως στην αδόμητη περιοχή παραπλεύρως του Γρεβενίτη.

- **Ζώνες και σημεία με έντονο πρόβλημα ρύπανσης (αποδέκτες)**

Όπως έχει ήδη αναφερθεί σε προηγούμενη ενότητα μικρής κλίμακας διασπορά απορριμμάτων εντοπίζεται περιστασιακά σε αδόμητες περιοχές παραπλεύρως του Γρεβενίτη.

- **Πιέσεις δόμησης/υποδομών/τουριστικών ροών-κίνδυνοι υποβάθμισης**

Δεν αφορά στην περιοχή παρέμβασης.

- **Τεχνολογικοί κίνδυνοι**

Δεν αφορά στην περιοχή παρέμβασης.

3.6 Πολιτιστικό περιβάλλον και Τοπίο

Σχετικά με το Πολιτιστικό Περιβάλλον και Τοπίο μπορούμε να παραθέσουμε τον σχετικό Χάρτη ο οποίος αφορά συνολικά την Π.Ε. Γρεβενών και στον οποίο παρατηρούμε ζώνες σημαντικής πολιτιστικής και φυσικής αξίας πέριξ της πόλης των Γρεβενών. (Χάρτης 21)

- **Αρχαιολογικοί χώροι και ιστορικοί τόποι και μνημεία στα όρια της Περιοχής Παρέμβασης/πολιτιστική κληρονομιά UNESCO-Συμβούλιο Ευρώπης,**

Δεν αφορά στην περιοχή παρέμβασης.

- **Ιστορικές πόλεις και κέντρα πόλεων/πολιτιστική κληρονομιά UNESCO-Συμβούλιο Ευρώπης**

Δεν αφορά στην περιοχή παρέμβασης.

- **Παραδοσιακοί οικισμοί και αρχιτεκτονικά μνημεία υπαίθρου/πολιτιστική κληρονομιά UNESCO-Συμβούλιο Ευρώπης**

Δεν αφορά στην περιοχή παρέμβασης.

- **Αξιόλογα χαρακτηρισμένα τοπία / πολιτιστική κληρονομιά UNESCO-Συμβούλιο Ευρώπης**

Δεν αφορά στην περιοχή παρέμβασης.

- **Πιέσεις δόμησης / υποδομών / τουριστικών ροών - κίνδυνοι υποβάθμισης**

Δεν αφορά στην περιοχή παρέμβασης.

- **Τεχνολογικοί κίνδυνοι**

Δεν αφορά στην περιοχή παρέμβασης.

Οι κυριότερες διαρθρωτικές παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια προγραμμάτων την τελευταία 10ετία και τη συμβολή τους στην ανάπτυξη της Περιοχής Παρέμβασης

Οι κυριότερες παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο διαρθρωτικών προγραμμάτων την τελευταία 10ετία και η συμβολή τους στην ανάπτυξη της Περιοχής Παρέμβασης ακολουθούν συγκεντρωτικά, καθώς αφορούν σε συνδυασμό των παραπάνω ενοτήτων που αποτυπώνουν την ανάλυση της παρούσας κατάστασης.

Με **έντονη γραμματοσειρά**, έργα που περιλαμβάνονται στο υφιστάμενο ΕΣΣΒΑΑ. Περιλαμβάνονται οι παρεμβάσεις που δεν έχουν μόνο διαρθρωτικό, αλλά και ευρύτερο αναπτυξιακό χαρακτήρα με το μέγεθος και τα ειδικά χαρακτηριστικά της Περιοχής Παρέμβασης.

Στη στήλη **Συμβολή στην Περιοχή Παρέμβασης**, σχολιάζεται το κάθε Έργο σε κλίμακα: Μεγάλη - Μικρή - Μεσαία. Κύρια πηγή για τις πληροφορίες που αντλήθηκαν αποτελεί η επίσημη σελίδα του ΕΣΠΑ 2014-2021: <https://anartyxi.gov.gr/el-gr/>, όπως και αρχεία προόδου υφιστάμενου ΕΣΣΒΑΑ από την ΕΥΔΕΠ ΠΕΠ της ΠΔΜ.

Πίνακας 3-1: Διαρθρωτικές παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια προγραμμάτων την τελευταία 10ετία και η συμβολή τους στην ανάπτυξη της Περιοχής Παρέμβασης

A/A	Τίτλος Έργου	Δικαιούχος	Πρόγραμμα / Τομέας	Π/Υ Επένδυσης	Συμβολή στην Περ. Παρέμβασης (Μεγάλη – Μικρή – Μεσαία)
1	Ανάπτυξη συστημάτων μεταφοράς και διανομής φυσικού αερίου	Δημόσια επιχείρηση Δικτύων Διανομής Αερίου ΑΕ	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014-2020/Βιώσιμες Μεταφορές	18.541.909	Μεσαία
2	Ανάπλαση της Αστικής Οδού 13^{ης} Οκτωβρίου της Δ.Κ. Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014-2020/Βιώσιμες Μεταφορές ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών	3.640.800	Μεγάλη
3	Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Γυμναστηρίου Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014-2020/Οικονομία Χαμηλών Ρύπων	2.956.000	Μικρή
4	Ενεργειακή Αναβάθμιση δικτύου οδοφωτισμού Δήμου Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014-2020/Οικονομία Χαμηλών Ρύπων ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών	1.553.845	Μεγάλη
5	Δράσεις επέκτασης και αναβάθμισης υποδομών Α' βάρθμιας υγείας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	3 ^η Υγειονομική Περιφέρεια Μακεδονίας	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014-2020/Κοινωνική Ένταξη	1.197.400	Μεγάλη

A/A	Τίτλος Έργου	Δικαιούχος	Πρόγραμμα / Τομέας	Π/Υ Επένδυσης	Συμβολή στην Περ. Παρέμβασης (Μεγάλη – Μικρή – Μεσαία)
6	Προμήθεια ιατροτεχνολογικού και λοιπού εξοπλισμού για την κάλυψη των αναγκών του Γ.Ν Γρεβενών	3 ^η Υγειονομική Περιφέρεια Μακεδονίας	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014-2020/Κοινωνική Ένταξη	1.551.940	Μεγάλη
7	Νέα προμήθεια ιατροτεχνολογικού για το ΓΝ Γρεβενών	3 ^η Υγειονομική Περιφέρεια Μακεδονίας	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014-2020/Κοινωνική Ένταξη	1.337.400	Μεγάλη
8	Προμήθεια και εγκατάσταση συστημάτων εξοικονόμησης ενέργειας των κτιριακών εγκαταστάσεων του Πανεπιστημίου Δυτ. Μακεδονίας στα Γρεβενά	Πανεπιστήμιο Δυτ. Μακεδονίας	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014-2020/Οικονομία Χαμηλών Ρύπων	913.623	Μεσαία
9	Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημαρχείου Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014-2020/Οικονομία Χαμηλών Ρύπων	900.000	Μεγάλη
10	Ενεργειακή Αναβάθμιση 1 ^{ου} Γυμνασίου Δήμου Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014-2020/Οικονομία Χαμηλών Ρύπων ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών	515.000	Μεσαία
11	Ενεργειακή Αναβάθμιση 2 ^{ου} Γυμνασίου – 2 ^{ου} Λυκείου Δήμου Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014-2020/Οικονομία Χαμηλών Ρύπων ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών	472.240	Μεσαία
12	Δημιουργία χώρου δημιουργικής απασχόλησης και άθλησης ειδικού τύπου για ΑΜΕΑ	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014-2020/Προστασία Περιβάλλοντος ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών	430.000	Μεσαία
13	Συμβουλευτική, κατάρτιση και πιστοποίηση ανέργων στους τομείς προτεραιότητας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στην περιοχή παρέμβασης ΕΣΣΒΑΑ Δήμου Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014-2020/Απασχόληση ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών	299.600	Μεγάλη
14	Ενεργειακή Αναβάθμιση 4 ^{ου} – 5 ^{ου} Δημοτικού Δήμου Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014-2020/Οικονομία Χαμηλών Ρύπων ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών	291.800	Μεσαία
15	Κέντρο Κοινότητας Δήμου Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014-2020/Κοινωνική Ένταξη	288.120	Μεγάλη
16	Ενεργειακή Αναβάθμιση 3 ^{ου} Δημοτικού Δήμου Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014-2020/Οικονομία Χαμηλών Ρύπων	287.400	Μεσαία

A/A	Τίτλος Έργου	Δικαιούχος	Πρόγραμμα / Τομέας	Π/Υ Επένδυσης	Συμβολή στην Περ. Παρέμβασης (Μεγάλη – Μικρή – Μεσαία)
17	Ενεργειακή Αναβάθμιση 1 ^{ου} Λυκείου Δήμου Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014- 2020/Οικονομία Χαμηλών Ρύπων ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών	284.500	Μεσαία
18	Ενεργειακή Αναβάθμιση 2 ^{ου} – 6 ^{ου} Νηπιαγωγείου Δήμου Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014- 2020/Οικονομία Χαμηλών Ρύπων	91.300	Μεσαία
19	Ενεργειακή Αναβάθμιση 3 ^{ου} Νηπιαγωγείου Δήμου Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014- 2020/Οικονομία Χαμηλών Ρύπων	66.000	Μεσαία
20	Ενεργειακή Αναβάθμιση 1 ^{ου} Νηπιαγωγείου Δήμου Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014- 2020/Οικονομία Χαμηλών Ρύπων	51.000	Μεσαία
21	Ενεργειακή Αναβάθμιση 1 ^{ου} Νηπιαγωγείου Δήμου Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014- 2020/Οικονομία Χαμηλών Ρύπων ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών	48.300	Μεσαία
23	Ενεργειακή Αναβάθμιση 4 ^{ου} Νηπιαγωγείου Δήμου Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014- 2020/Οικονομία Χαμηλών Ρύπων	48.100	Μεσαία
24	Δράσεις διαχείρισης βιοαποβλήτων Δήμου Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΕΣΠΑ – Ταμείο Συνοχής 2014-2020	366.457	Μικρή
25	Εγκατάσταση Γεωθερμικού Συστήματος στο κτίριο του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014- 2020/Οικονομία Χαμηλών Ρύπων ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών	900.000	Μεγάλη
26	Ενεργειακή Αναβάθμιση Παλαιού Δασαρχείου Γρεβενών	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014- 2020/Οικονομία Χαμηλών Ρύπων	165.000	Μικρή
27	Σχέδια ασφάλειας νερού ΔΕΥΑ Γρεβενών	ΔΕΥΑ Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014- 2020/Προστασία Περιβάλλοντος	74.012	Μικρή
28	Έργα και εργασίες διευθέτησης και περιβαλλοντικής αναβάθμισης του χειμάρρου Γρεβενίτη από γέφυρα Γάτου έως γέφυρα Χατζή	Δήμος Γρεβενών	ΠΕΠ ΠΔΜ 2007- 2013/Προστασία Περιβάλλοντος	4.895.892	Μεγάλη

3.7 Αποτίμηση της υλοποίησης του ΕΣΣΒΑΑ κατά την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 Πρόοδος υλοποίησης, προβλήματα, ωφέλειες, διδάγματα.

Στην ενότητα αυτή γίνεται αναφορά:

- στην πρόοδο υλοποίησης,

- στα προβλήματα
- στις ωφέλειες και στα
- διδάγματα

που προκύπτουν από την αποτίμηση της υλοποίησης του ΕΣΣΒΑΑ του Δήμου των Γρεβενών κατά την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020.

Τα Γρεβενά είναι μια από τις μικρές ελληνικές πόλεις που έχει υποστεί εν σειρά φυσικά τις συνέπειες της διεθνούς και της ελληνικής οικονομικής κρίσης και πρόσφατα της υγειονομικής κρίσης, με αποτέλεσμα την συνεχιζόμενη επιδείνωση των αναπτυξιακών της δεικτών. **Ιδιαίτερα ο κεντρικός πυρήνας της (επιλεχθείσα περιοχή παρέμβασης του αρχικού, αλλά και του επικαιροποιημένου ΕΣΣΒΑΑ), αποτελεί παράδειγμα μιας περιοχής της πόλης που έχει ανάγκη από εφαρμόσιμες πολιτικές αστικής αναγέννησης, οι οποίες θα πρέπει να βασίζονται σε πολυδιάστατες παρεμβάσεις, προσαρμοσμένες στο προφίλ της πόλης και τις πραγματικές δυνατότητες υλοποίησής τους.**

Η πόλη συνεχίζει να αντιμετωπίζει το ενδεχόμενο να βρεθεί ενώπιον μιας δομικής αλλαγής, μικρής ή μεγάλης έκτασης, που θα οφείλεται σε οικονομικούς, κοινωνικούς, περιβαλλοντικούς ή καθαρά πολεοδομικούς λόγους. Αρκετές από αυτές τις αλλαγές προσαρμόζονται στα νέα δεδομένα, επεκτείνονται, αλλά και εδραιώνουν την επιρροή τους. Πόλεις που δεν καταφέρνουν να προσαρμοστούν εγκαίρως και με αποτελεσματικότητα στις αλλαγές του μικρο- αλλά και μακρο-περιβάλλοντός τους, θα λειτουργούν ως προβληματικά κέντρα και σταδιακά θα συνεχίσουν να παρακμάζουν, στο πλαίσιο και της αστικής ανταγωνιστικότητας που συνεχίζει να καταγράφεται και στην τρέχουσα περίοδο.

Η πόλη των Γρεβενών συνεχίζει να βρίσκεται αντιμέτωπη με έντονα σημάδια Αστικής Συρρίκνωσης:

Ειδικότερα, η αστική συρρίκνωση επέρχεται στα Γρεβενά καθώς αποτελεί πόλη με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων, η οποία αντιμετωπίζει δημογραφική μείωση για περίοδο πολλών ετών, ενώ ταυτόχρονα συντελούνται οικονομικές αλλαγές και υπάρχουν συμπτώματα δομικής κρίσης (SCIRN, 2012). Για το λόγο αυτό, από την Δημοτική Αρχή και τα στελέχη του Δήμου συνεχίζει να υφίσταται μια προσπάθεια ανάκαμψης της πόλης και ειδικότερα της επιλεχθείσας περιοχής παρέμβασης, καθώς σημαντικό τμήμα της αποτελεί **μία περιοχή που είτε παραμένει στάσιμη, είτε υποβαθμίζεται σε σημεία της, χωρίς να καταγράφεται κάποια ιδιαίτερη αναπτυξιακή δυναμική.**

Το επικαιροποιημένο Σχέδιο **Γρεβενά: Βιώσιμη-Πράσινη Πόλη σε συνέχεια του υφιστάμενου Σχεδίου ΒΑΑ** περιλαμβάνει ενότητες δράσεων στην λογική της ολοκληρωμένης προσέγγισης για την Ποιότητα Ζωής στα Γρεβενά με αναπτυξιακή προοπτική, ακόμη πιο φιλικές προς το Περιβάλλον, με λιγότερο κυκλοφοριακό και περισσότερους διαμορφωμένους προς χρήση ελεύθερους χώρους, με ενίσχυση της Κοινωνικής Συνοχής, της Επιχειρηματικότητας και **σε συνέχεια του αρχικού σχεδιασμού, μιας ολοκληρωμένης αξιοποίησης του**

Υδάτινου στοιχείου που προσφέρει ο Γρεβενίτης ποταμός. Ταυτόχρονα, περιλαμβάνεται και η διάσταση για την συνέχιση της προετοιμασίας του χαρακτήρα της πόλης για το άμεσο μέλλον, με δράσεις τόσο ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

Ο Δήμος έχει συμπεριλάβει στο επικαιροποιημένο Σχέδιο μικρότερες μεν σε αριθμό, πλην όμως στοχευμένες και εφαρμόσιμες δράσεις. **Κρίσιμο σημείο** της σύνθεσης του νέου Σχεδίου αποτελεί η εκτίμηση απαιτούμενων ανθρώπινων και οικονομικών πόρων που απαιτεί η διαχείριση και υλοποίησή του, η οποία περιλαμβάνεται και τεκμηριώνεται στο εγκεκριμένο Σχέδιο και τα παραρτήματα που το συνοδεύουν, έχοντας και την σημαντική εμπειρία που προκύπτει από την αποτίμηση της υλοποίησης του ΕΣΣΒΑΑ κατά την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020.

Επίσης υιοθετείται εκ νέου ως κομβική στρατηγική προσέγγιση του Σχεδίου **η έννοια της Αστικής Αναγέννησης**, η οποία αποτελεί μια **μετεξέλιξη** των πολιτικών της αστικής ανάπτυξης, ως μεμονωμένης δράσης αστικής ανάπτυξης. Παρά το θεωρητικά μικρό μέγεθος του Δήμου, υιοθετείται αυτή η καινοτόμα προσέγγιση που ανήκει στο σύγχρονο πλαίσιο της ανασυγκρότησης των αστικών κέντρων ανά τον κόσμο, αφού μελετήθηκαν από την ομάδα κατάρτισης μια σειρά από μεθοδολογικά υποδείγματα επίκαιρων πρακτικών αστικού σχεδιασμού, ενώ παράλληλα αξιολογήθηκε ως μια απολύτως ορθή νέα επιλογή πολιτικής αστικής ανάπτυξης που συμπεριλαμβάνει τον οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό σχεδιασμό, πέρα από τον φυσικό – πολεοδομικό.

Το προηγούμενο ΕΣΣΒΑΑ του Δήμου για την πόλη των Γρεβενών διαπνεόταν από το εξής **Όραμα Αστικής Αναγέννησης** (σε πλήρη εναρμόνιση με το ισχύον Στρατηγικό - Επιχειρησιακό Σχέδιο και ευθυγράμμιση με το εγκεκριμένο πλέον ΣΒΑΚ του Δήμου): **Γρεβενά 2020: Ισόρροπη αστική ανάπτυξη για τους κατοίκους, εργαζόμενους, επιχειρηματίες και ανάδειξη της πόλης σε αγρο-τουριστικό και γαστρονομικό προορισμό.**

Επιδιώχθηκε μια Βιώσιμη Ανάπτυξη σημαντικότερου τμήματος της πόλης, όπου η αστική συρρίκνωση είναι έντονη, με την άρση αδυναμιών και διαρθρωτικών προβλημάτων, αναζωογόνηση και αναβάθμιση μέσω ειδικών στοχευμένων παρεμβάσεων που υποστηρίζουν πολυεπίπεδα το Όραμα του Σχεδίου, ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των συνδεδεμένων επιχειρήσεων (υφιστάμενων – νέων), με ισόρροπες επενδύσεις τόσο στο ανθρώπινο κεφάλαιο, όσο και σε παρεμβάσεις κοινωνικής συνοχής και συγκράτησης ειδικών ομάδων πληθυσμού, εργαζόμενων και επιχειρηματιών. Το υφιστάμενο ΕΣΣΒΑΑ, που από τη θεσμική σύλληψή του έδινε τη δυνατότητα πολυδιάστατων παρεμβάσεων, είχε σχετικά βραχυπρόθεσμη διάρκεια υλοποίησης, καθώς επεδίωξε την επίτευξη συνθηκών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, μέσω του εκσυγχρονισμού του παραγωγικού ιστού και των υποδομών της περιοχής εφαρμογής και μελέτης ως προς την προετοιμασία της διαφύλαξης και αειφορίας των φυσικών πόρων, της ενθάρρυνσης της ενδογενούς ανάπτυξης προς την κατεύθυνση της «έξυπνης» και «πράσινης» εξειδίκευσης, της ενδυνάμωσης της τοπικής επιχειρηματικότητας και των διαδικασιών αστικής διακυβέρνησης, της κοινωνικής συνοχής, μέριμνας και επιμόρφωσης, της

αναβάθμισης της εικόνας της μέσω της συνετής διαχείρισης του τουριστικού και επιχειρηματικού της αποθέματος και της ενίσχυσης της εξωστρέφειας της περιοχής μελέτης, στο πλαίσιο της σημερινής αστικής ανταγωνιστικότητας.

Βασικά συνθετικά χαρακτηριστικά της λογικής της προεργασίας – προετοιμασίας και εν τέλει της εκπόνησης του αρχικού Σχεδίου αποτέλεσαν:

1. Συμμετοχική προσέγγιση με την εμπλοκή και διαβούλευση των πολιτών, επαγγελματιών και των ενδιαφερόμενων μερών από την αρχή και σε όλη τη διαδικασία επιλογής των χαρακτηριστικών του ΕΣΣΒΑΑ και τη λήψη αποφάσεων, στην εφαρμογή και την αξιολόγηση, στη δημιουργία τοπικών δυνατοτήτων για την αντιμετώπιση πολύπλοκων ζητημάτων σχεδιασμού και στη διασφάλιση της ισότητας των φύλων και της ισόρροπης ανάπτυξης,
2. Δέσμευση για αειφορία: εξισορροπώντας την κοινωνική δικαιοσύνη, την ποιότητα του περιβάλλοντος και την αστική οικονομική ανάπτυξη,
3. Ολοκληρωμένη προσέγγιση των πρακτικών και των πολιτικών μεταξύ των διαφόρων τομέων – παρεμβάσεων αναπτυξιακής πολιτικής και μεταξύ των επιπέδων διακυβέρνησης του ΕΣΣΒΑΑ,
4. Εστίαση στην επίτευξη μετρήσιμων δεικτών και στόχων, που προέρχονται από βραχυπρόθεσμους (κυρίως) στόχους, ευθυγραμμισμένων με το Όραμα για τη βιώσιμη και ποιοτική βελτίωση της καθημερινότητας και ενσωματωμένων σε μια συνολική στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη,
5. Επισκόπηση του κόστους υλοποίησης (ανθρώπινοι και οικονομικοί πόροι) του ΕΣΣΒΑΑ και των αναμενόμενων ωφελειών του, λαμβάνοντας υπόψη ευρύτερες κοινωνικές δαπάνες και οφέλη σε όλους τους τομείς της πολιτικής βιώσιμης ανάπτυξης, μέθοδος η οποία περιλαμβάνει: α) την ανάλυση της κατάστασης και το βασικό σενάριο, β) τον καθορισμό του οράματος και των στόχων, γ) την επιλογή των πολιτικών, των ειδικών στόχων ανά άξονα και των παρεμβάσεων, δ) την ανάθεση των αρμοδιοτήτων και των πόρων σύμφωνα με το σύστημα διακυβέρνησης, ε) τις θεσμικές διαδικασίες παρακολούθησης και υλοποίησης.

Α. Η Πρόοδος υλοποίησης των δράσεων του αρχικού ΕΣΣΒΑΑ αποτυπώνεται στον Πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 3-2: Πορεία υλοποίησης ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών

LV	Κωδ.	Άξονες Ανάπτυξης / Ειδικοί Στόχοι Προσκήσεις / Πράξεις	Π/Υ	Δικαιούχος / Δράσεις ΕΠ ΠΔΜ	Εντάξεις				Συμβάσεις			Πληρωμές			Σημειώσεις
					Αρ.	Ημ/νία Ένταξης	Εντάξεις (ΕΔΔ)	%	Αρ.	Συμβάσεις	%	Αρ.	Δαπάνες	%	
		Σύνολο	6.640.000		17		8.114.904	122,2%	16	6.053.365	91,2%	6	1.173.927	17,7%	
		ΕΤΠΑ	6.230.000		16		7.815.304	125,4%	15	5.753.765	92,4%	6	1.173.927	18,8%	
		ΕΚΤ	410.000		1		299.600	73,1%	1	299.600	73,1%	0	0	0,0%	
0	1	2	3	4	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
10	ΑΠ1	Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής	4.580.000		8		7.236.485	158,0%	7	5.174.946	113,0%	4	1.136.614	24,8%	
60	5044887	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ 1ου ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ		ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ		01/07/2019	515.000			281.060			102.730		Μεταφερόμενο στο Π-ΔΜ 2021-2027
60	5044891	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ 1ου ΛΥΚΕΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ		ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ		01/07/2019	284.500								Μεταφερόμενο στο Π-ΔΜ 2021-2027
60	5044895	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ 1ου ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ		ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ		01/07/2019	48.300			28.772			14.994		
60	5044897	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ 2ου ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ 2ου ΛΥΚΕΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ		ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ		01/07/2019	472.240			287.641					Μεταφερόμενο στο Π-ΔΜ 2021-2027
60	5044898	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ 4ου 5ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ		ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ		01/07/2019	291.800			156.441			91.730		Μεταφερόμενο στο Π-ΔΜ 2021-2027
60	5162367	Ενεργειακή Αναβάθμιση δικτύου οδοφωτισμού Δήμου Γρεβενών		ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ		21/03/2022	1.553.845			1.336.287			927.161		

60	5130685	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΣΗΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΓΙΑ ΑΜΕΑ		ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ		11/02/2022	430.000			337.327				Μεταφερόμενο στο Π-ΔΜ 2021-2027
60	5094723	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΟΔΟΥ 13ΗΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ ΤΗΣ ΔΚ ΓΡΕΒΕΝΩΝ		ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ		21/10/2021	3.640.800		0	2.747.418		0	0	Μεταφερόμενο στο Π-ΔΜ 2021-2027
10	ΑΠ2	Κοινωνική Πολιτική, Παιδεία – Πολιτισμός & Αθλητισμός	400.000		1		299.600	74,9%	1	299.600	74,9%	0	0	0,0%
60	5174133	Συμβουλευτική κατάρτιση και πιστοποίηση ανέργων στους τομείς προτεραιότητας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στην περιοχή παρέμβασης ΕΣΣΒΑΑ Δήμου Γρεβενών		ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ		10/10/2022	299.600			299.600				
10	ΑΠ3	Τοπική Οικονομία και Απασχόληση	1.660.000		8		578.819	34,9%	8	578.819	34,9%	2	37.312	2,2%
60	131 ΒΑΑ ΓΡ	Επιχειρηματική Ευκαιρία στη Δυτική Μακεδονία / ΒΑΑ Γρεβενών		ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	8	10/05/2022	578.819		8	578.819		2	37.312	

Τα στοιχεία προόδου έχουν δοθεί από την ΕΥΔΕΠ του ΠΕΠ ΠΔΜ 2014-2020 (30-11-2023).

Από τα έργα – δράσεις που είχαν προβλεφθεί στο προηγούμενο Σχέδιο διατηρούνται κατά την επικαιροποίηση τα εξής (μαζί με πληροφορίες επικαιροποιημένες υφιστάμενης κατάστασης, εκκρεμοτήτων - προβλημάτων και τρόπων αντιμετώπισής τους).

Πίνακας 3-3: Έργα – δράσεις προηγούμενου ΕΣΣΒΑΑ που δεν εντάχθηκαν προς χρηματοδότηση και διατηρούνται κατά την επικαιροποίηση

Δράση	Περιγραφή	Υφιστάμενη Κατάσταση	Εκκρεμότητες – Προβλήματα
Αποκατάσταση υπαίθριου θεάτρου και διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου περιοχής Άλσους Θεοδωρίδη	<p>Το έργο συνολικά περιλαμβάνει την αποκατάσταση του θεάτρου, την κατασκευή νέων βοηθητικών κτισμάτων (παρασκήνια, σκηνή, WC, οικίσκος χειρισμού ήχου και φωτός) και την δημιουργία μιας πλατείας μπροστά από το θέατρο.</p> <p>Η περιοχή που αφορά η δράση συνολικά θα αποτελεί ένα χώρο αναψυχής, ποιότητας ζωής & πολιτισμού με διαδρομές που ξεκινάνε εντός της πόλης, κατά μήκος του Γρεβενίτη & εντός του άλσους, καθώς περιλαμβάνει και σημαντική ανακαίνιση του χώρου των πολιτιστικών εκδηλώσεων.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Υφιστάμενη μελέτη του Δήμου Γρεβενών περιλαμβάνει: δασοτεχνικά – αρχιτεκτονικά – στατικά - Η/Μ & προϋπολογισμό ❖ Προβλέπεται η εκπόνηση της οριστικής μελέτης, σύνταξη τευχών δημοπράτησης και επικαιροποίηση Π/Υ με την αξιοποίηση εξωτερικών συνεργατών για συνεργασία με την Τ.Υ. του Δήμου με την άρση των εξής: ❖ Επειδή το Δασαρχείο προβάλλει δικαιώματα κυριότητας, υπάρχουν αντικρουόμενες απόψεις για το ιδιοκτησιακό καθεστώς της περιοχής, το οποίο θα πρέπει να λυθεί. ❖ Θα πρέπει να αποσαφηνιστεί ο χαρακτηρισμός της εν λόγω έκτασης, αν είναι χερσολίβαδο ή δασική έκταση και σε σχέση με τη σύνταξη των επικείμενων δασικών χαρτών καθώς και τις οριοθετήσεις ρεμάτων ❖ Η νομιμοποίηση του υπαίθριου θεάτρου, θα πρέπει να γίνει είτε με τον Ν. 4178/2013, είτε με τον νέο Νόμο που θα ψηφιστεί για το ίδιο θέμα, σε περίπτωση που δεν θα θεωρηθεί ότι προϋφίσταται προ του '55. ❖ Επικαιροποίηση του υπ' αριθμ. πρωτ. 3431/π.ε. Σχετ. 196 της Δ/νσης Πολεοδομίας & Περιβάλλοντος της πρώην ΝΑ Γρεβενών για την σύνταξη ή όχι τοπικού ρυμοτομικού σχεδίου για την οικοδομική αδειοδότηση των εργασιών του έργου του θέματος. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Υπάρχει σειρά θεμάτων και προβλημάτων που πρέπει να επιλυθούν όπως αναφέρθηκαν σε διπλανή στήλη, με την επιμέλεια των υπηρεσιών του Δήμου και απαραίτητων νομικών συμβουλών και διοικητικών ενεργειών. ❖ Αναζητείται τρόπος χρηματοδότησης μελετών δράσης ❖ Πράξη με μεγάλες δυσκολίες υλοποίησης

<p>Βιοκλιματική ανάπλαση πλατείας Ελευθερίας</p>	<p>Προβλέπεται η πλήρης ανάπλαση της κεντρικής πλατείας της πόλης με βιοκλιματικά χαρακτηριστικά. Οι άξονες σχεδιασμού ως προς την αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση της πλατείας είναι: Ανάδειξη των ιστορικών στοιχείων του χώρου, Αναδιάρθρωση βασικών λειτουργιών της πλατείας, Ανάδειξη, διεύρυνση και χωροθέτηση του εβδομαδιαίου παζαριού, Αναβάθμιση και αναδιοργάνωση των περιοχών πρασίνου, Προσθήκη χώρων στάσεως, Οργάνωση οπτικών φυγών της πλατείας, Ανάπλαση περιμετρικών οδών, Βελτίωση της φωτιστικής επάρκειας, και αισθητική αναβάθμιση του φωτισμού της πλατείας.</p> <p>Οι άξονες σχεδιασμού ως προς την βιοκλιματική διάσταση της αναβάθμισης της πλατείας είναι: Βιοκλιματική αναβάθμιση και εξοικονόμηση ενέργειας στο δημόσιο χώρο, Ενθάρρυνση και διάδοση των ΑΠΕ, Ενσωμάτωση εύλογης επιφάνειας φωτοβολταϊκών, Μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης, Ορθολογική διαχείριση της ενέργειας για τον κοινόχρηστο φωτισμό, Μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, Βελτίωση του θερμικού ισοζυγίου της περιοχής, κυρίως κατά τους θερινούς μήνες, Αύξηση των σκιαζόμενων επιφανειών κατά την θερινή περίοδο, Αύξηση του ποσοστού του χαμηλού πρασίνου (χαμηλές υδατοπερατές επιφάνειες), Αντικατάσταση σκληρών συμβατικών υλικών δαπεδόστρωσης με ψυχρά υλικά.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Υφίσταται προμελέτη του Δήμου Γρεβενών η οποία θα αξιοποιηθεί για την οριστική μελέτη ❖ Προβλέπεται η εκπόνηση της οριστικής μελέτης, σύνταξη τευχών δημοπράτησης και επικαιροποίηση Π/Υ με την αξιοποίηση εξωτερικών συνεργατών για συνεργασία με την Τ.Υ. του Δήμου 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Αναζητείται τρόπος χρηματοδότησης μελετών δράσης ❖ Η επίλυση των ιδιοκτησιακών θεμάτων δεν έχει δρομολογηθεί ακόμη ❖ Πράξη με μεγάλες δυσκολίες υλοποίησης
---	--	--	--

Ακολουθούν οι αναλυτικές περιγραφές του φυσικού αντικειμένου σε ότι αφορά στο κάθε ένα ενταγμένο έργο του υφιστάμενου ΕΣΣΒΑΑ:

1. Ανάπλαση της Αστικής Οδού 13^{ης} Οκτωβρίου της Δ.Κ. Γρεβενών

Το έργο αφορά στην ανάπλαση της οδού 13ης Οκτωβρίου στην πόλη των Γρεβενών κατά τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η απρόσκοπτη κίνηση των οχημάτων, αλλά και η ασφαλής κίνηση των πεζών. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις περιλαμβάνουν την έκταση από τη συμβολή της με τις οδούς Παπάγου και Θ. Θεοδωρίδη, όπου θα κατασκευασθεί κυκλικός κόμβος, μέχρι τη συμβολή της με την επαρχιακή οδό Γρεβενών - Ελάτου, όπου επίσης θα κατασκευασθεί κυκλικός κόμβος Θ. Θεοδωρίδη). Ενδιάμεσα θα κατασκευασθούν τα απαραίτητα τοιχία αντιστήριξης, θα γίνει διαπλάτυνση πεζοδρομίων, ανακατασκευή του δικτύου ηλεκτροφωτισμού, υπογειοποίηση του δικτύου της Δ.Ε.Η, θα δημιουργηθούν θέσεις στάθμευσης, θα κατασκευασθούν τέσσερις υπερυψωμένες διαβάσεις, οριζόντια και κατακόρυφη σήμανση, θα γίνει αποξήλωση δέντρων και τοποθέτηση νέων, καθώς και άλλες εργασίες πρασίνου, θα τοποθετηθεί αστικός εξοπλισμός (κάδοι απορριμμάτων, παγκάκια) και θα κατασκευασθούν σιδηρά κιγκλιδώματα και κολονάκια σε συγκεκριμένες θέσεις.

2. Ενεργειακή Αναβάθμιση δικτύου οδοφωτισμού Δήμου Γρεβενών

Το έργο αφορά στην ενεργειακή αναβάθμιση του δικτύου οδοφωτισμού του Δήμου Γρεβενών για την εξοικονόμηση ενέργειας μέσω της αντικατάστασης συμβατικών φωτιστικών σωμάτων με νέα φωτιστικά σώματα σύγχρονης τεχνολογίας LED. Η πράξη θα υλοποιηθεί εντός της περιοχής ΕΣΣΒΑΑ του Δήμου Γρεβενών. Οι εργασίες περιλαμβάνουν την προμήθεια και εγκατάσταση φωτιστικών σωμάτων LED, συστήματος και εξοπλισμού τηλεδιαχείρισης – τηλε-ελέγχου, ιστών φωτισμού, πίλλαρ τεσσάρων αναχωρήσεων.

3. Ενεργειακή Αναβάθμιση 1^{ου} Γυμνασίου Δήμου Γρεβενών

Το έργο αφορά στην ενεργειακή αναβάθμιση του 1ου Γυμνασίου του Δήμου Γρεβενών. Στόχος της εκτέλεσης του έργου είναι η ενεργειακή αναβάθμιση του κτιρίου σε κατηγορία B+ του Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (ΚΕΝΑΚ). Στις εργασίες περιλαμβάνονται: • Η τοποθέτηση εξωτερικής θερμομόνωσης και θερμομόνωσης οροφής. • Η τοποθέτηση νέων φωτιστικών λαμπτήρων νέας τεχνολογίας LED. • Η αναβάθμιση του συστήματος διανομής θερμού μέσου. • Η τοποθέτηση αερόψυκτων και υδρόψυκτων αντλιών θερμότητας για την αύξηση του B.A. του συστήματος παραγωγής θερμού μέσου • Η Τοποθέτηση αυτοματισμών διαχείρισης και παρακολούθησης της καταναλισκόμενης θερμικής και ηλεκτρικής ενέργειας.

4. Δημιουργία χώρου δημιουργικής απασχόλησης και άθλησης ειδικού τύπου για ΑΜΕΑ

Το προτεινόμενο έργο αφορά στην κατασκευή παιδικής χαράς «προσβάσιμης για όλους» σε χώρο του "Πάρκου Μανιταριών" του Δήμου Γρεβενών, με υποδομή και εξοπλισμό προσαρμοσμένο ώστε παιδιά με

ειδικές ανάγκες να μπορούν να χαρούν το παιχνίδι με ασφάλεια και να συνυπάρχουν με τα άλλα συνομήλικα παιδιά. Η δράση ικανοποιεί τις απαιτήσεις προσβασιμότητας και τους κανόνες ασφαλείας για όλες τις κατηγορίες ΑμεΑ.

5. Ενεργειακή αναβάθμιση 4ου – 5ου Δημοτικού Δήμου Γρεβενών

Το έργο αφορά στην ενεργειακή αναβάθμιση του 4^{ου} – 5^{ου} Δημοτικού Σχολείου του Δήμου Γρεβενών. Στόχος της εκτέλεσης του έργου είναι η ενεργειακή κατάταξη του κτιρίου σε κατηγορία B+ του Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (ΚΕΝΑΚ). Στις εργασίες περιλαμβάνονται: • Η τοποθέτηση εξωτερικής θερμομόνωσης και θερμομόνωσης οροφής. • Η τοποθέτηση νέων φωτιστικών λαμπτήρων νέας τεχνολογίας LED. • Η αναβάθμιση του συστήματος διανομής θερμού μέσου. • Η τοποθέτηση αντλιών θερμότητας για την αύξηση του B.A. του συστήματος παραγωγής θερμού μέσου. • Η τοποθέτηση συστημάτων παρακολούθησης της καταναλισκόμενης θερμικής και ηλεκτρικής ενέργειας.

6. Ενεργειακή Αναβάθμιση 1ου Λυκείου Δήμου Γρεβενών

Το έργο αφορά στην ενεργειακή αναβάθμιση του 1^{ου} Λυκείου του Δήμου Γρεβενών. Στόχος της εκτέλεσης του έργου είναι να αναβαθμιστεί ενεργειακά το κτίριο σε ποσοστό 86,33%, όπως και να καταταχθεί βάσει της ενεργειακής του απόδοσης, σε κατηγορία B+ του Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (ΚΕΝΑΚ), έτσι ώστε να υπάρχει η μέγιστη εξοικονόμηση ενέργειας. Στις εργασίες περιλαμβάνονται: • Η τοποθέτηση νέων φωτιστικών λαμπτήρων νέας τεχνολογίας LED. • Η τοποθέτηση θερμομόνωσης οροφής. • Η αναβάθμιση του συστήματος διανομής θερμού μέσου. • Η τοποθέτηση αντλιών θερμότητας για την αύξηση του B.A. του συστήματος παραγωγής θερμού μέσου. • Η τοποθέτηση συστημάτων παρακολούθησης της καταναλισκόμενης θερμικής και ηλεκτρικής ενέργειας • Η τοποθέτηση συστημάτων παραγωγής ενέργειας μέσω φωτοβολταϊκού πάνελ με δυναμικότητα 20 MW.

7. Ενεργειακή Αναβάθμιση 1ου Νηπιαγωγείου Δήμου Γρεβενών

Το έργο αφορά στην ενεργειακή αναβάθμιση του 1^{ου} Νηπιαγωγείου του Δήμου Γρεβενών. Στόχος είναι η εξοικονόμηση ενέργειας και η τελική σταδιακή απόσβεση του κόστους της δαπάνης από αυτή. Επιπλέον με την αναβάθμιση, το κτίριο κατατάσσεται στην κατηγορία B+ του Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (ΚΕΝΑΚ). Στις εργασίες περιλαμβάνονται: • Η τοποθέτηση εξωτερικής θερμομόνωσης και θερμομόνωσης οροφής. • Η τοποθέτηση νέων φωτιστικών λαμπτήρων νέας τεχνολογίας LED. • Η τοποθέτηση αντλιών θερμότητας για την αύξηση του B.A. του συστήματος παραγωγής θερμού μέσου. • Η τοποθέτηση συστημάτων παρακολούθησης της καταναλισκόμενης θερμικής και ηλεκτρικής ενέργειας.

8. Ενεργειακή Αναβάθμιση 2ου Γυμνασίου – 2ου Λυκείου Δήμου Γρεβενών

Η εκτέλεση του έργου της ενεργειακής αναβάθμισης του 2^{ου} Γυμνασίου και 2^{ου} Λυκείου αφορά σε σχετικές οικοδομικές και ηλεκτρομηχανολογικές παρεμβάσεις.

Το έργο, περιλαμβάνει: • την τοποθέτηση εξωτερικής θερμομόνωσης και μόνωσης οροφής, • την εγκατάσταση νέου συστήματος θέρμανσης μέσω αντλιών θερμότητας αέρα-νερού, • την εισαγωγή αυτοματισμών διαχείρισης της θερμικής ενέργειας του κτιρίου και • την αντικατάσταση των φωτιστικών σωμάτων με σύγχρονα τύπου LED.

9. Συμβουλευτική, κατάρτιση και πιστοποίηση ανέργων στους τομείς προτεραιότητας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στην περιοχή παρέμβασης ΕΣΣΒΑΑ Δήμου Γρεβενών

Η υλοποίηση της υπηρεσίας, αφορά σε 140 ωφελούμενους άνεργους και περιλαμβάνει έναν συνδυασμό ενεργειών, με στόχο: - Την προετοιμασία ανέργων προκειμένου να αποκτήσουν προσόντα που θα τους διευκολύνουν στην ένταξη τους στην αγορά εργασίας. - Την ενίσχυση των δυνατοτήτων απασχόλησης των ωφελούμενων μέσω της ανάπτυξης των δεξιοτήτων. Τα κύρια χαρακτηριστικά της υπηρεσίας είναι ότι: - Απευθύνεται στο σύνολο των ανέργων της περιοχής παρέμβασης. - Οι υπηρεσίες που θα παρασχεθούν αποτελούν μια ολοκληρωμένη παρέμβαση και παράγουν αποτελέσματα προς το γενικό δημόσιο όφελος, καθώς προάγουν την κοινωνική συνοχή και διευκολύνουν την κοινωνική ένταξη των ανέργων. - Οι υπηρεσίες που παράσχονται, δεν παρέχονται από την αγορά με τους ίδιους όρους, δεδομένου ότι αποτελούν ένα ολοκληρωμένο πλέγμα υπηρεσιών και ταυτόχρονα παρέχονται ΔΩΡΕΑΝ καθώς απευθύνονται σε άνεργους, δηλαδή πολίτες χωρίς οικονομική δυνατότητα να πληρώσουν την παρεχόμενη υπηρεσία.

10. Επιχειρηματική Ευκαιρία στη Δυτική Μακεδονία / ΒΑΑ Γρεβενών

Αφορά σε επιχορήγηση 70% στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για την ενίσχυση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικής τους θέσης στο πλαίσιο του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας (ΕΠ ΔΜ) 2014-2020 και συγκεκριμένα του Άξονα 3 «Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων».

Η Δράση στόχευε στην ενίσχυση υφιστάμενων, νέων και υπό σύσταση μικρών, πολύ μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων όλων των τομέων οικονομικής δραστηριότητας (μεταποίηση, τουρισμός, εμπόριο, υπηρεσίες, κατασκευές, μεταφορές, κ.λπ.) της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας που είναι και οι Δικαιούχοι της Δράσης.

Η Δημόσια Δαπάνη της Δράσης, ανήλθε σε 5.500.000 ευρώ, εκ των οποίων το 1.000.000 ευρώ κατανεμήθηκε σε επιχειρήσεις που θα υλοποιούσαν την επένδυση τους σε περιοχές Ολοκληρωμένης Χωρικής Παρέμβασης (ΟΧΕ) αξιοποίησης των λιμνών Δυτικής Μακεδονίας και τα 1.500.000 ευρώ σε επιχειρήσεις που θα υλοποιούσαν την επένδυση τους σε περιοχές παρέμβασης των Επιχειρησιακών Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) στην Κοζάνη, την Πτολεμαΐδα, την Καστοριά, την Φλώρινα και τα Γρεβενά. Ο Π/Υ για τα Γρεβενά ανέρχεται σε 578.819 €.

Β. Βασικά οριζόντια προβλήματα και σχετικές διαπιστώσεις (πλην των ειδικών συνθηκών και επί μέρους προβλημάτων για τις ομάδες δράσεων όπως παρουσιάζονται σε πίνακα ανωτέρω) τα

οποία διαχρονικά καταγράφηκαν και σε μεγάλο βαθμό θα επηρεάσουν και το αναθεωρημένο ΕΣΣΒΑΑ της πόλης είναι:

- Η διαδικασία σχεδιασμού και έγκρισης του προηγούμενου Σχεδίου απεδείχθη χρονοβόρος.
- Η εκ των προτέρων γνώση για τη δυνατότητα χρηματοδότησης της Ολοκληρωμένης Στρατηγικής, θα έπρεπε να λειτουργήσει θετικά ως προς την προετοιμασία της και την ωρίμανση των επιμέρους δράσεων, κάτι που όμως σε μεγάλο σχετικά βαθμό δεν συνέβη. Υπάρχουν βέβαια και ζητήματα σε σχέση με την ωρίμανση των δράσεων που έχουν πιο οριζόντιο χαρακτήρα, όπως για παράδειγμα το πλαίσιο ανάθεσης δημόσιων έργων και μελετών, η υποχρεωτική διενέργεια αρχιτεκτονικών διαγωνισμών, κυρίως για παρεμβάσεις που υλοποιούνται στον αστικό χώρο κα.
- Μειωμένη δυνατότητα του φορέα (κυρίως λόγω της παραμένουσας υποστελέχωσης) να ολοκληρώσει την εκπόνηση των απαραίτητων μελετών και να ωριμάσει τις δράσεις τεχνικής φύσης.
- Ο σχεδιασμός της προηγούμενης και της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου σε συνδυασμό με τις αλλαγές του χάρτη των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν βοήθησαν στην επικέντρωση προσπάθειών και πόρων σε αυτές τις κρίσιμες για την καθημερινότητα των κατοίκων της υπαίθρου περιοχές, με συνέπεια να υστερούν σημαντικά τόσο σε υποδομές όσο και σε δομές και υπηρεσίες.
- Η έλλειψη επικαιροποιημένου χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού δημιούργησε σημαντικές δυσκολίες, τόσο στο στάδιο του σχεδιασμού όσο και στην υλοποίηση. Διαδικασίες μεταγραφής που αφορούν στο πολεοδομικό σχέδιο καθυστέρησαν να προχωρήσουν, με αποτέλεσμα να επηρεαστούν κάποιες από τις σημαντικές δυνητικές παρεμβάσεις του υφιστάμενου ΕΣΣΒΑΑ.
- Η κατά περίπτωση καθυστέρηση υλοποίησης της υφιστάμενης στρατηγικής ΒΑΑ δημιουργεί προβλήματα που σχετίζονται με την χαμηλή προς μέση απορρόφηση των πόρων και την εμφανή αλλοίωση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα τους, καθόσον επικεντρώνονται στην υλοποίηση κατά προτεραιότητα συνήθως συμβατικών έργων.
- Σαφέστατη η αδυναμία υλοποίησης ή υποστήριξης δράσεων που σχετίζονται με το ΕΚΤ και την επιχειρηματικότητα εν γένει (Ομάδες Δράσης 5 έως 9) σε συνάρτηση και με την σημαντική καθυστέρηση των σχετικών Εξειδικεύσεων & των Προσκλήσεων από την ΕΥΔ του ΠΕΠ 2014-2020.
- Σε προβλήματα που σχετίζονται με την αρκετά ελλιπή λειτουργία της «Αστικής Αρχής», οφείλεται η απουσία διαμόρφωσης ολοκληρωμένης τελικά προσέγγισης, όπως και η μερική αποτυχία αξιοποίησης πρόσθετων πόρων του Κοινωνικού Ταμείου.
- Η διαβούλευση και η συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας, ενώ αποτελεί ουσιώδες στοιχείο για την υλοποίηση και την επιτυχία των Στρατηγικών ΒΑΑ και οφείλει να αναπτυχθεί στο μέγιστο εύρος

τοπικών θεσμών, φορέων και κοινωνικών ομάδων προκειμένου να υπάρχει η μεγίστη δυνατή συναίνεση σε προτεινόμενες δράσεις και έργα, δεν θεωρείται επαρκής για την προηγούμενη προγραμματική περίοδο. Κρίνεται σκόπιμη η επέκταση της διαβούλευσης τόσο στη διάρκεια εκπόνησης της αναθεωρημένης στρατηγικής, αλλά και εν συνεχεία στις διαδικασίες προόδου και αναθεώρησης της (στάδιο της υλοποίησης) με σκοπό τυχόν εφικτές διορθωτικές ενέργειες.

- Εντοπίζεται σχετικά χαμηλή επικοινωνία των αποτελεσμάτων από την υλοποίηση δράσεων καθώς δεν έχουν υλοποιηθεί ειδικές ενέργειες Πληροφόρησης, Επικοινωνίας και Προβολής αυτών, πέραν των κατά καιρούς δελτίων τύπου που αφορούσαν την πρόοδο υλοποίησης τους.
- Η Τεχνική Βοήθεια που δόθηκε μέσω ΠΕΠ 2024-2020 από στελέχη της ΜΟΔ και τοπικούς της συνεργάτες δεν απέδωσε τα αναμενόμενα.
- Οι Ομάδες Παρακολούθησης της υλοποίησης των χωρικών Στρατηγικών, τόσο σε περιφερειακό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο Στρατηγικής (όπως και αν λειτούργησαν) δεν ήταν ούτε αποτελεσματικές, ούτε επαρκείς.
- Η έγκαιρη ενημέρωση της Διαχειριστικής Αρχής για την πορεία υλοποίησης καθώς και για τις ενδιάμεσες διαδικασίες προετοιμασίας (ειδικά των προσκλήσεων προς στους τελικούς δικαιούχους, της συμμετοχής σε αυτές και των αποτελεσμάτων) αποτελεί βασική προϋπόθεση επιτυχίας του ΕΣΣΒΑΑ.

Πρόταση αντιμετώπισης σε Εθνικό Επίπεδο

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων σε **εθνικό επίπεδο** που προκύπτουν κατά την υλοποίηση των στρατηγικών θα πρέπει να εξεταστεί στη νέα περίοδο η δυνατότητα συγκρότησης ενός μηχανισμού στο κεντρικό επίπεδο που θα έχει την ευθύνη αντιμετώπισης και επίλυσης ζητημάτων που συναρτώνται με το κανονιστικό πλαίσιο του ΕΣΠΑ (Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων), τις διαδικασίες αδειοδότησης δράσεων (Υπουργείο Ενέργειας και Περιβάλλοντος), το πλαίσιο λειτουργίας των τελικών δικαιούχων (Υπουργείο Εσωτερικών), με συμμετοχή της ΚΕΔΚΕ και ΕΝΠΕ. Το όργανο αυτό θα επιλύει προβλήματα κυρίως κατά την υλοποίηση και μπορεί να υποστηρίζεται από την ΕΥΣΣΑ. Παράλληλα απαιτείται συστηματοποίηση και ενίσχυση της λειτουργίας του Εθνικού Δικτύου Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης.

Οι αδυναμίες – προβλήματα που εντοπίστηκαν στην Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 σε όλες τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις που υλοποιούνται στην ΠΔΜ, αναδεικνύει την ανάγκη μιας επανεκκίνησης μεν, αλλά στο πλαίσιο της συνέχισης τους.

Επισημαίνεται τέλος, πως δεν έχει γίνει επίσημη αποτίμηση των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης από την ΕΥΔ του ΠΕΠ 2014-2020 της ΠΔΜ, για να αξιοποιηθούν και αυτά τα συμπεράσματα στην παρούσα ενότητα.

Γ. Ωφέλειες και διδάγματα που καταγράφονται από την εμπειρία του σχεδιασμού, της υλοποίησης και της παρακολούθησης του υφιστάμενου ΕΣΣΒΑΑ της πόλης.

Βασικό σκοπό του αναθεωρημένου Σχεδίου των Γρεβενών (όπως και οποιασδήποτε Στρατηγικής Ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης) πρέπει να είναι η αντιστροφή της φθίνουσας πορείας που οδηγεί στην περιθωριοποίηση και η ανάδειξη των ισχυρών πλεονεκτημάτων για τη διασφάλιση μιας ανοδικής δυναμικής, μέσω της εστίασης στους βασικούς καταλύτες ανάπτυξης και της ενίσχυσης της χωρικής και κοινωνικοοικονομικής σύνδεσης των τοπικών παραγωγικών δυνάμεων.

Διατυπώνονται στη λογική αυτή οι ακόλουθες ωφέλειες και διδάγματα που θα αξιοποιηθούν στην υλοποίηση του αναθεωρημένου Σχεδίου στη νέα περίοδο 2021-2027:

- Η συσσώρευση εμπειρίας του Δήμου Γρεβενών στη διακυβέρνηση και διαχείριση καθώς και στην υλοποίηση συγκεκριμένου τύπου επενδύσεων, διευκολύνει την διαμόρφωση ενός αποτελεσματικότερου σχεδιασμού με καλύτερες πιθανότητες επιτυχίας στο άμεσο μέλλον.
- Η ενσωμάτωση ενός αποκλειστικού άξονα προτεραιότητας για ολοκληρωμένες χωρικές προσεγγίσεις ο οποίος κατά αποκλειστικότητα θα χρηματοδοτεί ΟΧΕ στη νέα περίοδο.
- Θα υπάρξει ολοκληρωμένος σχεδιασμός σε βάθος χρόνου ανεξάρτητα από προγραμματικές και πολιτικές περιόδους.
- Παρά το μικρό πληθυσμιακό μέγεθος του Δήμου Γρεβενών και της αστικής περιοχής η προσπάθεια που καταβλήθηκε με την επιλογή να προετοιμαστεί το προηγούμενο και εγκεκριμένο ΕΣΣΒΑΑ και να τεθεί σε εφαρμογή έστω και σε μικρότερη έκταση του αρχικού σχεδιασμού θεωρείται ως αρκετά επαρκής και κυρίως ως ιδιαίτερα επωφελής, λαμβανομένων όλων των χαρακτηριστικών και των παραγόντων που επηρεάζουν την εν τέλει υλοποίηση δράσεων με βάση τον αρχικό σχεδιασμό.
- Στην Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 στην Ελλάδα ο μέσος αριθμός Επενδυτικών Προτεραιοτήτων ανά ΟΧΕ, ΟΧΕ-ΒΑΑ διαμορφώθηκε σε 9,4 ενώ στο σύνολο της ΕΕ δεν υπερέβαινε τις 4 στις ανεπτυγμένες περιφέρειες και στις περιφέρειες σε μετάβαση και τις 7 στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες. Ο αριθμός των Επενδυτικών Προτεραιοτήτων για τα Γρεβενά θα μειωθεί στο επικαιροποιημένο Σχέδιο, καθώς δεν επιβάλλονται πλέον από την ΕΥΔ ΠΕΠ κάποιες εξ' αυτών να ενσωματωθούν υποχρεωτικά σε αυτό. Ταυτόχρονα, θα υπάρξει εστίαση των στρατηγικών σε περιορισμένο αριθμό στόχων με όσο το δυνατό πιο σαφή και μετρήσιμα αποτελέσματα.
- Η αστική αρχή αντιλήφθηκε την αξία του υφιστάμενου Σχεδίου ως ολοκληρωμένο εργαλείο αστικής ανάπτυξης και στελέχη της κατά περίπτωση αποκόμισαν θετικά διδάγματα συνολικά από την πορεία του Σχεδίου μέχρι το 2023.

- Την προσπάθεια αυτή της αστικής αρχής αντιλήφθηκε και η ΕΥΔ του ΕΠ Δυτ. Μακεδονία 2021-2207 για αυτό θεωρείται ως δεδομένη η συνέχεια των παρεμβάσεων και δόθηκε η δυνατότητα υποβολής του επικαιροποιημένου σχεδίου.
- Ο Δήμος Γρεβενών αν και μικρός πληθυσμιακά Δήμος, δεν μπορεί παρά να συνεχίσει την προσπάθεια ενσωμάτωσης του στην οικονομική και κοινωνική ζωή της Περιφέρειας, παρόλες τις χρηματοδοτικές ανισότητες που δημιουργεί το νέο ΠΔΑΜ, που αφορά κυρίως στις 2 ΠΕ Κοζάνης και Φλώρινας.
- Η προσέγγιση top-down στο σχεδιασμό της προηγούμενης περιόδου θεωρείται ωφέλιμη και θα συνεχιστεί και στη νέα περίοδο.
- Οι εγκεκριμένη Στρατηγική ΒΑΑ Γρεβενών παραμένει επίκαιρη και συμβαδίζει αρκετά ικανοποιητικά τόσο με τις προτεραιότητες Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, όσο και με τις τρέχουσες ανάγκες του αστικού κέντρου των Γρεβενών, όπως αυτές διατυπώνονται από τη δημοτική αρχή.
- Ειδικό δίδαγμα θεωρείται πως είναι η προσπάθεια ενδυνάμωσης του συστήματος διακυβέρνησης και η αποτελεσματική ενεργοποίηση της αστικής αρχής τόσο κατά την διαδικασία του νέου σχεδιασμού, όσο και στην υλοποίηση των νέων δράσεων.
- Οι ανωτέρω ωφέλειες και διδάγματα ευνοούν παρά τα αναγνωρισμένα προβλήματα ένα νέο και αναθεωρημένο ΒΑΑ, που ουσιαστικά συνεχίζει και ολοκληρώνει τον υφιστάμενο σχεδιασμό με την αναγκαία & προφανή επικαιροποίηση της στρατηγικής, των ειδικών στόχων και των προβλεπόμενων συνεχιζόμενων ή νέων δράσεων.
- Το ΣΒΑΑ μπορεί και πρέπει να συνοδευτεί με υποστήριξη της Αστικής Αρχής ως δικαιούχο π.χ. σε ένα διακριτό υποέργο τεχνικής στήριξης.
- Χωρίς την κατάλληλη ομάδα συντονισμού η επιτυχία του αναθεωρημένου ΕΣΣΒΑΑ θα είναι περιορισμένη, οπότε η εν λόγω Ομάδα θα πρέπει να αποτελείται από:
  - Στελέχη του Δήμου που αποδεδειγμένα διαθέτει την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία στο σχεδιασμό και υλοποίηση της στρατηγικής και των πράξεων που προβλέπει, όπως και από
  - Εξωτερικούς εμπειρογνώμονες.
- Τέλος, ως οριζόντιο, πλην όμως σημαντικό δίδαγμα, που αφορά σε όλο το πλαίσιο και τις (αρχικές τουλάχιστον) χρηματοδοτικές επιλογές της ΕΥΔ ΠΕΠ της νέας περιόδου για τα ΒΑΑ των 5 Δήμων της ΠΔΜ, είναι πως ο αρχικά διαθέσιμος Π/Υ για αυτά αυξήθηκε από 41.680.000 € την περίοδο 2014-

2020 σε 49.378.902 € την περίοδο 2021-2027 (ποσοστό 18,4%), ενώ το νέο ΠΕΠ διαθέτει 33,8% περισσότερους πόρους από το προηγούμενο.

3.8 Συνθετική αξιολόγηση προοπτικών και συμπεράσματα ως προς τα προβλήματα - προοπτικές και ανάγκες αναθεώρησης/τροποποίησης της Περιοχής Παρέμβασης

Στην ενότητα αυτή γίνεται:

- παρουσίαση των αναγκών παρέμβασης, με εντοπισμό προβλημάτων και προοπτικών για τη βιώσιμη ανάπτυξη και αειφόρο διαχείριση των πόρων,
- αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, PESTLE και SWOT ανάλυση καθώς και
- πλήρης χαρτογραφική αποτύπωση της προτεινόμενης Περιοχής Παρέμβασης.

Δεν παρατίθεται πρόταση ενδεχόμενης αναθεώρησης της Περιοχής Παρέμβασης, καθώς η Χωρική Αρχή ακολουθεί τον σχετικό αρχικό σχεδιασμό του υφιστάμενου ΕΣΣΒΑΑ.

Με βάση τις νέες κατευθυντήριες αρχές για την προγραμματική περίοδο 2021-27, επιδιώκεται η **ενίσχυση – αναβάθμιση** της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης που σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της Προγραμματικής περιόδου 2014-2020, προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των πόρων που επενδύθηκαν αυτήν την περίοδο, να ολοκληρωθούν λειτουργικά τα υλοποιημένα και τα εν εξελίξει έργα, να κεφαλαιοποιηθούν τα αποτελέσματα και να διαχυθούν χωρικά στον ευρύτερο αστικό χώρο του Δήμου Γρεβενών.

Η νέα επικαιροποιημένη Στρατηγική θα υλοποιηθεί, συνεπώς, σε συνέχεια της υφιστάμενης με την σχετική επικαιροποίηση της.

Ακολουθεί σύντομη αναφορά και ιεράρχηση των επικαιροποιημένων βασικών προβλημάτων και αναγκών της περιοχής παρέμβασης ως προς τις σχετικές κατευθύνσεις του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, εναρμονισμένες με τις κατευθύνσεις των σχετικών ενωσιακών και εθνικών εγγράφων, του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης 2021-2027, του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027 και των άλλων σχετικών πολιτικών και κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων.

Ιδιαίτερη σημασία για την συνθετική αξιολόγηση που ακολουθεί έχει δοθεί στα θέματα και στις δεσμεύσεις που περιλαμβάνονται στην περιγραφή του Ειδικού Στόχου 5.1 «Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές» της Προτεραιότητας 5 «Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)» του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027.

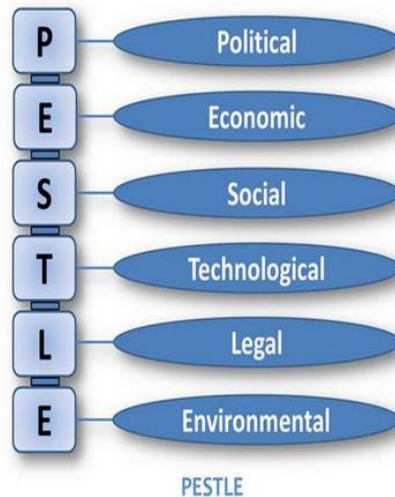
Προβλήματα και ανάγκες θα αντιμετωπισθούν μέσω της προτεινόμενης αναθεωρημένης στρατηγικής, όπου έχει γίνει η:

- αναγνώριση των πλεονεκτημάτων - δυνάμεων (Strengths), δηλ. των εσωτερικών συνθηκών που περιγράφουν τη θέση της περιοχής παρέμβασης, σχετίζονται άμεσα με το επίπεδο ανάπτυξής της και χαρακτηρίζονται ως πλεονεκτήματα της και των μειονεκτημάτων-αδυναμιών (Weaknesses), δηλ. των εσωτερικών συνθηκών που μειώνουν τη θέση της περιοχής παρέμβασης ως θύλακα ανάπτυξης και χαρακτηρίζονται ως προβλήματα,
- εξέταση των προοπτικών - ευκαιριών (Opportunities), δηλ. των τρεχουσών ή μελλοντικών συνθηκών του "περιβάλλοντος" που ενεργούν θετικά για την ενδυνάμωση και την ανάπτυξη της θέσης της περιοχής παρέμβασης και των απειλών - κινδύνων (Threats), δηλ. των τρεχουσών ή μελλοντικών συνθηκών του "περιβάλλοντος" που ενεργούν αρνητικά στην ανάπτυξη της περιοχής παρέμβασης.

Αξιοποιείται παράλληλα, τόσο για τον επικαιροποιημένο προσδιορισμό βασικών προβλημάτων και αναγκών της περιοχής παρέμβασης, όσο και για την σύνθεση του αναθεωρημένου ΕΣΣΒΑΑ και η ανάλυση PESTLE (η οποία επικεντρώνεται στο εξωτερικό περιβάλλον παρουσιάζοντας τις νέες συνθήκες που επικρατούν, τις προκλήσεις και τις αλλαγές με τις οποίες ενδεχομένως να έρθει αντιμέτωπος ο φορέας και η περιοχή και αφορούν στις πολιτικές (P), οικονομικές (E) και κοινωνικές συνθήκες (S), στις Τεχνολογικές Εξελίξεις (T), στη Νομοθεσία (L) και στο Περιβάλλον (E). Η ανάλυση του «εξωτερικού περιβάλλοντος» εντός του οποίου ο Δήμος σχεδιάζει και θα υλοποιήσει νέες Δράσεις στο πλαίσιο του αναθεωρημένου ΕΣΣΒΑΑ περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

- Ορισμός και οριοθέτηση του εξωτερικού περιβάλλοντος της πόλης και της περιοχής παρέμβασης
- Πολιτικές και κοινωνικές τάσεις που επηρεάζουν την επιλογή υλοποίησης δράσεων και αναπτυξιακών παρεμβάσεων
- Οικονομικοί, Θεσμικοί και Τεχνολογικοί παράγοντες που επηρεάζουν τον τρόπο υλοποίησης των δράσεων
- Τάσεις και προοπτικές που επηρεάζουν την ανάπτυξη και προσαρμογή στις σύγχρονες συνθήκες της περιοχής παρέμβασης

Συνιστώσες Ανάλυσης PESTLE

Συνιστώσες Ανάλυσης PESTLE

Με την ανάλυση PESTLE η ομάδα σύνταξης του παρόντος στόχευσε και εκτιμάται πως πέτυχε:

- την αναγνώριση και την επισκόπηση των εξωτερικών παραγόντων που επηρεάζουν το πεδίο ενδιαφέροντος – υλοποίηση νέων και συνεχιζόμενων δράσεων ΒΑΑ στην περιοχή παρέμβασης,
- την αναγνώριση των πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και τεχνολογικών επιρροών παρέχοντας την δυνατότητα ελέγχου του τρόπου που έδρασαν οι παράγοντες αυτοί στο παρελθόν και πως θα εξελιχθούν στο μέλλον, κατά την περίοδο εφαρμογής του επικαιροποιημένου Σχεδίου ΒΑΑ.

Παράγοντες Pestle Analysis

P-Πολιτικοί Παράγοντες	Ε-Οικονομικοί παράγοντες	S-Κοινωνικοί Παράγοντες	T-Τεχνολογικοί Παράγοντες	L-Νομικοί Παράγοντες	Ε-Περιβαλλοντικοί Παράγοντες
<ul style="list-style-type: none"> • Οικονομική Πολιτική • Περιφερειακή πολιτική στην ΠΔΜ στην περίοδο Δίκαιης Μετάβασης • Πολιτική ανθρωπίνων πόρων (κυρίως στο Εθνικό επίπεδο) 	<ul style="list-style-type: none"> • Τάσεις του ΑΕΠ • Ανεργία στην περιοχή παρέμβασης • Διαθέσιμο εισόδημα • Επιχειρηματικότητα κυρίως στον τριτογενή τομέα 	<ul style="list-style-type: none"> • Δυσμενής Δημογραφικά στοιχεία πληθυσμού • Μετανάστευση • Κατανομή εισοδήματος • Κοινωνική κινητικότητα • Αλλαγές στον τρόπο ζωής • Προτιμήσεις σε θέματα εργασίας • Επίπεδο εκπαίδευσης 	<ul style="list-style-type: none"> • Νέες τεχνολογίες • Εξελίξεις στην πληροφορική και τις χρήσεις της • Εξελίξεις στις πράσινες & ψηφιακές τεχνολογίες στον παραγωγικό τομέα 	<ul style="list-style-type: none"> • Εθνική Νομοθεσία • Περιφερειακή Νομοθεσία 	<ul style="list-style-type: none"> • Περιβαλλοντική Νομοθεσία • Κλιματική αλλαγή

Στον παραπάνω πίνακα παρουσιάζονται μια σειρά παραγόντων που χρησίμευσαν ως κατάλογος επιλογής (checklist) προς διευκόλυνση της σκέψης της ανάλυσης των διαφόρων επιδράσεων, με γνώμονα τα εξής ερωτήματα:

- Ποιοι από τους εξωτερικούς παράγοντες επηρεάζουν την υλοποίηση της νέας πολιτικής BAA και των σχετικών αναπτυξιακών παρεμβάσεων - δράσεων;
- Ποιοι από αυτούς είναι οι πιο σημαντικοί αυτή τη στιγμή και τα επόμενα χρόνια υλοποίησης του Σχεδίου;

Τα στοιχεία της παραπάνω απαρίθμησης δεν αντιμετωπίστηκαν μεμονωμένα ως απλή άθροιση παραγόντων, αλλά συνολικά για την εκτίμηση προβλημάτων και αναγκών ως προς τις προκλήσεις στην περιοχή παρέμβασης. Στη φάση του τελικού σχεδιασμού και προετοιμασίας του παρόντος έγινε προσπάθεια να γίνουν αντιληπτές οι αναθεωρημένες επιπτώσεις των παραγόντων αυτών σε σχέση με το αρχικό σχέδιο, τόσο σε υπηρεσιακό επίπεδο, όσο και σε αυτό της Δημοτικής Αρχής. Έχουν αναγνωριστεί και αναθεωρηθεί διαρθρωτικοί παράγοντες αλλαγής, οι οποίοι είναι δυνάμεις που θα συνεχίσουν να επηρεάζουν την περιοχή παρέμβασης.

Η ανάλυση PESTLE χρησιμοποιήθηκε για την αναθεωρημένη αναγνώριση της μελλοντικής επιρροής των εξωτερικών παραγόντων, η οποία αναμένεται να είναι ελάχιστα διαφορετική από αυτή που είχαν την περίοδο σχεδιασμού του υφιστάμενου ΕΣΣΒΑΑ. Επιπλέον, η ανάλυση PESTLE χρησιμοποιήθηκε εκ νέου και για τον προσδιορισμό της έκτασης που λαμβάνει η επίδραση των εξωτερικών παραγόντων πάνω στο πεδίο ενδιαφέροντος (BAA). Τμήματα της ανάλυσης που προηγήθηκε της σύνθεσης της παρούσας ενότητας, αξιοποιήθηκαν σημειακά και σε επόμενα κεφάλαια του παρόντος.

Η επικαιροποιημένη ανάλυση PESTLE έχει επεκταθεί στην παρούσα τελική φάση του σχεδιασμού με την:

- Ευρεία κατηγοριοποίηση που καλύπτει όλους τους κύριους εξωτερικούς παράγοντες και δίνει την δυνατότητα προτεραιοποίησης επιδράσεων.
- Αναγνώριση μεσοπρόθεσμων παραγόντων αλλαγής.

Ταυτόχρονα σε ότι αφορά στην ανάλυση PESTLE:

- Η αξιοποίησή της προϋποθέτει την περαιτέρω ανάλυση σε βάθος των παραγόντων που χαρακτηρίζονται ως πρώτης προτεραιότητας.
- Δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στη συνδυασμένη επίδραση παραγόντων που ενδέχεται είτε να αλληλο-ενισχύονται είτε να αλληλο-αναιρούνται.

Η προσεκτική εφαρμογή των παραπάνω εκτιμούμε πως κατέστησε την αναθεωρημένη ανάλυση PESTLE ως ισχυρό εργαλείο αναγνώρισης και κατανόησης της πολυμορφίας και του δυναμικού χαρακτήρα του

κοινωνικού, οικονομικού και φυσικού περιβάλλοντος εντός του οποίου σχεδιάζεται η εφαρμογή των αναθεωρημένων και νέων πολιτικών ανάπτυξης του ΕΣΣΒΑΑ, στις οποίες περιλαμβάνονται οι νέες μορφές χρηματοδότησης δράσεων ΒΑΑ για την περίοδο 2021-2027 και ειδικά στο επίπεδο και τη μορφή δράσης που καλούνται να αναλάβουν οι Χωρικές Αρχές που θα τα διαχειριστούν.

Το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ συνεχίζουν να στηρίζουν, στο πλαίσιο των επιχειρησιακών προγραμμάτων, τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη μέσω στρατηγικών που καθορίζουν ολοκληρωμένες δράσεις για την αντιμετώπιση των (1) οικονομικών, (2) περιβαλλοντικών, (3) κλιματικών, (4) δημογραφικών και (5) κοινωνικών προκλήσεων όπως και (6) προκλήσεων λειτουργικής οργάνωσης που θίγουν τις αστικές περιοχές, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την ανάγκη προώθησης των διασυνδέσεων μεταξύ αστικών περιοχών και περιοχών της υπαίθρου. Ακολουθούν ιεραρχημένα βασικά προβλήματα και ανάγκες των κύριων προκλήσεων, όπως προέκυψαν σε συνδυασμό της αναθεωρημένης ανάλυσης PESTLE που περιεγράφηκε νωρίτερα στο παρόν Σχέδιο και της αναθεωρημένης ανάλυσης SWOT που βρίσκεται στο τέλος της παρούσας ενότητας.

(Με έντονη γραμματοσειρά όσα προβλήματα και ανάγκες αντιμετωπίζονται έστω και σημειακά από τις επιλεχθείσες δράσεις του παρόντος ΕΣΣΒΑΑ):

Βασικά Προβλήματα και Ανάγκες των Οικονομικών Προκλήσεων

Τριτογενής Τομέας: Υπηρεσίες - Εμπόριο

- **Απουσία διασύνδεσης προβολής της ελκυστικότητας της περιοχής και των προϊόντων ή υπηρεσιών που παράγονται σε αυτή, με τις λοιπές προωθητικές δράσεις των τουριστικών κυρίως δυνατοτήτων της ευρύτερης περιοχής, όπως αποφασίζονται κυρίως σε περιφερειακό, αλλά και εθνικό επίπεδο**
- Παραμένουσα μειωμένη παραγωγική - επιχειρηματική δραστηριότητα (με σχετικά χαμηλό αριθμό ίδρυσης νέων επιχειρήσεων με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία)
- Εξακολουθεί να μην υφίσταται κανένας ειδικού χαρακτήρα μηχανισμός στήριξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας για την ενδυνάμωση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, για την παροχή κινήτρων για την ίδρυση νέων και προσέλκυσης επενδύσεων εμπορικού χαρακτήρα, είτε τοπικού, είτε περιφερειακού χαρακτήρα. Έχει ανακοινωθεί και βρίσκεται σε εξέλιξη εγκατάσταση μηχανισμός στήριξης επιχειρηματικότητας με χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

Τριτογενής Τομέας: Τουρισμός

- **Συνεχιζόμενη χαμηλή αξιοποίηση του υγρού στοιχείου του Γρεβενίτη ποταμού στην τουριστική αξιοποίηση της περιοχής παρέμβασης**

- Χαμηλή επισκεψιμότητα της πόλης, που περιορίζεται σε σύντομη στάση λίγων ωρών στην περιοχή της κεντρικής πλατείας
- Ελάχιστες διανυκτερεύσεις στην πόλη των Γρεβενών

Δευτερογενής Τομέας: Μεταποίηση

Οι δράσεις μεταποίησης είναι ελάχιστες στον αστικό ιστό της περιοχής παρέμβασης. Μπορούμε όμως λόγω του μικρού μεγέθους της πόλης και της ύπαρξης δύο μονάδων γαλακτοκομίας (Κουρέλας ΑΕ και Σαφαρίκας) όπως και μικρών μονάδων οικοτεχνικής αξιοποίησης μανιταριών ενταγμένες σχεδόν στο διευρυμένο αστικό ιστό, να επαναφέρουμε τα 2 σημαντικά προβλήματα-ανάγκες, ως είχαν καταγραφεί και στον σχεδιασμό του υφιστάμενου ΕΣΣΒΑΑ:

- Αξιόλογη αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της Έρευνας και της Τεχνολογικής Ανάπτυξης από την Κουρέλας ΑΕ, σημαντική παρουσία και μεταποιητικό τμήμα κατατεθέν για την πόλη και τους εργαζόμενους σε αυτήν
- Παραμένουσα χαμηλή παρουσία τοπικών μηχανισμών στήριξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας για ενδυνάμωση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και για παροχή κινήτρων για την ίδρυση νέων

Απασχόληση – Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού

- Συνεχιζόμενη απουσία συντονισμού μεταξύ των διαφόρων εμπλεκόμενων υπηρεσιών και δομών κατάρτισης, δια βίου μάθησης και προώθησης της απασχόλησης με την εξαίρεση δραστηριοποίησης ενός CoVE Δίκαιης Μετάβασης (Κέντρο Αριστείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης με συντονιστή το Πανεπιστήμιο Δυτ. Μακεδονίας) με ενδεχόμενη σημειακή συμβολή στα θέματα κατάρτισης και στην περιοχή των Γρεβενών
- Απουσία δομής – μηχανισμού υποστήριξης απασχόλησης και σύνδεσης με τις ανάγκες της επιχειρηματικότητας
- Απουσία επιστημόνων με εξειδίκευση στην συμβουλευτική ανέργων και στον επαγγελματικό προσανατολισμό

Βασικά Προβλήματα και Ανάγκες των Περιβαλλοντικών Προκλήσεων

- Αλλοίωση αστικού περιβάλλοντος εξαιτίας των άναρχων χρήσεων κυρίως λόγω έλλειψης ολοκληρωμένου αστικού σχεδιασμού, στην δομημένη πλευρά της περιοχής παρέμβασης
- Παραμένουσα έλλειψη περισσότερων περιβαλλοντικών και ήπιων παρεμβάσεων ανάδειξης και αξιοποίησης της ευρύτερης παραποτάμιας περιοχής

- Ύπαρξη σημαντικού αριθμού απαξιωμένων, μη χρησιμοποιούμενων ή εγκαταλειμμένων κτιρίων και οικοπέδων διαφόρων χρήσεων που επιβαρύνουν την περιβαλλοντική αστική εικόνα της περιοχής παρέμβασης και ιδίως στην παραποτάμια ζώνη
- Επιβάρυνση αστικού περιβάλλοντος λόγω κυκλοφοριακής συμφόρησης, της βόρειας κυρίως ζώνης της περιοχής παρέμβασης, ιδίως τις ώρες αιχμής λειτουργίας υπηρεσιών και καταστημάτων, με αποτέλεσμα την αυξημένη ατμοσφαιρική ρύπανση και την επιβάρυνση της δημόσιας υγείας

Βασικά Προβλήματα και Ανάγκες των Κλιματικών Προκλήσεων

- Οι κλιματικές συνθήκες της πόλης και οι αυξήσεις στα τιμολόγια ρεύματος λόγω της ενεργειακής κρίσης συνεχίζουν να επιφέρουν σημαντικά προβλήματα στους δημότες της περιοχής παρέμβασης, κυρίως στα θέματα θέρμανσης και πολλοί εξ' αυτών συνεχίζουν να διαβιούν σε συνθήκες ενεργειακής φτώχειας. Σχετικά περισσότερο είναι επιβαρυνμένες κατοικίες και επιχειρήσεις που βρίσκονται στην παραποτάμια περιοχή του Γρεβενίτη, λόγω και της μεγαλύτερης υγρασίας που καταγράφεται σημειακά κατά τη διάρκεια του χειμώνα
- Απαραίτητη η κάλυψη των κενών που καταγράφονται στην θερμομόνωση κτιρίων, πλέον κυρίως σε ότι αφορά σε κατοικίες και σε επαγγελματικά κτίρια και λιγότερο σε δημοτικά κτίρια λόγω των πρόσφατων σχετικών παρεμβάσεων, καθώς συνεχίζουν να διατηρούν σε υψηλά επίπεδα την ενεργειακή κατανάλωση

Βασικά Προβλήματα και Ανάγκες των Δημογραφικών Προκλήσεων

- Η πόλη και η περιοχή παρέμβασης συνεχίζουν να παρουσιάζουν τα συνήθη δημογραφικά προβλήματα των αστικών κέντρων: Εσωτερική μετανάστευση σε μεγαλύτερες πόλεις, διαρροή νέων επιστημόνων στο εξωτερικό, μείωση εγκαταστάσεων νέων ζευγαριών ειδικά στην περιοχή παρέμβασης, μείωση γεννήσεων κ.λπ.

Βασικά Προβλήματα και Ανάγκες των Κοινωνικών Προκλήσεων

- Αποσπασματικός σχεδιασμός για την προστασία και ανάδειξη της τοπικής γαστρονομίας, της πολιτιστικής και περιβαλλοντικής κληρονομιάς
- Αποσπασματική και μη ολοκληρωμένη διαχείριση και συντονισμός των κοινωνικών υπηρεσιών και δομών του Δήμου και άλλων δημόσιου χαρακτήρα υπηρεσιών, ώστε να διασφαλίζεται η ποιοτικότερη εξυπηρέτηση δημοτών και ειδικά των ευπαθών ομάδων
- Απουσία δράσεων κοινωνικής επιχειρηματικότητας
- Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και δραστηριοτήτων κοινωνικού χαρακτήρα αρμοδιοτήτων του Δήμου

- Μειωμένες δυνατότητες απασχόλησης σε μειονεκτούσες ομάδες πληθυσμού
- Κάλυψη των κενών σε υποδομές και υπηρεσίες υγείας – πρόνοιας, αντιμετώπισης των επιπτώσεων της φτώχειας
- Απουσία εθελοντικών δράσεων κοινωνικής συνοχής (κοινωνικά φαρμακεία, ιατρεία κλπ.)
- Ανάγκη υποστήριξης ευπαθών κοινωνικών ομάδων και βελτίωσης της προσβασιμότητας προς υπηρεσίες που χρειάζονται

Βασικά Προβλήματα και Ανάγκες των Προκλήσεων Χωροταξικής και Πολεοδομικής Οργάνωσης (λειτουργικής οργάνωσης)

Αν και έχει αρχίσει να εφαρμόζεται σταδιακά το επίσημο ΣΒΑΚ του Δήμου, παραμένουν οι εξής επισημάνσεις:

- Μη επαρκώς αξιοποιημένο αστικό τοπίο (περιοχή Γρεβενίτη) όπου εξακολουθεί να υπάρχει σημαντικά αναξιόποιτος χώρος μεγάλης έκτασης εντός του αστικού ιστού, χωρίς συγκεκριμένη χρήση που δεν λειτουργεί ως αφορμή αξιοποίησης για βελτίωση της ποιότητας ζωής των δημοτών σε σύνδεση με το περιαστικό άλσος Δημόπουλου. Περιορίζει στο ελάχιστο τις τουριστικές μετακινήσεις μέσα στην πόλη, την ανάπτυξη επιχειρήσεων ψυχαγωγίας και λοιπών δραστηριοτήτων μόνο πέριξ της κεντρικής πλατείας
- Περιορισμός στην κίνηση πεζών, ποδηλατών και μειωμένη προσβασιμότητα σε ΑμεΑ
- Έλλειψη προσπελασιμότητας σε τμήματα της περιοχής παρέμβασης
- Έλλειψη ποδηλατοδρόμων

Το κέντρο των Γρεβενών καθώς και η ευρύτερη περιοχή αυτού παρουσιάζει κυκλοφοριακή συμφόρηση σε συγκεκριμένες ώρες της ημέρας με συνέπεια την αυξημένη ατμοσφαιρική ρύπανση και την επιβάρυνση της δημόσιας υγείας.

Για τον εντοπισμό των προβλημάτων και την ιεράρχηση τους αξιοποιήθηκε όπως αναφέρθηκε και προηγούμενα και η ανάλυση SWOT που ακολουθεί επί των Τομέων καταγραφής βασικών προβλημάτων και αναγκών (για την επικαιροποίηση της ανάλυσης πέραν των ευρημάτων του παρόντος που προηγήθηκαν ελέγχθηκε και η συναφής ανάλυση του Επιχ. Σχεδίου 2020-2024 του Δήμου, εστιασμένη βεβαίως στην πόλη των Γρεβενών και όχι συνολικά και ευρύτερα στο Δήμο Γρεβενών):

SWOT ANALYSIS

Τομέας	Δυνατά σημεία	Αδυναμίες
Οικονομία	<ul style="list-style-type: none"> • Η γειτνίαση με την Εγνατία εξασφαλίζει την εύκολη και γρήγορη πρόσβαση στην πόλη από πολλές περιοχές της ηπειρωτικής Ελλάδας • Κομβική γεωγραφική θέση & γειτνίαση με δημοφιλή χιονοδρομικά κέντρα και περιοχές εναλλακτικού τουρισμού (Βάλια Κάλντα, Πίνδος, Βασιλίτσα κ.λπ.) • Η λειτουργία τμημάτων του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας • Το Εθνικό Αστρονομικό Πάρκο Όρλιακα (ΕΑΠΟ) το οποίο αποτελεί εμβληματικό έργο για τα Γρεβενά και την Βόρεια Ελλάδα • Τα Γρεβενά έχουν συνδεθεί σε πανελλαδικό και διεθνές επίπεδο με την πολυεπίπεδη ενασχόληση & παραγωγή μανιταριών, όπως και με την παραγωγή βιολογικών τυροκομικών άλλων κτηνοτροφικών προϊόντων 	<p>Απασχόληση – Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού</p> <ul style="list-style-type: none"> • Απουσία δομής – μηχανισμού υποστήριξης απασχόλησης και σύνδεσης με τις ανάγκες της επιχειρηματικότητας • Απουσία συντονισμού μεταξύ των διαφόρων εμπλεκόμενων υπηρεσιών και δομών κατάρτισης, δια βίου μάθησης και προώθησης της απασχόλησης • Απουσία επιστημόνων με εξειδίκευση στην συμβουλευτική ανέργων και στον επαγγελματικό προσανατολισμό <p>Τριτογενής Τομέας: Υπηρεσίες - Εμπόριο</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χαμηλό ποσοστό των οικονομικά ενεργών ατόμων • Απουσία ενημερωτικών και εκπαιδευτικών παρεμβάσεων για τις νέες μορφές εμπορίου & υπηρεσιών • Μειωμένη επιχειρηματική δραστηριότητα • Απουσία μηχανισμών στήριξης της επιχειρηματικότητας και προσέλκυσης νέων επιχειρήσεων • Απουσία οργανωμένου χώρου υποδοχής βιομηχανιών (ΒΙΟΠΑ) • Απουσία υποστήριξης συνδυασμένης προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών της περιοχής με το τουριστικό προϊόν <p>Τριτογενής Τομέας: Τουρισμός</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη καινοτομίας στον τουρισμό • Χαμηλή επισκεψιμότητα της πόλης • Ελάχιστος αριθμός διανυκτερεύσεων στην πόλη • Απουσία αξιοποίησης του Γρεβενίτη ως τμήμα του τουριστικού προϊόντος της πόλης
	Ευκαιρίες	Απειλές
	<ul style="list-style-type: none"> • Η περιοχή παρέμβασης αποτελεί επίσης περιοχή παρέμβασης του νέου CLLD/Leader 2021-2027 γεγονός που ευνοεί τις συνέργειες 	<ul style="list-style-type: none"> • Διατήρηση της υπάρχουσας παραγωγικής βάσης, η οποία είναι σχετικά ασταθής, καθώς διαθέτει διευρυμένο τριτογενή τομέα και περιορισμένους τον πρωτογενή και δευτερογενή. Το μοντέλο αυτό δε διαθέτει ποικιλία επαγγελμάτων που θα μπορούσαν να συγκρατήσουν τον πληθυσμό.

	<ul style="list-style-type: none"> • Η υλοποίηση του επικαιροποιημένου ΕΣΣΒΑΑ είναι σημαντική ευκαιρία περαιτέρω ανάπτυξης της υποβαθμισμένης περιβαλλοντικά αστικής περιοχής • Η αξιοποίηση των εγκαταλελειμμένων κτιρίων και οικοπέδων εντός της περιοχής παρέμβασης (περιοχή Γρεβενίτη) • Αξιοποίηση της διεθνώς αυξανόμενης ζήτησης για εναλλακτικά τουριστικά αγαθά και υπηρεσίες • Δημιουργία Marketing Plan για τον Τουρισμό • Σύνδεση με τουριστικά αγαθά της Π.Ε. για δημιουργία οικονομιών κλίμακας • Βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού • Στοχευμένες δράσεις ανάπτυξης επιχειρηματικότητας • Έστω και περιορισμένα σε σχέση με τις άλλες ΠΕ της ΠΔΜ ποσοστά χρηματοδότησης ΜμΕ μέσω του νέου Αναπτυξιακού Νόμου • Αξιοποίηση ειδικών αξόνων ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2021-2027 για χρηματοδότηση δράσεων επιχειρηματικότητας, απασχόλησης και επαγγελματικού προσανατολισμού • Στοχευμένες δράσεις ανάπτυξης επιχειρηματικότητας 	<ul style="list-style-type: none"> • Επιδείνωση της φέρουσας οικονομικής δυνατότητας των κατοίκων & της αγοράς εργασίας • Αδυναμία ανάκαμψης του τουριστικού τομέα, μετά το πλήγμα της έκτακτης κατάστασης λόγω πανδημίας • Παγιοποίηση ομάδας μακροχρόνια άνεργων οδηγεί σε αύξηση της αστυφιλίας • Η μεταβλητότητα των τιμών των πρώτων υλών της αγροτικής παραγωγής της ευρύτερης περιοχής • Αδυναμία ανάκαμψης του τουριστικού τομέα, μετά το πλήγμα της έκτακτης κατάστασης λόγω πανδημίας
Τομέας	Δυνατά σημεία	Αδυναμίες
Περιβάλλον & Ποιότητα Ζωής	<ul style="list-style-type: none"> • Ύπαρξη εγκεκριμένης Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης για την πόλη των Γρεβενών (ΣΒΑΑ) • Αξιόλογη χλωρίδα και πανίδα στην παραποτάμια περιοχή και στο άλσος Δημόπουλου • Σημαντικός χώρος πρασίνου η περιοχή γύρω από το Καστράκι • Η διέλευση του ποταμού Γρεβενίτη από την περιοχή παρέμβασης • Εγκεκριμένο Περιφερειακό Σχέδιο διαχείρισης απορριμμάτων • Εγκεκριμένο ΣΒΑΚ & Εγκεκριμένο Τοπικό Σχέδιο διαχείρισης απορριμμάτων • Εγκεκριμένο ΣΔΑΕ • Εγκεκριμένο Σχέδιο Αστικής Προσβασιμότητας (ΣΑΠ) • Εγκεκριμένο Επιχειρησιακό Σχέδιο Εξασφάλισης Κοινοχρήστων και Κοινοφελών Χώρων (Ε.Σ.Ε.Κ.Κ.) • Προς έγκριση – υλοποίηση ΣΦΗΟ 	<ul style="list-style-type: none"> • Απουσία ολοκληρωμένου αστικού σχεδιασμού, στη δομημένη πλευρά της περιοχής παρέμβασης • Έλλειψη ήπιων περιβαλλοντικών παρεμβάσεων ανάδειξης και αξιοποίησης της περιοχής του Γρεβενίτη • Σημαντικός αριθμός εγκαταλελειμμένων κτιρίων και οικοπέδων στην παραποτάμια ζώνη • Επιβάρυνση του αστικού περιβάλλοντος λόγω κυκλοφοριακών προβλημάτων κυρίως στο Βόρειο τμήμα της περιοχής παρέμβασης και στις ώρες αιχμής (ατμοσφαιρική ρύπανση και ηχορύπανση, επιβάρυνση δημόσιας υγείας) • Η περιορισμένη περιβαλλοντική συνείδηση μικρού μέρους των κατοίκων (απόθεση απορριμμάτων στον Γρεβενίτη κ.α.) • Χαμηλό ποσοστό δρόμων ήπιας κυκλοφορίας και ποδηλατοδρόμων • Περιορισμένοι χώροι στάθμευσης στην περιοχή παρέμβασης

	<ul style="list-style-type: none"> Υψηλό ποσοστό κάλυψης τηλεπικοινωνιακού δικτύου Η εκμετάλλευση της τεχνολογίας για τον ενεργειακό φωτισμό των δρόμων & του ποταμού Γρεβενίτη με λαμπτήρες χαμηλής κατανάλωσης Εφαρμογή δράσεων εξοικονόμησης ενέργειας σε δημόσια κτίρια 	<ul style="list-style-type: none"> Υποβαθμισμένοι κοινόχρηστοι χώροι Καθυστέρηση επίλυσης ρυμοτομικών και πολεοδομικών προβλημάτων Μέτριο ποσοστό διείσδυσης και εφαρμογής δράσεων ανακύκλωσης Απουσία θερμομόνωσης & χρήσης ΑΠΕ κυρίως σε ιδιωτικά κτίρια
	Ευκαιρίες	Απειλές
	<ul style="list-style-type: none"> Ολοκλήρωση των διαδικασιών μεταγραφής της Πολεοδομικής επέκτασης του Ρυμοτομικού Σχεδίου της πόλης Η αξιοποίηση με ήπιες παρεμβάσεις περιβαλλοντικά φιλικές της παραποτάμιας περιοχής Η ανάπτυξη της χρήσης ποδηλάτου ως εναλλακτικού μέσου μεταφοράς Αυξανόμενη χρηματοδότηση έργων για τη χρήση ΑΠΕ από το Ε.Σ.Π.Α. ή άλλες πηγές. Νέο θεσμικό πλαίσιο ενέργειας Ενίσχυση περιβαλλοντικής συνείδησης των πολιτών (όλων των ηλικιών) και των επιχειρηματιών, σε θέματα διαχείρισης απορριμμάτων Περαιτέρω εφαρμογή δράσεων εξοικονόμησης ενέργειας κυρίως σε ιδιωτικά κτίρια Σημαντικές προοπτικές ενίσχυσης της βιώσιμης κινητικότητας Αξιοποίηση των ελεύθερων κοινόχρηστων χώρων της πόλης Αξιοποίηση πολιτιστικών πόρων 	<ul style="list-style-type: none"> Καθυστερήσεις στη χρηματοδότηση σχετικών έργων Έλλειψη επαρκούς χρηματοδότησης από την κεντρική πολιτεία για την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών προβλημάτων και κινδύνων Ύπαρξη αυθαιρεσιών δόμησης Περιορισμένη δυνατότητα χρηματοδότησης για κυκλοφοριακά έργα και μελέτες Υποβάθμιση του περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων λόγω μη ελέγχου και οργανωμένης καταγραφής των οχλουσών δραστηριοτήτων Μερική ανταπόκριση / συμμετοχή των κατοίκων στις σχεδιαζόμενες πρακτικές διαχείρισης (ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση, κ.λπ.)
Τομέας	Δυνατά σημεία	Αδυναμίες
Δημογραφία	<ul style="list-style-type: none"> Ισχυρή διάθεση – συμμετοχή στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής στις μεσαίες και μεγαλύτερες ηλικίες των δημοτών 	<ul style="list-style-type: none"> Τα συνήθη δημογραφικά προβλήματα που παρουσιάζονται στην περιφέρεια: Εσωτερική μετανάστευση σε μεγαλύτερα αστικά κέντρα, διαρροή νέων επιστημόνων στο εξωτερικό, μείωση εγκαταστάσεων νέων ζευγαριών, μείωση γεννήσεων κλπ. Γήρανση του πληθυσμού σε συνδυασμό με την μείωση σε σχέση με την απογραφή του 2021 Απουσία συχνών ερευνών πεδίου που αφορούν στις ευπαθείς ομάδες της πόλης

	Ευκαιρίες	Απειλές
	<ul style="list-style-type: none"> Η διαφαινόμενη αντιστροφή του φαινομένου της συγκέντρωσης πληθυσμού σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη συνέπεια των διαδοχικών κρίσεων (οικονομική – υγειονομική – ενεργειακή), κρίσης 	<ul style="list-style-type: none"> Νομοθετικές ασάφειες και κενά που αφορούν την παροχή υπηρεσιών σε ΕΚΟ με βάση τα δημογραφικά χαρακτηριστικά
Τομέας	Δυνατά σημεία	Αδυναμίες
Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός	<ul style="list-style-type: none"> Ο Δήμος και τα Νομικά του Πρόσωπα διαθέτουν σχετικά ικανοποιητικές εγκαταστάσεις και εξοπλισμό για την οργάνωση προνοιακών υπηρεσιών Συνεργασία με δίκτυα εθελοντών & συλλόγους για την κάλυψη αναγκών λειτουργίας κάποιων δομών όπως Κοινωνικό Παντοπωλείο (συχνά και περιστασιακή) Υψηλός βαθμός ευαισθητοποίησης του Δήμου και των πολιτών προς τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες Υψηλός βαθμός ευαισθητοποίησης του Δήμου και της Μητρόπολης Γρεβενών προς τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες Ικανοποιητική κάλυψη των αναγκών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Σημαντικές δράσεις ενεργειακής αναβάθμισης των εκπαιδευτικών υποδομών από τη δημοτική αρχή Αποτελεσματική λειτουργία της οργάνωσης των σχολικών μονάδων Καλή συνεργασία με υγειονομικούς φορείς και δομές υγείας στο Νομό Γρεβενών και στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας Ύπαρξη τοπικού συντονιστικού οργάνου πολιτικής προστασίας Πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων διαφορετικής θεματολογίας Δραστηριοποίηση πολιτιστικών συλλόγων 	<ul style="list-style-type: none"> Ελλιπής στελέχωση κοινωνικών υπηρεσιών και δομών Απουσία ολοκληρωμένης διαχείρισης των κοινωνικών υπηρεσιών και δομών ώστε να εξασφαλίζεται η εξυπηρέτηση των δημοτών και ειδικότερα των ευπαθών ομάδων Απουσία δράσεων κοινωνικής επιχειρηματικότητας Μειωμένες εθελοντικές δράσεις (κοινωνικά ιατρεία κλπ.) Χαμηλή προσβασιμότητα ευπαθών ομάδων σε υπηρεσίες Σημαντικά κενά σε υποδομές και υπηρεσίες πρόνοιας, αντιμετώπισης των επιπτώσεων της φτώχειας Συνθήκες ενεργειακής φτώχειας στην περιοχή παρέμβασης ως συνδυασμός του κακού οικονομικού κλίματος και των κλιματολογικών συνθηκών της παραποτάμιας περιοχής (υψηλή υγρασία) Σημαντικό τμήμα του πληθυσμού της πόλης ευάλωτο στη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο για σχετικά μέρος του πληθυσμού. Μη επαρκής κάλυψη των σύγχρονων εκπαιδευτικών αναγκών (εργαστήρια, αίθουσες πολλαπλών χρήσεων) Έλλειψη υποδομών πρόσβασης ΑμεΑ σε κάποιες αίθουσες νευραλγικής σημασίας για την εκπαίδευση Εντοπισμένες ελλείψεις σε υποδομές - προσωπικό και υπηρεσίες υγείας & κοινωνικής μέριμνας Έλλειψη ολοκληρωμένου σχεδιασμού για την προστασία και ανάδειξη της τοπικής γαστρονομίας, της πολιτιστικής και περιβαλλοντικής κληρονομιάς Έλλειψη επαρκούς στελέχωσης στις πολιτιστικές δομές του Δήμου

	Ευκαιρίες	Απειλές
	<ul style="list-style-type: none"> Συγκράτηση του πληθυσμού μέσα από εργασιακά κίνητρα απασχόλησης (βλ. Τοπική Οικονομία) Χρηματοδότηση κοινωνικών δομών (ΚΑΠΗ, ΚΔΑΠ και λουπές δομές) μέσα από την Νέα προγραμματική περίοδο Δημιουργία Εθελοντικού Δικτύου μέσω ενεργοποίησης των εθελοντικών οργανώσεων Συνεργασία με υγειονομικές δομές για την αναβάθμιση των υπηρεσιών και δομών δημόσιας υγείας Ανάπτυξη εφαρμογών τηλε-ιατρικής Περαιτέρω εκσυγχρονισμός των σχολικών υποδομών και του εξοπλισμού τους Αξιοποίηση ευρωπαϊκών / εθνικών πόρων για την κατασκευή νέων Σχολικών Μονάδων Χρηματοδότηση εναλλακτικών και καινοτόμων δράσεων παιδείας, εκπαίδευσης και επιμόρφωσης. Αξιοποίηση ΤΠΕ για την ανάδειξη πολιτιστικού αποθέματος Αξιοποίηση ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς του Δήμου 	<ul style="list-style-type: none"> Περαιτέρω αύξηση του φτωχού πληθυσμού, τόσο των ηλικιωμένων, όσο και των νέων, ως αποτέλεσμα των διαδοχικών κρίσεων Μακροπρόθεσμη ένταση των κοινωνικών προκλήσεων των ευάλωτων ομάδων λόγω του αυξανόμενου γηρασμένου πληθυσμού. Περιορισμένα περιθώρια αναδιοργάνωσης των κοινωνικών υπηρεσιών και διασυνδεσιμότητας των παροχών κοινωνικής φροντίδας σε επίπεδο δήμου που θα μπορούσε να εξοικονομήσει πόρους Συνεχώς αυξανόμενος αριθμός των ευπαθών κοινωνικών ομάδων Έλλειψη συλλογικής πολιτιστικής δράσης για την ανάδειξη της τοπικής κληρονομιάς του δήμου Περιορισμένη χρηματοδότηση των πολιτιστικών φορέων για την υλοποίηση δράσεων
Τομέας	Δυνατά σημεία	Αδυναμίες
Χωροταξική και Πολεοδομική Οργάνωση	<ul style="list-style-type: none"> Ύπαρξη μεγάλου ανοικτού χώρου στάθμευσης στο κέντρο της πόλης στα όρια της περιοχής παρέμβασης και ενός αντίστοιχου χώρου στάθμευσης μέσα στην περιοχή παρέμβασης 	<ul style="list-style-type: none"> Μη αξιοποιημένη η παραποτάμια περιοχή, όπως και η περιοχή του άλσους Δημόπουλου Περιορισμός στην κίνηση πεζών, ποδηλατών και μειωμένη προσβασιμότητα σε ΑμεΑ Έλλειψη προσπελασιμότητας σε τμήματα της περιοχής παρέμβασης Μονοκεντρική πολεοδομική οργάνωση με πολύ ισχυρή εστίαση στο ιστορικό κέντρο των Γρεβενών Έλλειψη ολοκληρωμένου σχεδίου αστικών παρεμβάσεων και μη πλήρης αξιοποίηση της διαθέσιμης τεχνολογίας (π.χ. GIS, κ.α.) Κυκλοφοριακή συμφόρηση σε αρκετούς δρόμους της περιοχής παρέμβασης λόγω μικρού πλάτους Μειωμένη προσβασιμότητα για τα ΑΜΕΑ

	Ευκαιρίες	Απειλές
	<ul style="list-style-type: none"> Αξιοποίηση της χρηματοδότησης του ΕΣΣΒΑΑ κυρίως από το νέο ΠΕΠ 2021-2027	<ul style="list-style-type: none"> Απουσία ισχυρού αστικού πόλου έλξης στην πόλη των Γρεβενών διερχόμενων την Εγνατία επισκεπτών – τουριστών

Αποτύπωση των δυνατοτήτων αξιοποίησης και ανάδειξης των πλεονεκτημάτων της περιοχής παρέμβασης.

Αποτυπώνονται ακολούθως συγκεντρωτικά οι σημαντικότερες δυνατότητες αξιοποίησης και ανάδειξης των πλεονεκτημάτων της περιοχής παρέμβασης, όπως προκύπτουν από τα ανωτέρω περιεχόμενα της παρούσας ενότητας **και με βάση τα αναθεωρημένα στοιχεία σε σχέση με το υφιστάμενο ΕΣΣΒΑΑ:**

- Η εφαρμογή του επικαιροποιημένου ΕΣΣΒΑΑ μπορεί μελλοντικά να δώσει τη δυνατότητα – ευκαιρία αξιοποίησης από τους ιδιώτες/ιδιοκτήτες και των εγκαταλελειμμένων κτιρίων και οικοπέδων που βρίσκονται στην περιοχή παρέμβασης (κυρίως στην περιοχή πέριξ του Γρεβενίτη)
- Ο μεγάλος ανοικτός χώρος στάθμευσης μέσα στην περιοχή παρέμβασης (παρά τω Γρεβενίτη ποταμό) συνεχίζει να έχει τη δυνατότητα περαιτέρω αξιοποίησης και χρήσης, με το συγκριτικό πλεονέκτημα που του προσδίδει και ο ειδικός ενεργειακός – αισθητικός φωτισμός στην ευρύτερη περιοχή που εκτελείται ως έργο του υφιστάμενου ΕΣΣΒΑΑ
- Η διέλευση του ποταμού Γρεβενίτη από την περιοχή παρέμβασης που αποτελεί το σημαντικότερο φυσικό πλεονέκτημα της, συνεχίζει να βρίσκεται στο επίκεντρο του επικαιροποιημένου Σχεδίου, με στόχο να αξιοποιείται ποικιλότροπα και να γίνεται σημείο ανάδειξης όλων των περιβαλλοντικών συγκριτικών του πλεονεκτημάτων με ειδική βαρύτητα στην περιοχή παρέμβασης
- Η αξιοποίηση και ανάδειξη μέσω ήπιων παρεμβάσεων και περιβαλλοντικά φιλικών της περιλαμβανόμενης έκτασης της παραποτάμιας περιοχής παραμένει ως σημαντικό στοιχείο των εν δυνάμει δράσεων στην περιοχή παρέμβασης
- Το κτίριο του πρώην ΚΕΓΕ με αξιόλογους διαθέσιμους χώρους όπως και ο περιβάλλον χώρος του και σε σημείο που ευνοεί την υλοποίηση μαζικών εκδηλώσεων του επιζητά τα τελευταία χρόνια αξιοποίηση, ούτως ώστε να μην μείνει ένα κτιριακό κουφάρι. Η ολοκλήρωση και επικαιροποίηση των σχετικών μελετών που ξεκίνησαν στην προηγούμενη προγ. Περίοδο παραμένει ως εμπόδιο για την ένταξη και υλοποίηση του. Έχει διερευνηθεί από το ΕΚΕΤΑ η περίπτωση αξιοποίησης του ως υποδομή – θύλακας καινοτομίας με χρηματοδότηση από άλλη πηγή, και για το λόγο αυτό δεν περιλαμβάνεται στις εν δυνάμει δράσεις του αναθεωρημένου ΕΣΣΒΑΑ.
- Η κεντρική πλατεία, παραμένει προφανώς σημείο αναφοράς της ζωής της πόλης και ισχυρό πλεονέκτημα για την καθημερινότητα της, συνεχίζει να έχει την ευκαιρία βιοκλιματικής ανάπλασης και αναβάθμισης, εφόσον λυθούν τα παραμένοντα προβλήματα του ιδιοκτησιακού καθεστώτος.
- Ιδιαίτερα αναδεικνύονται και αξιοποιούνται από τις παρεμβάσεις του ΕΣΣΒΑΑ η αξιόλογη χλωρίδα - πανίδα στις παραποτάμιες εκτάσεις και στο άλσος Δημόπουλου, όπως και ο σημαντικός χώρος πρασίνου της περιοχής γύρω από το Καστράκι.

- Η ανάπτυξη της χρήσης ποδηλάτου ως εναλλακτικού μέσου μεταφοράς και ποιότητας ζωής αξιοποιεί το πλεονέκτημα της ευρύτητας των διαθέσιμων εκτάσεων στην παραποτάμια περιοχή και έως το Καστράκι.

Επίσης οι δυνατότητες αξιοποίησης και ανάδειξης των πλεονεκτημάτων της περιοχής παρέμβασης ενισχύονται μακροσκοπικά και από τα εξής:

- Τα Γρεβενά έχουν συνδεθεί σε πανελλαδικό και διεθνές επίπεδο με την πολυεπίπεδη ενασχόληση και παραγωγή μανιταριών όπως και με την παραγωγή βιολογικών τυροκομικών & κτηνοτροφικών προϊόντων
- Η γειτνίαση με την Εγνατία εξασφαλίζει την εύκολη και γρήγορη πρόσβαση στην πόλη από πολλές περιοχές της ηπειρωτικής Ελλάδας
- Η γειτνίαση με δημοφιλή χιονοδρομικά κέντρα και περιοχές εναλλακτικού τουρισμού (Βάλια Κάλντα, Πίνδος, Βασιλίτσα κλπ.)
- Η περιοχή παρέμβασης αποτελεί επίσης περιοχή παρέμβασης και του νέου CLLD/Leader γεγονός που ευνοεί τις συνέργειες

Η αναθεωρημένη ιεράρχηση των βασικών προβλημάτων και αναγκών, η τεκμηρίωση και η σύνδεση τους με την περιοχή παρέμβασης αποτυπώνονται στον επόμενο πίνακα:

Πίνακας 3-4: Προβλήματα – Ανάγκες, τεκμηρίωση και σύνδεση με την περιοχή παρέμβασης

α/α	Περιγραφή προβλήματος	Αιτιολόγηση / Τεκμηρίωση	Είδος Πρόκλησης	(Αναπτυξιακή) Ανάγκη
1	Μη αξιοποιούμενες δυνατότητες περιβαλλοντικής αναβάθμισης σε συνδυασμό με την οικονομική ανάπτυξη	Αναξιοποίητη παραποτάμια ζώνη Γρεβενίτη & περιοχή Καστρακίου	Περιβαλλοντική, Οικονομική	Επίτευξη Συνοχής στην Οικονομία & στην Πόλη (Αναβάθμιση Ποιότητας Ζωής & Τόνωση Επιχειρηματικότητας)
2	Διαχρονική επιβάρυνση του δομημένου αστικού περιβάλλοντος	Κυκλοφοριακή συμφόρηση, άναρχη στάθμευση	Περιβαλλοντική	Επίτευξη Συνοχής στην Πόλη (Αναβάθμιση ποιότητας ζωής)
3	Περιορισμένοι & χαμηλής χρήσης υπαίθριοι χώροι αναψυχής δημοτών	Έλλειψη ποδηλατόδρομων, περπατητικών διαδρομών	Κοινωνική	Επίτευξη Συνοχής στην Πόλη (Αναβάθμιση ποιότητας ζωής)
4	Υποβάθμιση Αστικού Τοπίου	Εικόνα έντονης υποβάθμισης παραποτάμιας περιοχής	Περιβαλλοντική, Πολεοδομική	Επίτευξη Συνοχής στην Πόλη (Αναβάθμιση ποιότητας ζωής)
5	Μειωμένη επιχειρηματική δραστηριοποίηση στην παραποτάμια περιοχή	Εικόνα έντονης υποβάθμισης παραποτάμιας περιοχής	Οικονομική	Επίτευξη Συνοχής στην Οικονομία (Τόνωση Επιχειρηματικότητας)

α/α	Περιγραφή προβλήματος	Αιτιολόγηση / Τεκμηρίωση	Είδος Πρόκλησης	(Αναπτυξιακή) Ανάγκη
6	Έλλειψη προσπελασιμότητας	Παραποτάμια περιοχή	Πολεοδομική	Επίτευξη Συνοχής στην Πόλη (Αναβάθμιση ποιότητας ζωής)
7	Υψηλές ενεργειακές καταναλώσεις σε δημόσιες υποδομές	Κατασκευές με χαμηλής απόδοσης θερμομονώσεις και ελάχιστη χρήση ΑΠΕ	Περιβαλλοντική	Επίτευξη Συνοχής στην Πόλη (Αναβάθμιση ποιότητας ζωής)
8	Μειωμένη εξειδίκευση ανθρώπινου δυναμικού (άνεργοι)	Επαγγελματική δραστηριοποίηση σε περιορισμένους τομείς	Οικονομική	Επίτευξη Συνοχής στην Κοινωνία (Τόνωση Απασχόλησης)

Πλήρεις Χάρτες της περιοχής παρέμβασης επισυνάπτονται στο Παράρτημα (διοικητικά και πολεοδομικά όρια, χρήσεις γης, μεταφορικές υποδομές, φυσικά χαρακτηριστικά, περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, ποιοτικοί χάρτες κοινωνικών χαρακτηριστικών των κατοίκων της περιοχής παρέμβασης).

3.9 Επιτυχημένα παραδείγματα βιώσιμης αστικής ανάπτυξης με όμοιο στρατηγικό προσανατολισμό

Στρατηγικές ΒΑΑ στην Ελλάδα: Επιτελικές διαπιστώσεις από την εφαρμογή τους.

Ακολουθούν στοιχεία από τη Μελέτη του Θάνου Ανδρίτσου: Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη, Ποιος ο Ρόλος των Πολιτών, 2023 για το Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ Ελλάδας.

«Όπως συμβαίνει σε κάθε κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έτσι και στην Ελλάδα, οι ευρωπαϊκές συμφωνίες και πολιτικές ενσωματώνονται σταδιακά στην εθνική νομοθεσία. Αντίστοιχα διαμορφώνονται οι μηχανισμοί που καθορίζουν τη χρηματοδότηση δράσεων και προγραμμάτων και το συνολικό πλαίσιο υλοποίησής τους (υποβολή, αξιολόγηση, υλοποίηση, παρακολούθηση κ.ά.).

Οι κανονισμοί που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη ενότητα μεταφέρθηκαν στην ελληνική νομοθεσία μέσω του νόμου 4314/2014 σχετικά με τις αναπτυξιακές παρεμβάσεις για την ΠΠ 2014-2020, την κύρωση δηλαδή του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020. Στη συνέχεια, η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων-ΕΣΠΑ του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού (νυν Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων) εξέδωσε το 2015 εγκύκλιο σχεδιασμού, υλοποίησης και παρακολούθησης των ΟΧΕ και το 2016 οδηγίες για τη διαχείριση και εφαρμογή των στρατηγικών ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης. Η χρηματοδότηση των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης μέσω ΟΧΕ πέρασε στις Περιφέρειες, που τις ενέταξαν στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) και εξέδωσαν προσκλήσεις προς τους Δήμους για να υποβάλουν ολοκληρωμένες στρατηγικές.

Οι Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης δεν ήταν η πρώτη περίπτωση υλοποίησης ολοκληρωμένων προγραμμάτων αστικής ανάπτυξης. Είχε προηγηθεί η πρωτοβουλία URBAN με χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ,

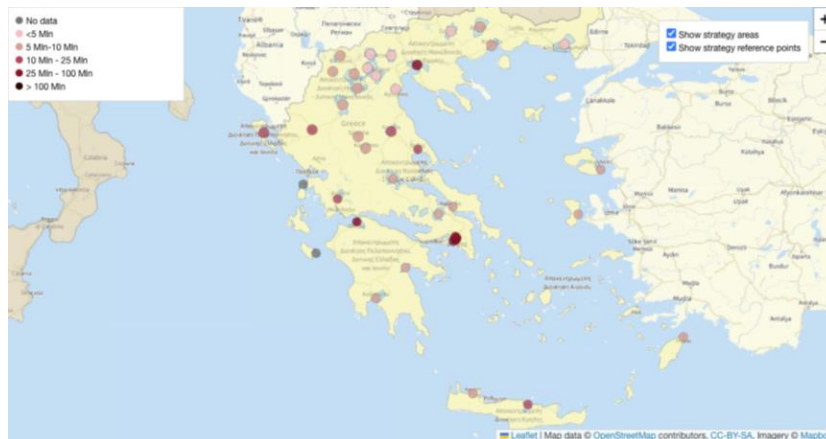
τα Ολοκληρωμένα Προγράμματα Αστικής Ανάπτυξης, που εφαρμόστηκαν μέσω των ΠΕΠ 2000-2006 και χρηματοδότησαν «Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης σε τοπικές ζώνες μικρής κλίμακας» από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ, καθώς και τα Ολοκληρωμένα Σχέδια Αστικής Ανάπτυξης της ΠΠ 2007-2013, που είχαν ως επιλέξιμες περιοχές είτε συγκεκριμένες περιοχές ενός αστικού κέντρου (για παράδειγμα, περιοχές κοινωνικού αποκλεισμού και φτώχειας, περιοχές απότομης αλλαγής χρήσεων και δημιουργίας νέου αστικού χώρου, περιοχές αυθαίρετης δόμησης κ.ά.), είτε το σύνολο ενός αστικού κέντρου, είτε ένα δίκτυο επιλέξιμων αστικών κέντρων.

Υπήρχε, επομένως, κάποια εμπειρία από παλαιότερες ολοκληρωμένες στρατηγικές. Ωστόσο, κατά την ΠΠ 2014-2020, άλλαξαν κατά πολύ η κλίμακα, η σημασία, το εύρος δράσεων, το ύψος των προϋπολογισμών και οι διαδικασίες εκπόνησης και υλοποίησης τέτοιων στρατηγικών αστικής ανάπτυξης.

Συνολικά, στο πλαίσιο της προηγούμενης ΠΠ, εγκρίθηκαν σύμφωνα με την επίσημη πλατφόρμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης **39 Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης** μέσω ΟΧΕ. Παρά τις διαφοροποιήσεις ανά Περιφέρεια και Δήμο, η προετοιμασία, η υποβολή και στη συνέχεια η υλοποίηση αστικών στρατηγικών με μια σχετικά ενιαία μεθοδολογία, την ίδια χρονική περίοδο, σχεδόν για το σύνολο των μεγάλων πόλεων της χώρας, είναι γεγονός σημαντικό και σχετικά καινούργιο.

Ειδικά για την Ελλάδα, όπου συνεχίζονται τα μέτρα λιτότητας και η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει διαρκές πρόβλημα έλλειψης πόρων και προσωπικού, οι Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης αποτελούν ένα από τα βασικά διαθέσιμα μέσα χρηματοδότησης σημαντικών παρεμβάσεων στις πόλεις.

Όπως φαίνεται, το μεγαλύτερο μέρος των πόλεων της χώρας έχει πλέον εγκεκριμένη ΟΧΕ/ΒΑΑ, με συγκεκριμένα έργα να βρίσκονται υπό υλοποίηση ή να έχουν εγκριθεί και να αναμένεται να υλοποιηθούν. Τόσο σε εθνικό όσο και σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, γίνεται κατανοητό ότι οι Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης αποτελούν μια ιδιαίτερα εκτεταμένη ευρωπαϊκή πολιτική που σχετίζεται με την κατανομή μεγάλου όγκου οικονομικών πόρων. Η ελληνική εμπειρία, που σαφώς έχει ιδιαιτερότητες σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, λέει πως οι ΟΧΕ αποτελούν τη βασικότερη πηγή χρηματοδότησης για έργα και παρεμβάσεις των Δήμων. **Παρότι είναι τέτοια η βαρύτητά τους για τις αστικές πολιτικές, οι ΟΧΕ/ΒΑΑ δεν βρέθηκαν - ούτε κατά την εκπόνησή τους, ούτε κατά την εν εξελίξει υλοποίησή τους - στο επίκεντρο του διαλόγου, της πολιτικής συζήτησης και της ακαδημαϊκής έρευνας.**

Εικόνα 1: Οι Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στην Ελλάδα, σύμφωνα με την Πλατφόρμα STRAT-Board, και το ύψος των προϋπολογισμών τους.

Αναφορικά με τις περιοχές παρέμβασης, υπήρξαν διαφορετικές περιπτώσεις. Σε κάποιες στρατηγικές, οι **λειτουργικές αστικές περιοχές** συνέπιπταν με τα όρια του Δήμου εντός μιας μητροπολιτικής περιοχής (για παράδειγμα, ο Πειραιάς στην Αττική). Σε άλλες, επιλέγονταν συγκεκριμένες ζώνες της πόλης που μπορεί να διαπερνούσαν τα όρια ενός Δήμου ή να αναφέρονταν σε μια ολόκληρη μητροπολιτική περιοχή (όπως, π.χ., στη Θεσσαλονίκη, που έγινε υπό τον συντονισμό της Μητροπολιτικής Ενότητας Θεσσαλονίκης). Στις περισσότερες από τις μικρότερες πόλεις (όπως, για παράδειγμα, στους Δήμους της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας) οι επιλεγμένες περιοχές αποτελούνταν από τις αστικές περιοχές των αντίστοιχων Δήμων, που περιλαμβάνουν τόσο αστικές όσο και μη αστικές ζώνες.

Οι ΟΧΕ/ΣΒΑΑ συνιστούν πολύ σημαντικές στρατηγικές για τους Δήμους και αποτελούν τον βασικό μηχανισμό χρηματοδότησης δράσεων. Στο μεγαλύτερό τους τμήμα, παρά τα προβλήματα, οι δημοτικές υπηρεσίες υλοποιούν τις στρατηγικές και τις επιμέρους δράσεις. **Φυσικά, η δυσκολία υλοποίησης δράσεων, που σχετίζεται και με την υποστελέχωση των δημοτικών υπηρεσιών, εντοπίζεται συχνά, και ορισμένες φορές οδηγεί στη μη απορρόφηση εγκεκριμένων πόρων.** Οι Δήμοι καλούνται να παίξουν πολύ καθοριστικό ρόλο στην προετοιμασία της στρατηγικής, την ωρίμανση των δράσεων, την αδειοδότηση και συμβασιοποίηση έργων, την παρακολούθηση και την ολοκλήρωση, που ενίοτε είναι πολύ πιο απαιτητικός από τις δυνατότητές τους. **Το πιο συχνό αποτέλεσμα είναι οι καθυστερήσεις.**

Οι ΟΧΕ/ΣΒΑΑ βρίσκονται σήμερα σε φάση υλοποίησης και ολοκλήρωσης, με αρκετές δράσεις να συνεχίζονται και στη νέα Προγραμματική Περίοδο. Ορισμένα από τα προβλήματα τα σχετικά με τις αστικές παρεμβάσεις, που εμφανίστηκαν, είναι:

- Καθυστερήσεις στην ωρίμανση μελετών, την αδειοδότηση και την ολοκλήρωση έργων.
- Καθυστερήσεις στις διαδικασίες δημοπράτησης και συμβασιοποίησης έργων.

- Καθυστερήσεις, προβλήματα και ανατιμήσεις κατά τη διάρκεια κατασκευής έργων υποδομών (συγκρούσεις μεταξύ μελετών και κατασκευής, αυξημένα κόστη σε υλικά και εργασίες λόγω ενεργειακής κρίσης και πληθωρισμού κ.ά.).
- Προβλήματα σχετικά με την διακυβέρνηση των ΟΧΕ/ΣΒΑΑ.
- Ανεπαρκής έλεγχος του βαθμού επίτευξης των στόχων σε συνδυασμό με ανεπάρκειες των διαθέσιμων δεικτών.

Η διαδικασία εκπόνησης, διαβούλευσης, ωρίμανσης και υλοποίησης των στρατηγικών ήταν μια πρωτόγνωρη προσπάθεια με ένα γενικά **θετικό πρόσημο** για τη λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς καταγράφηκαν τα πρώτα θετικά βήματα ειδικότερα ως προς τα εξής:

- Συνεργασία μεταξύ δημοτικής αρχής, δημοτικών υπηρεσιών διαφορετικών διευθύνσεων, πιθανών συμβούλων, δικαιούχων δράσεων και φορέων της πόλης.
- Προετοιμασία, ωρίμανση, προγραμματισμός και υλοποίηση ενός σχεδίου μεγάλου αριθμού και ψηλού προϋπολογισμού δράσεων από διαφορετικά ταμεία και Άξονες Προτεραιότητας.
- Διαβούλευση και συνεργασία μεταξύ των Δήμων και φορέων των πόλεων, καθώς και συνδιαμόρφωση δράσεων με δικαιούχους εκτός των Δήμων.

Όλα τα παραπάνω έγιναν μερικώς, αποσπασματικά, ανεπαρκώς, με καθυστερήσεις και δυσκολίες. Όμως, με βάση την υφιστάμενη πραγματικότητα των ελληνικών πόλεων, τις δυνατότητες των Δήμων και των υπηρεσιών, τους σύνθετους, χρονοβόρους και συχνά ελαττωματικούς μηχανισμούς των ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων, καθώς και τα όρια στους προϋπολογισμούς, θα ήταν αδύνατο να επιτευχθεί η βέλτιστη υλοποίηση.

Το ερώτημα, επομένως, είναι πιο βαθύ και δομικό. **Ακόμα κι αν οι εγκεκριμένες στρατηγικές υλοποιούνταν με αποτελεσματικότερο τρόπο, οι αλλαγές που θα επέφεραν στις πόλεις θα ήταν επαρκώς ορατές από τους πολίτες ως αποτελέσματα μιας σύγχρονης στρατηγικής αστικής βιωσιμότητας;** Τεκμηριώνουν κάποιον άμεσο ή μακροπρόθεσμο μετασχηματισμό των πόλεων στην κατεύθυνση την αντιμετώπισης των πολλαπλών προκλήσεων των πόλεων, ειδικά μπροστά στις ολοένα και πιο επείγουσες ανάγκες της κλιματικής κρίσης; Βελτιώνουν την ποιότητα ζωής σε κλίμακα γειτονιάς, με τρόπο αντίστοιχο, για παράδειγμα, με τη Βιέννη, που αναφέρθηκε στην αρχή; Δυστυχώς, η απάντηση σε αυτά τα ερωτήματα θα ήταν μάλλον αρνητική.»

A. Επιτυχημένες Στρατηγικές και παρεμβάσεις στην Ελλάδα

1. Η περίπτωση του ΕΣΣΒΑΑ της πόλης των Τρικάλων

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ-Τρίκαλα: Μια Ανοιχτή Πόλη-Πρότυπο στις Όχθες του Ληθαίου

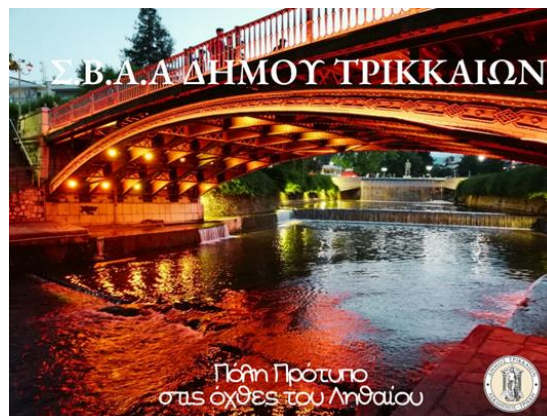
Εκτιμήθηκε από την πρώτη στιγμή, ότι οι σύγχρονες μεθοδολογίες για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, αλλά και τα καινοτόμα αναπτυξιακά εργαλεία, όπως η Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (Ο.Χ.Ε), μπορούν να έχουν ευεργετική δράση σε μία μεσαίου μεγέθους πόλη, η οποία βρίσκεται σε τροχιά ανάπτυξης, όπως είναι η πόλη των Τρικάλων, τα θετικά αποτελέσματα της οποίας θα επεκταθούν και στο σύνολο του Δήμου. Για αυτό και σήμερα όχι απλά χρηματοδοτούνται κάποιες αναγκαίες δράσεις, αλλά υλοποιείται ένα τολμηρό σχέδιο μετατροπής των Τρικάλων σε μια πόλη - πρότυπο αστικής ανάπτυξης, περιβαλλοντικής προστασίας, ανάδειξης του φυσικού και πολιτισμικού πλούτου, κοινωνικής συνοχής και οικονομικής αναζωογόνησης.

Η νέα όψη των Τρικάλων και ειδικά του κέντρου της πόλης και του Ληθαίου ποταμού, μέσω και του ΕΣΣΒΑΑ της πόλης όπως υλοποιείται, βρίσκεται σε εξέλιξη. Σε γνωσιακό επίπεδο, ο Δήμος Τρικκαίων προσφέρει στον κάθε πολίτη το «όπλο» της γνώσης. Έτσι, δημοσιοποιούνται συνεχώς προς όλους τους πολίτες και τους φορείς, η πρόοδος της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΣΒΑΑ) του Δήμου Τρικκαίων με τίτλο **«Τρίκαλα: Μια Ανοιχτή Πόλη- Πρότυπο στις όχθες του Ληθαίου»**.

Η ΣΒΑΑ εκπονήθηκε σε διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους μέσα από διαδοχικές διαδικασίες διαβούλευσης της ομάδας εργασίας και των αρμόδιων υπηρεσιών του Δήμου με τους κατοίκους και τους φορείς της πόλης, καθώς και με την ΕΥΔ του Ε.Π. Θεσσαλίας.

Το τελικό και πλήρες κείμενό της εγκρίθηκε από το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Τρικκαίων στις 23 Απριλίου 2019.

Έργα που σηματοδοτούν το πέρασμα σε μια νέα εποχή για την εικόνα της πόλης, τις λειτουργίες τους, τη διαβίωση, τη βιώσιμη κινητικότητα και την ανάπτυξη μέσω δράσεων, έργων και παρεμβάσεων βρίσκονται σε εξέλιξη. (βλ. πίνακα 38)

Αναλυτικά η επιτελική σύνοψη βρίσκεται στον σύνδεσμο:

https://issuu.com/city-of-trikala/docs/synopsis_april2019

2. Η περίπτωση του ΕΣΣΒΑΑ της πόλης της Νάουσας

Το τρίπτυχο των δράσεων του Δήμου Νάουσας στο σχέδιο βιώσιμης αστικής ανάπτυξης: Οικονομία, περιβάλλον, κοινωνία και στη μέση η Αραπίτσα.

Η Στρατηγική Ολοκληρωμένης Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020, βρίσκεται σε εξέλιξη, καθώς πρόκειται για το σχέδιο του Δήμου Νάουσας στην ανταγωνιστική πρόσκληση της Περιφέρειας Κ. Μακεδονίας.

Η Στρατηγική αυτή έρχεται να βάλει τις βάσεις για το χτίσιμο της Νάουσας του μέλλοντος. Επιχειρηματικότητα, καινοτομία, λειτουργικότητα, προσβασιμότητα, βιωσιμότητα, αειφορία, περιβάλλον, ανάπτυξη, αστική αναγέννηση, συμμετοχικότητα, και εξωστρέφεια χαρακτηρίζουν τη Νάουσα του αύριο. Την έξυπνη, ελκυστική, ανοικτή πόλη.

Η Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης του Δήμου υλοποιείται ως ένα σύνολο αλληλοσυμπληρούμενων δράσεων (μεταξύ τους, αλλά και άλλες δράσεις που χρηματοδοτούνται από άλλες πηγές) οι οποίες ενισχύουν η μία την άλλη, με στόχο να επιτευχθεί το μέγιστο δυνατό πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα. Κεντρικό εργαλείο για την αντιμετώπιση τόσο των οικονομικών, όσο και των κοινωνικών προκλήσεων (φτώχεια) είναι η προσπάθεια ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας ώστε να δημιουργηθούν νέες, βιώσιμες θέσεις εργασίας και να αυξηθεί το εισόδημα των κατοίκων της περιοχής.

Με βασικό πυρήνα την οικονομική αναζωογόνηση, το σχέδιο ΒΑΑ παράλληλα βελτιώνει την ποιότητα ζωής στην περιοχή παρέμβασης δημιουργώντας ευνοϊκές συνθήκες, τόσο για την ανάπτυξη του τουρισμού (ανερχόμενη επιχειρηματική δραστηριότητα) όσο και για την παλιννόστηση πληθυσμών που μετανάστευσαν λόγω της οικονομικής δυσπραγίας (ή τουλάχιστον την ανάσχεση της μετανάστευσης).

Οι δράσεις βελτίωσης της επιχειρηματικότητας έρχονται συμπληρωματικά να στηρίζουν το τμήμα του πληθυσμού που υποφέρει περισσότερο από την συνεχιζόμενη οικονομική δυσπραγία (ανέργους) διασφαλίζοντας ότι και αυτοί θα επωφεληθούν από τις δράσεις οικονομικής ανάπτυξης, και ταυτόχρονα να άρουν τα εμπόδια για την κοινωνική και οικονομική ένταξη ομάδων που παραδοσιακά βρίσκονται στο περιθώριο (ΑμεΑ) αποδίδοντας μία διάσταση κοινωνικής δικαιοσύνης στο Βιώσιμο Αστικό Σχεδιασμό.

3. Η περίπτωση του ΕΣΣΒΑΑ της πόλης της Βέροιας

Κοινωνικά, Οικονομικά και άλλα χαρακτηριστικά:

Σύμφωνα με το εγκεκριμένο ΣΒΑΑ, ως Περιοχή Εφαρμογής (ΠΕ) ορίστηκε το τμήμα της πόλης της Βέροιας (ΔΕ Βέροιας) που περικλείει το εμπορικό-ιστορικό κέντρο, την κοίτη και την παρόχθια ζώνη του Τριποτάμου, καθώς και τη συνοικία του Προμηθέα στην αντίπερα όχθη.

Η περιοχή αυτή περιλαμβάνει τους κηρυγμένους ιστορικούς τόπους της πόλης (Μπαρμπούτα, Παναγία Δεξιά, Κυριώτισσα, Έλλης - Κοντογεωργάκη), το εμπορικό κέντρο, καθώς και τη χαρακτηρισμένη ως περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλλους παραποτάμια ζώνη.

Η περιοχή της Βέροιας έχει πλούσια πολιτιστική ζωή και λαογραφικό πλούτο. Ωστόσο, κατά την περίοδο της κρίσης, η τοπική οικονομική δραστηριότητα και η απασχόληση επλήγησαν σημαντικά, με την ανεργία ν' αποτελεί πλέον δομικό πρόβλημα της πόλης. Ήδη πριν από την κρίση ήταν υψηλότερη από τον μέσο όρο της Περιφέρειας Κεν. Μακεδονίας, ενώ εξαιτίας της διαρκούς κρίσης το ποσοστό της εκτιμώμενης πραγματικής ανεργίας αγγίζει το 35%.

Επιπλέον, η πίεση που υφίστανται οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, καθώς και η αύξηση του κόστους ζωής (στα είδη πρώτης ανάγκης, τρόφιμα και ενέργεια), έχουν αυξήσει την ευαλωτότητα ομάδων του πληθυσμού της περιοχής και έχουν οξύνει φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού και φτώχειας. Στα παραπάνω προστίθενται η έντονη χρήση του αυτοκινήτου στις καθημερινές μετακινήσεις, η έλλειψη αστικού πρασίνου και η καύση ξυλείας για τη θέρμανση, παράγοντες που επιβαρύνουν δυσανάλογα την ατμόσφαιρα και το περιβάλλον.

Άξονες Στρατηγικής και Ειδικοί Στόχοι

Με γνώμονα τα παραπάνω, οι Άξονες Στρατηγικής, σύμφωνα με το κείμενο της ΣΒΑΑ Βέροιας, στοχεύουν στην:

- **Ανάδειξη του οικοπολιτιστικού αποθέματος της πόλης**, που αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημά της και τον πλέον σημαντικό αναπτυξιακό της πόρο.
- **Βιώσιμη αστική κινητικότητα και προσβασιμότητα**, με παρεμβάσεις στις αστικές μετακινήσεις, περιορισμό της χρήσης αυτοκινήτων και των επιπτώσεών τους (θόρυβος, καυσαέριο) και προώθηση εναλλακτικών μέσων μετακίνησης.
- **Στήριξη της απασχόλησης και της τοπικής επιχειρηματικότητας**, μέσα από ευκαιρίες για επαναδιοργάνωση, καινοτομία και ανάδειξη του οικοπολιτιστικού χαρακτήρα της πόλης.
- **Υποστήριξη & ένταξη ευπαθών & ευάλωτων ομάδων**, με στόχο τον περιορισμό του αποκλεισμού, της φτώχειας, της επαγγελματικής απαξίωσης & της σχολικής διαρροής.

Το μεγαλύτερο ποσοστό του προϋπολογισμού δόθηκε για αστικές αναπλάσεις -με μια μεγάλης κλίμακας αστική παρέμβαση στην Παλιά Πόλη να απορροφά το ένα τρίτο του συνολικού ποσού. Ο Πίνακας Χρηματοδοτήσεων περιλαμβάνεται στο παράρτημα.

B. Επιτυχημένες Στρατηγικές και παρεμβάσεις στο Εξωτερικό

Ακολουθούν μερικές κρίσιμες επισημάνσεις προερχόμενες από το **επίσημο κείμενο** του Εγχειρίδιου Στρατηγικής Βιώσιμης Ανάπτυξης που εκπόνησε σε επίπεδο ΕΕ το Joint Research Center το 2021. Το εγχειρίδιο βασίζεται στην ανάλυση με μεικτές μεθόδους των στρατηγικών ΒΑΑ οι οποίες εφαρμόστηκαν κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020. Συλλέχθηκαν ποσοτικά δεδομένα με τη χρήση της πλατφόρμας STRAT-Board, η οποία αποτελεί συγχρόνως βάση δεδομένων, αλλά και διαδικτυακό εργαλείο χαρτογράφησης. Η πλατφόρμα παρέχει επισκόπηση 964 στρατηγικών ΒΑΑ που εφαρμόστηκαν κατά την περίοδο 2014-2020 σε 28 χώρες της ΕΕ:

- Οι προκλήσεις μεγάλης πολυπλοκότητας δεν είναι δυνατόν να επιλυθούν χωρίς ισχυρές και ευρείες συνεργατικές σχέσεις σε τοπικό επίπεδο μεταξύ των πολιτών, της κοινωνίας των πολιτών, της βιομηχανίας και των αρμόδιων επιπέδων διακυβέρνησης. Οι πόλεις διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη γεφύρωση του χάσματος που ενίοτε υπάρχει ανάμεσα στους πολίτες και τους θεσμικούς φορείς. Σε πολλές πόλεις αναδεικνύονται ήδη νέες μορφές διακυβέρνησης για τη βελτίωση της χάραξης πολιτικών και του σχεδιασμού των επενδύσεων. Προάγεται η συνεργασία μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών βασισμένη στη λογική των λειτουργικών περιοχών, στον μακροπρόθεσμο στρατηγικό σχεδιασμό ή στη συμμετοχή των πολιτών σε όλα τα στάδια της χάραξης πολιτικής.
- Οι στρατηγικές ΒΑΑ αναδεικνύουν ευρύ φάσμα προσεγγίσεων, οι οποίες μπορούν να κατηγοριοποιηθούν συνοπτικά σε τέσσερις ομάδες: **έργα μικρής κλίμακας** με στρατηγικούς στόχους, στρατηγικές αστικής αναγέννησης οι οποίες καλύπτουν συνήθως **ευρύτερες αστικές περιοχές**, στρατηγικά πλαίσια τα οποία λειτουργούν ως συνολικά **οργανωτικά συστήματα** για παρεμβάσεις σε συγκεκριμένες περιοχές, τέλος, σε λιγιστές αλλά εμβληματικές περιπτώσεις, οι στρατηγικές οργανώνονται ως **συνεργατικές πλατφόρμες** και αναπτύσσουν **θεματολογία βάσει προκλήσεων**. Η ποικιλία αυτή συνάδει απολύτως με το τοποκεντρικό παράδειγμα και οφείλεται σε παράγοντες όπως οι διαθέσιμοι **οικονομικοί πόροι**, οι **εγχώριες παραδόσεις σχεδιασμού** και τα **προϋφιστάμενα πλαίσια πολιτικής** καθώς και οι **συγκεκριμένες περιφερειακές/εθνικές κατευθυντήριες γραμμές** για την πολιτική συνοχής.
- Η προστιθέμενη αξία ενός θεματολογίου της ΕΕ για τις αστικές πολιτικές έγκειται στο γεγονός ότι η χρηματοδότηση της ΒΑΑ από την ΕΕ διασφαλίζει έναν ελάχιστο προϋπολογισμό για την προώθηση μιας **ευρύτερης ολοκληρωμένης διαδικασίας σχεδιασμού**.

- Συνολικά στη διαχείριση του ΕΤΠΑ συμμετέχουν 108 ΔΑ. Ο αριθμός των στρατηγικών διαφέρει σε μεγάλο βαθμό μεταξύ κρατών μελών, και κυμαίνεται από περισσότερες από 150 στρατηγικές υπό την ίδια ΔΑ στην Ισπανία έως μία μόνο στρατηγική για ολόκληρη τη χώρα στο Λουξεμβούργο, στη Μάλτα και στη Φινλανδία. **Στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ (17)**, η ΒΑΑ αποτελεί αντικείμενο διαχείρισης μόνο σε εθνικό επίπεδο, ενώ σε 10 χώρες η ΒΑΑ αποτελεί αντικείμενο διαχείρισης σε υποεθνικό επίπεδο, στο οποίο την ευθύνη αναλαμβάνουν περιφερειακές ΔΑ. Μοναδική περίπτωση αποτελεί η Ιταλία: είναι το μόνο κράτος μέλος στο οποίο η ΒΑΑ εφαρμόζεται με τη χρήση τόσο ενός εθνικού ΕΠ, το οποίο στοχεύει 14 στρατηγικές σε ολόκληρη τη χώρα, όσο και περιφερειακών ΕΠ. Ωστόσο, σε **ευρωπαϊκό επίπεδο**, περίπου το ένα τρίτο (319) των στρατηγικών εξαρτώνται από εθνικά ΕΠ, ενώ τα δύο τρίτα (663) αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης στο πλαίσιο περιφερειακών ΕΠ. Κατά τα φαινόμενα, οι εθνικές αρχές τείνουν να διατηρούν τον έλεγχο της διαχείρισης της χρηματοδότησης, αλλά τα ΕΠ σε περιφερειακό επίπεδο καλύπτουν περισσότερες στρατηγικές· η διάρθρωση αυτή ενδέχεται να συνιστά πρόκληση όσον αφορά τον συντονισμό μεταξύ εγχώριας πολιτικής και περιφερειακών προγραμμάτων.

Καλές Πρακτικές

4. Σχέδιο ανάπτυξης της πόλης Cork 2015-2021 (ΙΕ)

Το σχέδιο ανάπτυξης της πόλης Cork είναι μία από τις 20 στρατηγικές που εφαρμόζονται στην Ιρλανδία στο πλαίσιο του χρηματοδοτούμενου από την ΕΕ «Ειδικού συστήματος επιχορηγήσεων για αστικά κέντρα 2014-2020», το οποίο εφαρμόζει την προσέγγιση που καθορίστηκε σε εθνικό επίπεδο για ισορροπημένη περιφερειακή ανάπτυξη. Η εθνική χωροταξική στρατηγική, η οποία δρομολογήθηκε το 2002, έχει χρονικό ορίζοντα 20 ετών και στόχος της είναι η στήριξη ενός δικτύου κύριων πόλεων και κωμοπόλεων σε ολόκληρη τη χώρα (πύλες και κόμβοι) οι οποίες έχουν επαρκή κλίμακα και κρίσιμη μάζα ώστε να λειτουργήσουν ως πόλοι μεγέθυνσης και να διαδώσουν τα ωφέλημα στην ευρύτερη περιοχή, εκτός της σφαίρας επιρροής του Δουβλίνου.

Λόγω του σχετικά μεγάλου αριθμού στρατηγικών και της περιορισμένης χρηματοδότησης της ΕΕ στην Ιρλανδία, ο προϋπολογισμός που διατίθεται σε κάθε πόλη είναι μικρός. Το σχέδιο ανάπτυξης του Cork είναι το κύριο έγγραφο στρατηγικού σχεδιασμού και καθοδηγεί τη συνολική ανάπτυξη της πόλης από τώρα έως το 2021.

Τα έργα ΒΑΑ παρέχουν τη δυνατότητα ενσωμάτωσης προτεραιοτήτων περιφερειακού επιπέδου σε στρατηγικές τοπικού επιπέδου. Η ευθυγράμμιση αυτή διευκολύνθηκε από τους προϋπάρχοντες δεσμούς μεταξύ της διαχειριστικής αρχής και της τοπικής αρχής.

Ειδικότερα, λαμβανομένου υπόψη του περιορισμένου προϋπολογισμού ΒΑΑ και της επικέντρωσης σε επιμέρους παρεμβάσεις, η **ολοκλήρωση μεταξύ του ΕΠ και της στρατηγικής της πόλης αφορά κυρίως το**

επίπεδο του έργου. Το γεγονός ότι η πόλη του Cork έχει την πλήρη ευθύνη για την επιλογή των έργων που πρόκειται να υλοποιηθούν με χρηματοδότηση των ΕΔΕΤ αποτέλεσε πρόκληση για τη στρατηγική ικανότητα στο επίπεδο της πόλης. Η κατάσταση αυτή παρείχε στην πόλη την ευκαιρία να εξετάσει με πιο στρατηγικό τρόπο τη ροή των έργων, μεταξύ άλλων από άποψη εφικτότητας. Χάρη στη διαδικασία ΒΑΑ:

- Κατά τη φάση της προετοιμασίας, καταρτίστηκαν 20 προτάσεις έργων οι οποίες κατατάχθηκαν εν συνεχεία βάσει βαθμολογικού συστήματος και συζητήθηκαν από επιτροπή επιλογής.
- Το δημοτικό συμβούλιο θέσπισε ένα πιο συνεκτικό σύστημα καθορισμού προτεραιοτήτων, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι τα έργα μπορούν να αποδώσουν αποτελέσματα σύμφωνα με τους ευρύτερους στρατηγικούς στόχους.
- Εξετάστηκαν διάφορα κριτήρια κατάταξης, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητας υλοποίησης εντός των ταχθειςών προθεσμιών.
- Τα δύο τελευταία επιλεγέντα έργα μπορούσαν να παραδοθούν χωρίς υπέρβαση των διαθέσιμων περιορισμένων χρηματοδοτικών πόρων και των συγκριτικά πιεστικών χρονοδιαγραμμάτων που απαιτούνταν για τη χρηματοδότηση στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής.
- Ταυτόχρονα, η διαδικασία διευκόλυνε την κατάρτιση νέων προτάσεων έργων, τα οποία θα χρηματοδοτηθούν πιθανώς με άλλα μέσα.

Για περισσότερες πληροφορίες Δελτίο στρατηγικής STRAT-Board:

<https://urban.jrc.ec.europa.eu/strat-board/#/factsheet?id=IE-009&fullscreen=yes>

5. Ολοκληρωμένο εδαφικό πρόγραμμα της πόλης Debrecen (HU)

Η Debrecen είναι η πολυπληθέστερη από τις 22 πόλεις της Ουγγαρίας οι οποίες αποτέλεσαν στόχο στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης κατά την περίοδο 2014-2020. Στην Ουγγαρία, οι στρατηγικές ΒΑΑ ήταν αποτέλεσμα συνολικής διαδικασίας σχεδιασμού, η οποία είχε τις ρίζες της στην προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού. Από το 2007 έως το 2013, μία από τις προκλήσεις για την υλοποίηση Ολοκληρωμένων Στρατηγικών Αστικής Ανάπτυξης (ΟΣΑΑ) αποτέλεσε το γεγονός ότι τα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα δεν περιλάμβαναν κανένα χρηματοδοτικό κονδύλιο, με αποτέλεσμα η χρηματοδότηση των έργων να εξαρτάται από προσκλήσεις συμμετοχής σε διαγωνισμούς.

Η νέα δυνατότητα χρηματοδότησης αποτέλεσε ευκαιρία αξιοποίησης των υφιστάμενων αυτών στρατηγικών. Κάθε πόλη σχεδίασε πολυεπίπεδες στρατηγικές οι οποίες περιλαμβάνουν:

- μακροπρόθεσμη έννοια ολοκληρωμένης ανάπτυξης των οικισμών
- μεσοπρόθεσμη στρατηγική ολοκληρωμένης ανάπτυξης των οικισμών, ευθυγραμμισμένη με τη στρατηγική ολοκληρωμένης αστικής τοπικής ανάπτυξης που καταρτίστηκε για την περίοδο 2007-2013

- Ολοκληρωμένο Εδαφικό Πρόγραμμα (ΟΕΠ) για την περίοδο 2014-2020 για να τεθεί σε επιχειρησιακή εφαρμογή και να εναρμονιστεί η μεσοπρόθεσμη στρατηγική ολοκληρωμένης αστικής τοπικής ανάπτυξης της πόλης με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης που παρέχονται κατά την επταετή περίοδο.

Λόγω της άμεσης σύνδεσης με τις χρηματοδοτικές ευκαιρίες που προβλέπονται από το πρόγραμμα της ΕΕ, το ΟΕΠ διατυπώθηκε σε στενή συνεργασία μεταξύ των ΤΑ και της ΔΑ. Ακολουθώντας το μοντέλο αυτό, η **τρέχουσα στρατηγική BAA της Debrecen συνεχίζει την πορεία που καθορίστηκε στην προηγούμενη στρατηγική ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης**, καθώς και στη στρατηγική της για την οικονομική ανάπτυξη: επιδιώκει κατ' ουσία τους ίδιους στόχους τους οποίους εναρμονίζει με τους θεματικούς στόχους που καλύπτονται από τον σχετικό άξονα προτεραιότητας του ΕΠ.

Το ευρύτερο αυτό πλαίσιο γίνεται πιο συγκεκριμένο στο Ολοκληρωμένο Εδαφικό Πρόγραμμα (ΟΕΠ), το οποίο θέτει σε επιχειρησιακή εφαρμογή στόχους στρατηγικής δίνοντας έμφαση στην τοπική οικονομική ανάπτυξη και στην αποδοτικότητα του δημόσιου τομέα. Το ΟΕΠ καταρτίστηκε από την πόλη της Debrecen σε συνεργασία με το Κέντρο Αστικής και Οικονομικής Ανάπτυξης (EDC), μια μη κερδοσκοπική εταιρεία τοπικής ανάπτυξης, και τελεί υπό την πολιτική επίβλεψη του γραφείου του δημάρχου. Το ΟΕΠ περιορίζει το πεδίο της στρατηγικής της πόλης προκειμένου αυτή να συνάδει με το κεντρικά προκαθορισμένο και τυποποιημένο σύνολο παρεμβάσεων του ΕΠ.

Η υλοποίηση της στρατηγικής BAA στη Debrecen κρίθηκε ιδιαίτερα επιτυχής στον τομέα της οικονομικής και επιχειρηματικής ανάπτυξης.

Οι εσωτερικοί παράγοντες οι οποίοι άσκησαν τη μεγαλύτερη επιρροή στη στρατηγική της Debrecen είναι οι εξής:

- ισχυρή πολιτική δέσμευση,
- θέσπιση μακροπρόθεσμης πορείας,
- ικανότητα αξιοποίησης της προηγούμενης πείρας στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση.

Ειδικότερα, η εσωτερική οργάνωση της δημόσιας διοίκησης βελτιώθηκε από άποψη συντονισμού, συνεργασίας μεταξύ ενδιαφερομένων και διαχείρισης γνώσεων, συμβάλλοντας στην αποφυγή προβλημάτων και στην ταχύτερη αντιμετώπιση αναφυόμενων ζητημάτων.

Για περισσότερες πληροφορίες Δελτίο στρατηγικής STRAT-Board:

<https://urban.jrc.ec.europa.eu/strat-board/#/factsheet?id=HU-015&fullscreen=yes>

Όπως δείχνει το παράδειγμα της πόλης Debrecen (HU), η αποσαφήνιση της σχέσης μεταξύ της στρατηγικής BAA και άλλων προϋφιστάμενων στρατηγικών πλαισίων επιβάλλει επίσης την κατάτμηση μακροπρόθεσμων στρατηγικών εντός του βραχέος χρονοδιαγράμματος των προγραμμάτων της ΕΕ.

6. Η στρατηγική ολοκληρωμένης χωρικής επένδυσης του Μπρνο (CZ)

Η χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ στρατηγική Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) στο πλαίσιο της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης του Μπρνο (CZ) σκοπεί στην προώθηση της εδαφικής ολοκλήρωσης της πόλης και της ευρύτερης ενδοχώρας μέσω ισόρροπης πολυκεντρικής ανάπτυξης. Η πρώτη πρόκληση αφορούσε την οριοθέτηση της μητροπολιτικής περιοχής του Μπρνο, η οποία δεν είχε καθοριστεί προηγουμένως. Προκειμένου να αποφευχθεί η επικράτηση πολιτικών σκοπιμοτήτων στη διαδικασία, αναπτύχθηκε, σε συνεργασία με το τοπικό πανεπιστήμιο, μια τεκμηριωμένη μέθοδος για την οριοθέτηση της περιοχής. Η οριοθέτηση στηρίχθηκε σε αναλύσεις χωρικών ρυθμίσεων και στην ένταξη των χωρικών (λειτουργικών) σχέσεων, με χρήση πέντε βασικών δεικτών: μετακίνηση προς και από την εργασία, μετακίνηση προς και από το σχολείο, μεταναστευτικές ροές, προσβασιμότητα δημόσιων μέσων μεταφοράς και προσβασιμότητα ατομικών μέσων μεταφοράς. Ως εκ τούτου, η μητροπολιτική περιοχή του Μπρνο (BMA) καθορίστηκε με σύνορα σχεδόν παρόμοια με εκείνα που είχαν καθοριστεί βάσει του ορισμού του ΟΟΣΑ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη ΛΑΠ.

Για την αντιμετώπιση της έλλειψης ομοιόμορφων δεδομένων στο ευρύτερο εδαφικό επίπεδο, το Μπρνο επιδίωξε να συνεργαστεί με ομάδα ερευνητών (χαρτογράφους, ειδικούς στον τομέα της πληροφορικής και κοινωνικούς γεωγράφους από την εταιρεία Altimapro, η οποία αποτελεί τεχνοβλαστό του πανεπιστημίου Masaryk του Μπρνο) και ανέπτυξε ένα διαδικτυακό εργαλείο με την ονομασία Brno Urban Grid (BUG) για την οπτική απεικόνιση και την ανάλυση διαφόρων χωρικών δεδομένων στην ευρύτερη περιοχή. Επιπλέον, από το 2014 διεξάχθηκαν διάφορες έρευνες σε μητροπολιτική κλίμακα, συμπεριλαμβανομένων του Άτλαντα της μητροπολιτικής περιοχής του Μπρνο, κοινωνικής και δημογραφικής ανάλυσης δήμων στη μητροπολιτική περιοχή του Μπρνο, έρευνας συμπεριφοράς των κατοίκων της μητροπολιτικής περιοχής του Μπρνο όσον αφορά τις μεταφορές, συστήματος μητροπολιτικών δεικτών και ερωτηματολογίου για τους δημάρχους δήμων της μητροπολιτικής περιοχής του Μπρνο με σκοπό ενδεχόμενη μελλοντική συνεργασία.

Η υλοποίηση της στρατηγικής ΟΧΕ αποτέλεσε επίσης σημαντικό παράγοντα υποβοήθησης της διαδημοτικής συνεργασίας βασισμένης στη διακυβέρνηση. Η συνεργασία επισημοποιήθηκε κυρίως μέσω μνημονίου για τη μητροπολιτική συνεργασία το οποίο υπογράφηκε από την πόλη του Μπρνο, την περιφέρεια Νότιας Μοραβίας και τους πέντε μεγαλύτερους δήμους της μητροπολιτικής περιοχής. Η ενσωμάτωση περισσότερων παραγόντων διασφαλίστηκε με τη σύσταση διευθύνουσας επιτροπής, η οποία περιλάμβανε βασικούς παράγοντες της μητροπολιτικής περιοχής (δημοτικά και περιφερειακά αιρετά όργανα, το κέντρο καινοτομίας της Νότιας Μοραβίας, πανεπιστήμια, ΜΚΟ, το οικονομικό εμπορικό επιμελητήριο, ένωση δήμων και κοινοτήτων, και εξωτερικοί σύμβουλοι) και είχε κυρίως ως σκοπό την αξιολόγηση της συμμόρφωσης των υποβαλλόμενων έργων με τη στρατηγική. Επιπλέον, συστάθηκαν ομάδες εργασίας σε τρεις διαφορετικούς θεματικούς τομείς, μετά την κατάρτιση των επιμέρους ολοκληρωμένων έργων.

Η ΟΧΕ αποτέλεσε πεδίο δοκιμής για την υλοποίηση της οργανωτικής ολοκλήρωσης, υπό την έννοια μιας κοινής συντονισμένης προσέγγισης της συμμετοχής των ενδιαφερόμενων στην εδαφική περιοχή βάσει της αρχής της εταιρικής σχέσης. Η διαδικασία αυτή ενείχε προκλήσεις οι οποίες μπορούσαν να παρεμποδίσουν τη συνεργασία (ανισορροπίες κλίμακας μεταξύ δήμων, αντικρουόμενες προτεραιότητες διαφορετικών εδαφικών περιοχών, συγκρούσεις μεταξύ υπευθύνων λήψης αποφάσεων). Παρ' όλα αυτά, είναι ιδιαίτερα σημαντικό το γεγονός ότι η προσέγγιση με βάση τη λειτουργική περιοχή υιοθετήθηκε από άλλες διαδικασίες και λειτούργησε καταλυτικά για την καινοτόμο θεσμική μητροπολιτική συνεργασία. Ειδικότερα, ο δήμος του Μπρνο επεξεργάζεται ένα νέο στρατηγικό σχέδιο με την ονομασία «Μπρνο 2050», με βασικό πυλώνα τη μητροπολιτική συνεργασία. Τέλος, η στρατηγική ΟΧΕ θα συνεχιστεί και θα επικαιροποιηθεί το 2019 αποκλειστικά με εγχώριους πόρους με σκοπό την κάλυψη συγκεκριμένων στρατηγικών έργων στη μητροπολιτική περιοχή του Μπρνο.

Για περισσότερες πληροφορίες Δελτίο στρατηγικής STRAT-Board:

<https://urban.jrc.ec.europa.eu/strat-board/#/factsheet?id=CZ-007&fullscreen=yes>

URBACT (2010) Joining forces:

<http://urbact.eu/special-report-brno-road-more-cooperation-among-municipalities>

Δικτυακός τόπος της μητροπολιτικής περιοχής του Μπρνο: <https://metropolitni.brno.cz/en/>

7. Η στρατηγική βιώσιμης αστικής ανάπτυξης για την πόλη Nitra (SK)

Η στρατηγική βιώσιμης αστικής ανάπτυξης (BAA) στην περιφέρεια Nitra, στη Σλοβακία, εστιάζει στην πόλη Nitra και στην ενδοχώρα της.

Ένα από τα δυνατά σημεία της στρατηγικής BAA είναι ο καθορισμός της Λειτουργικής Αστικής Περιοχής (ΛΑΠ). Η ΛΑΠ καθορίστηκε βάσει λειτουργικών συνδέσεων (συνδέσμων), κυρίως με γνώμονα την καθημερινή μετακίνηση προς και από την εργασία. Η τελική διαμόρφωση της ΛΑΠ ήταν αποτέλεσμα διαπραγματεύσεων μεταξύ του Υπουργείου Μεταφορών, Έργων και Περιφερειακής Ανάπτυξης της Σλοβακικής Δημοκρατίας και της πόλης Nitra. Ο αρχικός καθορισμός στηρίχθηκε στο εθνικό έγγραφο καθοδήγησης με τίτλο «Περίγραμμα εδαφικής ανάπτυξης της Σλοβακίας» (Konceptcia územného rozvoja Slovenska – KURS), το οποίο δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά το 2001 και τροποποιήθηκε εν συνεχεία το 2011. Σύμφωνα με την ανάλυση του KURS, η Λειτουργική Αστική Περιοχή της Nitra περιλάμβανε το αστικό κέντρο και 11 χωριά·ωστόσο, η πόλη Nitra πρότεινε την εξαίρεση δύο χωριών (Branč, Alekšince), τα οποία δεν συνόρευαν με το αστικό κέντρο. Το Υπουργείο έκανε δεκτή την πρόταση και η τρέχουσα διαμόρφωση περιλαμβάνει την πόλη Nitra και εννέα παρακείμενα χωριά.

Ο καθορισμός της περιοχής αποτέλεσε τη βάση για μια πρωτόγνωρα στενή συνεργασία μεταξύ τοπικών και περιφερειακών φορέων, η οποία είχε ως αποτέλεσμα το μνημόνιο συνεργασίας που υπογράφηκε από την

πόλη Nitra και την περιφέρεια Nitra. Η ανάγκη για τη νέα αυτή προσέγγιση ανέκυψε κατά το στάδιο υλοποίησης της στρατηγικής, όταν τόσο η περιφέρεια όσο και η πόλη εξέφρασαν κοινό ενδιαφέρον για ένα έργο κατασκευής ποδηλατοδρόμου το οποίο αφορούσε αρκετές πόλεις και χωριά στο σύνολο της λειτουργικής περιοχής. Ο δήμαρχος της Nitra ανέλαβε την ευθύνη για το μέρος του ποδηλατοδρόμου που βρισκόταν εντός της περιοχής της Nitra, ενώ ο περιφερειάρχης ήταν υπεύθυνος για το μέρος που διέσχιζε μικρές πόλεις και χωριά. Η διαδικασία στέφθηκε από επιτυχία χάρη στον συντονισμό των δύο εταίρων, οι οποίοι είχαν σαφείς προθέσεις σε σχέση με συγκεκριμένο έργο και είχαν ο καθένας τις δικές του ικανότητες και τους δικούς του πόρους.

Για περισσότερες πληροφορίες: Δελτίο στρατηγικής STRAT-Board:

<https://urban.jrc.ec.europa.eu/strat-board/#/factsheet?id=SK-005&fullscreen=yes>

Επίσημος δικτυακός τόπος της Nitra: <https://www.presov.sk/so-pre-irop.html>

8. Στρατηγικές για την πόλη Plasencia (ES) και τα περίχωρα της

Η Plasencia είναι μια πόλη 40.000 κατοίκων η οποία βρίσκεται στα βόρεια της περιφέρειας Extremadura (Ισπανία), αγροτικής και πολύ αραιοκατοικημένης περιοχής. Παρά το μέγεθός της, η Plasencia λειτουργεί ως περιφερειακό κέντρο και παρέχει υπηρεσίες σε περισσότερους από 200 000 κατοίκους που ζουν στην ευρύτερη περιφέρεια και μετακινούνται προς και από την Plasencia σε καθημερινή βάση. Η Plasencia εφαρμόζει δύο διαφορετικές στρατηγικές BAA, εκ των οποίων η μία στοχεύει μόνο τον δήμο και η άλλη την πόλη και τα περίχωρά της. Οι δύο ανεξάρτητες στρατηγικές συμπληρώνουν η μία την άλλη και εξετάζουν τις διασυνδέσεις μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών στο πλαίσιο του ειδικού εδαφικού αντικειμένου τους. Παρότι τις δύο στρατηγικές τις διαχειρίζονται διαφορετικές αρχές, η αμοιβαία συνεργασία τους θα μπορούσε να ενισχύσει περαιτέρω τις διασυνδέσεις μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών.

Πρώτη καταρτίστηκε η στρατηγική BAA με την ονομασία «Plasencia Crece Contigo», η οποία στοχεύει την κύρια πόλη με παρεμβάσεις που σκοπούν στην ενίσχυση του ρόλου της ως κύριου κόμβου παροχής υπηρεσιών για την ευρύτερη περιοχή. Αφορά κυρίως τον οικονομικό μετασχηματισμό, τη μεταφορά γνώσεων και την προσανατολισμένη στις προκλήσεις καινοτομία, π.χ. ένα κέντρο υγείας για τους ηλικιωμένους που ζουν τόσο εντός όσο και εκτός της κύριας πόλης καθώς και υποδομές κινητικότητας.

Με βάση τις εργασίες που δρομολογήθηκαν για την κατάρτιση της στρατηγικής πόλης, η Επαρχία (Diputacion) του Caceres και ο δήμος της Plasencia αποφάσισαν να καταρτίσουν μία ακόμη στρατηγική BAA με την ονομασία «Plasencia y Entorno». Αυτή περιλαμβάνει 13 χωριά γύρω από την Plasencia καθώς και την κύρια πόλη, καλύπτει δε συνολικό πληθυσμό 53 000 κατοίκων. Τα έργα αφορούν κυρίως την οικονομική ανάπτυξη μέσω άυλων δράσεων για κοινωνική καινοτομία, κοινωνικές υπηρεσίες, απασχόληση και κατάρτιση για τη βελτίωση της βάσης της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων σε αγροτικές περιοχές (για παράδειγμα,

εκπαιδευτικά σεμινάρια για ρομποτικά συστήματα για παιδιά στους 12 αγροτικούς δήμους της περιοχής BAA, το σεμινάριο DemoLab Maker για την ψηφιακή δημιουργικότητα, νέες τεχνολογίες και Fab Labs). Τα έργα επιλέχθηκαν βάσει των προτάσεων των τοπικών ομάδων συμμετοχής.

Την ευρύτερη αυτή στρατηγική BAA διαχειρίζεται η επαρχιακή υπηρεσία βιώσιμης ανάπτυξης και τουρισμού, η οποία περιλαμβάνεται στις υπηρεσίες στρατηγικής εδαφικής ανάπτυξης. Αποστολή της είναι να παρέχει στους δήμους εργαλεία και τεχνική βοήθεια για τη διενέργεια εδαφικής ανάλυσης, την κατάρτιση στρατηγικού σχεδιασμού και την επιδίωξη συμμετοχής. Είναι επίσης υπεύθυνη για την αγροτική ανάπτυξη και επιδιώκει την προώθηση καλύτερου διαλόγου μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών.

Η στρατηγική «Plasencia y Entorno» εμφανίζει καινοτόμα χαρακτηριστικά όσον αφορά την εδαφική συνεργασία σε μια αγροτική περιφέρεια όπως η Extremadura.

Υπάρχουν πολλά σχέδια πολιτικής και κίνητρα για την εδαφική συνεργασία, αλλά αφορούν κυρίως τη συνεργασία μεταξύ αγροτικών περιοχών και δεν περιλαμβάνουν κύριες πόλεις, όπως ομάδες τοπικής δράσης (ΟΤΔ) LEADER, διασυνοριακές εταιρικές σχέσεις με την Πορτογαλία και κοινές κοινότητες αγροτικών δήμων (mancomunidades). Οι ΟΤΔ δημιουργούν ικανότητες σε αγροτικές περιοχές, αλλά η ροή της χρηματοδότησης διατηρεί τον διαχωρισμό μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών. Επιπλέον, έως τώρα τα κύρια αστικά κέντρα της περιφέρειας είχαν λιγοστά κίνητρα προκειμένου να αναπτύξουν στενότερους δεσμούς με αγροτικές περιοχές.

Υπό τις περιστάσεις αυτές, η BAA είναι το μόνο εργαλείο το οποίο υποστηρίζει τις διασυνδέσεις μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών. Ένα από τα κύρια αποτελέσματα της BAA υπήρξε η προώθηση μιας νέας αστικής-αγροτικής εταιρικής σχέσης, η οποία υπερέβη τις πολιτικές διαφορές και επανεξέτασε τις υφιστάμενες ρυθμίσεις πολιτικής. Συγκεκριμένα, η στρατηγική καλύπτει 12 αγροτικούς δήμους, ομαδοποιημένους σε έξι διαφορετικές mancomunidades, οι οποίοι εντάσσονται για πρώτη φορά στη λειτουργική περιοχή της Plasencia.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι, αξιοποιώντας τη θετική εμπειρία της Plasencia, η επαρχία του Caceres αποφάσισε να στηρίξει μία ακόμη διαδημοτική στρατηγική για την πόλη Caceres και τα περίχωρά της, σύμφωνα με την αποστολή της περί προώθησης ισόρροπης ολοκλήρωσης μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών και, επομένως, στήριξης όλων των ευκαιριών ανάπτυξης στην περιφέρεια.

Για περισσότερες πληροφορίες Δελτίο στρατηγικής STRAT-Board («Plasencia y entorno»):

<https://urban.jrc.ec.europa.eu/strat-board/#/factsheet?id=ES-029&fullscreen=yes>

Τοπικός δικτυακός τόπος στρατηγικής: <http://dl.dipcaceres.es/convocatorias/edusi/index.php>

Δελτίο στρατηγικής STRAT-Board («Plasencia crece contigo»):

<https://urban.jrc.ec.europa.eu/strat-board/#/factsheet?id=ES-031&fullscreen=yes>

Τοπικός δικτυακός τόπος στρατηγικής: <https://plasenciaeneuropa.eu/proyecto/plasenciacrece-contigo/>

Πηγές κεφαλαίου:

- <https://www.dimosgrevenon.gr/attachments/article/3329/%CF%86%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B9%CF%84%CE%AC%CF%81%CE%B9%CE%B1.pdf>
- <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CF%81%CE%B5%CE%B2%CE%B5%CE%BD%CE%AC>
- Μεταπτυχιακή Διατριβή, Μελάκη Μαρία «Περιβαλλοντική Σεισμική Ένταση (ESI2007): Συσχέτιση με μέγεθος (Mw) και σχέσεις απόσβεσης σε Ελλάδα και Μεσόγειο Ιούλιος 2015
- <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/file/lib/default/data/1319408/theFile>
- <https://www.meteo.gr/weatherEvents.cfm>
- *meteo.gr - Weather station of Grevena Provided by the National Observatory of Athens Hosted by 1st Professional Lyceum of Grevena Supervised by George Vasiliadis*
- Τοπικό Πρόγραμμα Κοζάνης - Γρεβενών CLLD/LEADER & CLLD/ΕΠΑΛΘ
- ΕΛΣΤΑΤ
- Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Δεκέμβριος 2015
- <http://www.minedu.gov.gr/eidiseis/17322-16-01-16-3-84>
- https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ILC_PEPS11N/default/table?lang=en
- Ολοκληρωμένη προσέγγιση στη χωρική ανάπτυξη στο πλαίσιο του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης 2014 – 2020
- <https://www.epimelitiriogrevenon.gr/meloi.html>
- ΙΝΣΕΤΕ, Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2021 – Δεκέμβριος 2022
- ΔΕΥΑΓ
- <https://diadyma.gr/pesda/>
- <http://www.naturagraeca.com/>
- <http://greveniotis.gr/>
- <http://ikee.lib.auth.gr/record/128639/files/GRI-2012-8150.pdf>
- ΕΣΣΒΑΑ Δήμου Γρεβενών / ΓΡΕΒΕΝΑ 2020
- ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΗΜΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ Φάση Α': Στρατηγικός Σχεδιασμός Γρεβενά, Δεκέμβριος 2020 και Φάση Β': Επιχειρησιακός Σχεδιασμός Γρεβενά, Φεβρουάριος 2022
- ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ, ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1 ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ - ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ
- Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας Δήμου Γρεβενών, Ιούνιος 2020

- <https://anaptyxi.gov.gr/el-gr/>
- Θάνου Ανδρίτσου: Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη, Ποιος ο Ρόλος των Πολιτών, 2023 για το Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ Ελλάδα
- https://issuu.com/city-of-trikala/docs/synopsis_april2019
- <https://urban.jrc.ec.europa.eu/strat-board>

4 Αναλυτική παρουσίαση της Στρατηγικής - Στόχοι και αρχιτεκτονική της Στρατηγικής

Ακολουθεί αναλυτική περιγραφή της Στρατηγικής που προτείνεται για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της Περιοχής Παρέμβασης της πόλης των Γρεβενών, με ανάλυση του σκοπού, των βασικών αρχών και των στόχων (μακροπρόθεσμων, ειδικών και επιχειρησιακών) της Στρατηγικής, καθώς και των επιπτώσεων και αλλαγών που προσδοκείται να επιφέρει η εφαρμογή της (Theory of Change-ToC) με ανάπτυξη στοχοθεσίας προσανατολισμένης στα αποτελέσματα, με προσδιορισμό των απαραίτητων προϋποθέσεων για την υλοποίηση των στόχων που θα τεθούν.

Αποτελεί πρόκληση του επικαιροποιημένου Σχεδίου η αναγκαιότητα μιας συνολικότερης θεώρησης των αναπτυξιακών προοπτικών της πόλης, της θέσης και του ρόλου της στην ευρύτερη περιοχή, καθώς και των όποιων διεθνών διασυνδέσεων της και προοπτικών. Η πόλη διαθέτει μέσω της στρατηγικής του Σχεδίου ένα ανανεωμένο στέρεο υπόβαθρο ανάλυσης των προβλημάτων και των αναγκών της, καθώς και ένα σαφές όραμα που αντανακλά και προβάλλει την εικόνα της στο μέλλον (παρουσιάζεται κάτωθι). Πάνω σε αυτόν τον ευρύτερο καμβά τοποθετείται καλύτερα η Στρατηγική ΒΑΑ των Γρεβενών. Παράλληλα, έχει προσεγγιστεί ορθολογικά το ζήτημα του μεγέθους και του ρόλου της αστικής περιοχής, υπό το πρίσμα της διασφάλισης οικονομικών κλίμακας για την διαμόρφωση και εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης και αποτελεσματικής στρατηγικής στον αστικό χώρο της περιοχής παρέμβασης.

4.1 Πλαίσιο Σχεδιασμού της Στρατηγικής

Παρά το γεγονός ότι οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις διέπονται από την προσέγγιση “top-down”, το αναλυτικό περιεχόμενό τους θα πρέπει να προσδιορίζεται μέσα από διαδικασίες ευρείας διαβούλευσης, δεδομένου ότι πεδίο εφαρμογής τους είναι περιοχές με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα (δυνατότητες και αδυναμίες), στις οποίες καλούνται να δώσουν λύσεις με την συμμετοχή των κατοίκων, οι οποίοι τελικά θα κληθούν να συμβάλλουν στις προβλεπόμενες διαδικασίες σχεδιασμού και να ωφεληθούν από αυτόν με την υλοποίηση των δράσεων.

Τη λογική αυτή της ευρείας διαβούλευσης, προσαρμοσμένης στις συνθήκες που δημιουργεί η προσέγγιση “top-down” και μάλιστα ως συνέχεια του υφιστάμενου Σχεδίου ΒΑΑ της πόλης, ακολούθησε το παρόν επικαιροποιημένο Σχέδιο.

Στον καθορισμό των στόχων της νέας και επικαιροποιημένης Στρατηγικής ΟΧΕ-BAA του Δήμου λήφθηκαν υπόψη οι Προτεραιότητες του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027, οι οποίες έχουν ως εξής (με έμφαση στην Π5):

- Π1: Ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας
- Π2: Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης
- Π3: Βελτίωση της διασυνδεσιμότητας της Περιφέρειας
- Π4Α: Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΤΠΑ)
- Π4Β: Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)
- **Π5: Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)**

Επιπλέον, δεδομένου πως η ανάπτυξη της στρατηγικής επίτευξης των στόχων, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο έγγραφο κατευθύνσεων για την επιλογή και σχεδιασμό των στρατηγικών στο πλαίσιο των ΟΧΕ, ΟΧΕ-BAA και ΤΑΠΤΟΚ της ΕΥΣΣΑΕ/ΕΑΣ, στηρίχθηκε και στις βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες που τέθηκαν στην **Χάρτα της Λειψίας**, η οποία θέτει ως προτεραιότητα τις τρεις διαστάσεις στην ολοκληρωμένη και βιώσιμη ανάπτυξη των πόλεων:

- Η **δίκαιη πόλη** στη βάση της οποίας θα πρέπει να διασφαλίζεται η ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες και αγαθά σε όλους, να διασφαλίζεται η ποιότητα ζωής σε όλες τις γειτονιές και για όλες τις πληθυσμιακές ομάδες, να διασφαλίζεται η ένταξη και άρση των διαχωρισμών και διακρίσεων
- Η **πράσινη πόλη** με τη διασφάλιση της πρόσβασης σε όλους σε χώρους πρασίνου και αναψυχής, προώθησης ποιοτικών και ανθεκτικών κλιματικά ουδέτερων υποδομών και κτιρίων, ενεργειακή απόδοση και μετάβαση
- Η **παραγωγική πόλη** με στήριξη της καινοτομίας και παραγωγικής διαφοροποίησης
- Η **ψηφιακή μετάβαση** ως οριζόντια διάσταση αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την ανάπτυξη και ευημερία των πόλεων.

Σύμφωνα με το άρθ. 9 του νέου Κανονισμού ΕΤΠΑ για την Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη, ειδική μέριμνα (προσαρμοσμένη στο μέγεθος και στα χαρακτηριστικά της περιοχής παρέμβασης) έχει ληφθεί για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων και της κλιματικής αλλαγής, την μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050, την αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών και της καινοτομίας, όπως και την στήριξη των αστικών λειτουργικών περιοχών.

Τέλος, η αναθεωρημένη Στρατηγική ΟΧΕ-BAA λαμβάνει σημειακά υπόψιν της τις αρχές του Νέου Ευρωπαϊκού Bauhaus (New European Bauhaus – NEB). Πρόκειται για την νέα πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής

Ένωσης με σκοπό τη δημιουργία όμορφων και βιώσιμων τόπων, προϊόντων και τρόπων διαβίωσης, χωρίς αποκλεισμούς, προσδίδοντας μια πολιτιστική και δημιουργική διάσταση στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία.

4.2 (α) Σκοπός, (β) βασικές αρχές και (γ) στόχοι (μακροπρόθεσμοι, ειδικοί και επιχειρησιακοί) της Στρατηγικής

(α) Σκοπός της επικαιροποιημένης Στρατηγικής για την Αστική Ανάπτυξη των Γρεβενών είναι η ισορροπημένη βελτίωση των συνθηκών ζωής των κατοίκων της πόλης, με αιχμές της τη βιωσιμότητα και τις προσαρμογές στην κλιματική αλλαγή.

Η Στρατηγική περιλαμβάνει ως:

(β) βασικές της αρχές:

- ❖ πολιτικές για το κοινό καλό, με ολοκληρωμένη τοπική (place-based) προσέγγιση,
- ❖ πολυεπίπεδη διακυβέρνηση,
- ❖ συμμετοχή και συνδημιουργία σύμφωνα με τις σύγχρονες αντιλήψεις για την αστική ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η ανάδειξη όλων των δυνατοτήτων της αστικής περιοχής ως συνδέσμους για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη (και κατά το δυνατόν και καινοτομία), απαιτεί ταυτόχρονα κοινή προσέγγιση μεταξύ οριζόντιων πολιτικών και διαφορετικών επιπέδων διακυβέρνησης.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε πριν την οριστική επιλογή του Οράματος και της Διάρθρωσης των Αξόνων του ΕΣΣΒΑΑ, στην ενημέρωση, ενεργοποίηση και συμμετοχή των εν δυνάμει εμπλεκόμενων φορέων / οργανισμών και των πολιτών στη διαδικασία κατάρτισης του επικαιροποιημένου Επιχειρησιακού Σχεδίου Στρατηγικής ΒΑΑ.

Για την κατάρτιση της διάρθρωσης της αρχιτεκτονικής του Σχεδίου ΕΣΣΒΑΑ λήφθηκαν κυρίως υπόψη σημαντικά στρατηγικά σχέδια: το **Στρατηγικό Σχέδιο** του Δήμου 2020-2024, το **Περιφερειακό Επιχειρησιακό Σχέδιο** της ΠΔΜ 2021-2027 και οι **προβλέψεις** της Πρότασης Αναθεώρησης – Εξειδίκευσης του Θεσμοθετημένου **Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας** (όλες οι σχετικές αναφορές που αφορούν στην πόλη των Γρεβενών περιλαμβάνονται σε ειδικό αρχείο στο παράρτημα ΥΠΟ_ΑΝΑΘ_ΥΠΕΚΑ_ΓΡΕΒΕΝΑ).

Όραμα

Το όραμα του Δήμου για την πόλη των Γρεβενών ενσωματώνει κυρίως την έννοια της βιωσιμότητας και πιο συγκεκριμένα κινείται με γνώμονα τη πολυσύνθετη έννοια της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, προσαρμοσμένη στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πόλης και της φέρουσας ικανότητας της να αναπτύξει στην τρέχουσα

δεκαετία δράσεις της νέας φιλοσοφίας της ΕΕ, με έντονο το πράσινο και το ψηφιακό πρόσημο των χρηματοδοτούμενων δράσεων (green and digital transition). Ο Δήμος ως Τοπική Διοίκηση εισέρχεται επί της ουσίας και με το αναθεωρημένο ΕΣΣΒΑΑ, στη διαμόρφωση νέων κατευθύνσεων στην αναπτυξιακή αστική πραγματικότητα, είτε στηρίζοντας πρωτοβουλίες των τοπικών φορέων και δημοτών, είτε λαμβάνοντας πρωτοβουλίες βασισμένους στον σχεδιασμό που ο ίδιος καθορίζει, μέσα από τις παράλληλες διαδικασίες ενημέρωσης – διαβούλευσης:

«Γρεβενά: Βιώσιμη-Πράσινη Πόλη - Πρωτεύουσα ενός Δήμου ελκυστικού, ψηφιακού, καινοτόμου και εξωστρεφούς, ικανού να διασφαλίσει την χωρική και κοινωνική συνοχή. Ενός Δήμου πρότυπου αειφορικής διαχείρισης των φυσικών, πολιτιστικών και τουριστικών του πόρων»

Διάρθρωση των Αξόνων του ΕΣΣΒΑΑ

Η αρχιτεκτονική των Αξόνων του νέου ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών για την αντιμετώπιση των αναθεωρημένων αναπτυξιακών αναγκών της περιοχής παρέμβασης έχει ως εξής:

Άξονες Προτεραιότητας του ΕΣΣΒΑΑ: Γρεβενά: Βιώσιμη-Πράσινη Πόλη
1. Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής
2. Κοινωνική Πολιτική – Παιδεία - Πολιτισμός και Αθλητισμός
3. Τοπική Οικονομία και Απασχόληση

Οι Άξονες αυτοί είναι **απολύτως εναρμονισμένοι – ευθυγραμμισμένοι** και με τον υφιστάμενο Στρατηγικό Σχεδιασμό του Δήμου, εγκεκριμένο από το Δημοτικό Συμβούλιο για ευνόητους λόγους διαχείρισης και εποπτείας των αναπτυξιακών παρεμβάσεων.

(γ) Μακροπρόθεσμοι, ειδικοί και επιχειρησιακοί στόχοι

Η Στρατηγική στοχεύει στην ενίσχυση των δεσμών μεταξύ των αγροτικών και της αστικής περιοχής, στην ανάγκη διαχείρισης των συγκεντρώσεων και της ερμηποίησης, στη βιώσιμη αστικοποίηση και παράλληλα στην εξισορρόπηση των ωφελμάτων/ οφελών με τα κόστη των συγκεντρώσεων / θυλάκων και της πυκνότητας (agglomerations and density).

Μακροπρόθεσμοι – Στρατηγικοί Στόχοι

Το Όραμα του ΕΣΣΒΑΑ της πόλης των Γρεβενών αποτυπώνεται και ταυτόχρονα εδράζεται σε **3 βασικούς Μακροπρόθεσμους - Στρατηγικούς στόχους** (όπως αναφέρεται και στο Στρατηγικό Σχέδιο του Δήμου 2020-2024 για το Δήμο Γρεβενών συνολικά):

α) στην **ενίσχυση** της εξωστρέφειας του Δήμου, λαμβάνοντας υπόψη τις τουριστικές του δυνατότητες ως συνάρτησης της θέσης του σε μια περιβαλλοντικά ευαίσθητη περιοχή με ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον,

αξιοποιώντας αποτελεσματικά τα χρηματοδοτικά εργαλεία και τις αναπτυξιακές δυνατότητες με γνώμονα την ανθρωποκεντρική ανάπτυξη,

Μακροπρόθεσμος Στόχος 1. Συνέχιση της πολυεπίπεδης υποστήριξης του κοινωνικού ιστού και τη λειτουργία του με αξιοπρεπή ποιότητας ζωής και αντιστροφής της περιβαλλοντικής υποβάθμισης

β) στην **αναβάθμιση** της ποιότητας ζωής των κατοίκων του και στην κοινωνική ευημερία

Μακροπρόθεσμος Στόχος 2. Συνέχιση της προσπάθειας αντιστροφής της κοινωνικής υποβάθμισης

γ) στην **ανάδειξη** των τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων, καθιστώντας τον πόλο έλξης για την ανάπτυξη πρωτοβουλιών, για την ενίσχυση της τοπικής απασχόλησης, την επιχειρηματικότητα και την συμμετοχική πρωτοβουλία στα τοπικά κοινωνικά δρώμενα.

Μακροπρόθεσμος Στόχος 3. Υποστήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων & την προώθηση της σύνδεσης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στο αστικό περιβάλλον

Ειδικοί και Επιχειρησιακοί στόχοι

Η Στρατηγική για την βιώσιμη ανάπτυξη του Δήμου και της πόλης των Γρεβενών περιλαμβάνει ένα σύνολο επί μέρους **Ειδικών και Επιχειρησιακών** στόχων και πολιτικών, που αποσκοπούν στην εκπλήρωση της θεσμικής του αποστολής και στην επίτευξη του οράματός του και διαμορφώνεται στη βάση κατάλληλων εσωτερικών επιλογών που θα συμβάλλουν στην επιτυχή προσέγγιση των ζητημάτων βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. **Προκύπτει από το συγκερασμό της αξιολόγησης της υφιστάμενης κατάστασης, τη SWOT και την Pest ανάλυση που προηγήθηκαν, καθώς και από τον εντοπισμό των κρίσιμων ζητημάτων τα οποία καλείται ο Δήμος και η πόλη των Γρεβενών να αντιμετωπίσουν. Οι Επιχειρησιακοί Στόχοι καλύπτουν τις οριζόντιες Αναπτυξιακές Ανάγκες.**

Ο Δήμος Γρεβενών καλείται από τη μια μεριά να συμβάλει στη διαμόρφωση των προϋποθέσεων αντιμετώπισης των κοινωνικών και ανθρωπιστικών θεμάτων, λόγω των συνεχιζόμενων συνεπειών της οικονομικής και υγειονομικής κρίσης των τελευταίων ετών σε εθνικό επίπεδο, και την ανάκαμψη της τοπικής οικονομίας και απασχόλησης, και από την άλλη να συνεχίσει να αναβαθμίσει το ρόλο του και την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών του, προκειμένου να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες και τα αιτήματα των πολιτών και συνεπώς να εκπληρώσει την αποστολή του.

Στοχεύεται ειδικά και επιχειρησιακά να συνεχιστεί η σταδιακή μετεξέλιξη των Γρεβενών σε μία Βιώσιμη-Πράσινη Πόλη, με έμφαση στη δημιουργία και νέων ανοιχτών και εύκολα προσπελάσιμων δημόσιων χώρων που εξυπηρετούν τους 3 Μακροπροθέσμους - Στρατηγικούς Στόχους, όπως και τη σύνδεση αυτών με δίκτυα Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας και παρεμβάσεις που θα αποσκοπούν στην εκμετάλλευση των ΑΠΕ και την ακόμη εκτενέστερη ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού της αποθέματος.

Τα Γρεβενά στοχεύουν να συνεχίσουν να υποστηρίζουν και να προωθούν την πόλη ως τουριστικό προορισμό, προσανατολισμένο σημειακά σε χαρακτήρα και ειδικές δράσεις γαστρονομίας, με επίκεντρο το συγκριτικό της πλεονέκτημα: τα παραγόμενα Μανιτάρια της ευρύτερης περιοχής σε συνδυασμό με τα βιολογικά τυροκομικά, όπως και σε δράσεις ειδικού αγροτουρισμού – πολιτισμού (με αφετηρία και την πόλη, εκτός των ορεινών Γρεβενών).

Λαμβάνοντας υπόψιν το αναπτυξιακό και θεσμικό πλαίσιο, την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης, τα αποτελέσματα της ανάλυσης SWOT & PESTLE και τις εισηγήσεις και απόψεις τοπικών φορέων και πληθυσμού, καθορίστηκαν οι στόχοι της Στρατηγικής ΟΧΕ-ΒΑΑ, καθώς και το Επιχειρησιακό Σχέδιο που υιοθετείται για την επίτευξη των στόχων αυτών.

Οι ειδικοί και επιχειρησιακοί στόχοι της Στρατηγικής ΟΧΕ-ΒΑΑ αποτυπώνονται στην παρούσα ενότητα με σαφήνεια, σε συσχέτισή τους ιδίως με τα αποτελέσματα της SWOT ανάλυσης, καθώς και τα συμπεράσματα των ενεργειών διαβούλευσης με τους τοπικούς φορείς και τον τοπικό πληθυσμό. Οι δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου και τα αποτελέσματα (εκροές) αποδεικνύουν την άμεση σύνδεσή τους με τους στόχους της Στρατηγικής ΒΑΑ των Γρεβενών.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην περιγραφή της **λογικής της παρέμβασης** (που ακολουθεί σε επόμενη ενότητα) και που ορίζει τα λογικά βήματα που ακολουθήθηκαν για το σχεδιασμό του Επιχειρησιακού Σχεδίου, δίνοντας έμφαση στα αποτελέσματα και στοχεύοντας κατάλληλα τις αναπτυξιακές ανάγκες που προσδιορίστηκαν. Η λογική της παρέμβασης ξεκινά από την ανάλυση των αναπτυξιακών αναγκών και στη συνέχεια αναλύεται σε Προτεραιότητες και σε καθορισμό κατάλληλων Ειδικών Στόχων που συνδέονται με τα αποτελέσματα, στα οποία οι Προτεραιότητες συνεισφέρουν μέσα από συγκεκριμένες Δράσεις. Κατά συνέπεια, σε επόμενο στάδιο οι Ειδικοί Στόχοι οδηγούν στον ορισμό συγκεκριμένων δεικτών αποτελέσματος και στον καθορισμό συγκεκριμένων τιμών-στόχων, ενώ ο τύπος των δράσεων που επιλέχθηκαν να χρηματοδοτηθούν (εν δυνάμει) οδηγεί στον ορισμό συγκεκριμένων δεικτών εκροών και αντίστοιχα στον καθορισμό συγκεκριμένων τιμών-στόχων.

Με βάση το προγραμματικό και κανονιστικό πλαίσιο, η Διαχειριστική Αρχή του ΠΕΠ Δυτ. Μακεδονίας είχε ήδη εξειδικεύσει στις αρχές του 2023 τις ακόλουθες κατευθύνσεις που κρίθηκαν σκόπιμες για να ακολουθήσει και η Αστική Αρχή, ο Δήμος Γρεβενών που προτείνει συγκεκριμένη και αναθεωρημένη Στρατηγική για την εφαρμογή του νέου Σχεδίου.

(α) Η Στρατηγική αυτή θα κριθεί από την επάρκειά της για την αντιμετώπιση των περισσότερων από τις οριζόμενες στον Κανονισμό και στο ΕΣΠΑ 2021-2027 προκλήσεις που αντιμετωπίζει η αστική περιοχή, υιοθετώντας κατάλληλους μακροπρόθεσμους, ειδικούς και επιχειρησιακούς στόχους για την αντιμετώπιση ή αξιοποίηση των παραπάνω προκλήσεων. Υπό αυτή την έννοια, **δεν συμπεριλήφθηκαν σκόπιμες για την περιοχή παρεμβάσεις μικρής κλίμακας**, συνοδευόμενες από μια γενική στρατηγικού επιπέδου αναφορά σε

γνωστά προβλήματα και σε αντίστοιχους στόχους για την περιοχή, **καθώς εκτιμήθηκε ότι δεν πρέπει να περιληφθούν, κυρίως για λόγους πραγματικής φέρουσας ικανότητας υλοποίησης αρκετών έργων με υψηλές διαχειριστικές απαιτήσεις, όπως αυτές των ΠΕΠ και στη νέα ΠΠ.**

(β) Η Στρατηγική βρίσκεται σε συμφωνία με το ισχύον τοπικό και περιφερειακό πλαίσιο στρατηγικών και χωρικών εργαλείων που προσδιορίζεται σε επίσημα κείμενα όπως:

- Η Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης (ΣΕΣ) Προγραμματικής Περιόδου 2021 – 2027,
- Οι κατευθύνσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0»,
- Ο ευρύτερος αναπτυξιακός σχεδιασμός της Περιφέρειας και οι εγκεκριμένες Περιφερειακές Στρατηγικές,
- Το εγκεκριμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Π.Δ.Μ. για την Προγραμματική Περίοδο 2014 – 2020 καθώς και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027,
- Το Επιχειρησιακό Σχέδιο 2020-2024 & Τεχνικό Πρόγραμμα του Δήμου Γρεβενών
- Το Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ)
- Το Σχέδιο Δράσεις Αειφόρου Ενέργειας
- Το υπό σύνταξη Σχέδιο Αστικής Προσβασιμότητας (Σ.Α.Π.)
- Το υπό σύνταξη Επιχειρησιακό Σχέδιο Εξασφάλισης Κοινοχρήστων και Κοινωφελών Χώρων (Ε.Σ.Ε.Κ.Κ.)
- Το Σχέδιο Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων (Σ.Φ.Η.Ο.)

(γ) Η Στρατηγική είναι ολοκληρωμένη, καθώς όλες οι παρεμβάσεις της εκτιμάται ότι συνεργούν κατάλληλα μεταξύ τους για τη συνολική αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων που καλούνται να αντιμετωπίσουν.

(δ) Η Στρατηγική έχει σχεδιαστεί για να κριθεί από την ικανότητά της να συμβάλει στην ολοκληρωμένη προώθηση της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης της περιοχής παρέμβασης. Δεν περιορίζεται σε αντιμετώπιση των προβλημάτων μόνο σε εκείνες τις πολύ συγκεκριμένα οριοθετημένες περιοχές όπου κάποια ή κάποιες προκλήσεις εμφανίζονται με τη μεγαλύτερη ένταση, χωρίς να εντάσσεται σε μια ευρύτερη στρατηγική για ολόκληρη την αστική περιοχή αναφοράς.

(ε) Λόγω συγκεκριμένου ύψους των διαθέσιμων πόρων, καθώς και της πρόδηλης αδυναμίας αντιμετώπισης του συνόλου των αναγκών για τη βιώσιμη ανάπτυξη στη μεσοπρόθεσμη χρονική περίοδο εφαρμογής του ΕΣΠΑ 2021-2027, έχει γίνει κατάλληλη χρήση των δυνητικών πηγών χρηματοδότησης και ειδικότερα:

- γίνεται επιλογή παρεμβάσεων / έργων μικρού σχετικά προϋπολογισμού, τα οποία μπορούν να επιφέρουν άμεσα αποτελέσματα στο σύνολο της περιοχής εφαρμογής της στρατηγικής, όπως και

ευρύτερα στην πόλη και έχουν θετικές επιπτώσεις για το σύνολο των κατοίκων ή των ειδικών ομάδων στόχων,

- προβλέπεται ότι μπορούν να αξιοποιούνται κατάλληλα συμπληρωματικές παρεμβάσεις που ενισχύουν την προστιθέμενη αξία και τη βιωσιμότητα των υλοποιούμενων έργων
- είναι προφανώς δυνατή η αξιοποίηση λοιπών, πέραν του ΠΕΠ ΠΔΜ 2021-2027, συγχρηματοδοτούμενων, αλλά και εθνικών πόρων

Δεν προβλέπεται προσέλκυση / μόχλευση πόρων του ιδιωτικού τομέα για τη χρηματοδότηση των στρατηγικών, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις οδηγίες σε εθνικό επίπεδο.

(στ) Η επιμέρους στρατηγική βρίσκεται σε συμφωνία με την ευρύτερη στρατηγική του ΠΕΠ 2021-2027 της ΠΔΜ. Επομένως, τόσο οι ειδικότεροι στόχοι της, όσο και το μίγμα των παρεμβάσεών της επιλέχθηκαν να είναι αντίστοιχοι με τη στοχοθεσία του ΠΕΠ και συνολικά του ΕΣΠΑ 2021-2027. Στο πλαίσιο αυτό τηρούνται οι παρακάτω αρχές και κατευθύνσεις: ▪ οι επιμέρους παρεμβάσεις υπηρετούν τους στόχους των ενδεικτικών παρεμβάσεων του Ειδικού Στόχου 5.ι “Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές” του ΠΕΠ ΠΔΜ και αφορούν στα ενδεικτικά πεδία παρέμβασης του Ειδικού Στόχου, με τουλάχιστον το 40% των συνολικών πόρων των έργων που προτείνεται να χρηματοδοτηθούν από τον Ειδικό Στόχο 5.ι του ΠΕΠ να αφορούν σε παρεμβάσεις που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων από την αλλαγή.

- έχει εφαρμοσθεί κατάλληλο μίγμα παρεμβάσεων με την αξιοποίηση πόρων για τη χρηματοδότηση αφενός υποδομών και της επιχειρηματικότητας (ΕΤΠΑ) και αφετέρου δράσεων για τη στήριξη της απασχόλησης και των κοινωνικών υπηρεσιών (ΕΚΤ+)
- το σύνολο των παρεμβάσεων που προτείνονται να χρηματοδοτηθούν μέσω της στρατηγικής ευθυγραμμίζεται με τις εθνικές τομεακές και περιφερειακές πολιτικές και ακολουθεί τις σχετικές οριζόντιες δεσμεύσεις του Προγράμματος (π.χ. βελτίωση της ενεργειακής κατάταξης των ενισχυόμενων δημόσιων κτιρίων κατά δύο τουλάχιστον ενεργειακές κατηγορίες, ενίσχυση τοπικής επιχειρηματικότητας αποκλειστικά των κλάδων προτεραιότητας της Περιφέρειας, μη ενίσχυση των υποδομών και της λειτουργίας “κλειστού” τύπου δομών κ.λπ.)

(ζ) Η Στρατηγική περιλαμβάνει παρεμβάσεις οι οποίες εκτιμήθηκαν ότι συνεργούν προς την κατεύθυνση της κοινής αντιμετώπισης όλων των προκλήσεων στην αστική περιοχή παρέμβασης. Το μίγμα των παρεμβάσεων δεν περιορίζεται ή επικεντρώνεται ως φυσικό αντικείμενο και ως κόστος κατά δυσανάλογο μέρος του στην αντιμετώπιση π.χ. μόνο των περιβαλλοντικών προκλήσεων και αυτών από την κλιματική αλλαγή, με μια γενική αναφορά στις οικονομικές, κοινωνικές και άλλες προκλήσεις.

(η) Η Στρατηγική δεν περιορίζεται, ούτε εξαντλείται σε παρεμβάσεις αρμοδιότητας του Δήμου, αλλά απαντά στις κύριες προκλήσεις και αφορά στο σύνολο των πολιτών της περιοχής εφαρμογής.

(θ) Η συμμετοχή και αποδοχή των πολιτών στη Στρατηγική είναι ιδιαίτερα σημαντική. Αποδεικνύεται η επαρκής διαβούλευση, ο βαθμός που είναι κατανοητή από την κοινωνία των πολιτών και το πως ενσωματώθηκαν απόψεις και ιδέες σε αυτή.

Πίνακας 4-1: Πίνακας Συσχέτισης Επιχειρησιακών, Μακροπρόθεσμων και Ειδικών Στόχων με Άξονες ΕΣΣΒΑΑ

Επιχειρησιακοί Στόχοι (καλύπτουν Αναπτυξιακές Ανάγκες)	Μακροπρόθεσμοι Στόχοι	Ειδικοί Στόχοι του ΕΣΣΒΑΑ	Άξονες Προτεραιότητας του ΕΣΣΒΑΑ
1. Επίτευξη Συνοχής στην Πόλη	1. Συνέχιση της πολυεπίπεδης υποστήριξης του κοινωνικού ιστού και τη λειτουργία του με αξιοπρεπή ποιότητας ζωής και αντιστροφής της περιβαλλοντικής υποβάθμισης	1. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές	1. Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής
2. Επίτευξη Συνοχής στην Κοινωνία	2. Συνέχιση της προσπάθειας αντιστροφής της κοινωνικής υποβάθμισης	2. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας	2. Κοινωνική Πολιτική, Παιδεία – Πολιτισμός και Αθλητισμός
3. Επίτευξη Συνοχής στην Οικονομία	3. Υποστήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων & την προώθηση της σύνδεσης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στο αστικό περιβάλλον	5. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων (ΕΤΠΑ)	3. Τοπική Οικονομία και Απασχόληση

4.3 Επιπτώσεις και αλλαγές που προσδοκείται να επιφέρει η εφαρμογή της Στρατηγικής (Theory of Change-ToC)

Ακολουθούν οι επιπτώσεις και αλλαγές που προσδοκείται να επιφέρει η εφαρμογή της Στρατηγικής (Theory of Change-ToC) με ανάπτυξη στοχοθεσίας προσανατολισμένης στα αποτελέσματα και με προσδιορισμό των απαραίτητων προϋποθέσεων για την υλοποίηση των στόχων που θα τεθούν.

Η θεωρία των αλλαγών αναφέρεται στη διαδικασία με την οποία ένας οργανισμός αλλάζει τον τρόπο λειτουργίας του προκειμένου να επιτύχει συγκεκριμένους στόχους ή/και να προσαρμοστεί σε νέες συνθήκες. Ένα επιχειρησιακό σχέδιο είναι ένα πάρα πολύ σημαντικό εργαλείο για τη διαδικασία αυτή, καθώς καθορίζει τους στόχους, τις δράσεις και το χρονοδιάγραμμα για την εφαρμογή αλλαγών και την επίτευξη μετρήσιμων αποτελεσμάτων.

Οι αλλαγές μπορεί να αναφέρονται σε πολλούς τομείς, όπως η διοίκηση, η τεχνολογία, η παραγωγικότητα, η διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού, η στρατηγική και άλλους. Η επιτυχής υλοποίηση αλλαγών απαιτεί συνήθως την κατανόηση των προβλημάτων και των ευκαιριών, την εφαρμογή συγκεκριμένων σχεδίων δράσης και τη δέσμευση πόρων και ανθρώπινου δυναμικού για την υλοποίησή τους.

Σημαντικά στοιχεία που σχετίζονται με τη θεωρία των αλλαγών περιλαμβάνουν τα εξής σημεία που έχουν ήδη καλυφθεί στο παρόν επικαιροποιημένο Σχέδιο:

Σημαντικά στοιχεία που σχετίζονται με τη θεωρία των αλλαγών περιλαμβάνουν τα εξής σημεία που έχουν ήδη καλυφθεί στο παρόν επικαιροποιημένο Σχέδιο:

1.Ανάλυση της Ανάγκης για Αλλαγή: Ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης και προσδιορισμός των λόγων για τους οποίους απαιτείται η αλλαγή. Αυτή η ανάλυση περιλαμβάνει αξιολόγηση των αδυναμιών, των ευκαιριών, των απειλών και των δυνατοτήτων (SWOT ανάλυση).

2.Καθορισμός των Στόχων: Καθορισμός σαφών στόχων για την αλλαγή. Οι στόχοι είναι μετρήσιμοι, εφικτοί, συναφείς και αντιστοιχούν στην στρατηγική του Δήμου.

3.Ανάπτυξη του Επιχειρησιακού Σχεδίου: Το επιχειρησιακό σχέδιο περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα υλοποιηθούν οι αλλαγές. Αυτό περιλαμβάνει τον προσδιορισμό των απαιτούμενων πόρων, των χρονικών πλαισίων και της υπεύθυνης ομάδας έργου.

4.Υλοποίηση και Εφαρμογή: Οι αλλαγές υλοποιούνται σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Σχέδιο. Αυτό απαιτεί συνεργασία και επικοινωνία μεταξύ των μελών της ομάδας και ενδεχομένως εκπαίδευση του προσωπικού πάνω σε ότι απαιτείται από τις δράσεις του ΕΣΣΒΑΑ.

5.Αξιολόγηση και Προσαρμογή: Θα γίνεται συνεχής αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και θα εκτιμάται αν απαιτείται να γίνουν τυχόν αλλαγές – προσαρμογές στο Σχέδιο αναλόγως. Η διαδικασία αυτή είναι επαναλαμβανόμενη έως την ολοκλήρωση της προγραμματικής περιόδου.

Τα ανωτέρω περιγράφουν το πλαίσιο των επιπτώσεων και των αλλαγών που προσδοκάται να επιφέρει η εφαρμογή της Στρατηγικής της ΒΑΑ των Γρεβενών τα επόμενα χρόνια.

Πώς θα παρακολουθούνται και πως θα αξιολογούνται οι επιπτώσεις και αλλαγές, όπως και τα αποτελέσματα από την εφαρμογή της ολοκληρωμένης Στρατηγικής της ΒΑΑ;

Μία από τις κύριες προκλήσεις των στρατηγικών ΒΑΑ είναι ότι οι δείκτες ΒΑΑ συνδυάζουν τη μέτρηση ενός ειδικού τομέα ή θέματος πολιτικής με την αξιολόγηση των ολοκληρωμένων εδαφικών αποτελεσμάτων.

Μπορεί να είναι δύσκολο να διασφαλιστεί ότι οι ολοκληρωμένες χωρικές επιπτώσεις αποτυπώνεται μαζί με συγκεκριμένες τομεακές συνεισφορές οι οποίες σχετίζονται με θεματικούς στόχους (ΘΣ) ή επενδυτικές προτεραιότητες των ΕΠ. Επομένως, εξετάζονται τρόποι σύνδεσης των ολοκληρωμένων εδαφικών επενδύσεων με τον αντίκτυπο στην ανάπτυξη της περιοχής σε όλους τους τομείς.

Για την αντιμετώπιση της πρόκλησης αυτής μπορούν να εφαρμοστούν διαφορετικές προσεγγίσεις κατά τη διάρκεια εφαρμογής της Στρατηγικής της ΒΑΑ στην πόλη των Γρεβενών.

Ένας τρόπος είναι να αναλυθούν πρώτα οι διάφορες διαστάσεις (και διάφοροι τομείς) που εμπλέκονται στη Στρατηγική. Η προσέγγιση αυτή ξεκινά από την παραδοχή ότι όλες οι συνιστώσες θα πρέπει να είναι αποτελεσματικές προκειμένου η στρατηγική να είναι αποτελεσματική στο σύνολό της. Όταν όλες οι συνιστώσες παράγουν τα επιθυμητά αποτελέσματα, είναι πιθανό να είναι επίσης αποτελεσματική ολόκληρη η στρατηγική ως δέσμη.

Αφού ολοκληρωθεί η ανάλυση όλων των τομέων/διαστάσεων, η δημοτική αρχή μπορεί να σταθμίσει αν απαιτούνται πρόσθετοι δείκτες για την παρακολούθηση του αντικτύπου που αφορά ειδικά την αλληλεπίδραση δύο ή περισσότερων διαστάσεων που έχει επιφέρει η εφαρμογή της Στρατηγικής.

Επιπλέον, αποκλίνοντας από την (υφιστάμενη) θεωρία, μπορεί να αξιολογηθεί σε ποιον βαθμό οι λογικές παρέμβασης των διαφόρων συνιστωσών ταιριάζουν μεταξύ τους και αν ενδέχεται να δημιουργήσουν συνέργειες. Με άλλα λόγια, βάσει θεωρητικών παραδοχών, αξιολογείται ο επιμέρους αντίκτυπος της «ολοκλήρωσης». Η μέθοδος αυτή εξετάζει τον αντίκτυπο της ολοκλήρωσης περισσότερο από διαδικαστική άποψη.

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα και οι στόχοι που θα τεθούν μέσω δεικτών αποτελέσματος και εκρμών θα παρουσιαστούν στο Κεφάλαιο 4. Λογική της Παρέμβασης του ΕΣ της ΒΑΑ Γρεβενών.

Επιχειρησιακό Σχέδιο της Στρατηγικής ΟΧΕ ΒΑΑ πόλης Γρεβενών

1 Επιτελική Σύνοψη

Λαμβάνοντας υπόψιν το αναπτυξιακό και θεσμικό πλαίσιο, την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης, τα αποτελέσματα της ανάλυσης SWOT και τις εισηγήσεις και απόψεις τοπικών φορέων και πληθυσμού, καθορίστηκαν οι στόχοι της Στρατηγικής ΟΧΕ-ΒΑΑ, καθώς και το Επιχειρησιακό Σχέδιο που θα υιοθετηθεί για την επίτευξη των στόχων αυτών.

Οι στόχοι της Στρατηγικής και του Επιχειρησιακού Σχεδίου ΟΧΕ-ΒΑΑ αποτυπώνονται με σαφήνεια στο πλαίσιο της Λογικής Παρέμβασης, συσχετιζόμενοι με τα αποτελέσματα της SWOT ανάλυσης, καθώς και τα συμπεράσματα των ενεργειών διαβούλευσης με τους τοπικούς φορείς και τον τοπικό πληθυσμό.

Οι δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου και τα αποτελέσματα (εκροές) αποδεικνύουν την άμεση σύνδεσή τους με τους στόχους της Στρατηγικής ΟΧΕ-ΒΑΑ του Δήμου Γρεβενών.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην περιγραφή της Λογικής της Παρέμβασης που ορίζει τα λογικά βήματα για το σχεδιασμό του Επιχειρησιακού Σχεδίου, δόθηκε έμφαση στα αποτελέσματα και προσδιορίστηκαν κατάλληλα οι αναπτυξιακές ανάγκες που προσδιορίστηκαν.

Η Λογική της Παρέμβασης ξεκίνησε από την ανάλυση των αναπτυξιακών αναγκών και στη συνέχεια αναλύθηκε σε Προτεραιότητες και σε καθορισμό κατάλληλων Ειδικών Στόχων που συνδέονται με τα αποτελέσματα, στα οποία οι Προτεραιότητες θα πρέπει να συνεισφέρουν μέσα από συγκεκριμένες Ομάδες Δράσεων.

Οι Ειδικοί Στόχοι οδήγησαν στον ορισμό συγκεκριμένων δεικτών αποτελέσματος και στον καθορισμό συγκεκριμένων τιμών-στόχων, ενώ ο τύπος των ενδεικτικών δράσεων που επιλέχθηκαν να χρηματοδοτηθούν οδηγεί στον ορισμό συγκεκριμένων δεικτών εκροών και αντίστοιχα στον καθορισμό συγκεκριμένων τιμών-στόχων.

Ο σχεδιασμός της Στρατηγικής και του Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης της ΟΧΕ-ΒΑΑ των Γρεβενών λαμβάνει υπόψη σχετικές κατευθύνσεις από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, και είναι εναρμονισμένος με τις κατευθύνσεις των σχετικών ενωσιακών και εθνικών εγγράφων, του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης 2021-2027, του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027 και των άλλων σχετικών πολιτικών και κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων.

Ιδιαίτερη σημασία έχει δοθεί στα θέματα και τις δεσμεύσεις που περιλαμβάνονται στην περιγραφή του Ειδικού Στόχου 5.1 «Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και

περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές» της Προτεραιότητας 5 «Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)» του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027.

Το Επιχειρησιακό Σχέδιο περιλαμβάνει τις ενότητες: Συνοπτική παρουσίαση της Στρατηγικής, Συνοπτική παρουσίαση των Διαδικασιών Διαβούλευσης, Λογική της παρέμβασης, Παρουσίαση των Δράσεων ανά Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο, Χρηματοδοτικούς Πίνακες, Σύστημα Διακυβέρνησης, Προϋποθέσεις Αποτελεσματικής Εφαρμογής Σχεδίου ΒΑΑ, Αναμενόμενα αποτελέσματα/αλλαγή από την εφαρμογή του Επιχειρησιακού Σχεδίου (ToC) και παράρτημα.

2 Συνοπτική παρουσίαση της Στρατηγικής

Ακολουθεί συνοπτική περιγραφή 11 σημείων της Στρατηγικής που προτείνεται για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της περιοχής παρέμβασης της πόλης των Γρεβενών. Η αναλυτική της περιγραφή βρίσκεται στο Κεφάλαιο (4) της υφιστάμενης κατάστασης: Αναλυτική παρουσίαση της Στρατηγικής-Στόχοι και αρχιτεκτονική της Στρατηγική.

Σημείο 1:

Η πόλη των Γρεβενών διαθέτει μέσω της στρατηγικής του Σχεδίου ένα ανανεωμένο & επικαιροποιημένο στέρεο υπόβαθρο ανάλυσης των προβλημάτων και των αναγκών της, καθώς και ένα σαφές όραμα που αντανακλά και προβάλλει την εικόνα της στο μέλλον. Πάνω σε αυτόν τον ευρύτερο καμβά τοποθετείται καλύτερα η επικαιροποιημένη Στρατηγική ΒΑΑ των Γρεβενών.

Σημείο 2:

Το αναλυτικό περιεχόμενο του Σχεδίου προσδιορίστηκε μέσα από διαδικασίες ευρείας διαβούλευσης.

Η ανάπτυξη της στρατηγικής επίτευξης των στόχων στηρίχθηκε και στις βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες που τέθηκαν στην Χάρτα της Λειψίας, η οποία θέτει ως προτεραιότητα τις τρεις διαστάσεις στην ολοκληρωμένη και βιώσιμη ανάπτυξη των πόλεων:

- Η **δίκαιη πόλη**
- Η **πράσινη πόλη**
- Η **παραγωγική πόλη**

ενώ,

- Η **ψηφιακή μετάβαση** ως οριζόντια διάσταση αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την ανάπτυξη και ευημερία των πόλεων.

Σύμφωνα με το άρθ. 9 του νέου Κανονισμού ΕΤΠΑ για την Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη, ειδική μέριμνα έχει ληφθεί κυρίως για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων και της κλιματικής αλλαγής.

Τέλος, η αναθεωρημένη Στρατηγική ΟΧΕ-BAA λαμβάνει σημειακά υπόψιν της τις αρχές του Νέου Ευρωπαϊκού Bauhaus (New European Bauhaus – NEB).

Σημείο 3:

Η στρατηγική περιλαμβάνει:

Σαφέστατο Σκοπό για την Αστική Ανάπτυξη των Γρεβενών, που είναι η ισορροπημένη βελτίωση των συνθηκών ζωής των κατοίκων της πόλης, με αιχμές της τη βιωσιμότητα και τις προσαρμογές στην κλιματική αλλαγή,

Βασικές Αρχές:

- πολιτικές για το κοινό καλό, με ολοκληρωμένη τοπική (place-based) προσέγγιση,
- πολυεπίπεδη διακυβέρνηση,
- συμμετοχή και συνδημιουργία σύμφωνα με τις σύγχρονες αντιλήψεις για την αστική ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

και το εξής Όραμα: Γρεβενά: Βιώσιμη-Πράσινη Πόλη - Πρωτεύουσα ενός Δήμου ελκυστικού, ψηφιακού, καινοτόμου και εξωστρεφούς, ικανού να διασφαλίσει την χωρική και κοινωνική συνοχή. Ενός Δήμου πρότυπου αειφορικής διαχείρισης των φυσικών, πολιτιστικών και τουριστικών του πόρων.

Σημείο 4:

Οι Άξονες Προτεραιότητας του Σχεδίου είναι **απολύτως εναρμονισμένοι – ευθυγραμμισμένοι** και με τον υφιστάμενο και επίσημα εγκεκριμένο από το Δημοτικό Συμβούλιο, Στρατηγικό Σχεδιασμό του Δήμου.

Άξονες Προτεραιότητας του ΕΣΣΒΑΑ: Γρεβενά: Βιώσιμη-Πράσινη Πόλη
1.Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής
2.Κοινωνική Πολιτική – Παιδεία - Πολιτισμός και Αθλητισμός
3.Τοπική Οικονομία και Απασχόληση

Σημείο 5:

Το Όραμα του ΕΣΣΒΑΑ της πόλης των Γρεβενών αποτυπώνεται σε **3 βασικούς Μακροπρόθεσμους - Στρατηγικούς στόχους:**

Μακροπρόθεσμος Στόχος 1. Συνέχιση της πολυεπίπεδης υποστήριξης του κοινωνικού ιστού και της λειτουργίας του με αξιοπρεπή ποιότητας ζωής και αντιστροφής της περιβαλλοντικής υποβάθμισης

Μακροπρόθεσμος Στόχος 2. Συνέχιση της προσπάθειας αντιστροφής της κοινωνικής υποβάθμισης

Μακροπρόθεσμος Στόχος 3. Υποστήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και την προώθηση της σύνδεσης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στο αστικό περιβάλλον

Σημείο 6:

Η Στρατηγική περιλαμβάνει ένα σύνολο **Ειδικών και Επιχειρησιακών στόχων** και πολιτικών, που αποσκοπούν στην εκπλήρωση της θεσμικής του αποστολής και στην επίτευξη του οράματός του και διαμορφώνεται στη βάση κατάλληλων εσωτερικών επιλογών που θα συμβάλλουν στην επιτυχή προσέγγιση των ζητημάτων βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. **Προκύπτει από το συγκερασμό της αξιολόγησης της υφιστάμενης κατάστασης, τη SWOT και την Pest ανάλυση που προηγήθηκαν, καθώς και από τον εντοπισμό των κρίσιμων ζητημάτων τα οποία καλείται ο Δήμος και η πόλη των Γρεβενών να αντιμετωπίσουν.** Οι Επιχειρησιακοί Στόχοι καλύπτουν τις οριζόντιες Αναπτυξιακές Ανάγκες.

Σημείο 7:

Στοχεύεται ειδικά και επιχειρησιακά η συνέχιση της **σταδιακής μετεξέλιξης των Γρεβενών σε μία Βιώσιμη-Πράσινη Πόλη, με έμφαση στη δημιουργία και νέων ανοιχτών και εύκολα προσπελάσιμων δημόσιων χώρων που εξυπηρετούν τους 3 Μακροπροθέσμους -Στρατηγικούς Στόχους.**

Σημείο 8:

Λαμβάνοντας υπόψιν το αναπτυξιακό και θεσμικό πλαίσιο, την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης, τα αποτελέσματα της ανάλυσης SWOT και PESTLE και τις εισηγήσεις και απόψεις τοπικών φορέων και πληθυσμού, **καθορίστηκαν οι στόχοι της παρούσας Στρατηγικής ΟΧΕ-BAA.**

Σημείο 9:

Η λογική της παρέμβασης του Σχεδίου ξεκινά από την ανάλυση των **αναπτυξιακών αναγκών** και στη συνέχεια αναλύεται σε **Προτεραιότητες** και σε καθορισμό κατάλληλων **Ειδικών Στόχων** που συνδέονται με τα **αποτελέσματα**, στα οποία οι Προτεραιότητες συνεισφέρουν μέσα από συγκεκριμένες Δράσεις.

Σημείο 10:

- Δεν συμπεριλήφθηκαν **παρεμβάσεις μικρής κλίμακας.**
- Η Στρατηγική βρίσκεται **σε συμφωνία** με το ισχύον τοπικό και περιφερειακό πλαίσιο στρατηγικών και χωρικών εργαλείων.
- Γίνεται επιλογή παρεμβάσεων / έργων κατάλληλου προϋπολογισμού, τα οποία μπορούν να επιφέρουν **άμεσα αποτελέσματα** στο σύνολο της περιοχής εφαρμογής της στρατηγικής, όπως και ευρύτερα στην πόλη.

- Είναι προφανώς δυνατή η αξιοποίηση λοιπών πέραν του ΠΕΠ ΠΔΜ 2021-2027, συγχρηματοδοτούμενων, αλλά και εθνικών πόρων σε συνέργεια με το νέο ΕΣΣΒΑΑ.
- Δεν προβλέπεται προσέλκυση / μόχλευση πόρων του ιδιωτικού τομέα

Σημείο 11:

Η Στρατηγική περιλαμβάνει παρεμβάσεις στη λογική των **ενδεικτικών ομάδων δράσεων**, οι οποίες εκτιμήθηκαν ότι συνεργούν προς την κατεύθυνση της κοινής αντιμετώπισης όλων των προκλήσεων στην αστική περιοχή παρέμβασης. **Δεν περιορίζεται, ούτε εξαντλείται** σε παρεμβάσεις αρμοδιότητας του Δήμου, αλλά απαντά στις κύριες προκλήσεις και αφορά στο σύνολο των πολιτών της περιοχής εφαρμογής, αλλά και ευρύτερα της πόλης των Γρεβενών.

3 Συνοπτική παρουσίαση των Διαδικασιών Διαβούλευσης

Σχεδιασμός Διαδικασιών Διαβούλευσης Επικαιροποίησης ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών

Ο Δήμος προετοίμασε τις σχετικές διαδικασίες διαβούλευσης με δημότες και φορείς παράλληλα με τις εσωτερικές υπηρεσιακές συσκέψεις και τεχνικές συναντήσεις εργασίας.

Η εταιρική σχέση περιλαμβάνει τη συστηματική και πολυεπίπεδη συνεργασία όλων των τοπικών συντελεστών: τοπική αυτοδιοίκηση πρώτου και δεύτερου βαθμού, κεντρική διοίκηση, εκπρόσωποι των επιχειρήσεων και της κοινωνίας των πολιτών συμπεριλαμβανομένων των φορέων που ασχολούνται με θέματα αναπηρίας, κοινωνικών δικαιωμάτων και ένταξης.

Βήμα 1: Ιούλιος 2023

Προετοιμασία προς ανάρτηση 2 ενημερωτικών κειμένων (για δημότες και φορείς) στην ιστοσελίδα του Δήμου με δημοσιοποίηση μέσω δελτίου τύπου προς τα ΜΜΕ ως σημείο αναφοράς και έναρξης της νέας σχετικής δημόσιας διαβούλευσης – συμμετοχικών διαδικασιών:

- το 1^ο με τίτλο: Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) 2021-2027 με απλά λόγια (για δημότες) και
- το 2^ο με τίτλο: Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) 2021-2027, με συνοπτική προσέγγιση του νέου πλαισίου σχεδιασμού (για φορείς).

Τα 2 κείμενα αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα του Δήμου στις 08/08/2023 συνοδευόμενα από Δελτίο Πρότασης σε επεξεργάσιμη μορφή και ταυτόχρονα εκδόθηκε και ειδικό δελτίο τύπου – πρόσκληση προς ενημέρωση όλων, για τη φάση της διαβούλευσης που ξεκίνησε μέσω των ΜΜΕ και για την συμπλήρωση του Δελτίου Πρότασης. Διάχυση υπήρξε και μέσω των κοινωνικών δικτύων.

Ενδεικτική αναδημοσίευση:

<https://www.ienergeia.gr/perivallon/26331/dimos-grevenon-sxedio-viosimis-astikis-anaptyksis-vaa-2021-2027>

Βήμα 2: Αύγουστος 2023

Το Δελτίο Πρότασης αποστέλλεται επιπλέον στις 21/8/2023 και με email προς τη λίστα αποδεκτών - φορέων της διαδικασίας ενημέρωσης και διαβούλευσης για την επικαιροποίηση του Σχεδίου. Οι φορείς επιλέχθηκαν από το Δήμο Γρεβενών, μετά και την σχετική εισήγηση του Συμβούλου.

Βήμα 3: Νοέμβριος 2023

Προετοιμασία και διοργάνωση ειδικής Ημερίδας – Ανοικτής Συζήτησης Δημόσιας Διαβούλευσης Επικαιροποίησης Σχεδίου.

Η περίοδος της διαβούλευσης **ολοκληρώθηκε** με το σχετικό διάλογο και τις διευκρινήσεις που δόθηκαν, στην αίθουσα Δημοτικού Συμβουλίου Γρεβενών (Τετάρτη 1/11/2023 ώρα 12.00, με διάρκεια 2 ώρες και 45 λεπτά).

Κλήθηκαν: Ομάδα Διακυβέρνησης των Στρατηγικών Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) στο Δήμο Γρεβενών, Ομάδα Έργου ΕΣΣΒΒΑ Δήμου Γρεβενών, όλοι οι δυνητικά εμπλεκόμενοι οικονομικοί - κοινωνικοί εταίροι, με ταυτόχρονη δημόσια πρόσκληση σε κάθε ενδιαφερόμενο πολίτη και επαγγελματία των Γρεβενών (ανάρτηση στην επίσημη ιστοσελίδα του Δήμου).

Κεντρικά σημεία: Το νέο πλαίσιο περί ΒΑΑ, η φιλοσοφία επικαιροποίησης του Σχεδίου και η παραμένουσα Περιοχή Παρέμβασης, οι οδηγίες και συνθήκες που το καθορίζουν, η Λογική Παρέμβασης, οι δυνητικές ομάδες δράσεων με στόχο την ολοκληρωμένη μορφή του Σχεδίου, τα μεταφερόμενα έργα και τέλος οι διευκρινήσεις προς φορείς και πολίτες από την Ομάδα Έργου ως υπεύθυνη για την παρακολούθηση, την ωρίμανση των πράξεων και επίσπευση των διαδικασιών για την υλοποίηση των Στρατηγικών Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) στο Δήμο Γρεβενών.

Βήμα 4: Φεβρουάριος 2024

Δημοτικό Συμβούλιο Γρεβενών: Έγκριση επικαιροποιημένου Σχεδίου προς υποβολή του στην ΕΥΔ ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2021-2027.

3.1 Καταγραφή των εμπλεκόμενων φορέων της περιοχής παρέμβασης και συμμετοχή αυτών στη διαδικασία διαβούλευσης σε σχετικό πίνακα (φορέας, κατηγορία φορέα, συμμετοχή σε διαβούλευση)

Ακολουθεί ο πίνακας φορέων οι οποίοι κλήθηκαν και έλαβαν ενημέρωση, όπως και τα σχετικά αρχεία για την υποβολή προτάσεων και τη συμμετοχή στη διαβούλευση κατά την περίοδο προετοιμασίας του επικαιροποιημένου σχεδίου, με επισήμανση για την συμμετοχή τους και την αποστολή ή όχι προτάσεων:

Πίνακας 3-1: Πίνακας Φορέων

A/A	Φορέας	Κατηγορία Φορέα	Email	Συμμετοχή σε διαβούλευση	Αποστολή Προτάσεων
1	Ομάδα Νέων	Κοινωνία των Πολιτών	omadaneon@yahoo.gr	Όχι	Όχι
2	Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	Εκπαιδευτικός Φορέας	info@uowm.gr, ba@uowm.gr, stat@uowm.gr	Ναι	Όχι
3	Δημοτικό Συμβούλιο	Αυτοδιοίκηση		Ναι	Όχι
4	Ιερά Αρχιεπισκοπή Γρεβενών	Εκκλησία	ieramitropoligrevenon@gmail.com	Όχι	Όχι
5	Περιφερειάρχης Δυτικής Μακεδονίας	Αυτοδιοίκηση	info@pdm.gov.gr	Όχι	Όχι
6	Αντι-περιφερειάρχης ΠΕ Γρεβενών	Αυτοδιοίκηση	info.grevena@pdm.gov.gr	Ναι (μέσω συνεργάτη)	Όχι
7	Θεματικοί Αντιπεριφερειάρχες – Περ. Σύμβουλοι Γρεβενών	Αυτοδιοίκηση	info@agriconsult.gr, lamproszatz@yahoo.gr	Όχι	Όχι
8	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας	Δημόσια Υπηρεσία	infopepdym@gmail.com	Όχι	Όχι
9	Π.Ο. ΑμεΑ Δυτικής Μακεδονίας	Αυτοδιοίκηση	poameadm@gmail.com	Ναι	Όχι
10	Δημοτικές Επιχειρήσεις	Αυτοδιοίκηση	info@deyag.gr	Όχι	Όχι
11	Μέλη Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης	Αυτοδιοίκηση	Με έγγραφο	Ναι	Όχι
12	ΕΒΕ ΠΕ Γρεβενών	Οικονομικός Εταίρος	ebegreve@grevenanet.gr	Ναι	Όχι
13	Εμπορικός Σύλλογος Γρεβενών	Οικονομικός Εταίρος	esgrevenon@gmail.com	Ναι	Όχι

A/A	Φορέας	Κατηγορία Φορέα	Email	Συμμετοχή σε διαβούλευση	Αποστολή Προτάσεων
14	ΤΕΕ Τμήμα Δυτικής Μακεδονίας	Οικονομικός Εταίρος	alekosnt@otenet.gr	Ναι	Όχι
15	Οικονομικό Επιμελητήριο Τμήμα Δυτικής Μακεδονίας	Οικονομικός Εταίρος	oe5pt@oe-e.gr	Όχι	Όχι
16	ΓΕΩΤΕΕ Τμήμα Δυτικής Μακεδονίας	Οικονομικός Εταίρος	kozgeotee@gmail.com	Όχι	Όχι
17	Βουλευτής Νομού	Κυβέρνηση	giannisgiatsios@gmail.com	Όχι	Όχι
18	ΠΕΔ Δυτικής Μακεδονίας	Οικονομικός Εταίρος	info@peddm.gov.gr	Ναι	Όχι
19	ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ	Ερευνητικός Οργανισμός	certh@certh.gr	Όχι	Όχι
20	Φωτεινή Τζουβάρα	Υποψήφια βουλευτής	foteinitzouvara@yahoo.gr	Όχι	Όχι
21	Εθνικό Χιονοδρομικό Κέντρο Βασιλίτσας	Οικονομικός Εταίρος	exkb@vasilitsa.com	Όχι	Όχι

3.2 Συμβολή της Ομάδας Παρακολούθησης σε επίπεδο Χωρικού Φορέα στην κατάρτιση της Στρατηγικής και του Επιχειρησιακού Σχεδίου

Η Ομάδα Παρακολούθησης του Δήμου Γρεβενών (αναλυτικά: Ομάδα Έργου υπεύθυνη για την παρακολούθηση, την ωρίμανση των πράξεων και επίσπευση των διαδικασιών για την υλοποίηση των Στρατηγικών Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) στο Δήμο Γρεβενών, για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027), συμμετείχε ενεργά στη διαδικασία από τις αρχές του καλοκαιριού του 2023, κατευθύνοντας το σχεδιασμό, επιτηρώντας την πρόοδο του, συμμετέχοντας κατά περίπτωση σε συνεργασίες και διαβουλεύσεις, παρέχοντας στοιχεία προόδου για τις δράσεις του υφιστάμενου ΕΣΣΒΑΑ, συνδέσεις με τον συνολικό επιχειρησιακό σχεδιασμό του Δήμου, προτείνοντας δυνητικές δράσεις στη φιλοσοφία της Λογικής Παρέμβασης και γενικά διαδίδοντας και πολλαπλασιάζοντας στο τοπικό κοινό και στους φορείς την ανάγκη για συμμετοχή στις διαβουλεύσεις.

3.3 Περιγραφή της διαδικασίας διαβούλευσης αποτυπωμένη σε πίνακα (είδος ενέργειας, ημερομηνία, ομάδες στόχου, συμμετέχοντες φορείς, αριθμός συμμετεχόντων)

Ακολουθεί πίνακας που περιλαμβάνει τις πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία διαβούλευσης:

Πίνακας 3-2: Διαδικασία Διαβούλευσης

A/A	Είδος Ενέργειας	Ημερομηνία	Ομάδες Στόχου	Συμμετέχοντες φορείς	Αριθμός Συμμετεχόντων
1	Ανάρτηση ενημερωτικών κειμένων (για δημότες & φορείς) με δημοσιοποίηση μέσω δελτίου τύπου & αποστολή ηλεκτρονικών μηνυμάτων	08/08/2023	Δημότες	Δήμος Γρεβενών	-
2	Διαδικτυακό Δελτίο πρότασης δράσης	08/08/2023 (δημοσίευση) & 21/08/2023 (αποστολή email)	Εμπλεκόμενοι Φορείς – δημότες	Δήμος Γρεβενών	Δεν κατατέθηκαν δελτία πρότασης έργων
3	Ανοικτή συζήτηση Δημόσιας Διαβούλευσης με δημοσιοποίηση μέσω επίσημης ιστοσελίδας & αποστολή προσκλήσεων	01/11/2023	Ομάδες Έργου & Διακυβέρνησης – Εμπλεκόμενοι Φορείς – δημότες	Δήμος Γρεβενών & φορείς – δημότες	40 - Δεν κατατέθηκαν δελτία πρότασης έργων
https://www.dimosgrevenon.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=4043:-12-2021-2027&catid=22:2014-09-02-08-20-59&Itemid=65					
4	Παρουσίαση στο Δημοτικό Συμβούλιο	Πρόβλεψη για Φεβρουάριο 2024	Εμπλεκόμενοι Φορείς – δημότες	Δήμος Γρεβενών	Δεν προβλέπεται

3.4 Αποτελέσματα διαβούλευσης (αναφορά στα αποτελέσματα της τοπικής διαβούλευσης και στον τρόπο με τον οποίο αυτά λήφθηκαν υπόψη κατά το σχεδιασμό του ΕΣΣΒΑΑ).

Η διοργάνωση των διαδικασιών διαβούλευσης με φορείς και κοινωνία των πολιτών στην περιοχή παρέμβασης, τόσο φυσικών, όσο και ηλεκτρονικών, εξασφάλισαν τον δημοκρατικό προγραμματισμό και τη δημοσιοποίηση και κοινωνική διαβούλευση επί του στρατηγικού σχεδιασμού ανάπτυξης, αξιοποίησης και προστασίας της περιοχής παρέμβασης, και η οποία περιλάμβανε:

- ❖ **Εκδήλωση με φυσική παρουσία:** Έγινε σύνταξη της λίστας προσκεκλημένων στη διαβούλευση, αποστολή και follow-up των προσκλήσεων, δημοσιοποίηση των εκδηλώσεων με κάθε πρόσφορο τρόπο, παρουσίαση της Στρατηγικής και του Επιχειρησιακού Σχεδίου κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης, τήρηση και επεξεργασία λίστας συμμετεχόντων στην εκδήλωση και συλλογή και κωδικοποίηση των προτάσεων των συμμετεχόντων.

Ακολουθεί η επιστολή – πρόσκληση Δημάρχου και η λίστα συμμετεχόντων στην ανοικτή συζήτηση.

Δεν υποβλήθηκαν εγγράφως προτάσεις, είτε επί τόπου, είτε τις αμέσως επόμενες ημέρες με βάση το διαθέσιμο από τις 8/8/2023 δελτίο πρότασης, παρά μόνο έγιναν μικρής κλίμακας προφορικές αναφορές σε εν δυνάμει δράσεις ή έργα ή ομάδες δράσεων.

Από τις προφορικές αναφορές αυτές, σημειώθηκαν και ενσωματώθηκαν στα κείμενα του επικαιροποιημένου Σχεδίου που αφορούσαν στα εξής κρίσιμα σημεία:

- Να δοθεί έμφαση σε δράσεις στην παραποτάμια περιοχή
- Να δοθεί προσοχή, ούτως ώστε όλες οι σχετικές παρεμβάσεις να καλύπτουν αυστηρά τις προδιαγραφές για ΑΜΕΑ
- Να υπάρξει συνεχής ενημέρωση των φορέων για τις επερχόμενες προσκλήσεις που θα εμπλέκουν ανέργους και επιχειρήσεις
- Να υπάρχει συνεχής δημοσιότητα, τόσο της προόδου υλοποίησης του Σχεδίου, όσο και των μελετών που θα ωριμάζουν προς υλοποίηση έργων.

Με ευθύνη του γραφείου τύπου του Δήμου κλήθηκαν και συμμετείχαν ο Δήμαρχος και ο Αντιδήμαρχος Τεχνικών Έργων Γρεβενών, οι Ομάδες Έργου και Διακυβέρνησης, στελέχη από Υπηρεσίες του Δήμου, οι 21 φορείς που περιλαμβάνονται στον πίνακα ανωτέρω, ο νέος Δήμαρχος και ο νέος Περιφερειάρχης που αναλαμβάνουν από 1/1/2024 και όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς και δημότες μέσω ανακοίνωσης στην ιστοσελίδα του Δήμου και στα τοπικά ΜΜΕ.

(ενδεικτικά: <https://greveniotis.gr/eidhseis/grevena/dimos-grevenon-anoichti-syzitisi-stis-12-to-mesimeri-tis-tetartis-gia-to-epicheirisiako-stratigiko-schedio-viosimis-astikis-anaptyxis-essvaa-2021-2027/>).

Επιστολή – Πρόσκληση Δημάρχου

ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

Γραφείο Δημάρχου

Τηλ. :24623-50430

Email: dimarxos@dimosgrevenon.gr

Πρόσκληση του Δημάρχου Γρεβενών

για συμμετοχή σε ανοικτή συζήτηση σχετικά με το προς Επικαιροποίηση Επιχειρησιακό Στρατηγικό Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΒΑΑ) 2021-2027,

Τετάρτη 1 Νοεμβρίου 2023 – ώρα 12:00 μ.μ.

Αίθουσα Δημοτικού Συμβουλίου

Ο Δήμος Γρεβενών στο πλαίσιο της αρχής που υπηρετεί ως προς την δημοκρατική και συμμετοχική διακυβέρνηση, σε συνέχεια της διαδικασίας διαβούλευσης που ξεκίνησε ήδη από τον Ιούλιο του 2023 στο πλαίσιο εκπόνησης της Επικαιροποίησης του Επιχειρησιακού Στρατηγικού Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΒΑΑ) που αφορά στην πόλη των Γρεβενών για την προγραμματική περίοδο 2021-2027, **διοργανώνει μια ανοικτή συζήτηση με φορείς και ενδιαφερόμενους πολίτες**, κατά την οποία θα γίνει η παρουσίαση των δεδομένων που προβλέπει το νέο θεσμικό πλαίσιο για τα Σχέδια ΒΑΑ και ανοικτή συζήτηση επί της επικαιροποίησης της ΒΑΑ πόλης Γρεβενών (περιοχή παρέμβασης).

Με αυτή την διαδικασία ολοκληρώνεται ο σχετικός διάλογος ώστε να διαμορφωθεί το επόμενο διάστημα η τελική πρόταση του Επικαιροποιημένου Σχεδίου και να υποβληθεί προς έγκριση από το νέο Δημοτικό Συμβούλιο στις αρχές του 2024 και εν συνεχεία στην ΕΥΔ ΕΠ Δυτικής Μακεδονίας.

Η συζήτηση θα πραγματοποιηθεί την ερχόμενη Τετάρτη 1 Νοεμβρίου 2023 και ώρα 12:00 μ.μ. στην αίθουσα του Δημοτικού Συμβουλίου, με προβλεπόμενη διάρκεια 2 ωρών.

Προσκαλούμε κάθε ενδιαφερόμενο πολίτη ή εκπρόσωπο φορέα να παρευρεθεί και να συμμετέχει στο διάλογο.

Γρεβενά 25-10-2023

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

Γεώργιος Δασταμάνης

Η κατάρτιση και η υλοποίηση της Στρατηγικής ΒΑΑ του Δήμου Γρεβενών χρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» του ΕΣΠΑ 2021-2027

Λίστα Συμμετοχής:

Ανοικτή συζήτηση σχετικά με το προς Επικαιροποίηση Επιχειρησιακό Στρατηγικό Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΒΑΑ) 2021-2027,

Τετάρτη 1 Νοεμβρίου 2023 – ώρα 12:00 μ.μ.

Αίθουσα Δημοτικού Συμβουλίου Γρεβενών

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ/ΦΟΡΕΑΣ/ΔΗΜΟΤΗΣ	email	ΥΠΟΓΡΑΦΗ
Ιωάννης Γιώργος	Πολεοδομ. Δ/νση	ioannis.giorgos@grebenvi.gr	
ΜΑΡΙΟΣ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ		marios.symeonidis@grebenvi.gr	
ΕΛΙΣΑΒΕΤΤΑ ΓΙΩΡΓΟΣ	Δ/νση Στρατηγικής	elisavetta.giorgos@grebenvi.gr	
Τσαλαφουδάκης Γεώργιος	Συνεργός Σχ. Ιδιοκτήτης	tsalafoudakis@gmail.com	
ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΔΗΜΟΤΗΣ	georgios.dimitriadis@grebenvi.gr	
ΚΟΥΡΒΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΕΤΑΛ. ΑΝΕΑ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	nikos.kourvos@eta.gr	
ΝΑΦΑΣ ΕΠΑΣΤΕΛΟΣ	ΓΕΩ. ΣΡΑΜ. ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΑΝΕΑ	nafas.epastelos@eta.gr	
ΜΗΓΓΟΣ ΜΙΧΑΗΛ	ΠΡΟΣΒΛΕΣ ΕΤΑΛ. ΑΝΕΑ ΚΑΘΑΡΕ	meggos.michael@eta.gr	
ΝΙΚΟΛΑΣ ΝΕΣΤΩΙΔΗΣ	ΗΛ. ΜΗΧ. ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ	nikolas.nestoidis@gmail.com	
Τσαλαφουδάκης Κυριάκος	Σχ. Ιδιοκτήτης Αρχιτεκτονικός	tsalafoudakis@yahoo.gr	
Ράφτης Νικόλαος	Προσβλ. Ε.Ο.Α.	rafthi.nikolaos@gmail.com	
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Προσβλ. Ε.Ο.Α.	dimitrios.nikolaos@gmail.com	
ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΩΣΤΑΣ	Προσβλ. Ε.Ο.Α.	andreas.kostas@gmail.com	
Γεωργίου Κωνσταντίνος	Π.Ε. Γρεβενών Σχ. Ιδιοκτήτης	g.konstantinos@gmail.com	
Νικόλαος Τσιανέλης	Συνεργός Χ. Τσαλαφουδάκης	nikolaos.tsianelis@gmail.com	
Στάθης Κωνσταντίνος	Εκπαιδευτικός	stathis.konstantinos@gmail.com	
Δημήτριος Βασίλειος Θωμάς	Εκπαιδευτικός	dimitrios.vasilios.thomas@gmail.com	
Ρήγας Στάθης	Δ/νση Γρεβενών	rigas200@yahoo.gr	
Κωσταρέλα Κωνσταντίνος	Δ. Γρεβενών	kostarela.konstantinos@grebenvi.gr	
Καραντζέρος Θέωνας	ΓΕ.Α. Δ/νση	karanteris@pepdim.gov.gr	

- ❖ Διαδικασίες με διαδικτυακή - ηλεκτρονική διαβούλευση: Έγινε σύνταξη και ανάρτηση του ερωτηματολογίου συμμετοχής στη διαβούλευση ως πρόταση Δελτίου Δράσης, δημοσιοποίηση της διαβούλευσης με κάθε πρόσφορο τρόπο, τήρηση και επεξεργασία λίστας συμμετεχόντων στην διαβούλευση και συλλογή και κωδικοποίηση των προτάσεων των συμμετεχόντων.

Με μέριμνα του γραφείου τύπου του Δήμου Γρεβενών αναρτήθηκε η ακόλουθη ανακοίνωση στις 08/08/2023 με συνημμένα τα σχετικά αρχεία για την υποβολή προτάσεων:

Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA) 2021-2027

Τρίτη, 08 Αυγούστου 2023 10:08

Ο Δήμος Γρεβενών ανακοινώνει πως έχει ξεκινήσει και βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία επικαιροποίησης του Σχεδίου Βιώσιμης Ανάπτυξης της πόλης.

Έχοντας υλοποιήσει ήδη ένα σημαντικό μέρος δράσεων του υφιστάμενου σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA) για τα Γρεβενά, ο Δήμος εργάζεται μεθοδικά για να το επικαιροποιήσει με βάση τις τρέχουσες ανάγκες, αλλά και συνθήκες, για την προοπτική και τη βιωσιμότητα της πόλης.

Με την έγκριση του επικαιροποιημένου BAA ο Δήμος θα εξασφαλίσει τη δέσμευση συγκεκριμένων κονδυλίων για υλοποίηση δράσεων έως το 2030, κυρίως μέσα από το νέο ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας, δράσεις που καλούμαστε να συζητήσουμε και σχεδιάσουμε για το παρόν και το μέλλον της πόλης με όλους τους ενδιαφερόμενους.

Έχοντας ήδη την εμπειρία από το ΕΣΣΒΑΑ που τρέχει, με προσαρμογές και αναθεωρήσεις μέσα από τις δράσεις που θα προταθούν, διαβουλευτούν και εν τέλει συμπεριληφθούν στο νέο Σχέδιο, δημότες, Δήμος και φορείς, καλούμαστε να συνεργαστούμε αρμονικά για τα Γρεβενά: Βιώσιμη-Πράσινη Πόλη των επομένων ετών.

Ο Δήμος Γρεβενών αναθεωρεί και βελτιώνει το Σχέδιο του για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη έως το 2030, με μεθοδική προετοιμασία για:

- τους πιο σημαντικούς τομείς ποιότητας ζωής και ανάπτυξης
- την έγκριση του Σχεδίου έως το Μάρτιο του 2024,
- την εμπλοκή της τοπικής κοινωνίας και στον νέο σχεδιασμό

Η υποβολή αιτήσεων συμμετοχής των ενδιαφερομένων γίνεται μέσω του επισυναπτόμενου εντύπου εκδήλωσης ενδιαφέροντος, το οποίο πρέπει να συμπληρώσουν και να αποστείλουν ηλεκτρονικά στη διεύθυνση zamanakos@yahoo.gr (Υπεύθυνος Υπάλληλος: Πούλιος Ζαμανάκος-Τηλέφωνο Επικοινωνίας: 24623-53438).

Attachments:

2 Ενημερωτικό BAA για φορείς.pdf	[ ]	192 Kb
ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ - Κατευθύνσεις για ΟΧΕ-BAA.pdf	[ ]	349 Kb
Ενημερωτικό δελτίο για πολίτες.pdf	[ ]	640 Kb
Εντυπο Πρότασης για BAA.docx	[ ]	1308 Kb

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ - ΔΕΛΤΙΑ ΤΥΠΟΥ

Α. Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA) 2021-2027

με απλά λόγια ...

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.), στο πλαίσιο του Στόχου Πολιτικής (ΣΠ) 5 «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των εδαφικών τύπων και των τοπικών πρωτοβουλιών» **χρηματοδοτεί** τα επόμενα χρόνια ειδικές δράσεις για τις πόλεις με βάση τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες τους, όπως τις καταγράφει ο αρμόδιος Δήμος με την ενεργό συμμετοχή των δημοτών και των φορέων. **Στόχος** είναι η ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας.

Έχοντας υλοποιήσει ήδη ένα σημαντικό μέρος δράσεων του υφιστάμενου σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA) για τα Γρεβενά, ο Δήμος εργάζεται μεθοδικά για να το επικαιροποιήσει με βάση τις τρέχουσες ανάγκες, αλλά και συνθήκες, για την προοπτική και τη βιωσιμότητα της πόλης.

Με την έγκριση του επικαιροποιημένου BAA ο Δήμος θα εξασφαλίσει τη δέσμευση συγκεκριμένων κονδυλίων για υλοποίηση δράσεων έως το 2030, κυρίως μέσα από το νέο ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας, δράσεις που καλούμαστε να συζητήσουμε και σχεδιάσουμε με όλους τους ενδιαφερόμενους για το παρόν και το μέλλον της πόλης.

Έχοντας ήδη την εμπειρία από το BAA που τρέχει, με προσαρμογές και επικαιροποιήσεις μέσα από τις δράσεις που θα προταθούν, διαβουλευτούν και εν τέλει συμπεριληφθούν στο νέο Σχέδιο, δημότες, Δήμος και φορείς, καλούμαστε να συνεργαστούμε αρμονικά για τα Γρεβενά: Βιώσιμη-Πράσινη Πόλη των επομένων ετών.

Ο Δήμος Γρεβενών επικαιροποιεί και βελτιώνει το Σχέδιο του για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη έως το 2030, με μεθοδική προετοιμασία για:

- τους πιο σημαντικούς τομείς ποιότητας ζωής και ανάπτυξης
- την έγκριση του Σχεδίου έως το Μάρτιο του 2024,
- την εμπλοκή της τοπικής κοινωνίας και στον νέο σχεδιασμό

Για υποβολή Πρότασης και Σημειώσεων επί του εν εξελίξει Σχεδίου BAA, συμπληρώστε το συνημμένο αρχείο.

B. Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA) 2021-2027

Το γενικό πλαίσιο

Τα Χωρικά Εργαλεία στην προγραμματική περίοδο 2021-2027 συγχρηματοδοτούνται κυρίως από τον Στόχο Πολιτικής (ΣΠ) 5 «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των εδαφικών τύπων και των τοπικών πρωτοβουλιών» των ΠΕΠ και των ειδικών στόχων:

5.i την ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές

5.ii την ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών.

Διαφορές Μεταξύ των Προγραμματικών Περιόδων 2014-2020 και 2021-2027

Προκειμένου να αξιοποιηθεί η αποκτηθείσα εμπειρία από την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, διατηρούνται οι βασικές αρχές του κανονιστικού πλαισίου της ΠΠ 2014-2020 με σημαντικά στοιχεία απλοποίησης.

- Η θεσμοθέτηση του **ειδικού στόχου** πολιτικής για την χωρική ανάπτυξη παρέχει μεγαλύτερη ευελιξία στη διαχείριση των Προγραμμάτων καθώς και στους αρμόδιους χωρικούς φορείς όπως αυτοί ορίζονται στο Ν. 4914/22 στις επιλογές κατά τον σχεδιασμό.
- Αύξηση των πόρων για την Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη **από το 5% στο 8%** των συνολικών πόρων του ΕΤΠΑ. Η δέσμευση αυτή παρακολουθείται και τηρείται καθ' όλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου.
- Για τις ΟΧΕ και ΟΧΕ-BAA, οι χωρικοί φορείς συμμετέχουν στην επιλογή των πράξεων στην περίπτωση που η στρατηγική δεν έχει εγκριθεί σε επίπεδο έργου. **Οι χωρικοί φορείς που συμμετέχουν στην επιλογή των πράξεων δεν ορίζονται ως Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης (ΕΦΔ)**. Οι χωρικοί φορείς ορίζονται ΕΦΔ στη περίπτωση που τους ανατίθενται καθήκοντα διαχείρισης της υλοποίησης από την ΔΑ.
- Στην περίπτωση των **ΤΑΠΤΟΚ**, εάν η στρατηγική στηρίζεται από πολλά Ταμεία τότε οι αρμόδιες ΕΥΔ συγκροτούν υποχρεωτικά **ενιαία επιτροπή** για την προκήρυξη εκδήλωσης ενδιαφέροντος και την επιλογή των στρατηγικών.
- Οι δαπάνες για την κατάρτιση και τον σχεδιασμό των χωρικών στρατηγικών είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση από τα αντίστοιχα Προγράμματα.
- Υποχρεωτική συμμετοχή των εταίρων σύμφωνα με το άρθρο 8 του Καν 1060/2021 στην κατάρτιση και την εφαρμογή της στρατηγικής.

Ο Δήμος Γρεβενών επικαιροποιεί και βελτιώνει το Σχέδιο του για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη έως το 2030, με μεθοδική προετοιμασία για

- τους πιο σημαντικούς τομείς ποιότητας ζωής και ανάπτυξης
- την έγκριση του Σχεδίου έως το Μάρτιο του 2024,
- την εμπλοκή της τοπικής κοινωνίας και στον νέο σχεδιασμό

Για υποβολή Πρότασης και Σημειώσεων επί του εν εξελίξει Σχεδίου ΒΑΑ, συμπληρώστε το συνημμένο αρχείο.

Πίνακας 3-3: Πρότυπο υποβολής Πρότασης και Σημειώσεων

Α. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΕΝ ΕΞΕΛΙΞΕΙ ΠΡΟΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΣΒΑΑ ΔΗΜΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ		
Αποστέλλεται στο email: zamanakos@yahoo.gr		
Β. ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΜΕΝΗΣ ΔΡΑΣΗΣ - Τίτλος		
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ Π/Υ		
ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ		
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΔΡΑΣΗΣ		
ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΡΑΣΗΣ		
ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΝΑΡΞΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	
	ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	

Πίνακας 3-4: Πίνακας Χρηματοδότησης Δράσεων ΟΧΕ-ΒΑΑ ανά Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο του ΠΔΜ 2021 - 2027

Προτεραιότητες / Ειδικό Στόχο Ενδεικτικές Δράσεις		Κοινοτική Συνδρομή	Εθνική Συμμετοχή	Δημόσια Δαπάνη
Σύνολο		41.972.067	7.406.836	49.378.903
ΕΤΠΑ		38.742.067	6.836.836	45.578.903
ΕΚΤ+		3.230.000	570.000	3.800.000
1	Ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας	4.250.000	750.000	5.000.000
1.03	Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων	4.250.000	750.000	5.000.000
1.03.01b	Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων σε περιοχές παρέμβασης ΒΑΑ	4.250.000	750.000	5.000.000
4B	Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)	3.230.000	570.000	3.800.000

4B.01	Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας	2.720.000	480.000	3.200.000
4B.01.01b	Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) σε περιοχές παρέμβασης ΒΑΑ	595.000	105.000	700.000
4B.01.02b	Δράσεις κατάρτισης - αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων σε περιοχές παρέμβασης ΒΑΑ	850.000	150.000	1.000.000
4B.01.03b	Δράσεις ενίσχυσης της αυτοαπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ) σε περιοχές παρέμβασης ΒΑΑ	1.275.000	225.000	1.500.000
4B.04	Προώθηση της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργητικής και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιούς και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία	510.000	90.000	600.000
4B.04.01b	Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών σε περιοχές παρέμβασης ΒΑΑ	510.000	90.000	600.000
5	Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	34.492.067	6.086.836	40.578.903
5.01	Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές	34.492.067	6.086.836	40.578.903
5.01.01	Ενίσχυση ανάπτυξης ψηφιακών εφαρμογών και υπηρεσιών που συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ή στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης	2.550.000	450.000	3.000.000
5.01.02	Δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας των δημοσίων υποδομών	4.250.000	750.000	5.000.000
5.01.03	Δράσεις διαλογής και ανακύκλωσης των απορριμμάτων, δημιουργίας και διαχείρισης πράσινων σημείων	1.700.000	300.000	2.000.000
5.01.04	Δράσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των οχημάτων των μέσων μαζικής μεταφοράς	7.292.067	1.286.836	8.578.903
5.01.05	Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της προσβασιμότητας	5.950.000	1.050.000	7.000.000
5.01.06	Δράσεις προστασίας, ανάπτυξης και προβολής της δημόσιας τουριστικής περιουσίας	1.700.000	300.000	2.000.000
5.01.07	Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής τους δικτύωσης	3.400.000	600.000	4.000.000

5.01.08	Δράσεις αναπλάσεων και δημιουργίας λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ	7.650.000	1.350.000	9.000.000
---------	---	-----------	-----------	-----------

Δεν υποβλήθηκαν δελτία προτάσεων σε κανένα στάδιο της διαδικασίας διαβούλευσης, ούτε ηλεκτρονικά, ούτε στο πλαίσιο της ανοικτής εκδήλωσης της 1^{ης} Νοεμβρίου 2023, ούτε τις αμέσως επόμενες ημέρες από την εκδήλωση αυτή. Εκτίμηση της ομάδας έργου του Δήμου και των μελετητών του παρόντος είναι πως αυτό οφείλεται κυρίως στην μακρά περίοδο των εθνικών και αυτοδιοικητικών εκλογών που ολοκληρώθηκαν στις 15/10/2023 με πολύ μειωμένη εν τέλει συμμετοχή των δημοτών, που επίσης έδειξαν μειωμένο ενδιαφέρον και για τη συμμετοχή τους στη διαβούλευση του επικαιροποιημένου Σχεδίου ΒΑΑ.

3.5 Αλλαγές που επήλθαν στο περιεχόμενο της Στρατηγικής, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της διαβούλευσης

Δεν επήλθαν ουσιώδεις αλλαγές στο περιεχόμενο της Στρατηγικής, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της διαβούλευσης.

4 Λογική της Παρέμβασης

Στην ενότητα περιλαμβάνεται η παρουσίαση:

- των Αναπτυξιακών Αναγκών,
- των Μακροπρόθεσμων Στόχων,
- των Προτεραιοτήτων,
- των Ειδικών Στόχων,
- των Ομάδων Δράσεων,

όπως προέκυψαν από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης και τη διαδικασία διαβούλευσης. Ταυτόχρονα, με την παρουσίαση των 5 αυτών σημείων γίνεται αναφορά και σύνδεσή τους με το Όραμα του Σχεδίου για την περιοχή αναφοράς.

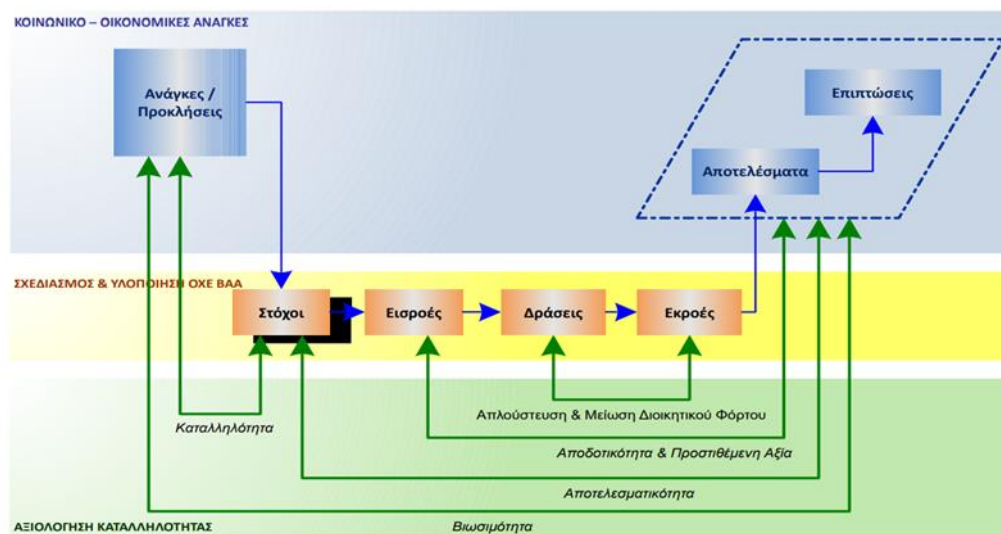
Για τους στόχους και την αρχιτεκτονική της στρατηγικής σε σύνδεση με τη Λογική Παρέμβασης

Για να είναι συμβατή με το προγραμματικό πλαίσιο της περιόδου 2021-2027, η Στρατηγική τεκμηριώνει τις επιλογές της για επικέντρωση σε συγκεκριμένα ζητήματα / προτεραιότητες και υπο-περιοχές, προσδιορίζει

τα αναμενόμενα συνολικά της αποτελέσματα και αιτιολογεί τους επιμέρους στόχους, σύμφωνα με μια πλήρη Λογική Παρέμβασης.

Η ύπαρξη σαφούς Λογικής Παρέμβασης είναι κεντρική απαίτηση στο σχεδιασμό και στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2021-2027 και ορίζει τα λογικά βήματα που ακολουθούνται για να δοθεί έμφαση στα αποτελέσματα: ξεκινά από την ανάλυση των αναπτυξιακών αναγκών και προκλήσεων που διαμορφώνουν την στρατηγική και στη συνέχεια προχωρεί στον ορισμό στόχων, οι οποίοι υποδεικνύουν το αποτέλεσμα που θα επιτευχθεί μέσα από την υλοποίηση των συγκεκριμένων έργων / δράσεων. **Οι στόχοι απαιτούν τον ορισμό συγκεκριμένων δεικτών αποτελεσμάτων και τα έργα / δράσεις τον ορισμό συγκεκριμένων δεικτών εκροών.**

Λογική της Παρέμβασης

Η τελική επιλογή στόχων συναρτάται με τη διαθεσιμότητα πόρων στο ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2021-2027 τους κατάλληλους Ειδικούς Στόχους και Πεδία Παρέμβασής τους.

Α. Αναπτυξιακές Ανάγκες

Για την αντιμετώπιση των **Αναπτυξιακών Αναγκών** της περιοχής παρέμβασης και την τεκμηρίωση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα του ΕΣΣΒΑΑ με ανάλυση για την επιλεγμένη διάρθρωση, αναφέρονται τα εξής:

Οι **Αναπτυξιακές Ανάγκες** προέρχονται ως εισερχόμενο από τον «Πίνακα 3-4: Προβλήματα – Ανάγκες, τεκμηρίωση και σύνδεση με την περιοχή παρέμβασης», της ενότητας «3.8 Συνθετική αξιολόγηση προοπτικών και συμπεράσματα ως προς τα προβλήματα - προοπτικές και ανάγκες αναθεώρησης/τροποποίησης της Περιοχής Παρέμβασης» του 1^{ου} Παραδοτέου (διατυπώνονται με ελαφρώς μεγαλύτερη ανάλυση στον Πίνακα 4-1 που ακολουθεί, με τρόπο που οδηγεί μονοσήμαντα σε συμπαγείς Στρατηγικούς ή αλλιώς Μακροπρόθεσμους Στόχους):

Η ΑΑ1: Επίτευξη Συνοχής στην Πόλη ως αποτέλεσμα της Αναζωογόνησης των προβληματικών σημείων του αστικού τοπίου της περιοχής παρέμβασης, που στην στόχευσή της περιλαμβάνει την προσπάθεια για άρση των περιορισμών στην κίνηση των πεζών – ποδηλατών, στα σημεία που έλλειψη προσπελασιμότητας. Η διαμόρφωση, ανάπτυξη και ανάδειξη του περιβάλλοντος της περιοχής παρέμβασης, οι ενεργειακές αναβαθμίσεις με τη χρήση ΑΠΕ – νέων τεχνολογιών και η ανάπτυξη κοινόχρηστων χώρων – κρίσιμων για την υποστήριξη της τοπικής κοινωνίας στοχεύουν στην προσπάθεια αναστροφής των δυσμενών συνθηκών διαβίωσης και οικονομικής ανάπτυξης.

Η ΑΑ2: Επίτευξη Συνοχής στην Κοινωνία ως αποτέλεσμα Βελτίωσης των παροχών σε Ειδικές Κοινωνικές Ομάδες (με έμφαση σε ανέργους και ΑΜΕΑ), που περιλαμβάνει προσπάθεια της άρσης κάποιων κοινωνικών αποκλεισμών, πάντα στο πλαίσιο των δυνατοτήτων του ΕΣΣΒΑΑ, και τέλος

Η ΑΑ3: Επίτευξη Συνοχής στην Οικονομία ως αποτέλεσμα αξιοποίησης των ευκαιριών οικονομικής ανάπτυξης – τόνωσης της επιχειρηματικότητας, ώστε να βελτιωθούν τα αποτελέσματα της επιχειρηματικής δραστηριότητας όσων εργάζονται στην περιοχή και την ταυτόχρονη μείωση των δαπανών που σχετίζονται με τα υψηλά κόστη προσαρμογής στο σύγχρονο οικονομικό περιβάλλον, αλλά και των ενεργειακών καταναλώσεων λόγω παλαιότητας των επιχειρηματικών εγκαταστάσεων.

Οι Αναπτυξιακές Ανάγκες καλύπτονται από τους Επιχειρησιακούς Στόχους.

Β. Μακροπρόθεσμοι Στόχοι

Το Σχέδιο αφορά σε ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στην πόλη των Γρεβενών, με Μακροπροθέσμους Στόχους:

- την συνέχιση της πολυεπίπεδης υποστήριξης του κοινωνικού ιστού και τη λειτουργία του με αξιοπρεπή ποιότητα ζωής και αντιστροφής της περιβαλλοντικής υποβάθμισης
- την συνέχιση της προσπάθειας αντιστροφής της κοινωνικής υποβάθμισης (ιδίως των περιοχών γύρω από το ποτάμι της πόλης), της συγκέντρωσης μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων και υποβαθμισμένων εμπορικών σημείων και κατά περίπτωση εγκαταλελειμμένων επαγγελματικών ζωνών
- την αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών των διαδοχικών κρίσεων από το 2010 με υποστήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και την προώθηση της σύνδεσης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στο αστικό περιβάλλον

Ορίζονται οι εξής Άξονες Προτεραιότητας:

1. Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής
2. Κοινωνική Πολιτική, Παιδεία – Πολιτισμός και Αθλητισμός
3. Τοπική Οικονομία και Απασχόληση

Ο **ολοκληρωμένος χαρακτήρας** της χωρικής στρατηγικής και του σχεδίου υλοποίησης **εξασφαλίζεται** με τη συμπληρωματικότητα και συνεκτικότητα των προτεινόμενων δράσεων, καθώς και με την επιλογή ενός ευέλικτου συστήματος διακυβέρνησης, προσαρμοσμένου στη λογική πως επικεφαλής Χωρική Αρχή του ΕΣΣΒΑΑ είναι ο Δήμος Γρεβενών.

Παρουσίαση της Λογικής Παρέμβασης

Ο βασικός στόχος του αναθεωρημένου και επικαιροποιημένου Σχεδίου ΒΑΑ για τα Γρεβενά είναι η **αποφυγή περαιτέρω Αστικής Συρρίκνωσης** μέσω της επίτευξης βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, στο πλαίσιο των ιδιαίτερων χωρικών και κοινωνικοοικονομικών χαρακτηριστικών της πόλης. Μέσω της ΒΑΑ αναμένεται να συνεχίσουν να υλοποιούνται παρεμβάσεις **συνδεδεμένες επιχειρησιακά μεταξύ τους με κατά το δυνατό πιο ολοκληρωμένο τρόπο**, παρεμβάσεις που θα καλύπτουν ένα μεγάλο μέρος των Θεματικών Στόχων, τους οποίους θέτουν όλα τα προγραμματικά κείμενα που χρηματοδοτούν δράσεις στη λογική μιας Βιώσιμης Ευρώπης 2030.

Το επικαιροποιημένο ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών «**ακολουθεί**» πλήρως τη **Λογική της Παρέμβασης** των περιφερειακών και τομεακών επιχειρησιακών προγραμμάτων, όπως και όλα τα χαρακτηριστικά της στην τρέχουσα περίοδο και στη λογική της ΕΕ για την Βιώσιμη Ευρώπη 2030.

Παρά ταύτα, ακολουθώντας την λογική του προηγούμενου Σχεδίου της περιόδου 2014-2020, συνεχίζει να έχει διακριτή στρατηγική, ενώ βέβαια υπόκειται στους περιορισμούς των κανονισμών, στις εθνικές και περιφερειακές - τομεακές χωρικές στρατηγικές. **Το Σχέδιο περιλαμβάνει αξιοποίηση οικονομικών πόρων από το ΠΕΠ 2021-2027 της ΠΔΜ και επομένως όλος ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των προβλεπόμενων παρεμβάσεων γίνεται εντός του πλαισίου αυτού. Περιλαμβάνει επίσης ως μεταφερόμενα και τα ενταγμένα – μη ολοκληρωμένα έργα της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου (με Π/Υ που προκύπτει από τα υπόλοιπα ποσά που δεν έχουν καταβληθεί έως τα συμβατικά προβλεπόμενα).**

Το Σχέδιο «**Παρακολουθεί**» ταυτόχρονα τις στρατηγικές των συνδεδεμένων Τομεακών Προγραμμάτων, ενσωματώνοντας σημειακά τη λογική παρέμβασής τους και κυρίως ευθυγραμμίζοντας την με τις κατευθυντήριες αρχές της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027. Ειδικότερα και κυρίως μέσα από το ΕΠ Δυτική Μακεδονία 2021-2027 στοχεύει στην ενίσχυση της αποδοτικότητας των Ταμείων και την έμφαση στα αποτελέσματα, με τη δημιουργία «λογικών συνδέσεων» ανάμεσα στις αναπτυξιακές ανάγκες και στην επιλογή των στόχων και αποτελεσμάτων. Ταυτόχρονα, η λογική παρέμβασης υιοθετεί και τη φιλοσοφία των χαρακτηριστικών της «έξυπνης» και «αιφόρου» βιώσιμης ανάπτυξης καταλήγοντας σε ένα στρατηγικό σχέδιο (επικαιροποιημένο ΕΣΣΒΑΑ) που θα αποτελεί το εργαλείο μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης, όπου αξιοποιώντας αποδοτικά σύγχρονα χρηματοδοτικά μέσα, κάθε έργο, κάθε δράση, κάθε παρέμβαση, θα υπόκειται στο στρατηγικό σχεδιασμό αποφεύγοντας λογικές σημειακών, άναρχων, μη στοχευμένων παρεμβάσεων. Η λογική της παρέμβασης οφείλει να εξυπηρετεί την αναπτυξιακή λογική που θα έχει μόνιμο

κατά το δυνατό αποτέλεσμα και θα δημιουργεί κοινωνικό και οικονομικό «πλούτο» για να βελτιώνει τη ζωή των ανθρώπων.

Η λογική παρέμβασης (όπως και στο προηγούμενο σχέδιο BAA για την επιλεγμένη περιοχή), εδράζεται σε δύο πυλώνες: **(1) στην αναγκαιότητα σταδιακής επίλυσης** των ακόμη περισσότερο οξυμένων τα τελευταία χρόνια περιβαλλοντικών, οικονομικών, δημογραφικών και κοινωνικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει το ευρύτερο κέντρο της πόλης και συνολικά η περιοχή παρέμβασης, ως αποτέλεσμα κυρίως της υποβάθμισης του αστικού περιβάλλοντος, όπου παρατηρούνται σχετικά υψηλά ποσοστά ανεργίας ως κύριο αποτέλεσμα των διαδοχικών κρίσεων **(2) στην πρόσδοση ειδικής δυναμικής για την υλοποίηση νέων δραστηριοτήτων** στον τριτογενή κυρίως τομέα, σε συνδυασμό με τις προωθητικές οικονομικές δραστηριότητες που αναδεικνύει η αναθεωρημένη στρατηγική της περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΔΜ για το σύνολο του Δήμου των Γρεβενών.

Ειδικά για την όποια δράση που θα σχετίζεται με την επιχειρηματικότητα – απασχόληση του ΕΣΣΒΒΑ, **κύριο και μοναδικό ειδικό προαπαιτούμενο** που τίθεται στην λογική παρέμβασης είναι: **η προτεινόμενη δράση να συνάδει με την κεντρική ιδέα και το όραμα του ΕΣΣΒΑΑ του Δήμου Γρεβενών**. Ειδικότερα οι δράσεις επιχειρηματικότητας που θα προταθούν για χρηματοδότηση μέσω της σχετικής Επενδυτικής Προτεραιότητας του νέου ΕΠ της ΔΜ θα πρέπει να **«υποστηρίζουν» την προσπάθεια ανάκαμψης της πόλης** με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που την προσδιορίζουν. Τέλος, επιθυμητό είναι να **αξιοποιεί στο μέτρο του δυνατού τις αντίστοιχες δημόσιες επενδύσεις** που θα προταθούν για την αναβάθμιση της επιλεγμένης περιοχής παρέμβασης.

Επισημαίνεται εδώ, πως όλες οι προβλεπόμενες δράσεις «άυλου χαρακτήρα» (soft δράσεις) σχετιζόμενες με την επιχειρηματικότητα και την απασχόληση θα αφορούν στο σύνολο της πόλης των Γρεβενών **και όχι μόνο της περιοχής παρέμβασης**, δεδομένου του μικρού μεγέθους της και για λόγους μη αποκλεισμού εν δυνάμει ωφελούμενων.

Ειδικότερα, το επικαιροποιημένο ΕΣΣΒΑΑ των Γρεβενών διαμορφώνει μία σύνθετη «Εσωτερική Λογική Παρέμβασης», η οποία με τη σειρά της περιλαμβάνει ένα συγκεκριμένο «Μίγμα Στρατηγικής». Στο μίγμα αυτό περιλαμβάνονται:

- **(Στρατηγικοί) Μακροπρόθεσμοι Στόχοι (Μ.Σ.)**
- **Άξονες Προτεραιότητας (Α.Π.)** οι οποίοι εξειδικεύουν το περιεχόμενο του επικαιροποιημένου ΕΣΣΒΑΑ και συνδέονται με συγκεκριμένες Επενδυτικές Προτεραιότητες του ΠΕΠ 2021-2027, ενώ είναι ταυτόχρονα ταυτισμένοι με τους αντίστοιχους άξονες του Επιχειρησιακού Σχεδίου του Δήμου Γρεβενών 2020-2024 ενσωματώνοντας **Ενδεικτικές Ομάδες Δράσεων (Ο.Δ.)**

- **Ειδικοί Στόχοι (Ε.Σ.)** που βρίσκονται σε πλήρη αντιστοίχιση με τις Επενδυτικές Προτεραιότητες του ΕΠ Δυτική Μακεδονία 2021-2027, αλλά και των τομεακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027 για αυτονόητους λόγους συνοχής και ευθυγράμμισης με αυτά, που αποτελούν και τις κύριες δυνητικές πηγές χρηματοδότησης. Οι Ειδικοί Στόχοι καταλήγουν σε **Δείκτες Αποτελέσματος και Εκροών**, που ταυτίζονται με τους αντίστοιχους ανά Θεματικό Στόχο του ΕΠ Δυτική Μακεδονία 2021-2027 και των λοιπών σχετιζόμενων τομεακών προγραμμάτων του νέου ΕΣΠΑ.

Πίνακας 4-1: Λογική της Παρέμβασης του επικαιροποιημένου ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών

Αναπτυξιακές Ανάγκες (Επιχειρησιακοί Στόχοι)	Μακροπρόθεσμοι Στόχοι	Άξονες Προτεραιότητας του ΕΣΣΒΑΑ	Ειδικοί Στόχοι του ΕΣΣΒΑΑ	Δείκτης Αποτελέσματος	Ενδεικτικές Ομάδες Δράσεων (Συμπεριλαμβάνονται τα μεταφερόμενα έργα)	Δείκτες Εκροών
1. Επίτευξη Συνοχής στην Πόλη	1. Συνέχιση της πολυεπίπεδης υποστήριξης του κοινωνικού ιστού και τη λειτουργία του με αξιοπρεπή ποιότητας ζωής και αντιστροφής της περιβαλλοντικής υποβάθμισης	1. Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής	1. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές	1 (RCR26) Ετήσια κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας (εκ της οποίας: κατοικίες, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις, άλλα)	Ομάδα Δράσεων 1: Ενεργειακές Αναβαθμίσεις – Λοιπές παρεμβάσεις ποιότητας ζωής 1.1 Παρεμβάσεις Εξοικονόμησης Ενέργειας σε Δημοτικές Υποδομές Εκπαίδευσης (Ωδείο και 1ο Δημοτικό) 1.2 Προμήθεια ηλεκτροκίνητων απορριματοφόρων και σαρώθρου Μεταφερόμενα: 1.3 Ενεργειακή Αναβάθμιση 1 ^{ου} Γυμνασίου Δήμου Γρεβενών 1.4 Ενεργειακή Αναβάθμιση 1 ^{ου} Λυκείου Δήμου Γρεβενών 1.5 Ενεργειακή Αναβάθμιση 2 ^{ου} Γυμνασίου 2 ^{ου} Λυκείου Δήμου Γρεβενών 1.6 Ενεργειακή Αναβάθμιση 4ου 5ου Δημοτικού Σχολείου Δήμου Γρεβενών 1.7 Δημιουργία χώρου δημιουργικής απασχόλησης και άθλησης ειδικού τύπου για ΑΜΕΑ	1 (RCO19) Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση 2 (RCO74) Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη
				2 (PSR998) Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	Ομάδα Δράσεων 2: Εμβληματικές παρεμβάσεις – Τοπόσημα	2 (RCO74) Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη

Αναπτυξιακές Ανάγκες (Επιχειρησιακοί Στόχοι)	Μακροπρόθεσμοι Στόχοι	Άξονες Προτεραιότητας του ΕΣΣΒΑΑ	Ειδικοί Στόχοι του ΕΣΣΒΑΑ	Δείκτης Αποτελέσματος	Ενδεικτικές Ομάδες Δράσεων (Συμπεριλαμβάνονται τα μεταφερόμενα έργα)	Δείκτες Εκρών
					<p>2.1 Αποκατάσταση υπαίθριου θεάτρου και διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου περιοχής Άλσους Θεοδωρίδη</p> <p>2.2 Βιοκλιματική ανάπλαση πλατείας Ελευθερίας</p> <p>2.3 Πάρκο & πίστα skateboard (τροχοσανίδας) στην περιοχή Αχίλλη</p> <p>2.4 Αναβάθμιση – εκσυγχρονισμός και προμήθεια εξοπλισμού Κέντρου Πολιτισμού</p>	
				2 (PSR998) Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	<p>Ομάδα Δράσεων 3: Ευρείες παρεμβάσεις αστικών χώρων</p> <p>3.1 Διαμόρφωση χώρου για την εξυπηρέτηση εκδηλώσεων υποστήριξης κοινωνικής συνοχής στην περιοχή Αχίλλη</p> <p>3.2 Περιβαλλοντικά φιλικές & ήπιες παρεμβάσεις παρά τον ποταμό Γρεβενίτη για την ενσωμάτωση του στον αστικό ιστό</p> <p>3.3 Αναβάθμιση πεζοδρομίων & βελτίωση προσβασιμότητας περιοχής Μερά</p> <p>Μεταφερόμενο:</p> <p>3.4 Ανάπλαση της Αστικής Οδού 13^{ης} Οκτωβρίου της ΔΚ Γρεβενών</p>	2 (RCO74) Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη
2. Επίτευξη Συνοχής στην Κοινωνία	2. Συνέχιση της προσπάθειας αντιστροφής της	2. Κοινωνική Πολιτική, Παιδεία –	2. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν	3 (EECR03) Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση	Ομάδα Δράσεων 4: Παρεμβάσεις ειδικών ομάδων πληθυσμού	3 (EECO02) Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων

Αναπτυξιακές Ανάγκες (Επιχειρησιακοί Στόχοι)	Μακροπρόθεσμοι Στόχοι	Άξονες Προτεραιότητας του ΕΣΣΒΑΑ	Ειδικοί Στόχοι του ΕΣΣΒΑΑ	Δείκτης Αποτελέσματος	Ενδεικτικές Ομάδες Δράσεων (Συμπεριλαμβάνονται τα μεταφερόμενα έργα)	Δείκτες Εκρμών
	κοινωνικής υποβάθμισης	Πολιτισμός και Αθλητισμός	εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας	αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	4.1 Δράσεις κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων	
3. Επίτευξη Συνοχής στην Οικονομία .	3. Υποστήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων & την προώθηση της σύνδεσης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στο αστικό περιβάλλον	3. Τοπική Οικονομία και Απασχόληση	3. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων (ΕΤΠΑ)	4 (RCR02) Ιδιωτικές επενδύσεις οι οποίες συμπληρώνουν τη δημόσια στήριξη (εκ της οποίας: επιχορηγήσεις, χρηματοδοτικά μέσα)	Ομάδα Δράσεων 5: Παρεμβάσεις υποστήριξης επιχειρηματικότητας 5.1 Ενίσχυση υφιστάμενων ή/και νέων επιχειρήσεων για την υλοποίηση στοχευμένων αναπτυξιακών επιχειρηματικών σχεδίων μεταξύ άλλων και για την προώθηση των καινοτόμων προϊόντων/ υπηρεσιών	4 (RCO01) Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (εκ των οποίων: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες)

5 Παρουσίαση των Δράσεων ανά Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο

5.1 Περιγραφή των Δράσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου – Κατάλογος Πράξεων

Ακολουθεί η συνοπτική περιγραφή των ενδεικτικών δράσεων του ΕΣΣΒΑΑ ως Κατάλογος Πράξεων, στον οποίο περιλαμβάνονται και τα **μεταφερόμενα** έργα (κείμενα με **μπλε** γ/σ).

Επισημαίνεται ιδιαίτερα πως είναι πιθανό στις ομάδες δράσεων να προστεθεί κάποια νέα ή και να αντικατασταθεί κάποια ενδεικτική δράση με βάση τις ανάγκες του Δήμου Γρεβενών, αλλά και κυρίως των συνθηκών ωρίμανσης των αρχικά προβλεπόμενων παρεμβάσεων τεχνικής φύσης. Η όποια νέα παρέμβαση θα ακολουθεί την Επιχειρησιακή Λογική και την συνολική στόχευση της Στρατηγικής της επικαιροποιημένης ΒΑΑ.

Όλες οι πράξεις θα υλοποιηθούν με τις προβλεπόμενες ανοικτές διαδικασίες δημοπράτησης τεχνικών έργων και προμηθειών.

Πίνακας 5-1: Κατάλογος Πράξεων - Περιγραφή

Προτεραιότητα/ Ειδικός Στόχος/ Ενδεικτική Ομάδα Δράσεων	Τίτλος	Συνοπτική Περιγραφή	Κατηγορία Ενδεικτικής Δράσης ΠΕΠ ΔΜ 2021- 2027
Άξονας Προτεραιότητας 1: Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής - ΕΤΠΑ			
Ειδικός Στόχος 1			
Ομάδα Δράσεων 1: Ενδεικτικές Δράσεις (Συμπεριλαμβάνονται τα μεταφερόμενα έργα) - Ενεργειακές Αναβαθμίσεις – Λοιπές παρεμβάσεις ποιότητας ζωής			
1.1	Παρεμβάσεις Εξοικονόμησης Ενέργειας σε Δημοτικές Υποδομές Εκπαίδευσης (Ωδείο και 1ο Δημοτικό)	Περιλαμβάνονται: ενεργειακή αναβάθμιση – θερμομόνωση οροφής & κελύφους – αλλαγή κουφωμάτων – χρήση γεωθερμίας – αντικατάσταση θέρμανσης – εγκατάσταση ψύξης – αλλαγή λαμπτήρων.	5.01.02
1.2	Προμήθεια ηλεκτροκίνητων απορριματοφόρων και σαρώθρου	Περιλαμβάνεται: προμήθεια 2 ηλεκτροκίνητων απορριματοφόρων και 1 σαρώθρου.	5.01.04

1.3	Ενεργειακή Αναβάθμιση 1 ^{ου} Γυμνασίου Δήμου Γρεβενών	Περιλαμβάνονται: εξωτερική θερμομόνωση και θερμομόνωση οροφής, νέα φωτιστικά, αναβάθμιση συστήματος διανομής θερμού μέσου, τοποθέτηση αερόψυκτων και υδρόψυκτων αντλιών θερμότητας & τοποθέτηση αυτοματισμών.	5.01.02
1.4	Ενεργειακή Αναβάθμιση 1 ^{ου} Λυκείου Δήμου Γρεβενών	Περιλαμβάνονται: θερμομόνωση οροφής, νέα φωτιστικά, αναβάθμιση συστήματος διανομής θερμού μέσου, τοποθέτηση αντλιών θερμότητας, συστήματα παραγωγής ενέργειας & τοποθέτηση αυτοματισμών.	5.01.02
1.5	Ενεργειακή Αναβάθμιση 2 ^{ου} Γυμνασίου 2 ^{ου} Λυκείου Δήμου Γρεβενών	Περιλαμβάνονται: εξωτερική θερμομόνωση και θερμομόνωσης οροφής, νέα φωτιστικά, τοποθέτηση αντλιών θερμότητας & αυτοματισμών.	5.01.02
1.6	Ενεργειακή Αναβάθμιση 4 ^{ου} 5 ^{ου} Δημοτικού Σχολείου Δήμου Γρεβενών	Περιλαμβάνονται: εξωτερική θερμομόνωση και θερμομόνωσης οροφής, νέα φωτιστικά, αναβάθμιση συστήματος διανομής θερμού μέσου, τοποθέτηση αερόψυκτων και υδρόψυκτων αντλιών θερμότητας & τοποθέτηση αυτοματισμών.	5.01.02
1.7	Δημιουργία χώρου δημιουργικής απασχόλησης και άθλησης ειδικού τύπου για ΑΜΕΑ	Κατασκευή παιδικής χαράς «προσβάσιμης για όλους» σε χώρο του "Πάρκου Μανιταριών" του Δήμου Γρεβενών, με υποδομή και εξοπλισμό προσαρμοσμένο ώστε παιδιά με ειδικές ανάγκες.	5.01.08
Ομάδα Δράσεων 2: Ενδεικτικές Δράσεις (Συμπεριλαμβάνονται τα μεταφερόμενα έργα) – Εμβληματικές παρεμβάσεις - Τοπότητα			
2.1	Αποκατάσταση υπαίθριου θεάτρου και διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου περιοχής Άλσους Θεοδωρίδη	Περιλαμβάνονται: η αποκατάσταση του θεάτρου, η κατασκευή νέων βοηθητικών κτισμάτων και η δημιουργία μιας πλατείας μπροστά από το θέατρο.	5.01.08
2.2	Βιοκλιματική ανάπλαση πλατείας Ελευθερίας	Περιλαμβάνονται: πλήρης ανάπλαση της κεντρικής πλατείας της πόλης με βιοκλιματικά χαρακτηριστικά (αισθητική και λειτουργική διάσταση – βιοκλιματική διάσταση).	5.01.08
2.3	Πάρκο & πίστα skateboard (τροχοσανίδας) στην περιοχή Αχίλλης	Περιλαμβάνονται: κατασκευή – διαμόρφωση πάρκου με πίστες skateboard και η προμήθεια – εγκατάσταση όλου του απαιτούμενου εξοπλισμού.	5.01.08
2.4	Αναβάθμιση – εκσυγχρονισμός και προμήθεια εξοπλισμού Κέντρου Πολιτισμού	Περιλαμβάνονται: συντήρηση – υγραμόνωση υπογείου – καμαρινιών – WC – δωματίων. Επίσης: ανακαίνιση αίθουσας – σκηνής – ηχομόνωσης και η επισκευή - αντικατάσταση φωτισμού θεάτρου.	5.01.08
Ομάδα Δράσεων 3: Ενδεικτικές Δράσεις (Συμπεριλαμβάνονται τα μεταφερόμενα έργα) – Ευρείες παρεμβάσεις αστικών χώρων			

3.1	Διαμόρφωση χώρου για την εξυπηρέτηση εκδηλώσεων υποστήριξης κοινωνικής συνοχής στην περιοχή Αχίλλη	Περιλαμβάνονται: διαμόρφωση της ευρύτερης περιοχής του Αχίλλη με σκέπαστρα – σκιάδια ειδικού τύπου & φιλοξενίας εκδηλώσεων ειδικού χαρακτήρα ενίσχυσης κοινωνικής συνοχής (εκθέσεις βιβλίων, μπαζάρ ανταλλαγής προϊόντων, ομάδων κοινωνικής προσφοράς & δημιουργικής κοινότητας κλπ	5.01.05
3.2	Περιβαλλοντικά φιλικές & ήπιες παρεμβάσεις παρά τον ποταμό Γρεβενίτη για την ενσωμάτωση του στον αστικό ιστό	Περιλαμβάνονται: διαμόρφωση παραποτάμιων περιπατητικών και ποδηλατικών διαδρομών, υψηλού φυσικού κάλλους που θα προσφέρουν διαδρομές ξεκούρασης και χώρους αναψυχής.	5.01.05
3.3	Αναβάθμιση πεζοδρομίων & βελτίωση προσβασιμότητας περιοχής Μερά	Περιλαμβάνονται: ανάπλαση περιοχής Μερά που περικλείεται από τις οδούς Νίκης – Κ. Ταλιαδούρη – Ειρήνης έως το Κέντρο πληροφόρησης του Γεωπάρκου και του Αθλητικού Κέντρου (ΕΠΣ) και επίσης παρεμβάσεις σε πεζοδρόμια – φωτισμό – οδοποιία.	5.01.05
3.4	Ανάπλαση της Αστικής Οδού 13 ^{ης} Οκτωβρίου της ΔΚ Γρεβενών	Περιλαμβάνονται οι παρεμβάσεις: 2 Κυκλικοί κόμβοι, τοιχία αντιστήριξης, διαπλάτυνση πεζοδρομίων, ανακατασκευή δικτύου ηλεκτροφωτισμού, θέσεις στάθμευσης, διαβάσεις, δενδροφύτευση, εργασίες πράσινου και αστικός εξοπλισμός.	5.01.05
Άξονας Προτεραιότητας 2: Κοινωνική Πολιτική, Παιδεία – Πολιτισμός και Αθλητισμός – ΕΤΠΑ και ΕΚΤ (Δράση 4.1)			
Ειδικός Στόχος 2			
Ομάδα Δράσεων 4: Ενδεικτικές Δράσεις (Συμπεριλαμβάνονται τα μεταφερόμενα έργα) – Παρεμβάσεις ειδικών ομάδων πληθυσμού			
4.1	Δράσεις κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων	Περιλαμβάνονται: ολοκληρωμένη παρέμβαση συμβουλευτικής, κατάρτισης και πιστοποίησης ανέργων στους τομείς προτεραιότητας της Δυτικής Μακεδονίας	4B.01.02b
Άξονας Προτεραιότητας 3: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση – ΕΤΠΑ			
Ειδικός Στόχος 3			
Ομάδα Δράσεων 5: Ενδεικτικές Δράσεις - Παρεμβάσεις υποστήριξης επιχειρηματικότητας			

5.1	Ενίσχυση υφιστάμενων ή/και νέων επιχειρήσεων για την υλοποίηση στοχευμένων αναπτυξιακών επιχειρηματικών σχεδίων μεταξύ άλλων και για την προώθηση των καινοτόμων προϊόντων/ υπηρεσιών	Περιλαμβάνονται: επιχορήγηση στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις της πόλης για την ενίσχυση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας τους θέσεις στο πλαίσιο του νέου ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2021-2027.	1.03.01b
-----	---	--	----------

5.2 Δείκτες Εκροών και Αποτελέσματος

Ακολουθούν οι Πίνακες 5-2, 5-3 και 5-4 με τις αρχικές εκτιμώμενες τιμές σε δείκτες αποτελέσματος και εκροών με βάση τις ενδεικτικές δράσεις του Σχεδίου και την ανάλυση που διαθέτουν στην περίοδο εκπόνησής του.

Η τιμή στόχος 2029 αφορά στην εκτιμώμενη συνδρομή προς τους στόχους του ΕΠ Δυτική Μακεδονία 2021-2027 και στον εκάστοτε δείκτη από τις ενδεικτικές δράσεις του ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών.

Πίνακας 5-2: Δείκτες Αποτελέσματος

Κωδικός	Δείκτης Αποτελέσματος	Μονάδα Μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς 2021 για ΠΔΜ	Τιμή Στόχος 2029 δράσεων ΕΣΣΒΑΑ
RCR26	1. Ετήσια κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας (εκ της οποίας: κατοικίες, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις, άλλα)	MWh/έτος	6.785,00	500,00
PSR998	2. Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	Αριθμός	40	1
EECR03	3. Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	Άτομα	590	120
RCR02	4. Ιδιωτικές επενδύσεις οι οποίες συμπληρώνουν τη δημόσια στήριξη (εκ της οποίας: επιχορηγήσεις, χρηματοδοτικά μέσα)	Ευρώ	0	1.000.000

Πηγή: ΟΠΣ ΠΕΠ ΠΔΜ μέσω του εγκεκριμένου ΕΠ Δυτική Μακεδονία 2021-2027

Πίνακας 5-3: Δείκτες Εκρών

Κωδικός	Δείκτης Εκρών	Μονάδα Μέτρησης	Ορόσημο (2024) για ΠΔΜ	Τιμή Στόχος 2029 δράσεων ΕΣΣΒΑΑ
RCO19	1. Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση	Τετραγωνικά μέτρα	2.300	2.000
RCO74	2. Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	Άτομα	0	9.000
EECO02	3. Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	Άτομα	275	120
RCO01	4. Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (εκ των οποίων: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες)	Επιχειρήσεις	5	10

Πηγή: ΟΠΣ ΠΕΠ ΠΔΜ μέσω του εγκεκριμένου ΕΠ Δυτική Μακεδονία 2021-2027

5.3 Προσδιορισμός των αναμενόμενων αποτελεσμάτων

Με την υλοποίηση του επικαιροποιημένου ΕΣΣΒΑΑ επιδιώκεται η σταδιακή μετεξέλιξη των Γρεβενών σε μία Βιώσιμη-Πράσινη Πόλη, με έμφαση στη δημιουργία νέων ανοιχτών και εύκολα προσπελάσιμων δημόσιων χώρων που εξυπηρετούν τους 3 στρατηγικούς στόχους, όπως και τη σύνδεση αυτών με δίκτυα Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας και παρεμβάσεις που θα αποσκοπούν στην εκμετάλλευση των ΑΠΕ και την ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού της αποθέματος.

Για τον προσδιορισμό των αναμενόμενων αποτελεσμάτων στην κατεύθυνση της επίτευξης μακροχρόνιας βελτίωσης συνθηκών της περιοχής παρέμβασης με βάση τις ενδεικτικές δράσεις που έχουν προβλεφθεί στο παρόν σχέδιο, έχει προετοιμασθεί ο ακόλουθος πίνακας:

Πίνακας 5-4: Συμβολή των ενδεικτικών δράσεων στην επίτευξη της μακροχρόνιας βελτίωσης συνθηκών της περιοχής παρέμβασης

Προτεραιότητα/ Ειδικός Στόχος/ Ενδεικτική Ομάδα Δράσεων	Επίτευξη μακροχρόνιας βελτίωσης συνθηκών της περιοχής παρέμβασης			
	Οικονομικών συνθηκών	Περιβαλλοντικών συνθηκών	Κλιματικών συνθηκών	Δημογραφικών συνθηκών
Άξονας Προτεραιότητας 1: Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής - ΕΤΠΑ				
Ειδικός Στόχος 1				
Ομάδα Δράσεων 1: Ενδεικτικές Δράσεις (Συμπεριλαμβάνονται τα μεταφερόμενα έργα) – Ενεργειακές Αναβαθμίσεις – Λοιπές παρεμβάσεις ποιότητας ζωής				

1.1 Παρεμβάσεις Εξοικονόμησης Ενέργειας σε Δημοτικές Υποδομές Εκπαίδευσης (Ωδείο και 1ο Δημοτικό)	✓		✓	
1.2 Προμήθεια ηλεκτροκίνητων απορριμματοφόρων και σαρώθρου		✓	✓	
1.3 Ενεργειακή Αναβάθμιση 1 ^{ου} Γυμνασίου Δήμου Γρεβενών	✓		✓	
1.4 Ενεργειακή Αναβάθμιση 1 ^{ου} Λυκείου Δήμου Γρεβενών	✓		✓	
1.5 Ενεργειακή Αναβάθμιση 2 ^{ου} Γυμνασίου 2 ^{ου} Λυκείου Δήμου Γρεβενών	✓		✓	
1.6 Ενεργειακή Αναβάθμιση 4 ^{ου} 5 ^{ου} Δημοτικού Σχολείου Δήμου Γρεβενών	✓		✓	
1.7 Δημιουργία χώρου δημιουργικής απασχόλησης και άθλησης ειδικού τύπου για ΑΜΕΑ	✓	✓		✓
Ομάδα Δράσεων 2: Ενδεικτικές Δράσεις (Συμπεριλαμβάνονται τα μεταφερόμενα έργα) – Εμβληματικές παρεμβάσεις - Τοπόσημα				
2.1 Αποκατάσταση υπαίθριου θεάτρου και διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου περιοχής Άλσους Θεοδωρίδη	✓	✓	✓	
2.2 Βιοκλιματική ανάπλαση πλατείας Ελευθερίας	✓	✓		✓
2.3 Πάρκο & πίστα skateboard (τροχοσανίδας) στην περιοχή Αχχίλη				
2.4 Αναβάθμιση – εκσυγχρονισμός και προμήθεια εξοπλισμού Κέντρου Πολιτισμού	✓			
Ομάδα Δράσεων 3: Ενδεικτικές Δράσεις (Συμπεριλαμβάνονται τα μεταφερόμενα έργα) – Ευρείες παρεμβάσεις αστικών χώρων				
3.1 Διαμόρφωση χώρου για την εξυπηρέτηση εκδηλώσεων υποστήριξης κοινωνικής συνοχής στην περιοχή Αχίλλη	✓			
3.2 Περιβαλλοντικά φιλικές & ήπιες παρεμβάσεις παρά τον ποταμό Γρεβενίτη για την ενσωμάτωση του στον αστικό ιστό	✓	✓	✓	
3.3 Αναβάθμιση πεζοδρομίων & βελτίωση προσβασιμότητας περιοχής Μερά		✓		

3.4 Ανάπλαση της Αστικής Οδού 13 ^{ης} Οκτωβρίου της ΔΚ Γρεβενών	✓	✓		✓
Άξονας Προτεραιότητας 2: Κοινωνική Πολιτική, Παιδεία – Πολιτισμός & Αθλητισμός - ΕΤΠΑ και ΕΚΤ+ (δράση 4.1)				
Ειδικός Στόχος 2				
Ομάδα Δράσεων: 4 - Ενδεικτικές Δράσεις (Συμπεριλαμβάνονται τα μεταφερόμενα έργα) – Παρεμβάσεις ειδικών ομάδων πληθυσμού				
4.1 Δράσεις κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων	✓			✓
Άξονας Προτεραιότητας 3: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση -				
Ειδικός Στόχος 3				
Ομάδα Δράσεων: 5 - Ενδεικτικές Δράσεις (Συμπεριλαμβάνονται τα μεταφερόμενα έργα) – Παρεμβάσεις υποστήριξης επιχειρηματικότητας				
5.1 Ενίσχυση υφιστάμενων ή/και νέων επιχειρήσεων για την υλοποίηση στοχευμένων αναπτυξιακών επιχειρηματικών σχεδίων μεταξύ άλλων και για την προώθηση των καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών	✓			✓

5.4 Συνέργεια και Συμπληρωματικότητα με άλλα Προγράμματα και χρηματοδοτικά εργαλεία

Η χρηματοδότηση των Δράσεων του επικαιροποιημένου ΕΣΣΒΑΑ πόλης Γρεβενών θα γίνει αποκλειστικά από το Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027. Δεν έχει προβλεφθεί συμμετοχή και από άλλα Προγράμματα, όπως το Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (Π-ΔΑΜ), το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), τα Τομεακά Προγράμματα 2021-2027, καθώς επίσης και από άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία και προγράμματα (Horizon 2020, Life+, Interreg, εθνικά προγράμματα, κλπ.), κρατικές ενισχύσεις, καθώς και με μόχλευση άλλων πόρων (π.χ. ιδιωτικών).

Σε κάθε περίπτωση όμως, το επικαιροποιημένο ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών **συνεργεί, αλλά και μπορεί να συμπληρώνεται χρηματοδοτικά, αλλά και επιχειρησιακά από άλλα αναπτυξιακά προγράμματα**: κυρίως τα Π-ΔΑΜ, ΤΑΑ, Ανταγωνιστικότητα, Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή, ΠΑΑ, λοιπές (εκτός ΕΣΣΒΑΑ) προτεραιότητες του ΕΠ Δυτική Μακεδονία 2021-2027 και εν συνεχεία το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, το πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης κ.λπ. ανταγωνιστικού χαρακτήρα προγράμματα της ΕΕ. Στον πίνακα 5.5 που ακολουθεί αποτυπώνονται η:

1. Ύπαρξη σύνδεσης ως προς τη συμπληρωματικότητα και τη συνέργεια των Ειδικών Στόχων (και των Πεδίων Στρατηγικής που αυτοί εκφράζουν) με τις κατευθύνσεις των Χωρικών Στρατηγικών Πλαισίων στο υπερτοπικό και τοπικό επίπεδο καθώς και των Ειδικών Στρατηγικών, που εφαρμόζονται από το Δήμο.

2. Σύνδεση και η συμπληρωματικότητα, οι οποίες βαθμονομούνται με συγκεκριμένη λογική.

Διάγραμμα 1. Σχέση μεταξύ επιχειρησιακών προγραμμάτων, στρατηγικών BAA και έργων.

Πηγή: ίδια επεξεργασία.

Το επικαιροποιημένο ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών ακολουθεί με απόλυτο τρόπο τη λογική των στόχων και των αντιστοίχων δεικτών των κατευθύνσεων της ΕΕ για την Ευρώπη 2030. Δομικά, ακολουθεί επίσης το ισχύον ΕΣ του Δήμου, οπότε υπάρχει πλήρης ευθυγράμμιση και αντιστοίχιση σε στρατηγικό – σχεδιαστικό επίπεδο, όπως και σε θεσμικό – χρηματοδοτικό επίπεδο.

Η συνέργεια – συμπληρωματικότητα των Ειδικών Στόχων ΕΣΣΒΑΑ στηρίζεται και στην συγκριτική εξέταση των δεικτών που προβλέπονται:

- στο πλαίσιο του ΕΠ ΔΜ 2021 – 2027 ή και σημειακά, άλλων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που προβλέπονται για χρηματοδότηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης
- στο πλαίσιο του ισχύοντος Επιχειρησιακού Σχεδίου του Δήμου

Πίνακας 5-5: Συνάφεια Δράσεων του προτεινόμενου ΕΣΣΒΑΑ με άλλα Προγράμματα (Περιλαμβάνει και την έννοια της Συμπληρωματικότητας)

Ειδικός Στόχος ΕΣΣΒΑΑ	Χαρακτηρισμός Ειδικού Στόχου	Συνάφεια με άλλες Δράσεις του ΕΠ ΔΜ 2021-2027	Συνάφεια με Δράσεις RIS3	Συνάφεια με Δράσεις άλλων Προγ/των του ΕΣΠΑ 2021-2027
1. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές	Κρίσιμος	3	0	2
2. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας	Κρίσιμος	3	3	2
3. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων (ΕΤΠΑ)	Κρίσιμος	2	3	2

Ο πίνακας έχει συμπληρωθεί με την εξής λογική:

0 για μη συνέργεια – συμπληρωματικότητα (κυρίως για λόγους που αφορούν στον τομέα αναφοράς του ειδικού στόχου, 1 για χαμηλό βαθμό, 2 για μέσο βαθμό και 3 για υψηλό βαθμό. Επίσης έχουν προστεθεί ειδικές στήλες: Χαρακτηρισμός Ειδικού Στόχου (Ουδέτερος – Κρίσιμος – Ευαίσθητος – Στρατηγικός). Συνάφεια με Προσέγγιση CLLD/Leader δεν υπάρχει καθώς δεν έχει εγκριθεί η σχετική πρόταση του Δήμου.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται για τις συνέργειες των δράσεων του ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών με τις λοιπές δράσεις που μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το ΕΠ ΔΜ 2021-2027. Σε ότι αφορά στις συνέργειες, στη συμπληρωματικότητα και στην άμεση σύνδεση των δράσεων, ειδική αναφορά έχει γίνει στην ενότητα της περιγραφής της λογικής παρέμβασης, με την πλέον επισήμανση πως με δεδομένο ότι το σύνολο των Γρεβενών ως αστική περιοχή που δεν επιτρέπει προφανώς τη λειτουργία πολύ μεγάλου αριθμού δράσεων μεταποίησης, οι δράσεις ενίσχυσης προς επαγγελματίες και ΜΜΕ (σε όλη την έκταση της) θα πρέπει σαφέστατα να κατευθύνονται κυρίως στον τριτογενή τομέα (εμπόριο και υπηρεσίες).

Ο Δήμος Γρεβενών προσαρμόζεται σε όλες τις διατάξεις όπου καθορίζονται και εξειδικεύονται οι προδιαγραφές των Πράσινων Σημείων (ΠΣ), των Κέντρων Ανακύκλωσης, Εκπαίδευσης και Διαλογής στην Πηγή (ΚΑΕΔΙΣΠ), των Γωνιών Ανακύκλωσης (ΓΑ) και των Κινητών Πράσινων Σημείων (ΚΙΠΣ).

6 Χρηματοδοτικό Σχέδιο

Πίνακας 6-1: Συνολικό χρηματοδοτικό σχέδιο (Χρηματοδοτικό Σχέδιο με πόρους του ΕΠ ΔΜ) επικαιροποιημένου ΕΣΣΒΑΑ Δήμου Γρεβενών

Προτεραιότητα/ Ειδικός Στόχος/ Ενδεικτική Ομάδα Δράσεων	Π/Υ		Χρηματοδότηση		Κατηγορία Παρέμβασης ΠΕΠ 2021-2027
			ΕΠ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 2021 - 2027		
	ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	ΔΔ	Ιδ. Συμ.	
Άξονας Προτεραιότητας 1: Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής	15.862.600	0	15.862.600	0	
Ειδικός Στόχος 1: Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές					
Ομάδα Δράσεων 1: Ενεργειακές Αναβαθμίσεις – Λοιπές παρεμβάσεις ποιότητας ζωής	2.815.182	0	2.815.182	0	5.01.02
Ομάδα Δράσεων 2: Εμβληματικές παρεμβάσεις - Τοπόσημα	5.300.000	0	5.300.000	0	5.01.08
Ομάδα Δράσεων 3: Ευρείες παρεμβάσεις αστικών χώρων	7.747.418	0	7.747.418	0	5.01.05
Άξονας Προτεραιότητας 2: Κοινωνική Πολιτική, Παιδεία – Πολιτισμός & Αθλητισμός	0	200.000	200.000	0	
Ειδικός Στόχος 2: Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας					
Ομάδα Δράσεων 4: Παρεμβάσεις ειδικών ομάδων πληθυσμού	0	200.000	200.000	0	4B.01.02b
Άξονας Προτεραιότητας 3: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση	800.000	0	800.000	533.000	

<i>Ειδικός Στόχος 3: Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων (ΕΤΠΑ)</i>					
Ομάδα Δράσεων 5: Παρεμβάσεις υποστήριξης επιχειρηματικότητας	800.000	0	800.000	533.000	1.03.01b
Σύνολο ΔΔ Σχεδίου	16.862.600	Συνολικός Προϋπολογισμός		17.395.600	
Σύνολο Ιδ. Συμ. Σχεδίου	533.000				
Σύνολο ΕΤΠΑ	16.662.600				
Σύνολο ΕΚΤ	200.000				

Πίνακας 6-2: Αναλυτική παρουσίαση του χρηματοδοτικού σχεδίου

Προτεραιότητα/ Ειδικός Στόχος/ Ενδεικτική Ομάδα Δράσεων	Π/Υ		Χρηματοδότηση		Κατηγορία Παρέμβασης ΠΕΠ 2021-2027	Συμβολή στην Κλιματική Αλλαγή (%)
			ΕΠ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 2021 - 2027			
	ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	ΔΔ	Ιδ. Συμ.		
Άξονας Προτεραιότητας 1: Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής	15.862.600	0	15.862.600	0		
Ειδικός Στόχος 1: Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές						
Ομάδα Δράσεων 1: Ενεργειακές Αναβαθμίσεις – Λοιπές παρεμβάσεις ποιότητας ζωής	2.815.182	0	2.815.182	0	5.01.02	
1.1 Παρεμβάσεις Εξοικονόμησης Ενέργειας σε Δημοτικές Υποδομές Εκπαίδευσης (Ωδείο και 1ο Δημοτικό)						100
1.2 Προμήθεια ηλεκτροκίνητων απορριμματοφόρων και σαρώθρου						100
1.3 Ενεργειακή Αναβάθμιση 1ου Γυμνασίου Δήμου Γρεβενών						100
1.4 Ενεργειακή Αναβάθμιση 1ου Λυκείου Δήμου Γρεβενών						100
1.5 Ενεργειακή Αναβάθμιση 2ου Γυμνασίου 2ου Λυκείου Δήμου Γρεβενών						100
1.6 Ενεργειακή Αναβάθμιση 4ου 5ου Δημοτικού Σχολείου Δήμου Γρεβενών						100
1.7 Δημιουργία χώρου δημιουργικής απασχόλησης και άθλησης ειδικού τύπου για ΑΜΕΑ					5.01.08	100
Ομάδα Δράσεων 2: Εμβληματικές παρεμβάσεις - Τοπόσημα	5.300.000	0	5.300.000	0	5.01.08	
2.1 Αποκατάσταση υπαίθριου θεάτρου και διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου περιοχής Άλσους Θεοδωρίδη						40
2.2 Βιοκλιματική ανάπλαση πλατείας Ελευθερίας						40
2.3 Πάρκο & πίστα skateboard (τροχοσανίδας) στην περιοχή Αχίλλη						0

2.4 Αναβάθμιση – εκσυγχρονισμός και προμήθεια εξοπλισμού Κέντρου Πολιτισμού						0
Ομάδα Δράσεων 3: Ευρείες παρεμβάσεις αστικών χώρων	7.747.418	0	7.747.418	0	5.01.05	
3.1 Διαμόρφωση χώρου για την εξυπηρέτηση εκδηλώσεων υποστήριξης κοινωνικής συνοχής στην περιοχή Αχίλλη						0
3.2 Περιβαλλοντικά φιλικές & ήπιες παρεμβάσεις παρά τον ποταμό Γρεβενίτη για την ενσωμάτωση του στον αστικό ιστό						100
3.3 Αναβάθμιση πεζοδρομίων & βελτίωση προσβασιμότητας περιοχής Μερά						40
3.4 Ανάπλαση της Αστικής Οδού 13ης Οκτωβρίου της ΔΚ Γρεβενών						40
Άξονας Προτεραιότητας 2: Κοινωνική Πολιτική, Παιδεία – Πολιτισμός & Αθλητισμός	0	200.000	200.000	0		
Ειδικός Στόχος 2: Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας						
Ομάδα Δράσεων 4: Παρεμβάσεις ειδικών ομάδων πληθυσμού	0	200.000	200.000	0	4B.01.02b	
4.1 Δράσεις κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων						0
Άξονας Προτεραιότητας 3: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση	800.000	0	800.000	533.000		
Ειδικός Στόχος 3: Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων (ΕΤΠΑ)						
Ομάδα Δράσεων 5: Παρεμβάσεις υποστήριξης επιχειρηματικότητας	800.000	0	800.000	533.000	1.03.01b	0
5.1 Ενίσχυση υφιστάμενων ή/και νέων επιχειρήσεων για την υλοποίηση στοχευμένων αναπτυξιακών επιχειρηματικών σχεδίων μεταξύ άλλων και για την προώθηση των καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών						
Σύνολο ΔΔ Σχεδίου	16.862.600	Συνολικός Προϋπολογισμός		17.395.600		
Σύνολο Ιδ. Συμ. Σχεδίου	533.000					
Σύνολο ΕΤΠΑ	16.662.600					

Σύνολο ΕΚΤ	200.000	
-------------------	----------------	--

Για τα μεταφερόμενα έργα η ανάλυση των μεταφερόμενων δαπανών είναι: (Συμβάσεις μείον δαπάνες)

Προτεραιότητα/ Ειδικός Στόχος/ Ενδεικτική Ομάδα Δράσεων	Π/Υ		Χρηματοδότηση	
			ΕΠ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 2021 - 2027	
	ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	ΔΔ	Ιδ. Συμ.
1.3 Ενεργειακή Αναβάθμιση 1ου Γυμνασίου Δήμου Γρεβενών	178.330	0	178.330	0
1.4 Ενεργειακή Αναβάθμιση 1ου Λυκείου Δήμου Γρεβενών	284.500	0	284.500	0
1.5 Ενεργειακή Αναβάθμιση 2ου Γυμνασίου 2ου Λυκείου Δήμου Γρεβενών	287.641	0	287.641	0
1.6 Ενεργειακή Αναβάθμιση 4ου 5ου Δημοτικού Σχολείου Δήμου Γρεβενών	64.711	0	64.711	0
1.7 Δημιουργία χώρου δημιουργικής απασχόλησης και άθλησης ειδικού τύπου για ΑΜΕΑ	337.327	0	337.327	0
3.4 Ανάπλαση της Αστικής Οδού 13ης Οκτωβρίου της ΔΚ Γρεβενών	2.747.418	0	2.747.418	0
Σύνολα μεταφερόμενων δράσεων	3.899.927	0	3.899.927	0
Σύνολο μεταφερόμενων δράσεων της Ομάδας δράσεων 1	1.152.509	0	1.152.809	0
Σύνολο μεταφερόμενων δράσεων της Ομάδας δράσεων 3	2.747.418	0	2.747.418	0

Πίνακας 6-3: Ετήσια κατανομή σε επίπεδο Προτεραιοτήτων, Ειδικών Στόχων και Δράσεων

Προτεραιότητα/ Ειδικός Στόχος/ Ενδεικτική Ομάδα Δράσεων	Π/Υ		Χρηματοδότηση		2024	2025	2026	2027
			ΕΠ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 2021 - 2027					
	ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	ΔΔ	Ιδ. Συμ.				
Άξονας Προτεραιότητας 1: Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής	15.862.600	0	15.862.600	0	3.418.891	3.833.709	3.690.000	4.920.000
Ειδικός Στόχος 1: Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές	15.862.600	0	15.862.600	0	3.418.891	3.833.709	3.690.000	4.920.000
Ομάδα Δράσεων 1: Ενεργειακές Αναβαθμίσεις – Λοιπές παρεμβάσεις ποιότητας ζωής	2.815.182	0	2.815.182	0	1.015.182	400.000	600.000	800.000
Ομάδα Δράσεων 2: Εμβληματικές παρεμβάσεις - Τοπόσημα	5.300.000	0	5.300.000	0	530.000	1.060.000	1.590.000	2.120.000
Ομάδα Δράσεων 3: Ευρείες παρεμβάσεις αστικών χώρων	7.747.418	0	7.747.418	0	1.873.709	2.373.709	1.500.000	2.000.000
Άξονας Προτεραιότητας 2: Κοινωνική Πολιτική, Παιδεία – Πολιτισμός & Αθλητισμός	0	200.000	200.000	0	0	200.000	0	0
Ειδικός Στόχος 2: Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας	0	200.000	200.000	0	0	200.000	0	0
Ομάδα Δράσεων 4: Παρεμβάσεις ειδικών ομάδων πληθυσμού	0	200.000	200.000	0	0	200.000	0	0

Άξονας Προτεραιότητας 3: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση	800.000	0	800.000	533.000	0	666.500	666.500	0
<i>Ειδικός Στόχος 3: Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων (ΕΤΠΑ)</i>	800.000	0	800.000	533.000	0	666.500	666.500	0
Ομάδα Δράσεων 5: Παρεμβάσεις υποστήριξης επιχειρηματικότητας	800.000	0	800.000	533.000	0	666.500	666.500	0
	Σύνολο ΕΤΠΑ	Σύνολο ΕΚΤ	Σύνολο ΔΔ	Σύνολο Ιδ. Συμ.	Σύνολο 2024	Σύνολο 2025	Σύνολο 2026	Σύνολο 2027
	16.662.600	200.000	16.862.600	533.000	3.418.891	4.700.209	4.356.500	4.920.000

7 Σύστημα Διακυβέρνησης

7.1 Σαφής περιγραφή του Συστήματος διακυβέρνησης, της υλοποίησης της ΟΧΕ-BAA (Ομάδα παρακολούθησης σε επίπεδο χωρικού φορέα, εμπλεκόμενοι φορείς, ρόλοι και αρμοδιότητες κ.α.)

A. Διαδικασίες διακυβέρνησης σε εθνικό επίπεδο.

Εθνική Αρχή Συντονισμού (ΕΑΣ).

Η ΕΑΣ συντονίζει το σχεδιασμό και την υλοποίηση των ΟΧΕ σε εθνικό επίπεδο. Ειδικότερα:

- Εκδίδει οδηγίες και παρέχει κατευθύνσεις στα ΠΕΠ σχετικές με τον σχεδιασμό και την εφαρμογή εργαλείων χωρικής συνοχής και αστικής ανάπτυξης,
- Παρακολουθεί την πορεία εφαρμογής των εργαλείων χωρικής συνοχής και αστικής ανάπτυξης στα ΠΕΠ.
- Οργανώνει και Συντονίζει το Θεματικό Δίκτυο για την Ολοκληρωμένη Χωρική Προσέγγιση και τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη.
- Προτείνει τις απαιτούμενες ενέργειες για την ενίσχυση των δικαιούχων (κυρίως δήμων) για την υλοποίηση των πράξεων των στρατηγικών στο πλαίσιο του Προγράμματος Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων 2021-2027.

B. Διαδικασίες διακυβέρνησης σε περιφερειακό επίπεδο.

Η υποστήριξη της διακυβέρνησης της Στρατηγικής διενεργείται σε όλη τη χώρα για κάθε ΟΧΕ σε περιφερειακό και χωρικό επίπεδο.

Η επικαιροποιημένη Στρατηγική BAA Γρεβενών είναι υπό τη διαχειριστική ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής του ΠΕΠ ΠΔΜ, που θα εποπτεύει και τις 5 περιοχές παρέμβασης των 5 Δήμων της ΠΔΜ.

Μια συνεκτική Ομάδα σε Περιφερειακό επίπεδο – με ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής συγκροτείται με στόχο:

- Τον συντονισμό συνολικά του σχεδιασμού των στρατηγικών ΟΧΕ, BAA και ΤΑΠΤΟΚ
- Τη διαβούλευση συνολικά σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο
- Την παρακολούθηση της υλοποίησης και διαμόρφωση προτάσεων για την επίλυση προβλημάτων
- Την ενημέρωση της ΕΥΔ και της ΕΑΣ όταν απαιτείται

Η εν λόγω Ομάδα δύναται να αποτελείται από:

- στελέχη της Διαχειριστικής Αρχής
- εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης (Α' και Β' βαθμού) και τοπικών φορέων που αποδεδειγμένα διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία στο σχεδιασμό και υλοποίηση των χωρικών στρατηγικών συμπεριλαμβανομένης της ΕΕΤΑΑ
- εξωτερικούς εμπειρογνώμονες

Η Ομάδα σε περιφερειακό επίπεδο κρίνεται σκόπιμο να έχει συγκροτηθεί πριν την έκδοση των προσκλήσεων από την οικεία ΕΥΔ για την υποβολή των στρατηγικών. Για τη λειτουργία της Ομάδας, δύναται να χρησιμοποιηθούν πόροι της Τεχνικής Βοήθειας του Προγράμματος.

✓ **Αξιολόγηση και Επιλογή Πράξεων:**

- Η ΕΥΔ ΠΔΜ λαμβάνοντας υπόψη τυχόν προτάσεις των αστικών αρχών προχωρά στην εξειδίκευση των δράσεων του Ειδικού Στόχου 5.ι του Περιφερειακού Προγράμματος (όπως και των υπολοίπων που αφορούν σε δράσεις εγκεκριμένων επικαιροποιημένων Σχεδίων ΒΑΑ) και εκδίδει τη σχετική Πρόσκληση προς Δικαιούχους, σύμφωνα με το εγκεκριμένο Σχέδιο Δράσης και τις απαιτήσεις του Συστήματος Διαχείρισης του ΕΣΠΑ 2021-2027
- Η ΕΥΔ ΠΔΜ παρέχει τα κριτήρια αξιολόγησης σκοπιμότητας και εφικτότητας.
- Η ΕΥΔ ΠΔΜ αξιολογεί τις υποψήφιες Πράξεις ως προς τα λοιπά κριτήρια του ΣΔΕ του ΕΣΠΑ 2021-2027 και εισηγείται για την ένταξη τους στο Περιφερειακό Πρόγραμμα.

✓ **Υλοποίηση και χρηματοδότηση Πράξεων:**

- Η ΕΥΔ ΠΔΜ παρακολουθεί την υλοποίηση των Πράξεων και διενεργεί τη χρηματοδότησή τους σύμφωνα με το εγκεκριμένο Σχέδιο Δράσης και τις απαιτήσεις του ΣΔΕ του ΕΣΠΑ 2021-2027
- Η Χωρική Αρχή ενημερώνεται από τη Διαχειριστική Αρχή για αλλαγές του Σχεδίου Δράσης που απαιτούνται λόγω πιθανής προβληματικής υλοποίησης κάποιων Πράξεων
- Η Χωρική Αρχή ελέγχει την τεχνική πλευρά πιθανών αναγκαίων αλλαγών και εισηγείται αναλόγως στην ΕΥΔ ΠΔΜ.

Γ. Διαδικασίες διακυβέρνησης σε τοπικό επίπεδο.

Ο Δήμος Γρεβενών ως Χωρική αρχή προσαρμόζεται στο πλαίσιο υλοποίησης του επικαιροποιημένου ΣΒΑΑ στις ακόλουθες βασικές λειτουργίες του συστήματος διακυβέρνησης του:

Επιλογή Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης:

- Η ΕΥΔ ΠΔΜ παρείχε τις σχετικές οδηγίες για το πλαίσιο, τη λογική της παρέμβασης, τη στοχοθεσία, τη δομή της Ολοκληρωμένης Στρατηγικής και τη σύνθεση του Σχεδίου Δράσης και μεριμνά για τη

συγκρότηση Ομάδας διοίκησης σε επίπεδο Περιφέρειας που θα υποστηρίζει τις διαδικασίες διαβούλευσης και εκπόνησης των στρατηγικών,

- Η Χωρική Αρχή σχεδίασε και εφάρμοσε πρόγραμμα ευρείας διαβούλευσης με τα εμπλεκόμενα μέρη / φορείς και πολίτες και κατάρτισε το σχέδιο της Στρατηγικής,
- Το αρμόδιο όργανο της Χωρικής Αρχής (Δημοτικό Συμβούλιο) θα έχει εγκρίνει τη σχετική πρόταση πριν υποβληθεί στην ΕΥΔ ΠΔΜ,
- Η Χωρική Αρχή υποβάλλει εν συνεχεία τη σχετική πρόταση στην ΕΥΔ ΠΔΜ,
- Η ΕΥΔ ΠΔΜ αξιολογεί και εισηγείται για την ένταξη της Στρατηγικής (με το Σχέδιο Δράσης) στο ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2021-2027.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση της υλοποίησης της Στρατηγικής:

- Η Χωρική Αρχή έχει συγκροτήσει Ομάδα Παρακολούθησης και Αξιολόγησης (ΟΠΑ) (ή Διοίκησης της Στρατηγικής), καλούμενη ως Ομάδα Διακυβέρνησης των Στρατηγικών Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) στο Δήμο Γρεβενών, για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, στην οποία εκπροσωπούνται φορείς της εταιρικής σχέσης, που θα συνεδριάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα ανάλογα με την πορεία υλοποίησης,
- Η Χωρική Αρχή θα παρακολουθεί (με βάση τα δεδομένα των υπηρεσιών της, όπως και της ΕΥΔ ΠΔΜ) την πορεία υλοποίησης της Στρατηγικής ως προς τους στόχους της και τις συνέργειες με τις άλλες παράλληλες πολιτικές και προγράμματα (τα εν λόγω δεδομένα κοινοποιούνται στην ΟΠΑ/Ομάδα Διοίκησης),
- Η Χωρική Αρχή θα κάνει σε ετήσια βάση απολογισμό εφαρμογής της Στρατηγικής, δίνοντας έμφαση στην πορεία επίτευξης των ποιοτικών και ποσοτικών στόχων (δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων),
- Η Χωρική Αρχή με βάση την πορεία υλοποίησης της στρατηγικής και τις τυχόν αλλαγές στο εξωτερικό περιβάλλον αυτής, θα εισηγείται εφόσον απαιτείται, αλλαγές στη Στρατηγική ή επανασχεδιασμό του Σχεδίου Δράσης στην ΕΥΔ ΠΔΜ,
- Η ΕΥΔ ΠΔΜ θα αξιολογεί και θα εισηγείται τις τροποποιήσεις που κρίνονται σκόπιμες ως προς το Περιφερειακό Πρόγραμμα.

Η Χωρική Αρχή έχει την ικανότητα ως προς τα παραπάνω, καθώς εξασφαλίζει:

(α) Συνθετική λειτουργία κατά την επιλογή των πράξεων και συναίνεση εκ μέρους όλων των φορέων που εμπλέκονται.

(β) Τεχνική ικανότητα για την ωρίμανση και υλοποίηση των έργων/πράξεων.

(γ) Πλήρη διάκριση υπηρεσιακών μονάδων και στελεχών που θα ασχοληθούν με την αξιολόγηση των παρεμβάσεων της Στρατηγικής και αυτών που θα ασχοληθούν ενδεχομένως με την υλοποίηση Πράξεων που θα ενταχθούν στο Περιφερειακό Πρόγραμμα για την εφαρμογή της Στρατηγικής.

Για την αντιμετώπιση των παραπάνω:

- ✓ Η Χωρική Αρχή έχει ορίσει συγκεκριμένο όργανό της για την προετοιμασία και υλοποίηση των δράσεων του ΕΣΣΒΑΑ (Ομάδα Έργου υπεύθυνη για την παρακολούθηση, την ωρίμανση των πράξεων και επίσπευση των διαδικασιών για την υλοποίηση των Στρατηγικών Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) στο Δήμο Γρεβενών, για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027»)
- ✓ Η Χωρική Αρχή έχει ορίσει συγκεκριμένο όργανό της υπό το πρίσμα της εξασφάλισης της μέγιστης τοπικής συναίνεσης (Ομάδα Διακυβέρνησης των Στρατηγικών Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) στο Δήμο Γρεβενών, για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027).

Στην Ομάδα Διακυβέρνησης συμμετέχουν από το Δήμο Γρεβενών:

- Αντιδήμαρχος Τεχνικών Έργων, ως Πρόεδρος
- Αναπλ. Προϊσταμένη της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών
- Αναπλ. Προϊστάμενος της Δ/σης Δόμησης

Επίσης 3 εκπρόσωποι από το Επιμελητήριο Γρεβενών, το Παράρτημα Γρεβενών του ΤΕΕ και τον Εμπορικό Σύλλογο Γρεβενών. Την Ομάδα θα υποστηρίζει, ως εξωτερικός εμπειρογνώμονας, Σύμβουλος Αστικής & Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Στόχοι της Ομάδας Διακυβέρνησης είναι:

- ❖ Ο συντονισμός του σχεδιασμού της στρατηγικής και η διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς και τοπική κοινωνία.
- ❖ Η διαμόρφωση του σχεδίου δράσης για την ωρίμανση των έργων και υλοποίηση της στρατηγικής.
- ❖ Η παρακολούθηση της πορείας ωρίμανσης και υλοποίησης των πράξεων της στρατηγικής.
- ❖ Η επίλυση προβλημάτων στην πορεία υλοποίησης.

Για την επίτευξη των στόχων της Ομάδας, μπορούν να προσκαλούνται στις συνεδριάσεις της Ομάδας Διακυβέρνησης ειδικοί επιστήμονες ή εξωτερικοί εμπειρογνώμονες.

Οι συνεδριάσεις της Ομάδας Διακυβέρνησης πραγματοποιούνται μετά από πρόσκληση του Προέδρου.

8 Προϋποθέσεις Αποτελεσματικής Εφαρμογής Σχεδίου ΒΑΑ

8.1 Σύστημα Εφαρμογής της ΟΧΕ-ΒΑΑ.

Κατά τη διαδικασία διαβούλευσης και προετοιμασίας της επικαιροποίησης του παρόντος Σχεδίου κανείς εκ των κοινωνικών και οικονομικών εταίρων δεν ζήτησε την συμμετοχή του σε εταιρικό σχήμα Χωρικού Φορέα. Ο Δήμος Γρεβενών αποφάσισε να αποτελέσει το Χωρικό Φορέα του επικαιροποιημένου ΕΣΣΒΑΑ της πόλης και δηλώνει πως είναι πλήρως ικανός να ανταποκριθεί στα σχετικά καθήκοντα. Ταυτόχρονα θα γίνει κάθε δυνατή προσπάθεια να εμπλέξει με κάθε εφικτό τρόπο στην υλοποίηση του Σχεδίου όσους από τους φορείς σχετίζονται, είτε με τη φύση, είτε με τα αναμενόμενα αποτελέσματα των δράσεων.

Τα στελέχη του Δήμου Γρεβενών διαθέτουν την επάρκεια, τα απαιτούμενα προσόντα και την εμπειρία καθώς έχουν υλοποιήσει με επιτυχία πλήθος συγχρηματοδοτούμενων έργων.

Ο Δήμος Γρεβενών ως Χωρικός Φορέας είναι αρμόδιος και μερίμνησε ήδη για:

- Τη συγκρότηση τοπικής ομάδας υπεύθυνης για την παρακολούθηση, την ωρίμανση των πράξεων και επίσπευση των διαδικασιών για την υλοποίηση της στρατηγικής
- Τη διαμόρφωση και υποβολή της στρατηγικής σύμφωνα με το οριζόμενο στην προκήρυξη της οικείας ΕΥΔ
- Τη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης και τη διασφάλιση της συμμετοχής των εταίρων
- Τη διαβούλευση σε τοπικό επίπεδο

Σε ότι αφορά στην επιλογή των πράξεων, η συμμετοχή του Δήμου ως Χωρικός Φορέας στην επιλογή των πράξεων πραγματοποιείται με τους εξής τρόπους:

- 1) Κατά την περίοδο του σχεδιασμού εξειδικεύεται το σύνολο των πράξεων
- 2) Διατυπώνεται προς τη ΔΑ η σύμφωνη γνώμη για τις επιλεγείσες πράξεις πριν την έκδοση της Απόφασης Ένταξης της πράξης

Το επίπεδο και μορφή της εμπλοκής του Δήμου Γρεβενών ως Χωρική Αρχή στην υλοποίηση της Στρατηγικής συναρτάται με τις διοικητικές της ικανότητες.

Η ευθύνη για τη συμμόρφωση της διαδικασίας επιλογής πράξεων στις απαιτήσεις του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων και του ΣΔΕ, παραμένει στη ΔΑ.

A. Σύστημα εφαρμογής των στρατηγικών ΒΑΑ σε Περιφερειακό επίπεδο.

Η υποστήριξη της διακυβέρνησης των στρατηγικών και του συστήματος εφαρμογής τους θα διενεργούνται για τις ΒΑΑ τόσο σε περιφερειακό, όσο και σε χωρικό επίπεδο. **Μια Ομάδα σε Περιφερειακό επίπεδο** – Με

ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής ΠΕΠ Δυτ. Μακεδονίας - συγκροτείται σε επίπεδο Περιφέρειας όπως αναλυτικά περιγράφεται στην Ενότητα 7.

Β. Σε ότι αφορά στο Σύστημα Εφαρμογής της ΟΧΕ-ΒΑΑ σε Τοπικό Επίπεδο σύμφωνα με το με αρ. πρωτ. 124143/21-12-2022 έγγραφο της ΕΥΣΣΑ/ΕΑΣ με θέμα «Κατευθύνσεις για την επιλογή και σχεδιασμό των στρατηγικών στο πλαίσιο των ΟΧΕ, ΟΧΕ-ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ» της προγραμματικής περιόδου 2021-2027, με ευθύνη του Χωρικού Φορέα Δήμου Γρεβενών **συγκροτήθηκαν διοικητικά 2 ομάδες:**

- **Α. με απόφαση Δημάρχου (Α.Π. 9.012 της 11-7-2023) μια 1^η ομάδα με στόχο:**
  - ✓ Το συντονισμό του σχεδιασμού της στρατηγικής και την διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς και τοπική κοινωνία,
  - ✓ Τη διαμόρφωση του σχεδίου δράσης για την ωρίμανση των έργων και υλοποίηση της στρατηγικής,
  - ✓ Την παρακολούθηση της πορείας ωρίμανσης και υλοποίησης των πράξεων της στρατηγικής,
  - ✓ Την επίλυση προβλημάτων στην πορεία υλοποίησης. Οι Ομάδες σε επίπεδο χωρικού φορέα συντονίζονται με το Περιφερειακό επίπεδο.

Η εν λόγω Ομάδα με ονομασία **«Ομάδα Διακυβέρνησης των Στρατηγικών Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) στο Δήμο Γρεβενών, για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027»** αποτελείται από:

- Στελέχη του αρμόδιου χωρικού φορέα που αποδεδειγμένα διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία στο σχεδιασμό και υλοποίηση των χωρικών στρατηγικών και πράξεων,
- Εκπροσώπους φορέων που μετέχουν στο σχήμα υποβολής του φορέα και που αποδεδειγμένα διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία στο σχεδιασμό και υλοποίηση των χωρικών στρατηγικών και πράξεων,
- Εξωτερικό εμπειρογνώμονα.

Η Ομάδα συγκροτήθηκε από το Δήμο Γρεβενών ως αρμόδιο χωρικό φορέα, πριν την έγκριση της στρατηγικής και θα αποτελεί τμήμα της Απόφασης Έγκρισης της Στρατηγικής από την ΕΥΔ του ΕΠ ΔΜ.

- **Β. με απόφαση Δημάρχου (Α.Π. 9.014 της 11-7-2023) μια 2^η «Ομάδα Έργου υπεύθυνη για την παρακολούθηση, την ωρίμανση των πράξεων και επίσπευση των διαδικασιών για την υλοποίηση των Στρατηγικών Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) στο Δήμο Γρεβενών, για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027»**

Μέσω των 2 αυτών ομάδων θα αναπτύσσεται το Σύστημα Εφαρμογής της ΒΑΑ σύμφωνα με τις σχετικές οδηγίες και θεσμικές συνθήκες.

Για την ΒΑΑ, ο χωρικός φορέας – Δήμος Γρεβενών δεν θα συμμετέχει στην επιλογή των πράξεων, καθώς η Στρατηγική έχει εγκριθεί σε επίπεδο έργου και δεν θα αναλάβει καθήκοντα διαχείρισης της υλοποίησης από την ΔΑ.

Σύνθεση της Αστικής Αρχής και Αρμοδιότητες των Εμπλεκόμενων Φορέων

Για τις ανάγκες σχεδιασμού και υλοποίησης του επικαιροποιημένου ΕΣΣΒΑΑ, ως σύστημα διακυβέρνησης καθορίσαμε στην προηγούμενη ενότητα 7 το σύνολο των κανόνων που διέπουν τη συγκρότηση, την οργάνωση και τη λειτουργία των θεσμικών οργάνων του Δήμου (Χωρική Αρχή).

Στο πλαίσιο εφαρμογής των ΣΒΑΑ που θα χρηματοδοτηθούν από το Πρόγραμμα “Δυτική Μακεδονία” 2021-2027 δεν προβλέπεται η ενεργοποίηση της δυνατότητας ορισμού των αστικών αρχών ως Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης του Προγράμματος

Η Στρατηγική ανάπτυξης του Δήμου αποτελεί συνεκτικό σύνολο γενικών στόχων και πολιτικών δράσης, που αποσκοπούν στην εκπλήρωση της αποστολής και στην επίτευξη του οράματος του Δήμου. Για τις ανάγκες στρατηγικού σχεδιασμού και επιχειρησιακού προγραμματισμού των ΟΤΑ απαιτείται σε πρώτη φάση η οριοθέτηση δύο επιπέδων λήψης αποφάσεων:

Α. το επίπεδο της Διοίκησης και η λήψη αποφάσεων (συλλογικά όργανα) και

Β. το επίπεδο των υπηρεσιών του Δήμου.

Το πρώτο επίπεδο αποφασίζει τη στρατηγική του Δήμου προσδιορίζοντας γενικούς στόχους και πολιτικές δράσης και λαμβάνει αποφάσεις, ενώ το δεύτερο επίπεδο καταρτίζει σχέδια δράσης, προσδιορίζοντας ειδικότερους στόχους και δράσεις για την επίτευξη του καθενός από τους γενικούς στόχους του στρατηγικού σχεδίου.

Η διαμόρφωση της στρατηγικής του Δήμου σημαίνει:

- τον προσδιορισμό των κρίσιμων ζητημάτων τοπικής ανάπτυξης που θα αντιμετωπίσει ο Δήμος (γενικοί στόχοι τοπικής ανάπτυξης) και
- τη διαμόρφωση των κατάλληλων εσωτερικών στρατηγικών επιλογών που θα διασφαλίσουν την επιτυχή προσέγγιση των ως άνω γενικών στόχων τοπικής ανάπτυξης (πολιτικές δράσης και γενικοί στόχοι εσωτερικής ανάπτυξης)

Πίνακας 8-1: Σύνθεση Χωρικής Αρχής

α/α	Φορέας	Θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας	Αρμοδιότητες ως προς Δράσεις του ΕΣΣΒΑΑ	Ρόλος Εταίρου
1	Δήμος Γρεβενών	N.3463/2006 N. 3852/2010	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Εκπόνηση Οριστικών Μελετών ➔ Σύνταξη Τευχών Δημοπράτησης ➔ Υλοποίηση Διαγωνιστικών Διαδικασιών & Υλοποίηση Δράσεων ως Δικαιούχος των αντίστοιχων Πράξεων ➔ Υπεύθυνος Φορέας Παρακολούθησης ΕΣΣΒΑΑ – Ετήσιες Εκθέσεις Προόδου (1ο Τρίμηνο κάθε έτους) 	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Επικεφαλής - Συντονιστής, ➔ Συμμετοχή στο σχεδιασμό & υλοποίηση δράσεων

Ο Δήμος ως Χωρική Αρχική διαθέτει την εξής οργανωτική δομή των Μονάδων - Υπηρεσιών του και στελέχωση που θα εμπλέκονται ποικιλότροπα στην υλοποίηση του ΕΣΣΒΑΑ.

- ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
- ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
- ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ
- ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
- ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Μετά την έγκριση του επικαιροποιημένου ΕΣΣΒΑΑ ακολουθούν:

- ❖ οι επί μέρους Προσκήσεις των Δράσεων,
- ❖ η αξιολόγηση και ένταξή τους
- ❖ η υλοποίηση,
- ❖ η παρακολούθηση και
- ❖ η ολοκλήρωσή του σύμφωνα με το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου των ΕΠ 2021-2027.

8.2 Απαιτούμενες Προϋποθέσεις για την Αποτελεσματική Υλοποίηση των Δράσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου.

Ακολουθούν πινακοποιημένες οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για την επιτυχή και αποτελεσματική υλοποίηση των νέων εν δυνάμει δράσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου - Ανάλυση Κινδύνου υλοποίησης του ΕΣΣΒΑΑ. Σε ότι αφορά στα ενταγμένα - συνεχιζόμενα έργα δεν απαιτείται σχετική αναφορά.

Πίνακας 8-2: Προϋποθέσεις επιτυχούς και αποτελεσματικής υλοποίησης των Δράσεων - Ανάλυση Κινδύνου

Τίτλος Δράσης	Περιγραφή Δράσης	Σημερινή ιδιοκτησία - χρήση	Απαιτούμενες προϋποθέσεις – Συνθήκες ωριμότητας	Ανάλυση Κινδύνου (Χ, Μ, Υ)	Περιγραφή πιθανών προβλημάτων & τρόπος αντιμετώπισής τους για επιτυχή – αποτελεσματική υλοποίηση
1.1 Παρεμβάσεις Εξοικονόμησης Ενέργειας σε Δημοτικές Υποδομές Εκπαίδευσης	Η δράση περιλαμβάνει σημαντικές ενεργειακές αναβαθμίσεις στο 1 ^ο Δημοτικό και στο Δημοτικό Ωδείο.	Δήμος Γρεβενών	❖ Προβλέπεται η εκπόνηση των οριστικών μελετών, σύνταξη τευχών δημοπράτησης και προϋπολογισμού από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου	Χ	❖ Η εξέλιξη της δράσης αναμένεται χωρίς προβλήματα με ιδιαίτερη μέριμνα να λαμβάνεται για το 1 ^ο Δημοτικό Σχολείο λόγω της παλαιότητας του κτιρίου
1.2 Προμήθεια ηλεκτροκίνητων απορριματοφόρων και σαρώθρου	Η δράση αφορά στην προμήθεια 2 ηλεκτροκίνητων απορριματοφόρων και 1 σαρώθρου για τον εκσυγχρονισμό καθαριότητας του στόλου του Δήμου.	Δήμος Γρεβενών	❖ Η δράση προμήθειας θα είναι πλήρως έτοιμη προς δημοπράτηση έως τον 12/2024	Χ	❖ Η εξέλιξη της δράσης αναμένεται χωρίς προβλήματα.

Τίτλος Δράσης	Περιγραφή Δράσης	Σημερινή ιδιοκτησία - χρήση	Απαιτούμενες προϋποθέσεις – Συνθήκες ωριμότητας	Ανάλυση Κινδύνου (Χ, Μ, Υ)	Περιγραφή πιθανών προβλημάτων & τρόπος αντιμετώπισής τους για επιτυχία – αποτελεσματική υλοποίηση
2.1 Αποκατάσταση υπαίθριου θεάτρου και διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου περιοχής Άλσους Θεοδωρίδη	<p>Το έργο συνολικά περιλαμβάνει την αποκατάσταση του θεάτρου, την κατασκευή νέων βοηθητικών κτισμάτων (παρασκήνια, σκηνή, WC, οικίσκος χειρισμού ήχου και φωτός) και την δημιουργία μιας πλατείας μπροστά από το θέατρο.</p> <p>Η περιοχή που αφορά η δράση θα αποτελεί ένα χώρο αναψυχής, ποιότητας ζωής & πολιτισμού με διαδρομές που ξεκινάνε εντός της πόλης, κατά μήκος του Γρεβενίτη & εντός του άλσους, καθώς περιλαμβάνει και σημαντική ανακαίνιση του χώρου των πολιτιστικών εκδηλώσεων.</p>	Δήμος Γρεβενών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Υφιστάμενη μελέτη του Δήμου Γρεβενών περιλαμβάνει: δασοτεχνικά – αρχιτεκτονικά – στατικά - Η/Μ & προϋπολογισμό ❖ Προβλέπεται η εκπόνηση της οριστικής μελέτης, σύνταξη τευχών δημοπράτησης και επικαιροποίηση Π/Υ με την αξιοποίηση εξωτερικών συνεργατών για συνεργασία με την Τ.Υ. του Δήμου με την άρση των εξής: ❖ Επειδή το Δασαρχείο προβάλλει δικαιώματα κυριότητας, υπάρχουν αντικρουόμενες απόψεις για το ιδιοκτησιακό καθεστώς της περιοχής, το οποίο θα πρέπει να λυθεί. ❖ Θα πρέπει να αποσαφηνιστεί ο χαρακτηρισμός της εν λόγω έκτασης, αν είναι χερσολίβαδο ή δασική έκταση και σε σχέση με τη σύνταξη των επικείμενων δασικών χαρτών καθώς και τις οριοθετήσεις ρεμάτων ❖ Η νομιμοποίηση του υπαίθριου θεάτρου, θα πρέπει να γίνει είτε με τον Ν. 4178/2013, είτε με το νέο Νόμο που θα ψηφιστεί για το ίδιο θέμα, σε περίπτωση που δεν θα θεωρηθεί ότι προϋφίσταται προ του '55. ❖ Επικαιροποίηση του υπ' αριθμ. πρωτ. 3431/π.ε. Σχετ. 196 της Δ/σης Πολεοδομίας & Περιβάλλοντος της πρώην ΝΑ Γρεβενών για την σύνταξη ή όχι τοπικού ρυμοτομικού σχεδίου για την οικοδομική αδειοδότηση των εργασιών του έργου του θέματος. 	Υ	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Υπάρχει σειρά θεμάτων και προβλημάτων που πρέπει να επιλυθούν όπως αναφέρθηκαν σε δυτλανή στήλη, με την επιμέλεια των υπηρεσιών του Δήμου και απαραίτητων νομικών συμβουλών και διοικητικών ενεργειών. ❖ Αναζητείται τρόπος χρηματοδότησης των μελετών δράσης

Τίτλος Δράσης	Περιγραφή Δράσης	Σημερινή ιδιοκτησία - χρήση	Απαιτούμενες προϋποθέσεις – Συνθήκες ωριμότητας	Ανάλυση Κινδύνου (Χ, Μ, Υ)	Περιγραφή πιθανών προβλημάτων & τρόπος αντιμετώπισής τους για επιτυχή – αποτελεσματική υλοποίηση
2.2 Βιοκλιματική ανάπλαση πλατείας Ελευθερίας	Προβλέπεται η πλήρης ανάπλαση της κεντρικής πλατείας της πόλης με βιοκλιματικά χαρακτηριστικά. Οι άξονες σχεδιασμού ως προς την αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση της πλατείας είναι: Ανάδειξη των ιστορικών στοιχείων του χώρου, Αναδιάρθρωση βασικών λειτουργιών της πλατείας, Ανάδειξη, διεύρυνση και χωροθέτηση του εβδομαδιαίου παζαριού, Αναβάθμιση και αναδιοργάνωση των περιοχών πρασίνου, Προσθήκη χώρων στάσεως, Οργάνωση οπτικών φυγών της πλατείας, Ανάπλαση περιμετρικών οδών, Βελτίωση της φωτιστικής επάρκειας, και αισθητική αναβάθμιση του φωτισμού της πλατείας. Οι άξονες σχεδιασμού ως προς την βιοκλιματική διάσταση της αναβάθμισης της πλατείας είναι: Βιοκλιματική αναβάθμιση και εξοικονόμηση ενέργειας στο δημόσιο χώρο, Ενθάρρυνση και διάδοση των ΑΠΕ, Ενσωμάτωση εύλογης επιφάνειας φωτοβολταϊκών, Μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης, Ορθολογική διαχείριση της ενέργειας για τον κοινόχρηστο φωτισμό, Μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, Βελτίωση του θερμικού ισοζυγίου της περιοχής, κυρίως κατά τους θερινούς μήνες, Αύξηση των σκιαζόμενων επιφανειών κατά την θερινή περίοδο, Αύξηση του ποσοστού του χαμηλού πρασίνου (χαμηλές υδατοπερατές επιφάνειες), Αντικατάσταση σκληρών συμβατικών υλικών δαπεδόστρωσης με ψυχρά υλικά.	Δήμος Γρεβενών	❖Υφίσταται προμελέτη του Δήμου Γρεβενών η οποία θα αξιοποιηθεί στην οριστική μελέτη ❖Προβλέπεται η εκπόνηση της οριστικής μελέτης, σύνταξη τευχών δημοπράτησης και επικαιροποίηση Π/Υ με την αξιοποίηση εξωτερικών συνεργατών για συνεργασία με την Τ.Υ. του Δήμου	Μ	❖Αναζητείται τρόπος χρηματοδότησης μελετών δράσης ❖Η επίλυση των ιδιοκτησιακών θεμάτων αποτελεί το κρίσιμότερο προς επίλυση πρόβλημα
2.3 Πάρκο & πίστα skateboard (τροχοσανίδας) στην περιοχή Αχίλλη	Προβλέπεται η κατασκευή – διαμόρφωση πάρκου με πίστες skateboard με όλο τον απαιτούμενο εξοπλισμό.	Δήμος Γρεβενών	❖Προβλέπεται η εκπόνηση της οριστικής μελέτης, σύνταξη τευχών δημοπράτησης και προϋπολογισμού από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου έως τον 12/2025	Χ	❖Η εξέλιξη της δράσης αναμένεται χωρίς προβλήματα.

Τίτλος Δράσης	Περιγραφή Δράσης	Σημερινή ιδιοκτησία - χρήση	Απαιτούμενες προϋποθέσεις – Συνθήκες ωριμότητας	Ανάλυση Κινδύνου (X, M, Y)	Περιγραφή πιθανών προβλημάτων & τρόπος αντιμετώπισής τους για επιτυχία – αποτελεσματική υλοποίηση
2.4 Αναβάθμιση – εκσυγχρονισμός και προμήθεια εξοπλισμού Κέντρου Πολιτισμού	Προβλέπεται η συντήρηση – υδρομόνωση υπογείου – καμαρινιών – WC – δωματίων. Ανακαίνιση αίθουσας – σκηνής – ηχομόνωσης. Επίσης, η επισκευή - -αντικατάσταση φωτισμού θεάτρου.	Δήμος Γρεβενών	❖ Προβλέπεται η εκπόνηση της οριστικής μελέτης, σύνταξη τευχών δημοπράτησης και προϋπολογισμού από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου έως τον 12/2025	X	❖ Η εξέλιξη της δράσης αναμένεται χωρίς προβλήματα.
3.1 Διαμόρφωση χώρου για την εξυπηρέτηση εκδηλώσεων υποστήριξης κοινωνικής συνοχής στην περιοχή Αχίλλη	Προβλέπεται διαμόρφωση της ευρύτερης περιοχής του Αχίλλη με σκέπαστρα – σκιάδια ειδικού τύπου & φιλοξενίας εκδηλώσεων ειδικού χαρακτήρα ενίσχυσης κοινωνικής συνοχής (εκθέσεις βιβλίων, μπαζάρ ανταλλαγής προϊόντων, ομάδων κοινωνικής προσφοράς & δημιουργικής κοινότητας κλπ.).	Δήμος Γρεβενών	❖ Προβλέπεται η εκπόνηση της οριστικής μελέτης, σύνταξη τευχών δημοπράτησης και προϋπολογισμού από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου έως τον 12/2025	X	❖ Η εξέλιξη της δράσης αναμένεται χωρίς προβλήματα.
3.2 Περιβαλλοντικά φιλικές & ήπιες παρεμβάσεις παρά τον ποταμό Γρεβενίτη για την ενσωμάτωση του στον αστικό ιστό	Προβλέπονται: Διαμόρφωση παραποτάμιων περιπατητικών και ποδηλατικών διαδρομών, υψηλού φυσικού κάλλους που θα προσφέρουν διαδρομές ξεκούρασης και χώρους αναψυχής.	Δήμος Γρεβενών	❖ Προβλέπεται η εκπόνηση της οριστικής μελέτης, σύνταξη τευχών δημοπράτησης και προϋπολογισμού, όπως και η λήψη των απαιτούμενων αδειοδοτήσεων από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου έως τον 12/2025	M	❖ Αναζητείται τρόπος χρηματοδότησης των μελετών δράσης
3.3 Αναβάθμιση πεζοδρομίων & βελτίωση προσβασιμότητας περιοχής Μέρα	Ανάπλαση περιοχής Μέρα που περικλείεται από τις οδούς Νίκης – Κ. Ταλιαδούρη – Ειρήνης έως το Κέντρο πληροφόρησης του Γεωπάρκου και του Αθλητικού Κέντρου (ΕΠΣ). Πεζοδρόμια – Φωτισμός – Οδοποιία	Δήμος Γρεβενών	Προβλέπεται η εκπόνηση της οριστικής μελέτης & σύνταξη τευχών δημοπράτησης και προϋπολογισμού, όπως και η λήψη των απαιτούμενων αδειοδοτήσεων από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου έως τον 12/2025	X	❖ Η εξέλιξη της δράσης αναμένεται χωρίς προβλήματα.
4.1 Δράσεις ενίσχυσης ανέργων περιοχής παρέμβασης	Προβλέπονται ειδικού τύπου δράσεις ενίσχυσης προς ανέργους στην πόλη των Γρεβενών	Δεν απαιτείται	Προκήρυξη από την ΕΥΔ ΕΠ Δυτική Μακεδονία 2021-2027	X	❖ Δεν αναμένονται προβλήματα στην εφαρμογή της δράσης. ❖ Προβλέπεται συνεχής συνεργασία με φορείς επιχειρηματικότητας του Δήμου Γρεβενών

Τίτλος Δράσης	Περιγραφή Δράσης	Σημερινή ιδιοκτησία - χρήση	Απαιτούμενες προϋποθέσεις – Συνθήκες ωριμότητας	Ανάλυση Κινδύνου (Χ, Μ, Υ)	Περιγραφή πιθανών προβλημάτων & τρόπος αντιμετώπισής τους για επιτυχή – αποτελεσματική υλοποίηση
5.1 Ενίσχυση υφιστάμενων ή/και νέων επιχειρήσεων για την υλοποίηση στοχευμένων αναπτυξιακών επιχειρηματικών σχεδίων μεταξύ άλλων και για την προώθηση των καινοτόμων προϊόντων/ υπηρεσιών	Παράλληλα με όλες τις δράσεις που αξιοποιούν τη δυνητικά διαθέσιμη δημόσια δαπάνη σε παρεμβάσεις δημόσιου χαρακτήρα, προβλέπεται εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων επιχειρήσεων (εμπορίου, υπηρεσιών κυρίως & μεταποίησης δευτερευόντως) όπως & δημιουργία νέων επιχειρήσεων της περιοχής παρέμβασης, μέσω ενισχύσεων που αναμένονται να γίνουν από προσκλήσεις του ΕΠ ΠΔΜ 2021-2027 & από ενδιάμεσο φορέα της ΠΔΜ.	Ιδιώτες	Προκήρυξη από την ΕΥΔ ΕΠ Δυτική Μακεδονία 2021-2027	Χ	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Δεν αναμένονται προβλήματα στην εφαρμογή της δράσης. ❖ Προβλέπεται συνεχής συνεργασία με φορείς επιχειρηματικότητας του Δήμου Γρεβενών.

Σημ: ΚΙΝΔΥΝΟΣ (Χαμηλός, Μέσος, Υψηλός)

8.3 Σχέδιο δράσης για την ωρίμανση και υλοποίηση των επιμέρους πράξεων.

Το Σχέδιο Δράσης του Επικαιροποιημένου ΕΣΣΒΑΑ θα οργανώνει όλες τις ενδεχόμενες παρεμβάσεις κατά τρόπον ώστε να παραχθούν τελικώς συγκεκριμένα αποτελέσματα μετά την ωρίμανση και την υλοποίηση των πράξεων. Κατ' ελάχιστον θα οργανώνει τα ακόλουθα στοιχεία που ζητούνται από την σχετική Εγκύκλιο και τις συναφείς Οδηγίες (αξιοποιώντας πλήθος στοιχείων από το παρόν επικαιροποιημένο ΕΣΣΒΑΑ):

- ❖ Ειδικοί Στόχοι (συγκεκριμένοι, μετρήσιμοι, εφικτοί, ρεαλιστικοί και χρονικά οριοθετημένοι) και αναμενόμενα αποτελέσματα
- ❖ Επιλογή κατάλληλων παρεμβάσεων / δράσεων
- ❖ Ανάλυση των πράξεων για την επίτευξη των στόχων και αποτελεσμάτων
- ❖ Χρονοπρογραμματισμός

Επίσης, το Σχέδιο Δράσης θα αξιοποιεί το:

- ❖ Πως οδηγηθήκαμε από τους στόχους στις παρεμβάσεις / δράσεις και τα έργα/ πράξεις με μια σαφή Λογική της παρέμβασης
- ❖ Ποιες ενδεικτικές Παρεμβάσεις / Δράσεις και πράξεις / έργα κατά πιθανό Άξονα Στρατηγικής ή για την κάλυψη ενός Ειδικού Στόχου επιλέξαμε

Θα ελέγχονται συνεχώς η πρόοδος της ωριμότητας και της εφικτότητας των έργων που θα **κατηγοριοποιούνται ανά έτος σε πράξεις ώριμες και προτεινόμενες.**

Επίσης το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει αρμοδιότητες και ενέργειες του:

- ❖ Πώς οι πράξεις θα συμβάλλουν στους Ειδικούς Στόχους της ΣΒΑΑ και αποτελέσματα του ΕΠ Δυτική Μακεδονία 2021-2027
- ❖ Πώς προτεραιοποιούνται οι παρεμβάσεις ανάλογα με την ωριμότητα τους ή τη στοχοθεσία της Στρατηγικής και πως χρονοπρογραμματίζονται;
- ❖ Αν οι Δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων με τους οποίους παρακολουθείται η υλοποίηση των πράξεων και αξιολογείται στο σύνολό της η Στρατηγική είναι επαρκείς και κατάλληλοι.

Για κάθε παρέμβαση, που ωριμάζει προς υλοποίηση θα δίνονται τεκμηριωμένα στοιχεία για τα ακόλουθα ζητήματα:

- ❖ Δικαιούχος, Κύριος και Φορέας λειτουργίας και συντήρησης του ενισχυόμενου έργου
- ❖ Συνοπτική περιγραφή πράξης / φυσικού αντικειμένου και ανάλυση σε τυχόν υποέργα
- ❖ Προϋπολογισμός πράξης, ανάλυση ανά υποέργο

- ❖ Ωφελούμενοι/ομάδες στόχοι
- ❖ Σκοπιμότητα – Αναγκαιότητα και Συμβατότητα ή Συνέργεια με ειδικές στρατηγικές / προγράμματα και άλλες πολιτικές στην Περιφέρεια
- ❖ Ειδικός Στόχος που καλύπτεται και Πεδίο Παρέμβασης του ΠεΠ
- ❖ Άλλη πιθανή πηγή χρηματοδότησης της Δράσης (πλην του ΠεΠ)
- ❖ Δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων
- ❖ Συμπληρωματικότητα με άλλες Παρεμβάσεις του Σχεδίου
- ❖ Τρόπος ανάθεσης / εκτέλεσης των έργων
- ❖ Τεκμηρίωση της Διασφάλισης Λειτουργίας
- ❖ Στοιχεία ωριμότητας της παρέμβασης
- ❖ Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης

Με βάση τα δεδομένα κατά την εκπόνηση του παρόντος ο Δήμος θα αξιοποιήσει και συνεργασίες – τεχνική βοήθεια για σειρά δράσεων που απαιτούν μελέτες τεχνικής φύσεως και εκ των πραγμάτων είναι εξαιρετικά δύσκολο να εκπονηθούν από τις Υπηρεσίες του. Η ωρίμανση των πράξεων θα αξιολογείται επίσης μέσω της σχετικής διαδικασίας που περιγράφεται παρακάτω στην ενότητα 8.5.

8.4 Μέτρα και Ενέργειες για τη Βελτίωση και την Ενίσχυση της Διαχειριστικής Ικανότητας των Εμπλεκόμενων Φορέων.

Ακολουθούν προτεινόμενα μέτρα και ενέργειες για τη βελτίωση και την ενίσχυση της διαχειριστικής ικανότητας και την αποτελεσματική υλοποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου - ανάλυση κινδύνου του συστήματος διακυβέρνησης.

Για τα **οριζόντια θέματα διαχείρισης**, συντονισμού και υλοποίησης του επικαιροποιημένου ΕΣΣΒΑΑ χρησιμοποιείται η ασφαλής για Σχέδια αυτού του μεγέθους **μέθοδος Προκαταρκτικής Εκτίμησης και Ανάλυσης κινδύνων**, μετά από διαδικασία brainstorming με την συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων στην επίσημη ομάδα κατάρτισης του ΕΣΣΒΑΑ, τα αποτελέσματα της οποίας αποτυπώνονται στον επόμενο πίνακα.

Πίνακας 8-3: Προκαταρκτική Εκτίμηση και Ανάλυση Κινδύνων

A/A	Εκτίμηση & Ανάλυση Κινδύνου (Προβλήματα που θα πηγάζουν από αυτόν)	Πιθανότητα	Επύτωση	Προτεινόμενα Μέτρα & Ενέργειες Αντιμετώπισης (Προληπτικές & Κατασταλτικές)
1	Επιχειρησιακός Κίνδυνος: Ανεπαρκής ανταπόκριση στις θεσμικές απαιτήσεις που αφορούν στην Χωρική Αρχή	M	Υ	<ul style="list-style-type: none"> Ενημέρωση & συνεχής επικουρική υποστήριξη της Ομάδας Έργου ΕΣΣΒΑΑ Συνεχής και συστηματική παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης του έργου από τον Υπεύθυνο της Ομάδας Αξιολόγησης σε συνεχή συνεργασία με τα Διευθυντικά Στελέχη των αρμόδιων εμπλεκόμενων υπηρεσιών Έμφαση στη συνεργασία των επιμέρους υπο-ομάδων και στον συντονισμό τους με την ΕΥΔ του ΕΠ της ΔΜ και κάθε άλλο εμπλεκόμενο Τήρηση όλων των κατευθύνσεων και οδηγιών (Ευρωπαϊκών και εθνικών) για τον τρόπο υλοποίησης του ΕΣΣΒΑΑ Πραγματοποίηση επιτελικών τεχνικών συναντήσεων με τους εμπλεκόμενους στο ΕΣΣΒΑΑ & την ΕΥΔ του ΕΠ της ΔΜ
2	Κίνδυνος Τεχνικών, Νομικών & Θεσμικών προβλημάτων: Εμφάνιση ανυπερέβλητων προβλημάτων ή προβλημάτων που απαιτούν ιδιαίτερα χρονοβόρες διαδικασίες υλοποίησης δράσεων που οδηγούν σε επανακαθορισμό σημαντικών σημείων της στρατηγικής εφαρμογής του ΕΣΣΒΑΑ (κυρίως δράσεις τεχνικού χαρακτήρα υποδομών)	X	Υ	<ul style="list-style-type: none"> Προσαρμογή της στρατηγικής του επικαιροποιημένου ΕΣΣΒΑΑ Συνεργασία στελεχών & κατά περίπτωση εξωτερικών συνεργασιών
3	Κίνδυνος (υπο)στελέχωσης: Μερική Αδυναμία σε ανθρώπινους πόρους συνολικής υποστήριξης του επικαιροποιημένου ΕΣΣΒΑΑ	M	M	<ul style="list-style-type: none"> Κατά περίπτωση αξιοποίηση Συμβούλων Διαχείρισης Έργων Περιφερειακής Ανάπτυξης & Μελετητών – Εμπειρογνομόνων μέσω λήψης Τεχνικής Βοήθειας & Ίδιων Πόρων
4	Επιχειρησιακός Κίνδυνος: Έλλειψη ενδιαφέροντος από τις ΜμΕ της περιοχής παρέμβασης να συμμετέχουν σε προσκλήσεις ενισχύσεων & λοιπών ωφελούμενων σε δράσεις κατάρτισης ή συμβουλευτικής	X	M	<ul style="list-style-type: none"> Συνεχή συνεργασία με ΕΥΔ ΕΠ & τον ενδιαμέσο φορέα για την υποστήριξη των δράσεων ενίσχυσης, με στόχο την προετοιμασία στοχευμένων προσκλήσεων προσαρμοσμένες στο προφίλ των ΜΜΕ της περιοχής παρέμβασης Επιλογή εξειδικευμένων δράσεων κατάρτισης & συμβουλευτικής μέσω ερευνών πεδίου στους ίδιους τους δυνητικούς ωφελούμενους

5	Επιχειρησιακός Κίνδυνος: Αδυναμία ολοκλήρωσης προαπαιτούμενων μελετών για τμήμα των δράσεων	M	Υ	<ul style="list-style-type: none"> Συνεχής διερεύνηση σχετικών εναλλακτικών χρηματοδοτήσεων
---	---	---	---	--

8.5 Διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης της εφαρμογής του Επιχειρησιακού Σχεδίου

Ο Δήμος Γρεβενών έχει ήδη συστήσει Ομάδα Έργου υπεύθυνη για την παρακολούθηση, την ωρίμανση των πράξεων και επίσπευση των διαδικασιών για την υλοποίηση των Στρατηγικών Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) στο Δήμο Γρεβενών, για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027».

Η ίδια ομάδα θα αξιολογεί ετήσια την πρόοδο εφαρμογής του επικαιροποιημένου ΕΣΣΒΑΑ, παρακολουθώντας τις προσκλήσεις, τις εντάξεις πράξεων, τις δημοπρατήσεις, τις υλοποιήσεις και τους δείκτες εκροών σε συνεργασία με την ΕΥΔ του ΠΕΠ Δυτική Μακεδονία.

Θα συνεδριάζει τουλάχιστον 2 φορές ετησίως, έχοντας εκ των προτέρων καταχωρήσει όλα τα στοιχεία προόδου σε σχετικές εκθέσεις υλοποίησης.

Η υλοποίηση του Σχεδίου αναμένεται να παρουσιάσει τα συνήθη προβλήματα τα οποία προκύπτουν από την κατά περίπτωση μειωμένη δυνατότητα του φορέα (κυρίως λόγω υποστελέχωσης) να ολοκληρώσει την εκπόνηση των απαραίτητων μελετών και να ωριμάσει τις δράσεις τεχνικής φύσης. Κρίνεται εκ προοιμίου ως απολύτως απαραίτητη η άμεση σχετική υποστήριξη του φορέα με εξωτερικούς μελετητές και συμβούλους.

Θα γίνει χρήση ενός απλού, πλην όμως πλήρους σε πληροφορίες προόδου και αξιολόγησης Πίνακα, όπως ο ακόλουθος:

Πίνακας 8-4: Πίνακας Παρακολούθησης - Αξιολόγησης Προόδου ΕΣΣΒΑΑ Γρεβενών

Άξονας Προτεραιότητας / Ομάδα Δράσεων του ΕΣΣΒΑΑ	Υπηρεσία ή άλλος φορέας	Υπεύθυνος δράσης	Στοιχεία Προόδου – Αξιολόγησης / Παρατηρήσεις
Άξονας Προτεραιότητας			
Ομάδα Δράσεων			
Τίτλος Δράσης			

Ο Πίνακας θα μπορεί κατά περίπτωση Δράσης να συνοδεύεται από ειδικό τεύχος με περισσότερο λεπτομερή ανάλυση των στοιχείων προόδου / αξιολόγησης της εκάστοτε δράσης, εφόσον απαιτείται.

9 Αναμενόμενα αποτελέσματα / αλλαγή από την εφαρμογή του Επιχειρησιακού Σχεδίου (ToC)

Ακολουθεί παρουσίαση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων από την υλοποίηση της Στρατηγικής με την εφαρμογή του Επιχειρησιακού Σχεδίου, με εκτίμηση των παραγόντων εντός και εκτός του πλαισίου της παρέμβασης που θα επιδράσουν (θετικά ή αρνητικά) στην επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων και διαμόρφωση του συστήματος παρακολούθησης της εφαρμογής του Επιχειρησιακού Σχεδίου (συλλογή / καταγραφή στοιχείων υλοποίησης), ώστε να είναι δυνατή η παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης της Στρατηγικής ως προς την επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων/αλλαγών, μέσω της σχέσης αιτίων/αποτελεσμάτων.

Η εφαρμογή του Επιχειρησιακού Σχεδίου είναι καθοριστική για την επιτυχή υλοποίηση των αλλαγών και την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί. Η διαδικασία αυτή απαιτεί πολλές φορές δέσμευση από την ηγεσία, ανοικτή επικοινωνία και συμμετοχή από το προσωπικό και τη συνεχή αξιολόγηση των αποτελεσμάτων.

Το Επιχειρησιακό Σχέδιο της ΒΑΑ είναι ένα σημαντικό στοιχείο στον τομέα του σχεδιασμού και της διαχείρισης των έργων που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του, μπορεί να έχει διάφορα αναμενόμενα αποτελέσματα και να επιφέρει αλλαγές στην περιοχή παρέμβασης.

Τα ακόλουθα αναμενόμενα αποτελέσματα και αλλαγές είναι κάποια που μπορεί να προκύψουν από την εφαρμογή του Επιχειρησιακού Σχεδίου και επισημαίνονται ως προς τη θετική ή αρνητική τους επίδραση στην επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων και διαμόρφωση του συστήματος παρακολούθησης της εφαρμογής του Επιχειρησιακού Σχεδίου:

Προσδοκώμενα αποτελέσματα και διαμόρφωση του συστήματος παρακολούθησης της εφαρμογής	Θετική Επίδραση στην επίτευξη
1.Καλύτερη δομή και καθοδήγηση: Ένα Επιχειρησιακό Σχέδιο προσδιορίζει σαφώς τους στόχους, τις δραστηριότητες και τις προτεραιότητες. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μια καλύτερη δομή και καθοδήγηση της οργάνωσης ή του έργου	Ναι
2.Βελτίωση της απόδοσης: Το Επιχειρησιακό Σχέδιο περιλαμβάνει μετρήσιμους στόχους και δείκτες. Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της απόδοσης μπορεί να οδηγήσει στη βελτίωση των αποτελεσμάτων.	Ναι

Προσδοκώμενα αποτελέσματα και διαμόρφωση του συστήματος παρακολούθησης της εφαρμογής	Θετική Επίδραση στην επίτευξη
3.Αύξηση της αποτελεσματικότητας: Το Επιχειρησιακό Σχέδιο μπορεί να βοηθήσει στον καλύτερο συντονισμό και την αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων.	Ναι
4.Καινοτομία: Κατά την εκπόνηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου δεν έχουν προκύψει νέες ιδέες και καινοτομίες που θα μπορούσαν συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων.	Ουδέτερο
5.Προσαρμογή στις αλλαγές: Το Επιχειρησιακό Σχέδιο μπορεί να βοηθήσει την οργάνωση να προσαρμοστεί σε αλλαγές στο περιβάλλον της ή στις ανάγκες του έργου.	Ναι
6.Καλύτερη επικοινωνία: Ένα καλά καταγεγραμμένο Επιχειρησιακό Σχέδιο μπορεί να βοηθήσει στην καλύτερη επικοινωνία εντός και εκτός της οργάνωσης.	Ναι
7.Αυξημένη διαφάνεια: Το Επιχειρησιακό Σχέδιο μπορεί να δημιουργήσει μεγαλύτερη διαφάνεια στον τρόπο που λειτουργεί ο Δήμος στο επίπεδο της υλοποίησης.	Ναι

Τα αποτελέσματα και οι αλλαγές εξαρτώνται από την ποιότητα του Επιχειρησιακού Σχεδίου, την αποφασιστικότητα στην εφαρμογή του, το περιβάλλον και τις συνθήκες στις οποίες λειτουργεί σήμερα, αλλά και στο άμεσο μέλλον ο Δήμος, όπως και άλλους παράγοντες.

Η παρουσίαση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων από την υλοποίηση της Στρατηγικής με την εφαρμογή του Επιχειρησιακού Σχεδίου (όπως αναφέρθηκαν σε προηγούμενη ενότητα) αποτέλεσε ένα σημαντικό στάδιο στην διαδικασία της εκπόνησης.

Για να είναι δυνατή η παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης της Στρατηγικής ως προς την επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων / αλλαγών, μέσω της σχέσης αιτίων / αποτελεσμάτων αυτή η παρουσίαση περιλαμβάνει τα παρακάτω στοιχεία:

- 1. Στόχοι και επιδιωκόμενα αποτελέσματα:** Καθορίστηκαν οι στόχοι που έχουν τεθεί στο πλαίσιο της Στρατηγικής, δηλαδή ποια είναι τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα που αναμένεται να επιτευχθούν με την εφαρμογή του Επιχειρησιακού Σχεδίου.
- 2. Προσδοκώμενες αλλαγές:** Περιγράφηκαν με σαφήνεια οι αλλαγές που αναμένεται να προκύψουν από την υλοποίηση της Στρατηγικής και του Επιχειρησιακού Σχεδίου. Δηλαδή, ποιες θα είναι οι συνέπειες και οι επιπτώσεις σε διάφορους τομείς, όπως η οικονομία, ο πληθυσμός, ο περιβάλλον, κλπ.
- 3. Εκτίμηση των παραγόντων:** Αξιολογήθηκαν οι παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν την επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων. Αυτοί οι παράγοντες μπορούν να είναι εσωτερικοί (όπως η

διαχείριση του έργου, η χρηματοδότηση, οι ανθρώπινοι πόροι) και εξωτερικοί (όπως οι οικονομικές συνθήκες, οι πολιτικές αλλαγές, οι κοινωνικές αλλαγές).

4. **Διαμόρφωση συστήματος παρακολούθησης:** Έχει καθοριστεί πώς θα γίνεται η συλλογή και καταγραφή των δεδομένων σχετικά με την υλοποίηση της Στρατηγικής και του Επιχειρησιακού Σχεδίου. Αυτό περιλαμβάνει τον καθορισμό των δεικτών αποτελέσματος - εκροών και των μεθόδων συλλογής δεδομένων.
5. **Αξιολόγηση αιτίων/αποτελεσμάτων:** Στο τέλος, προτείνεται ένα απλό σύστημα αξιολόγησης που θα επιτρέπει τη σύνδεση των παραγόντων που επηρεάζουν τα αποτελέσματα με τα ίδια τα αποτελέσματα. Αυτό θα βοηθήσει στην αναγνώριση πιθανών προβλημάτων και στη λήψη μέτρων για τη βελτίωση της επίδοσης στην πρόοδο εφαρμογής του Σχεδίου ΒΑΑ.

Παράρτημα